AXIS LIBRI

REVISTĂ CULTURALĂ

trimestrială
editată de Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia“ Galaţi
Anul IX, Nr. 30, martie 2016

ROMÂNIA
CONSILIUL JUDEŢULUI GALAŢI

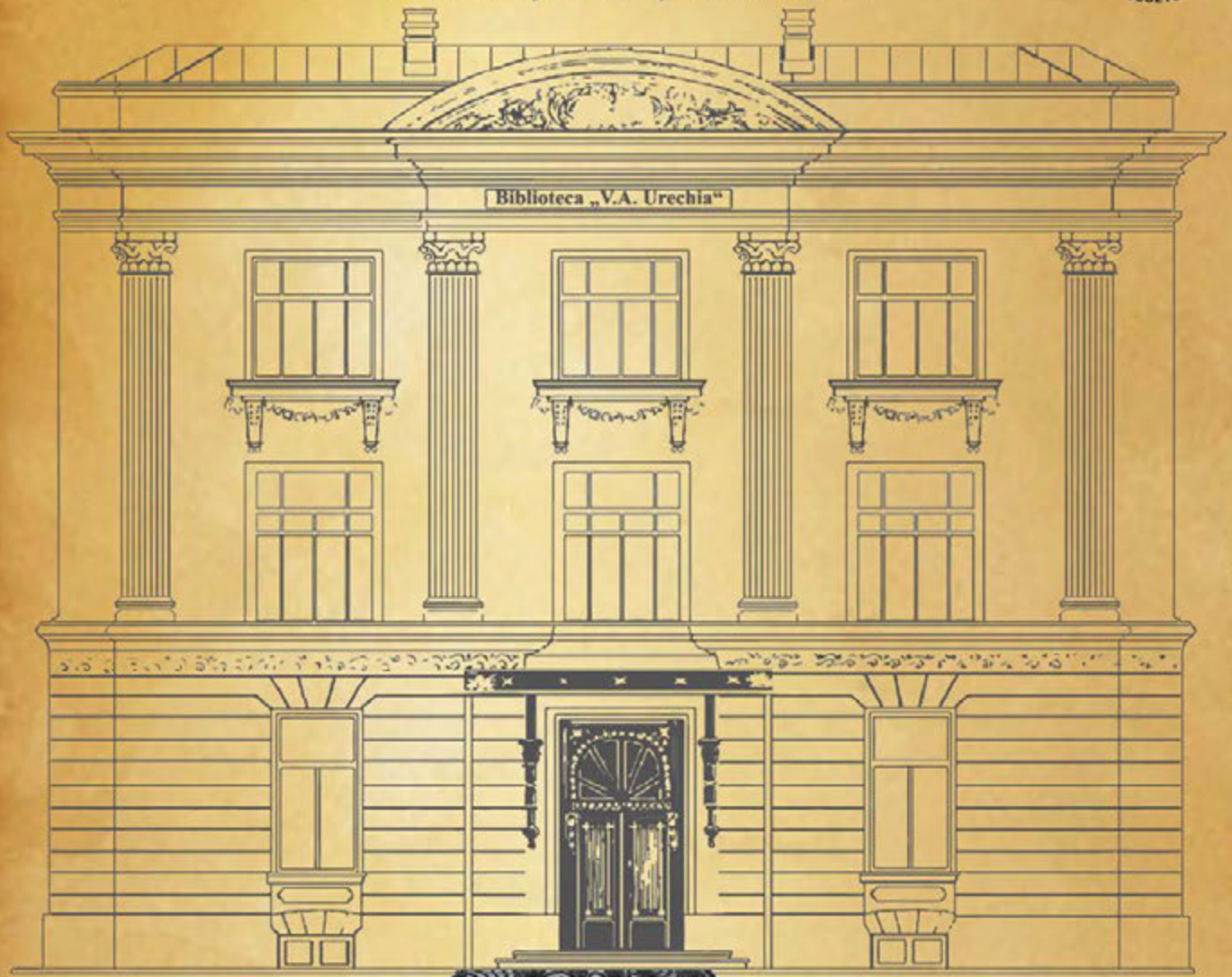

2016 - Anul Sfântului Antim Ivireanul

„Și m-au trimis la dumneavoastră să vă fiiu păstor, părinte sufletesc, rugător cătră Dumnezeu pentru buna sănătatea și spăseniia dumneavoastră și a cinstitelor dumneavoastră case purtători de grijă la cele lucrurile ce ar fi spre folosul mântuinții și să vă fiiu de mângâiare la scârbele robiei cei vavilonești a lumii aceștiia, ca Ieremiia norodului lui Dumnezeu și ca losif, al unsprăzecilea fecior al patriarhului Iacov egiptenilor; și dimpreună cu dumneavoastră să pătimesc la toate câte va aduce ceasul și vremia, pentru care lucru am datorie să priveghez cu osârdie și far' de lene, ziao și noaptea și în tot ceasul, pentru folosul și spăseniia tuturor de obște, învățându-vă și îndreptându-vă cu frica lui Dumnezeu, pre calea cea dreaptă."

(Aceasta o am zis când m-am făcut Mitropolit. În: *Ivireanul, Antim. Didahii. București: Minerva, 1983, p. 10)*

2016 - Anul Internațional William Shakespeare

Sonetul 66

„Sînt istovit, și-n tihnă voi să mor
decît să-l văd slăvit pe ticălos
iar pe sărman de rîsul tuturor,
să văd tăgăduit pe credincios,
pe vrednicul de cinste, oropsit
și pe femei batjocorite crunt,
pe cel făr' de prihană, pedepsit
și pe viteaz răpus de cel mărunt
și artele sub pintenul despot,
să văd prostia doctor la deștepți
și adevărul „vorbă de netot"
și strîmbul poruncindu-le la drepți:
mă uit scîrbit la tot și... Bun rămas!
Dar dacă mor, iubirea-mi cui o las?"

(Traducere: Mihnea Gheorghiu).

Colegiul editorial:
Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu
Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu
Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu
Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru
Conf. univ. dr. Elena Tîrziman
Dr. Doru Bădără
Lector univ. dr. Cătălin Negoiță

Primăvara cărților la Galați

Prof. dr. ***Zanfir Ilie***
Manager,
Biblioteca Județeană
„V.A.Urechia” Galați

De fiecare dată când, din adâncurile firii, răzbat primele semne ale primăverii, se întâmplă ceva tainic și greu de definit în spiritul nostru, trecut, încă o dată, peste răbufnirile unei ierni mai mult sau mai puțin aprige și gata acum să reînflorească în toată splendoarea sa, parcă și mai viu, parcă și mai plin de prospeţime. Credem noi, prea prinși în îndeletnicirile de zi cu zi, că nu mai avem timp să contemplăm natura, că anotimpurile se succed dincolo de noi și ignorându-ne cu desăvârșire, la fel cum și noi le ignorăm pe ele, dar, în realitate, noi suntem în mare măsură, prin modul în care acționăm și gândim, chiar produsul acelor misterioase și subtile prefaceri cosmice ce se petrec dincolo de percepţiile noastre imediate. De aceea, așteptăm cu nerăbdare fiecare nou anotimp și-l întâmpinăm cu nespuse bucurii și emoţii și, tot de aceea, cel mai mult ne înfiorăm în fața primăverii, cu tot cortegiul ei de vestitori și de simboluri.

Nu există ființă umană din această zonă a noastră, de la Dunărea de Jos, binecuvântată de Dumnezeu cu toate cele patru anotimpuri, clare, precise, inconfundabile, care să nu tresară la vederea primului ghiocel pe câmp, în pădure sau în grădină, sub mustul zăpezii, aninat la pieptul femeii iubite, sau într-o minusculă glastră. Atâtea semnificaţii poartă în ea această floare, pe cât de firavă, pe atât de plină de vlagă, de vreme ce este ea în stare să străpungă cu albul ei delicat, albul îmbătrânit și mai încrâncenat al zăpezii și să caute căldura noului soare printre ramurile uriașilor copaci pentru a-și revendica dreptul la lumină, încât, doar asocierea ei cu o carte nouă, abia ieșită din teascurile tipografiei le-ar mai putea îmbogăți. Da, asocierea ghiocelului cu cartea nou tipărită mi se pare un mic omagiu adus și ghiocelului și cărţii, pentru că, dacă floarea imaculată aduce în inimi prima tresărire a primăverii, un nou volum de versuri, un nou roman, o piesă de teatru abia tipărită, oferă o nouă șansă la lectură, o nouă posibilitate a noastră de a lăsa pentru câteva clipe preocupările zilei și a păși cu încredere și plini de emoţii într-un nou univers de idei, de metafore, de simţăminte și de speranţe.

La Galaţi, fiecare anotimp are un fel al lui special de a se insinua aproape pe neobservate în grădini, în parcuri, pe faleză, în arborii stradali, în clădirile, amorţite și ele de suflul rece și ascuns al lungii ierni dunărene, dar mai ales în oameni, în trecătorii de toate vârstele care mai coboară încă, în scurte promenade, întocmai ca pe vremuri, pe strada Domnească, dincolo de Catedrală, spre Grădina Publică și mai departe, spre Parcul CFR, numit cândva Parcul Carol, sau în partea cealaltă, spre firul bătrânului fluviu, pe malul căruia sălciile stau ca niște silenţioși și disciplinaţi străjeri, gata oricând să izbucnească prin primii muguri, de îndată ce razele tot mai blânde ale soarelui le pun tot mai intens sevele miraculoase în mișcare. Încet, încet, ca în povestea babei Dochia, cu cojoacele aruncate unul după altul, domnișoarele, doamnele și domnii cu buletin de Galaţi, și de aiurea, mai abandonează câte o piesă vestimentară din garderoba gerului și apar, parcă mai mulţi, mai dinamici, mai senini și mai tineri, prin preajma magazinelor ce-și schimbă și ele discret vitrinele, în care paltoanele și ghetele călduroase sunt înlocuite peste noapte cu zâmbetul larg și inocent al manechinelor în fuste mai scurte și bluze mai vaporoase.

Dar primăvara vine cu adevărat la Galaţi și se instalează, vorba poetului, „iremediabil”, abia atunci când, în plin centru, în fața bătrânului magazin „Modern”, supus cu ani buni în urmă unor serioase „operaţii estetice” și rebotezat în termenii comerţului ultramodern, sau, mai spre zona marilor cartiere, în fața fostului Complex Comercial din Ţiglina I, cândva cea mai mare grupare de magazine a Galaţiului, apar, ca niște avanposturi curajoase în ofensiva de cucerire a orașului, tradiţionalele tarabe cu flori și mărţișoare.

Încropite direct pe trotuar, în calea celor care își îndreaptă pașii grăbiți spre treburile și îndatoririle cotidiene, așezate una lânga alta, ca într-un veritabil detașament al mărțișoarelor, micile buticuri în aer liber devin, pentru câteva zile, înainte de 1 Martie, și încă o săptămână după, până la 8 Martie, serioase motive de popas, și de mari zâmbete, de îndelungată negociere „de bazar". „Cât costă coșarul?", „Cât e o veveriță?", „Dar scărița aceasta?, „Dar marinarul?", „Vreau un trifoi cu patru foi", se tot întreabă, în timp ce se tot examinează micuțul obiect simbolic, până când cumpărătoarea, dar cel mai adesea cumpărătorul, se decide să deschidă portofelul, pentru a achita această frumoasă și mult așteptată „taxă de suflet de primăvară"... Iar ceea ce unește în nevăzute legături toate aceste simboluri, nu numai ale noului anotimp, dar și ale dragostei și respectului pentru ființa iubită pe pieptul căreia vor străluci, este roșul aprins ca focul, ca sângele sau ca dorul, din alcătuirea grațioasă a șnurului, delicat „pașaport" pentru fiecare mărțișor în parte...

De departe, florile atrag prin multicoloritul lor curcubeic, sunt buchete gata pregătite din toate speciile sezonului, unele abia tăiate cu blândețe din serele, câte au mai rămas, autohtone, dar și, de cele mai multe ori, sosite, pe calea aerului, de prin grădinile Europei, din Olanda mai ales, care nu mai este de mult doar „Țara Lalelor", ea devenind, prin marele avânt al industriei horticole, țara tuturor florilor. Dar, nici nu mai are vreo importanță, floarea e floare, din orice grădină ar veni, chiar dacă ne-ar place nouă mai mult să fie una de-a noastră. În plus, la Galați, florile olandeze au o șansă în plus de a fi iubite, și aceasta pentru că, după revoluție, dintre națiunile Europei care și-au deschis la noi ambasade industriale, cea a Olandei și-a revendicat un loc în față, prin „cucerirea" Șantierului Naval și transformarea lui în cunoscuta și performanta firmă „Damen". Olandezii, specialiștii de acolo, familiile lor, prietenii care-i vizitează au ceva de spus astăzi în viața Galațiului și, în atâția ani de „gălățenizare", au avut destul răgaz să învețe, printre altele, și semnificația profundă a mărcii eminamente românești numite atât de frumos „Mărțișor". Așa s-a întâmplat, probabil, și cu indienii de la combinatul siderurgic, la fel cum, cu mulți ani în urmă, francezii invadaseră orașul, schimbând Sena cu Dunărea și lăsând în urmă, printre altele, un cartier care le poartă numele și un reper inconfundabil în Țiglina I: „La Francezi"... Orașul este însă, acum, departe de larga deschidere și adresabilitate europeană dinainte de Primul Război Mondial, când funcționa aici Comisia Europeană a Dunării, dar și din perioada interbelică, în care străinii care se integraseră în viața urbei, în obiceiurile și tradițiile noastre, erau cu mult mai mulți și de mai variate proveniențe. Galațiul era pe atunci un adevărat oraș cosmopolit, era Capitala oficială a Dunării, iar mărțișoarele de atunci se ofereau însoțite de urări rostite aproape în toate limbile lumii...

Poate că, odată, timpurile se vor întoarce, mai mulți străini vor investi și se vor stabili aici, dar până atunci, acum, în fața „Modernului", semnificația mărțișorului trebuie să fie cu mult mai profundă și mai romantică decât oriunde în Galați, și chiar în țară, de vreme ce, dincolo de zeci de tarabe, în parcul cu tei seculari și alei bine îngrijite, statuia lui Eminescu, prima înălțată poetului de pe tot cuprinsul României pentru ultimul mare romantic al Europei, supraveghează parcă această desfășurare de forme, culori și parfumuri, care ridică pulsul orașului la ritmul începutului de martie, de nou anotimp și de o nouă primăvară. Și acolo, în monumentul statuar,

încorporată ca o diafană însoţitoare în eternitate, muza, cea căreia, anual, îi smulge cu seninătate un barbar mâna, ar putea fi recompensată şi ea, simbolic, pentru toate suferinţele adunate, cu un mărţişor sau cu un buchet suav de flori, fie ele şi olandeze, pentru ca, şi prin aceasta, împreună cu Eminescu, să ne vedem cât mai repede dincolo de linia prohibitivă a Schengenului...

Zona – să-i zicem „La Mărţişoare" – ar mai putea fi reperată şi pe un alt criteriu; ea se află într-un imaginar triunghi format din trei librării importante ale oraşului, „Humanitas" şi „Teora", la vedere, pe strada Domnească, şi „Donaris", mică şi elegantă, puţin mai ascunsă la parterul blocului „A4", de pe str. „N. Bălcescu" (vis-à-vis de blocul Albatros), unitate deschisă de o distinsă doamnă şi sinceră iubitoare de cărţi, fiica unui cunoscut ziarist şi scriitor, trecut în nefiinţă, romancierul Tudorel Oancea, cel de la care fata/fiica a împrumutat şi denumirea cochetului său magazin cultural, în care şi florile şi mărţişoarele găsesc întotdeauna o gazdă primitoare, pur şi simplu ospitalieră.

De aceea, aici şi pretutindeni în Galaţi, într-un fel sau altul, florile şi mărţişoarele şi-au unit destinul prin rostul atât de bogat în înţelesuri al cărţii, dar şi cu acela al celor care o iubesc, fie ei scriitori, fie ei editori, fie ei tipografi, fie ei librari sau fie ei confraţii dintotdeauna, bibliotecarii. Pentru ei, fiecare nouă apariţie editorială, dincolo de obligaţiile care decurg din deontologia profesională, reprezintă semnalul naşterii unei noi lumi, care, spre deosebire de cea a ghioceilor ce se ofilesc repede, odată rânduită frumos în rafturi, ia o opţiune serioasă pentru eternitate. Şi dacă mărţişorul este „vestitorul perisabil" al noului anotimp, cartea poate fi considerată „vestitorul continuu al primăverii eterne", al unei noi etape în/spre informare şi cunoaştere, în relaxare şi confort intelectual, în deprinderea artei de a descoperi adevărul şi de a vedea lumea mai frumoasă şi mai atrăgătoare chiar decât poate fi ea cu adevărat. Cel puţin, aşa le simţim noi, aici ,la Galaţi. „Cărţile sunt ca nişte corăbii încărcate călătorind pe vastul ocean al lumii", spunea marele filosof englez Francis Bacon. Ele poartă spre inimile celor care ştiu să le preţuiască cele mai de seamă încărcături, pentru că nu este vorba nici despre grâne aurii, nici despre stofe scumpe, nici despre mirodenii exotice, toate necesare, desigur, dar nu şi suficiente. Este vorba de adevăr şi frumuseţe, de cele mai de preţ bunuri ale omenirii, idealuri de milenii ale ei, dar şi de aspiraţii personale pentru toţi cei care au sorbit, măcar o dată, din izvorul limpede şi nepieritor al cunoaşterii.

Puţin mai târziu decât vremea ghioceilor, la ceasul în care primăvara şi-a desfăşurat deja cu fermitate toate aliniamentele, instalându-se cu întreaga ei fiinţă, spre zilele în care sub cerul de sfârşit de mai se pregătesc să înflorească teii, minunaţii tei ai oraşului de la Dunăre, la Galaţi se deschide, chiar pe malurile bătrânului fluviu, în aer liber, la locul ştiut/cunoscut, printre blocuri, pe aleea şi Esplanada care duc spre statuia lui Brătianu, o nouă ediţie a Festivalului Internaţional al Cărţii „Axis Libri", manifestare culturală ce face anual din Galaţi, pentru câteva zile, o adevărată capitală a cărţii româneşti.

Festivalul a împlinit deja, cum s-ar zice, cei şapte ani de acasă, şi cu această ocazie, şi-a propus să iasă mai curajos în lume, să invite adică pe toţi acei reprezentanţi ai cărţii care au învăţat deja, în ediţiile anterioare, „drumul Galaţilor", onorând cu editorii, scriitorii şi cărţile lor festivalul, dar şi pe aceia din afara graniţelor care, sosind din amonte de Dunăre, de la izvoare şi până la pontonul de la Palatul Navigaţiei, de peste Prut, de la Chişinău, din nord, din Cernăuţi, din Polonia şi Ţările Baltice, sau din sud, din Bulgaria, Turcia şi Grecia, şi chiar mai de departe, să se înţeleagă şi să ne înţelegem din ce în ce mai bine în limba universală şi nemuritoare a cuvântului tipărit.

Florile se vor ofili, mărţişoarele se vor abandona prin cutii şi scrinuri uitate, ca simple amintiri de-o clipă, primăvara însăşi se va risipi, cedând locul verii, anotimpurile se vor contopi mereu în ireparabila trecere a timpului („Fugit irreparabile tempus"), dar cartea va rămâne, ca o piatră de temelie la marea bibliotecă a lumii, iar, dacă festivalul acesta al nostru atât de frumos botezat, în aceeaşi limbă a strămoşilor, „Axis Libri", va ridica an de an cu o treaptă mai sus statutul de centru cultural al Galaţiului, înseamnă că toţi editorii, scriitorii, librarii, criticii literari, bibliotecarii, cititorii, iubitori ai lecturii de toate felurile vor fi învăţat să lucreze împreună, mai temeinic şi cu mai strălucite roade, la ridicarea cărţii la înaltul rang pe care îl merită, acela de „vestitor al adevărului şi frumuseţii". Ceea ce va însemna că am reuşit ca, prin prietenie, comunicare şi înţelegere, să instituim la Galaţi starea permanentă de „primăvară a cărţii, a mărţişoarelor şi a florilor"...

Din Colecţiile Bibliotecii

Donaţia Schwartz (scrisori, fotografii, autografe) O comoară dăruită Bibliotecii „V.A. Urechia” (IX)

Violeta Ionescu
scriitoare

Georg Brandes (a corespondat şi cu Antonie şi Solomon). În 1913 Rovena îi scrie, dorind să reia firul corespondeţei cu sora ei, iar el îi răspunde (Ms II/322):

Copenhaga, 19 noiembrie 1913

Domnişoară,

Mi-aţi făcut plăcere scriindu-mi. Amintirea scumpei Dumneavoastră surori îmi este încă proaspătă.

Mi-au provocat destulă amărăciune închizându-mi frontiera Rusiei. Am acolo destui prieteni şi îmi plac tablourile lui Rembrandt din colecţiile Petrogradului. Dar a fost dureros pentru mine să fiu înlăturat din Finlanda pe jumătate Scandinavă. Mă tem de demonstraţii la Helsinki.

Mâine plec în Anglia, unde trebuie să vorbesc public în toate zilele din 24 noiembrie şi până în 16 decembrie.

Vă strâng prietenește mâinile, Georg Brandes.

(plic cu adresă: Mademoiselle Rovena Schwartz, Rue Foti, Roumanie)

Cu **Adolf Carnot,** frate cu Marie François Sadi Carnot (1837-1894, preşedinte al celei de-a III-a Republici Franceze, asasinat), Rovena a avut o corespondeţă mai îndelungată:

La 7 ianuarie 1896, el îi mulţumea, de la Paris, pentru urări, îi trimitea un extras al unei lucrări publicate, precum şi o fotografie a fratelui său (Ms I/601) • La 2 ianuarie 1898, îi mulţumea pentru urări şi îi dădea ştiri despre familia sa (Ms I/602) • La 3 ianuarie 1899, se arăta mişcat de interesul Rovenei pentru activitatea sa şi încântat pentru cât de bine este informată asupra situaţiei politice din Franţa, unde „până la urmă va triumfa dreptatea” (era vorba de procesul Dreyfus) (Ms I/604) • La 4 ianuarie 1900, îi mulţumea pentru urările de Anul Nou, scriindu-i şi că au păreri comune în legătură cu afacerea Dreyfus. Părerea lui era că „opinia publică este influenţată de presa reacţionară” (Ms I/105) • La 6 septembrie 1906, de la Chabanais, îi scria că este de acord cu ea că prin terminarea afacerii Dreyfus, adevărul şi dreptatea au învins. Referitor la evenimentele din Imperiul Rus, adăuga: „tot ce se întâmplă în Rusia e înspăimântător”. (Ms I/606)

Joseph Louis François Bertrand (1822-1900), matematician francez specialist în teoria numerelor, geometrie diferenţială, teoria probabilităţilor, economie şi termodinamică.

La 15 mai 1894, de la Paris, îi trimitea Rovenei un autograf.(Ms II/240)

Jules Barthélemy-Saint-Hilaire (presupusul fiu al lui Napoleon I; a corespondat şi cu Antonie).

La 18 iunie 1895, cu patru luni înainte de moartea sa, survenită la 24 noiembrie, la vârsta de 90 de ani, el îi scria Rovenei, din Paris, mulţumindu-i pentru cuvintele adresate şi comunicându-i că muncea mult, deşi era la o vârstă înaintată. (Ms I/110)

La 19 august, îi scria din nou, sfătuind-o să trăiască „după perceptele filosofice ale lui Socrate şi Platon.” (Ms I/112)

Alfred Dreyfus (1859-1935) ofiţer de artilerie evreu-francez, al cărui proces şi condamnare, în 1894, pentru trădare, a devenit una dintre cele mai tensionate drame politice în istoria modernă franceză şi europeană. Până la urmă, „Afacerea Dreyfus” s-a încheiat cu exonerarea completă.

În 1902, Rovena, care, ca şi surorile ei, urmărea cu atenţie evenimentele din Franţa legate de acest subiect, i s-a adresat personajului principal al dramei, felicitându-l pentru eliberare. Alfred Dreyfus i-a răspuns, la 16 octombrie, mulţumindu-i pentru scrisoarea trimisă. (Ms I/375)

Alexandre Dumas, fiul (a corespondat şi cu Antonie). La 21 iunie 1983, acest celebru scriitor

francez îi trimite Rovenei un aforism: „Când pierdem pe cei pe care îi iubim, aceştia sunt cu noi pretutindeni" (Ms. I/129) • La 18 mai 1895, îi trimite câteva consideraţii asupra destinului femeilor tinere şi promite că urmează şi fotografia solicitată. (Ms I/131)

Vasile Alexandrescu Urechia (1834-1901), istoric, scriitor, om politic român, membru fondator al Academiei Române, profesor la Universitatea din Iaşi, apoi la Universitatea din Bucureşti, membru corespondent al Academiei spaniole. A studiat la Paris, unde a înfiinţat ziarul unionist *Opiniunea*, organ al românilor din străinătate. În 1858, a editat ziarul unionist *Zimbrulu şi Vulturulu*. Ca istoric, a avut o orientare eclectică. A editat numeroase culegeri de documente şi hrisoave interne şi externe, a scris o *Istorie a românilor* în 14 volume (1891 - 1892) şi o *Istorie a şcoalelor* în 4 volume (1892 - 1901); a abordat majoritatea genurilor şi speciilor literare. Ca om politic, a fost deputat şi senator de Covurlui şi de Galaţi, din 1867.

La 24 iunie 1894 îi scrie Rovenei Schwartz că a întârziat să-i răspundă, dar va fi la Galaţi la serbarea pentru împărţirea premiilor şi atunci îi va oferi autograful dorit. (Ms II/262)

Contele Albert Vandal (1853–1910), istoric şi scriitor francez. În urma trecerii Legii cu privire la Separarea dintre Biserică şi Stat, în 1905, el a scris Papei Pius X, cerându-i să accepte asociaţiile cultural-religioase nou formate. Cavaler al Legiunii de Onoare şi membru al Academiei Franceze, în 1896.

La 28 februarie 1897 îi scrie Rovenei din Paris, oferindu-i autograful solicitat, dar se scuză că nu are fotografie. (Ms I/374) • Tot el i-a scris şi lui V.A. Urechia, exprimându-şi simpatia pentru naţiunea română, „apărătoarea civilizaţiei latine în orient". (Ms I/671)

Vicontele Charles de Spoelberch de Lovenjoul (1836-1907) savant, scriitor, colecţionar belgian. Moştenitor al unui aristocrat vechi, pasionat de literatura franceză. Şi-a format o bibliotecă impresionantă de scriitori francezi ai secolului al XIX-lea, care cuprindea volume, reviste literare, ziare, manuscrise şi scrisori autografe - pe care el le-a lăsat moştenire Institutului Academic Francez, în mai 1905. Colecţia include manuscrise şi lucrări tipărite de Honoré de Balzac, George Sand, Théophile Gautier, majoritatea corespondenţei lui Gustave Flaubert şi numeroase documente ale multor scriitori ai secolului al XIX – în total 1500 manuscrise, 40.000 de volume tipărite, 900 de titluri periodice (1800-1907), obiecte şi amintiri diverse, precum şi o cantitate mare de arhive personale, inclusiv propria sa corespondenţă, de 15.000 de scrisori. Unul dintre marile lui merite este că a adunat scrierile lui Balzac, risipite la moartea Evelynei Hanska, donându-le Institutului Francez. Clasificate de Georges Vicaire, ele au fost puse la dispoziţia cercetătorilor, în 1914. O versiune restrânsă a acestui catalog a fost publicată.

În vasta corespondenţă a vicontelui Charles de Spoelberch de Lovenjoul se găseşte şi o scrisoare primită de la Rovena Schwartz din Galaţi, deoarece el i-a răspuns, la 8 ianuarie 1897, din Bruxelles, mulţumindu-i pentru epistola ei şi trimiţându-i o fotografie cu autograf. (Ms I/351). Un om care aprecia valoarea autografelor nu putea refuza să ofere el însuşi unul...

Contesa de Lesseps (în numele lui **Ferdinand Marie de Lesseps,** 1805-1894, dezvoltatorul francez al Canalului de Suez). La 10 mai 1894, ea îi mulţumea Rovenei pentru scrisoare şi îi expedia fotografia cerută. (Ms I/375)

Berthold Auerbach (1812-1882) scriitor şi poet german-evreu. A fost fondatorul „romanului cu tendinţă" german, în care ficţiunea este folosită ca mijloc de influenţare a opiniei publice privind chestiunile sociale, politice, morale şi religioase. La 22 nov. 1898, el i-a scris Rovenei, de la Nancy, că nu are posibilitatea să-i ofere un exemplar din ultima sa lucrare apărută. Era însă fericit că „afacerea Dreyfus a început să mişte conştiinţa publică din Franţa şi Europa". (Ms I/348)

Dar cel mai important corespondent al Rovenei Schwartz a fost actorul italian **Tommaso Salvini** (1 ianuarie 1829 – 31 decembrie 1915), cu care a păstrat o legătură neîntreruptă timp de 18 ani.

Tommaso Salvini s-a născut la Milano, într-o familie de actori şi toată viaţa sa – 86 de ani – a închinat-o teatrului. Prima sa apariţie în public a fost la paisprezece ani, într-o piesă a lui Goldoni. În 1847 s-a alăturat companiei actriţei Adelaida Ristori, care era atunci la începutul carierei sale strălucitoare. A jucat cu ea în „Electra", obţinând primul său succes în tragedie şi a avut rolul principal în „Oreste", de

Alfieris, la Teatrul „Valle" din Roma. Viaţa lui a fost o serie neîntreruptă de succese. A jucat frecvent în Anglia şi a făcut cinci vizite în America (1873 – 1889). În Otello, a reuşit cea mai bună interpretare a acestui rol – după recunoaşterea regizorului rus Constantin Stanislavski, care l-a văzut în acest rol pe scena teatrului din Moscova.

Salvini s-a retras de pe scenă în 1890, la 61 de ani, dar în ianuarie 1902 a luat parte la celebrarea, la Roma, a 80 de ani de la naşterea actriţei Adelaida Ristori (el având 73 de ani). A publicat un volum intitulat „Ricordi, aneddoti ed impressioni" („Amintiri, anecdote, impresii", Milano, 1895) şi un volum autobiografic, la Londra, în 1893. Era atât de încrezător în talentul său, încât odată a afirmat: *„Eu pot face audienţa să plângă, citindu-i dintr-un meniu."...*

Salvini a făcut cel puţin o înregistrare pentru „Zonofono", în 1902, cu „Il Sogno" - „Visul lui Saul", de Vittorio Alfieri, descoperită recent cu ocazia întocmirii unui catalog al celebrităţilor de la această casă de discuri.

Salvini a murit în ultima zi a anului 1915, la Florenţa. S-a născut în prima zi a anului şi a murit în ultima zi... Se poate spune că a trăit... 86 de ani, cât unul singur.

Fiul său, Alessandro (1861-1896), care a fost de asemenea actor, a repurtat succese notabile în America, în special cu rolul d'Artagnan din „Cei trei Muşchetari". Un alt fiu, Gustavo Salvini, a fost de asemenea actor de teatru. Fiii lui Gustavo (nepoţii lui Tommaso) au fost Alessandro (1890-1955) şi Guido Salvini (1893-1965). Alessandro a jucat în filme mute, iar Guido a scris scenarii pentru filme din epoca sonoră.

Scrisorile celebrului actor italian Tommaso Salvini către Rovena Schwartz din Galaţi dezvăluie o frumoasă prietenie a doi oameni care s-au cunoscut prin scrisori, dar nu s-au văzut niciodată. Romantismul acestei corespondenţe dintre doi oameni care puteau lega o prietenie mai presus de vârstă, de convenienţele sociale ale vremii, de distanţă şi de diferenţe de orice fel, care simţeau nevoia comunicării şi aveau mereu câte ceva să-şi mărturisească ţine de firea lor, proprie multor oameni de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX.

Prima lui epistolă este scrisă în limba franceză, celelalte în italiană. Pe parcursul legăturii lor epistolare, Tommaso Salvini a apreciat munca Rovenei şi a surorilor ei, a felicitat-o, a încurajat-o şi chiar a devenit el însuşi membru al Societăţii filantropice „Lumina" din Galaţi, cea care menţinea o şcoală omonimă destinată elevelor sărace, indiferent de religie sau etnie.

În prima scrisoare, datată **27 august 1897**, scrisă din Siena per Vagliagli, el declara că se simte foarte onorat pentru autograful solicitat şi promitea o fotografie pe mai târziu. (Ms II/329). În decembrie, acelaşi an, misiva lui conţine urări de Anul Nou. (Ms I/489).

La 5 septembrie **1900**, din Siena per Vagliagli, îi dădea amănunte despre preocupările sale şi despre familia sa. (Ms II/330).

La 2 ianuarie **1901**, din Florenţa, îi mulţumea pentru felicitări. Se scuza că nu îl poate ajuta pe tânărului cântăreţ român recomandat de ea şi îl sfătuia să se ducă la Milano (Ms II/331) • La 10 februarie se afla la Siena per Valgliagli, de unde îi scria că i-ar face plăcere să o cunoască, dar România şi mai ales oraşul Galaţi sunt prea departe pentru un om în vârstă (avea 72 de ani) şi obosit de atâtea turnee artistice. Atunci, încă nu ştia dacă va accepta lungul turneu ce i se propusese, Moscova-Varşovia-Petersburg-Kiev-Harkow-Odesa. Îşi exprima totuşi speranţa că poate va exista o ocazie ca ea să îl cunoască (Ms I/492) • La 11 martie, din Florenţa, o anunţa că peste trei zile va pleca la Petersburg. Poate la întoarcere să treacă prin România şi, astfel, să aibă posibilitatea să o cunoască personal (Ms II/332) • De la Petersburg i-a scris, la 2 aprilie, că primeşte să fie ales membru al societăţii filantropice „Lumina" (nou înfiinţată la Galaţi). O anunţa însă că nu-şi va putea îndeplini proiectul de a trece şi prin România. După Moscova, urma să se întoarcă la Petersburg, apoi să plece direct la Berlin (Ms II/333). Aşadar, şi această rară şansă ca cei doi să se întâlnească, a fost ratată... • La 3 iulie, din Siena per Vagliagli, o anunţa că proiecta să meargă din nou în Rusia, iarna următoare, dacă vârsta înaintată îi va permite. (Ms II/333) • Din Florenţa, la 15 decembrie, îi scria impresii despre piesa lui d`Anunzio, „Francesca da Rimini". Plecarea la Moscova rămânea probabilă. Un alt proiect al său: va vorbi la festivităţile dedicate Adelinei Ristori. (Ms II/334)

În **1902**, la 1 ianuarie (ziua lui de naştere, când împlinea 73 de ani) îi trimitea din Florenţa urări de An Nou. Îi scria că actriţa Eleonora Duse juca în tragedia „Francesca da Rimini", de d`Anunzio, cu un beneficiu foarte modest (Ms I/493) • La 28 februarie, din Florenţa, lăuda munca ei pentru ajutorarea copiilor săraci şi îi dădea ştiri despre

familia sa (Ms II/335) • Tot din Florenţa, la 20 noiembrie îi împărtăşea necazul că fusese victima unui furt. Urma să plece la Roma, la 14 decembrie, pentru un congres dramatic (Ms I/494) • Peste numai două zile, la 22 noiembrie, îi scrie din nou, că autorii furtului nu au putut fi încă descoperiţi. Fusese deja la Roma, unde a susţinut un recital împreună cu fiul său Gustav, pentru ajutorarea sinistraţilor din Sicilia (Ms I/495) • La 29 decembrie, o anunţa că, deşi va împlini, la 1 ianuarie, 74 de ani, va juca în „Saul" cu ocazia centenarului Alfieri. (Ms II/336)

În **1903**, la 16 mai, îi scria de la Florenţa că a lipsit o lună din oraş, fiind plecat cu turneul de adio Milano - Bologna - Veneţia - Roma - Napoli - Florenţa. În octombrie, la Torino, va participa la centenarul morţii lui Vittorio Alfieri (Ms I/496) • La 21 iulie, o anunţa din nou că va participa la centenarul din octombrie şi că va juca în „Saul" şi „Oreste". I s-a propus să se întoarcă în America, dar nu-i convin condiţiile (Ms I/497) • Impresiile de la comemorarea ce a avut loc la Torino i le-a scris la 12 noiembrie, când a participat şi la menifestările dedicate artistului G. Modena, profesorul său. (Ms Ms I/498)

În **1904**, la 2 ianuarie, odată cu urările de Anul Nou, o anunţă că actorul Ermete Novelli urma să vină într-un turneu la Galaţi, ocazie cu care ea îl va putea întâlni şi discuta cu el despre persoana lui. Se bucura de ştirile pe care le primea despre succesele şcolii pe care ea o conducea (Ms I/499). Numai că... Rovena şi Novelli nu s-au văzut la Galaţi (altă întâlnire ratată!), aşa că, la 8 februarie, Salvini îi scrie că regretă această neşansă. Urma să hotărască dacă va pleca sau nu în America (Ms II/237). Dar a venit primăvara şi proiectul călătoriei peste ocean s-a amânat *sine die* • La 10 martie, din Florenţa, îi scria că plecarea în America este amânată, deoarece, după informaţiile impresarului, nu sunt teatre disponibile - motiv de nemulţumire pentru el, deoarece cheltuielile pentru turneu erau deja făcute. O altă ştire proastă era că, teatrul său, fiind aproape de Biblioteca Naţională, urma să fie închis, ca măsură de prevedere, pentru a fi evitate eventuale incendii (Ms I/500) • Peste o săptămână, pe 18 martie, îi scrie din nou, anunţând-o că stagiunea teatrului său se deschidea cu o operă de Verdi. Turneul din America rămânea totuşi incert (Ms II/341) • La 21 martie, o anunţa că Novelli avusese un accident în timpul unei spectacol şi că se afla la Veneţia (Ms I/501) • La 17 aprilie, din Florenţa, îi scrie că fost plecat la Roma, pentru a interveni în chestiunea închiderii teatrului şi a turneului în America. I-a expediat o scrisoare lui Novelli, la Veneţia (Ms I/502) • Scrisoarea din 29 aprilie o anunţă că nu are niciun rezultat la intervenţiile făcute pe lângă consulatul de la New York şi la Ministerul de Interne şi îi dă ştiri despre familia sa (Ms I/503) • La 24 iunie îi trimite ştiri despre situaţia teatrului pe care-l conduce şi regretul că afacerile îl reţin la Florenţa, deşi ar vrea să plece la ţară (Ms II/338) • De la Siena per Vagliagli, pe 11 august, o felicită pentru rezultatele obţinute la şcoala pe care o conduce. Trebuie să facă lucrări noi la clădirea teatrului (Ms II/339) • Pe 13 noiembrie e din nou la Florenţa şi îi trimite ştiri despre viaţa cotidiană. Crede că în curând va izbucni un război între Italia şi Austria (Ms II/340) • La 31 decembrie nu-şi aminteşte dacă i-a trimis felicitare de Anul Nou. Îi scrie că este atât de obosit şi de ocupat, că nu are vreme să mănânce, nici să se odihnească. (Ms I/504)

1905, 20 februarie, Florenţa. A fost din nou la Roma şi a reuşit să rezolve satisfăcător situaţia teatrului. Se pare că şi cu America se va rezolva. Are unele necazuri cu fiii săi, pentru care trebuie să plătească o sumă mare de bani (Ms I/505) • La 17 aprilie îi scrie că deschiderea teatrului său din Florenţa a fost un succes. Îi trimite totodată câteva ziare şi reviste italiene (Ms II/342) • În scrisoarea din 24 mai se arată mulţumit că ea a primit ziarele italiene pe care i le-a trimis. A avut relaţii cu un impresar care l-a înşelat. O anunţă că, la 15 iunie, va pleca la Battaglia, pentru băi de nămol (Ms I/506) • Din Florenţa, la 1 iulie, îi dă ştiri despre familia sa şi face comentarii asupra evenimentelor din Rusia (Ms III/343) • La 12 august era la Siena per Vagliagli, de unde îi trimitea impresii din vacanţă. Coresponda cu prof. Doremus în franceză, dar nu primise încă răspuns de la el (Ms I/507) • Tot din Siena per Vagliagli, la 14 septembrie, îi scrie alte impresii din vacanţă şi că pregătise un articol pentru „Deutsche Revue" din Wiesbaden (Ms I/508) • La 12 octombrie îi scrie că va rămâne la Siena per Vagliagli până la sfârşitul lunii. Speră că Rovena s-a însănătoşit, „pentru a fi de folos elevilor ei" (Ms I/509) • La 27 decembrie, de la Florenţa, îi trimite urări de An Nou. Este bolnav, are bronşită, contractată probabil în timpul unei călătorii la Roma. (Ms I/510)

(Va urma)

Din comorile Bibliotecii „V.A. Urechia”

Tipăriturile lui Antim Ivireanul

Camelia Bejenaru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Printre valoroasele documente oferite în dar Bibliotecii „V.A. Urechia” de fondatorul său, se regăsesc mai multe prețioase tipărituri aparținând operei tipografice a marelui cărturar medievalist Antim Ivireanul (c. 1660–1716), imprimate la Snagov, București, Râmnic și Târgoviște.

Înzestrat cu multiple calități artistice, Antim Ivireanul a fost una dintre cele mai de seamă figuri ale artei tipografice din Țările Române, artă pe care a ridicat-o la perfecțiune prin excepționala sa măiestrie. A excelat în domeniul xilogravurii, desenului, caligrafiei, a editat, a tipărit, a tradus și a scris el însuși mai multe cărți. A avut o contribuție însemnată la introducerea limbii române în biserică și la promovarea ei prin scris. Dintre cele treizeci și opt de lucrări tipărite personal de Antim, majoritatea pe teme religioase, douăzeci și patru sunt în limba română.

Antim Ivireanul a venit la București, între anii 1688-1690, la chemarea luminatului domn Constantin Brâncoveanu, ajungând în scurt timp în fruntea tipografiei domnești de aici. Va imprima într-o primă etapă (1691-1694) folosind materialul tipografic creat de episcopul Mitrofan, primele tipărituri: *Învățăturile lui Vasile Macedoneanul către fiul său Leon* (1691), *Slujbele Cuvioasei Maicii noastre Parascheva cea Nouă* (1694), *Evanghelia greco-română* (1693) și *Psaltirea,* 1694[1], prima sa carte tipărită în limba română.

Ales egumen la mănăstirea Snagov, înființează acolo, în anul 1694, o nouă tipografie domnească și începe o intensă activitate de imprimare folosind și o parte din utilajul de la tipografia din București. Tot aici, formează o adevărată școală tipografică, inițiindu-i în meșteșugul tiparului pe Mihail Ștanovici, Gheorghe Radovici și pe ieromonahul Dionisie Floru. Sunt tipărite până în anul 1701, când Antim Ivireanul își încetează activitatea în acest centru tipografic, 12 cărți, dintre care șapte sunt în limba greacă, trei în limba română, una în limba slavonă și una în limbile greacă și arabă. Trei dintre cărțile tipărite personal de Antim în această etapă se păstrează în colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”. Prima dintre acestea, *Evanghelie*, 1697, este scrisă în limba română, tipărită sub patronajul domnitorului Constantin Brâncoveanu, ilustrată cu mai multe frontispicii ornate și patru xilogravuri mari, reprezentându-i pe cei 4 evangheliști. Volumul

Evanghelie, 1697

nu conține însemnări și s-a păstrat în condiții foarte bune, având scoarțe de lemn acoperite cu piele roșie cu ornamente aurii și închizători. Cea de-a doua este lucrarea *Carte sau lumină* de Maxim Peloponezianul, 1699, în limba română, tipărită „cu porunca și cu toată cheltuiala” domnitorului Constantin Brâncoveanu. Exemplarul este complet cu o legătură modernă în carton și piele. Din însemnările prezente în volum aflăm că proprietarul acestuia, Dionisie Popovici, preot greco-roman din Tîrnova, (1862-1899) l-a dat, în anul 1899 preotului

bibliofil Emilian Micu, iar acesta îl va trimite lui V.A. Urechia[2]. Cel de-al treilea volum cuprinde două lucrări - *Mărturisirea credinței ortodoxe* și *Expunere despre cele trei virtuți*, 1699 - ambele tipărite și legate „din îndemnul și cu toată cheltuiala prea strălucitului și prea măritului domn și Egemon a toată Ungrovlahia Domnul Domn Ioan Constantin Basarab Voevod" care oferea ediția în dar[3]. Volumul este incomplet, având unele reparații artizanale și o legătură modernă.

Carte sau lumină de Maxim Peloponezianul, 1699

În anul 1701, Antim Ivireanul revine la București la conducerea tipografiei domnești unde, timp de patru ani, până în anul 1705, va contribui la apariția a 15 cărți, dintre care 11 în limba greacă, una în limba română, una în limbile slavonă și română și una cu text grecesc și arăbesc în care utilizează inclusiv propriul său material tipografic. Dintre cărțile tipărite în această perioadă a activității sale, Biblioteca „V.A. Urechia" deține prima ediție din Țara Românească a *Noului Testament,* 1703, imprimat cu litera Bibliei de la 1688. Exemplarul are numeroase însemnări manuscrise și se află într-o foarte bună stare de conservare, având o legătură modernă din secolul al XVIII-lea din piele și urme de închizători metalice. Această lucrare sobră și elegantă, probabil cea mai reușită realizare tipografică din această perioadă, așa cum afirma Doru Bădără[4] în lucrarea sa dedicată istoriei tiparului românesc, are imprimată pe versoul paginii de titlu stema lui Constantin Brâncoveanu, urmată de zece versuri și o scrisoare cu dedicație, alcătuite de Antim Ivireanu.

Noul Testament, 1703

În primăvara anului 1705, Antim Ivireanul a fost ales episcop de Râmnic de un sinod de arhierei, prezidat de Patriarhul Dosithei al Ierusalimului, fiind considerat singurul care prin energie, cultură teologică și pricepere tipografică putea să oprească ofensiva catolică în această parte a țării, dar și să sprijine ortodocșii din Transilvania aflați sub stăpânire habsburgică. Una dintre primele măsuri pe care le va lua va fi aceea de a înființa o noua tipografie, cu materialul și utilajul tipografic de la Snagov. În această tipografie va imprima personal trei cărți și va edita două. Colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia" păstrează una dintre cărțile imprimate de Antim Ivireanul - *Antologhion*, 1705, în limbile slavonă și română. Pe versoul primei foi este imprimată o gravură semnată de Ivan Bacov[5], 1678, iar pe cea de-a doua titlul: „Antologhion (adică floarea cuvintelor... în zilele prealuminatului domn și oblăduitorului a toată Țara Românească Ioan Constandin B. Basarabu Voevod. Cu osârdia și cu toată cheltuiala preacinstitului de bun și mare neam a lui Mihai Cantacuzino vel spătar... În Sânta Episcopie a Râmnicului... Prin osteneala iubitorului de D-zeu Kyr Antim Ivireanul episcopul Râmnicului" încadrat într-un chenar floral, în părți; în partea de sus o gravură reprezentându-l pe Iisus Hristos, între Maica Domnului și Ioan

Antologhion, 1705

Botezătorul, iar în partea inferioară a paginii stema Cantacuzinilor (vulturul bicefal) cu inițialele patronului acestei tipărituri, Mihai Cantacuzino, urmată de stema Țării Românești[6]. Volumul are o legătură de secol XVIII, în lemn și piele și se păstrează într-o stare foarte bună, având numeroase însemnări manuscrise.

Colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia" păstrează un *Octoih,* tipărit în anul 1706 de Mihai Ștanovici, unul dintre primii ucenici ai lui Antim Ivireanul. Pagina de titlu, bogat ornamentată, conține printre altele și stema Cantacuzinilor cu inițialele lui Mihai Cantacuzino. Textul cărții este în slavonă, iar explicațiile sunt date în limba română. În filele liminare se află stema lui Constantin Basarab Voevod și o gravură reprezentându-l pe Sf. Ioan Damaschin. Volumul este complet, cu o legătură veche în lemn și piele, cu o însemnare pe foaia de titlu „din Timișoara".

Din producția editorială a noii tipografii de la Târgoviște, înființată de Antim Ivireanul după alegerea sa ca Mitropolit al Țării Românești, în anul 1708, fondul de carte românească veche conservă un exemplar din prima ediție în limba română a *Octoihului*, tipărit în anul 1712, sub patronajul domnitorului Constantin Brâncoveanu, „cu toată cheltuiala prea sfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei Chir Antim Ivireanu", cel care a realizat și traducerea cărții în limba română, după texte grecești și slavonești. Volumul are o legătură de secol XVIII în lemn și piele și se află într-o foarte bună stare de conservare. Din însemnări, aflăm că a aparținut lui Martin Coșar și lui Lazăr Catince[7].

Colecțiile speciale ale Bibliotecii „V.A. Urechia" păstrează două lucrări, un *Liturghier* și un *Molitvelnic* cu textul tradus integral în limba română, ambele fiind reeditate de mitropolitul Antim în anul 1713. *Liturghierul* conține minunate ilustrații și două gravuri reprezentându-i pe Sf. Grigorie de Ioanichii (Bakov) și Sf. Vasile de Dimitrios, 1698[8]. Cartea a fost procurată de preotul Emilian Micu cu 15 florini[9] și trimisă lui V.A. Urechia în vara anului 1896. *Molitvenicul* are imprimat pe versoul foii de titlu stema Țării Românești, iar pe foaia a doua un text în care se face documentarea biblică a folosirii limbii române în slujba religioasă. Volumul are o legătură în lemn și piele, de secol XVIII și o însemnare la pagina 126: „Să se știe că această sfântă carte o au cumpărat anume Moldov Stoica și o au dat-o în mâna lui Popa Petru care a răposat, însă după aceea o au dat în mâna lui Popa Ursu, să-i fie pomană, de-ar fi popi feciorii lui Popa Ursu, să fie în mâna lor... Pomenește Doamne sufletele robilor tăi Stoica Mărie, Mărie Dobre, Ileana, Ioana, Anița Oprea, Grigore Vasile, Petrea Simion...[10]

Toate aceste valoroase tipărituri, imprimate în perioada de mare efervescență culturală, cuprinsă între sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea, păstrate cu grijă în fondul Colecțiilor speciale a Bibliotecii „V.A. Urechia" din Galați, atestă momente semnificative din istoria tiparului românesc.

Note:

1. *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*. București: Editura Academiei R.S.R., 197?
2. Hâncu, G. *Cartea românească veche: Bibliografie*. Galați: Biblioteca Regională V.A. Urechia, 1965, pp. 21-22.
3. Bădără, Doru. *Tiparul românesc la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea*. Brăila: Istros, 1998, p. 77.
4. *Ibidem*, p. 115.
5. Ioan Bakov, reputat xilogravor a fost adus în Țara Românească de mitropolitul Varlaam. Între anii 1678-1706 a ilustrat mai multe cărți, prima fiind Cheia înțelesului, București, 1678, iar ultima Molitvenicul, Râmnic, 1706.
6. Hâncu, G. *Op. Cit*., pp. 24-25
7. *Ibidem*, p. 25.
8. Doru Bădără. *Op. Cit*., p. 83.
9. Hâncu, G. *Op. Cit*., p. 25.
10. Hâncu, G. *Op. Cit*., p. 26.

Bibliografie:

1. Bădără, Doru. *Tiparul românesc la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea*. Brăila: Istros, 1998.
2. Bianu, Ioan; Hodoș, Nerva. *Bibliografia românească veche 1508-1830*, Tom. 1. București: Stabilimentul Grafic J.V. Socec, 1903.
3. *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*. București: Editura Academiei R.S.R., 197?
4. Hâncu, G. *Cartea românească veche: Bibliografie*. Galați: Biblioteca Regională V.A. Urechia, 1965.

Sala de lectură altfel

Mihaela Bărbulescu
bibliotecar, Biblioteca Universității „Dunărea de Jos" Galați

Sălile de lectură ale unei biblioteci pot fi considerate adevărate saloane de primire care își întâmpină oaspeții cu brațele deschise. Fie că sunt săli cu acces liber la raft, de unde se pot împrumuta publicații (cărți, publicații periodice, material audio-video), fie sunt săli unde pot fi numai consultate anumite colecții ale bibliotecii, colecții speciale sau materiale care sunt deținute de către bibliotecă într-un singur exemplar, aceste săli trebuie să fie cât mai armonios organizate, cât mai confortabil pentru utilizatori săi.

Am putea să considerăm că sălile de lectură sunt adevărate cărți de vizită tridimensionale, care reflectă atât colecțiile bibliotecii, cât și ceva din arhitectura, stilul în care a fost concepută biblioteca respectivă, astfel o mare parte din identitatea bibliotecii, din imaginea sa vizuală se regăsește în aspectul sălilor de lectură.

Sala de lectură poartă un dialog continuu cu publicul care îi trece pragul prin intermediul colecțiile sale care le are etalate pe rafturi, așa cum frumos spunea Gilbert Arthur Highet, un cunoscut profesor, scriitor, istoric literar englez: „These are not books, lumps of lifeless paper, but ‚minds' alive on the shelves. From each of them goes out its own voice... and just as the touch of a button on our set will fill the room with music, so by taking down one of these volumes and opening it, one can call into range the voice of a man far distant in time and space, and hear him speaking to us, mind to mind, heart to heart.", cărțile nu sunt doar grămezi de hârtie așezate pe rafturi, ele sunt vii prin mintea celor care le-a scris... de la inimă la inimă.

Astfel că, într-o sală de lectură comunicarea vizuală dintre utilizatori și publicațiile de pe rafturi este foarte intensă. Într-un secol unde populația globală crește pe zi ce trece comunicarea devine cea mai importantă componentă a vieții noastre de zi cu zi. Fără o comunicare clară, precisă, societatea în totalitatea ei nu poate funcționa în mod corespunzător. Noi toți ne naștem cu abilități de comunicare, dar modul de a comunica trebuie învățat pe parcursul întregii vieți. Nevoia de comunicare este una dintre cel mai importante nevoi umane, acesta fiind și motivul pentru care rețelele de socializare au căpătat dimensiuni globale. Indiferent de naționalitate, religie, sex, abilitățile de comunicare trebuiesc însușite și folosite în așa fel încât noi toți să putem beneficia de pe urma lor.

Odată cu apariția internetului comunicarea a căpătat o amploare deosebită, fiind posibilă în aproape orice colț al planetei. O adevărată rețea virtuală interconectează multiplele noastre profiluri sau conturi pe diverse rețele de socializare, cum ar fi: LinkedIn, rețea de socializare orientată spre mediul de afaceri, ResearchGate, o rețea de socializare pentru cercetători din orice domeniu științific, Facebook, una din cele mai cunoscute și utilizate rețele de socializare, Twitter, o rețea de socializare ce permite primirea si trimiterea de scurte mesaje de maximum 140 caractere, Pinterest, permite postarea și salvarea a diverselor idei creative, un altfel de semn de carte, Instagram, permite utilizatorilor săi să facă poze si filmulețe pe care le pot distribui pe rețele de socializare, Youtube, este de asemenea un site unde pot fi postate fimări ce pot fi vizualizate de către orice persoană care accesează site-ul respectiv, site pe care își poate face un cont.

Pe lângă numeroasele rețele de socializare mass media, presa a devenit și ea o adevărată rețea de socializare, fiecare revistă, ziar, fiecare post de televiziune, post de radio având pagină de internet, cont de facebook, cont de twitter. Filmele nou apărute, multe piese de teatru au și ele cont de facebook, filmulețe de publicitate intitulate trailers care sunt distribuite pe cât mai multe rețele de socializare. Personalitățile publice, oameni de cultură, politicieni, ziariști, actori, cântăreți, etc. au de asemenea diverse conturi pe rețelele de

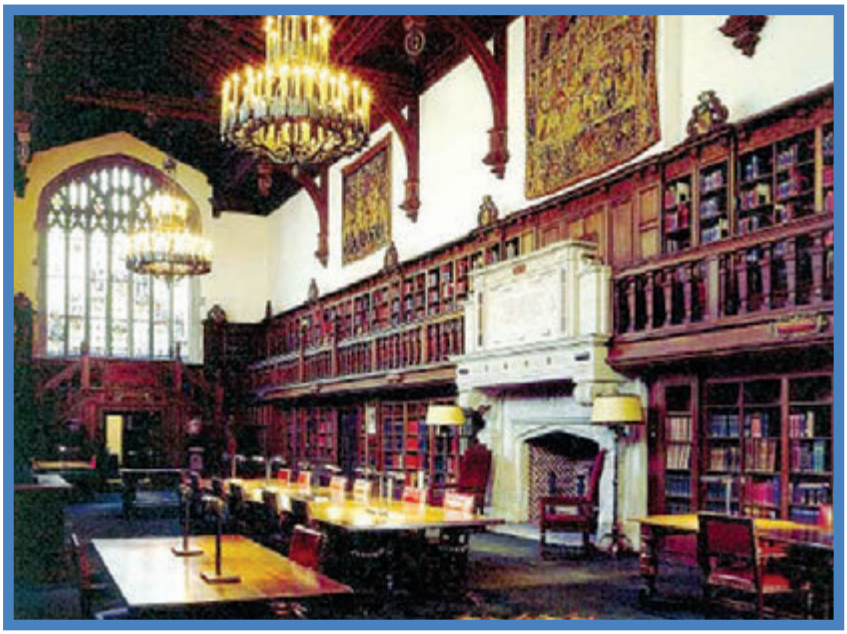

socializare, prin intermediul cărora comunică foarte ușor cu fanii lor sau cu oricine dorește să inițieze un dialog pe pagina respectivă. La rândul ei, presa preia postările de pe conturile de socializare a diverselor persoane publice și nu numai, a unor instituții și le transformă în știri. Astfel rețele de socializare devin o sursă inepuizabilă de știri. Aproape orice instituție publică, inclusiv bibliotecile, are și o pagină de internet și diverse alte conturi pe pagini de socializare.

Ne confruntăm cu o avalanșă de informații, din multiple surse, moment în care trebuie să putem discerne din acest noian de știri ce anume ne interesează cu adevărat. Pentru a putea fi informați, pentru a putea consulta numeroasele conturi pe care le avem pe rețelele de socializare, la care se adaugă și conturile de email este nevoie de timp. Comunicarea presupune alocare de timp prețios, astfel că utilizatorul acestor informații va dori să aibă acces la o comunicare de bună calitate, credibilă care să nu îl facă să piardă timpul inutil.

Sălile de lectură ale diverselor biblioteci asigură un grad înalt de comunicare vizuală, o comunicare directă, reconfortantă care va fi din ce în mai căutată datorită nevoii de comunicare și în mediul real. Personalizarea unei săli de lectură, crearea unei anumite atmosfere propice răsfoirii cărților poate conta foarte mult. Aici coperțile de carte, book face-urile, ne întâmpină prietenoase cu o interfață reală. Fiecare carte este ca o poartă spre o lume imaginată de autorul respectiv, spre un noian de idei, spre vremuri de mult apuse sau spre viitor.

Cărțile sunt adevărați mentori care sunt la dispoziția ta în orice moment, la fel cum sunt și bibliotecarii, mereu aproape de utilizatori, fini cunoscători, printre rafturile unei săli de lectură.

Timpul petrecut într-o sală de lectură este un timp de calitate, într-o companie plăcută, o alternativă îmbietoare care îți poate oferi mereu noi satisfacții. Nevoia de a învăța ceva nou, de a evolua pe diverse planuri, de a interacționa cu un anumit mediu este cu siguranță satisfăcută de spațiul oferit de către biblioteci, de către colecțiile pe care le pun cu generozitate la dispoziția publicului larg care se hotărește să le treacă pragul primitor.

Webografie:

1. http://www.folger.edu/file/paster-reading-roomjpg
2. https://www.goodreads.com/author/quotes/103394.Gilbert_Highet
3. https://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

Eminescu prin muzică și poezie

Cătălina Popa
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Început de an, mijloc de ianuarie... flori, poezie, cântec, vers... Într-un cuvânt, Eminescu...

Aniversarea a 166 de ani de la nașterea marelui poet a constituit prilej pentru desfășurarea unor manifestări literar-artistice în cadrul Secției pentru Împrumut Adulți a Bibliotecii „V.A. Urechia”.

Primii care l-au omagiat pe „poetul nepereche” au fost elevii de la Liceul Teoretic „Dunărea” care, sub îndrumarea doamnei bibliotecar Lica Gherghe, au susținut un moment artistic ce a cuprins poezii și cântece din creația eminesciană. Elevii ne-au impresionat prin căldura pe care au transmis-o, prin talent și dăruire. Pe acorduri de chitară au răsunat „Pe lângă plopii fără soț” și „Sara pe deal”, iar sufletul ne-a vibrat de bucurie, dar și de nostalgie.

Fundația „Inimă de copil” s-a remarcat prin candoarea micuților ce abia făcuseră cunoștință cu Mihai Eminescu, dar care s-au apropiat de opera poetului cu tot sufletul. De data aceasta, Eminescu a fost abordat prin joc. Copiii au fost încântați de activitățile propuse de bibliotecare, cum ar fi puzzle despre viața și opera lui Eminescu, concurs „Recunoaște poezia”, desen inspirat de versurile din „Somnoroase păsărele”. Activitatea s-a încheiat cu o minipetrecere unde copiii au servit prăjituri și sucuri, dar și-au manifestat în continuare curiozitatea cu privire la opera poetului.

În săptămâna dedicată marelui poet, cititorii au putut admira expoziția „Mihai Eminescu – marele poet al României” în holul bibliotecii, la parter. Expoziția a fost deschisă în perioada 8 – 18 ianuarie 2016.

„Să încercăm câte-o baie de eminescizare, dar nu doar din șase în șase luni, la aniversarea și comemorarea lui, ci ca exercițiu permanent și întremător. Ar fi bine să facem din Eminescu locul nostru

geometric, o permanență a spiritului și norocul nostru din totdeauna (...) Putem spune că miracolul eminescian încă mai dăinuie, că neamul românesc încă nu este dat pierzării și se mai poate salva.” (Ionel Necula, *Eminescu în tentații metafizice*)

Eminescu și copiii

Florica Șerban
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

„Educația e cea mai bună asigurare pentru bătrânețe”
Aristotel

Secția Împrumut la Domiciliu pentru Copii a organizat, ca în fiecare an, acțiuni și expoziții dedicate nașterii poetului Mihai Eminescu și a *Zilei Culturii Naționale*.

Încă de joi, 14 ianuarie 2016, orele 10:30, copiii preșcolari de la Grădinița nr. 45 „Parfumul Teilor”, coordonați de cadrele didactice Popescu Anișoara și Moise Valerica au venit la bibliotecă și au prezentat un scurt program artistic intitulat *Eminescu și copii.* În aceeași zi, de la ora 15:00, într-una din sălile special pregătite ale Secției pentru copii din cadrul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, a avut loc o oră de lectură dedicată poetului național, Mihai Eminescu. Cei care au marcat acest moment au fost elevii Școlii Gimnaziale nr. 16, coordonați de director prof. Mogoș Mariana și prof. Sevastre Andreea. Vineri, 15 ianuarie 2016, elevii claselor primare de la Școala Gimnazială nr. 28 „Mihai Eminescu”, coordonați de cadrele didactice Bărbătescu Nineta și Marinescu Ana-Maria, au participat la un moment festiv dedicat „poetului nepereche al poeziei românești“ - la 166 de ani de la nașterea sa, la statuia poetului Mihai Eminescu din Parcul municipal din Galați. Apoi, cu multă bucurie și emoții au venit la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” pentru a afla mai multe despre opera și activitatea sa poetică. La final, copiii au primit diplome din partea cadrelor didactice și dulciuri dăruite de Primarul Municipiului Galați, ing. Marius Stan. Tot vineri, 15 ianuarie 2016, elevii clasei a VI-a A de la Școala Gimnazială nr. 1 Șendreni, coordonați de doamna prof. Paraschiv Roxana au vizitat Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” și au primit informații despre evenimentele culturale desfășurate cu prilejul *Zilei Culturii Naționale* și a nașterii poetului Mihai Eminescu, precum și informații despre serviciile oferite de această instituție și despre modul în care pot obține permisul de intrare pentru a deveni utilizatori ai bibliotecii. Expoziția de carte din colecțiile secției intitulată *Ce te legeni, codrule!* a putut fi vizionată la sediul central, în holul principal, în perioada 11–29 ianuarie 2016.

Secția pentru copii a Bibliotecii „V.A. Urechia” deține o bogată colecție de poezii și basme, scrise de marele poet, motiv pentru care bibliotecarii secției, s-au preocupat să evidențieze prin microexpoziții organizate în sălile cu acces liber, multitudinea titlurilor existente în diverse ediții și, mai ales, să expună titluri ca: *Somnoroase păsărele, Revedere, Ce te legeni, Lacul*, frumos ilustrate, accesibile micuților cititori și care să răspundă cerințelor și nevoilor specifice vârstei lor. Prezentarea de excepție a documentelor de bibliotecă a fascinat multe generații și cu siguranță opera inegalabilului poet va fi izvor nesecat pentru generațiile ce vor urma. Poate că ar fi interesant de amintit faptul că, între anii 1874-1876, Mihai Eminescu, prin consimțământul lui Titu Maiorescu, a fost numit director al Bibliotecii Centrale din Iași, perioadă mult îndrăgită de poet, încântat de postul lui de bibliotecar: „ Sunt fericit – zicea Eminescu – că mi-am ales un loc potrivit cu firea mea singuratică și dornică de cercetare. Ferit de grija zilei de mâine mă voi cufunda ca un budist în trecut, mai ales în trecutul nostru atât de măreț în fapte și oameni” (G. Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*, Buc., Semne, 2004, p. 264), știind că inteligența lumii se păstrează multe veacuri în biblioteci.

Așa că, vă așteptam, dragi copii, să treceți cât mai des pragul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” pentru a descoperi lumea minunată a poveștilor și opera vastă a poetului nostru național, Mihai Eminescu.

Filiala nr. 4 „Grigore Vieru” sărbătorind Ziua Culturii Naţionale

Celozena Diaconu
responsabil, Filiala nr. 4 „Grigore Vieru”

Mihai Eminescu (15 ianuarie 1850 - 15 iunie 1889) poet şi prozator român, bibliotecar, filozof şi ziarist s-a născut la Ipoteşti, Botoşani.

15 ianuarie, sărbătoarea Zilei Culturii Naţionale, este ziua de naştere a poetului Mihai Eminescu, „luceafărul poeziei româneşti”, simbolul identităţii neamului nostru prin transcederea patriotismului şi naţionalismului poeziei eminesciene dincolo de vremelnicia graniţelor impuse de orgolii şi interese geopolitice.

...Cu un cântec de sirenă,
Lumea-ntinde lucii mreje;
Ca să schimbe-actorii-n scenă,
Te momeşte în vârteje;
Tu pe-alături te strecoară,
Nu băga nici chiar de seamă,
Din cărarea ta afară
De te-ndeamnă, de te cheamă...
(M. Eminescu, Glossă)

Tânărul poet cu fruntea înaltă, timid şi romantic în prezenţa doamnelor, ziarist cu un stil direct şi fără concesii în scrierile politice, a lăsat moştenire românilor de pretutindeni dorul şi dragostea de patrie în nemuritoare versuri:

...Când tot se-nveseleşte, când toţi aci se-ncântă,
Când toţi îşi au plăcerea şi zile fără nori,
Un suflet numai plânge, în doru-i se avântă
La patriei dulci plaiuri, la câmpiii răzători...
(M. Eminescu, Din străinătate)

Filiala nr. 4 „Grigore Vieru” a invitat cititorii săi şi călătorii, care tranzitează oraşul Galaţi prin Gara CFR Călători Galaţi, să vizioneze, în perioada 10–20 ianuarie 2016, expoziţia de documente de bibliotecă, **Mihai Eminescu, poetul nepereche**! - înfrumuseţată de copii ale ilustraţiilor realizate de **Poitevin Scheletty** pentru vol.: ***Poezii. Ediţie omagială: 1889-1939***. Bucureşti: Cartea românească, 1939; ***Actul comemorativ la desvelirea monumentului lu Mihai Eminescu la Galaţi 16 octombrie 1911.***

Cititorii filialei, prezenţi în sala de lectură şi internet, au avut prilejul să cunoască contribuţia adusă de locuitorii Galaţiului la omagierea poetului naţional, răsfoind vol. ***Omagiu lui Mihai Eminescu: Cu prilejul a 20 de ani de la moartea sa***. Galaţi: Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos, 2008, transcriere fidelă a ediţiei princeps, alcătuită şi aşezată în pagină de Comitetul Comemorării Galaţi şi tipărit la Atelierele Grafice Socec & Co., la Bucureşti, în anul 1909; au accesat pagina web a bibliotecii digitale a Institutului Naţional al Patrimoniului, site întreţinut de colectivul Institutul de Memorie Culturală - CIMEC şi au parcurs paginile rezervate poetului Mihai Eminescu unde poeziile sale sunt ilustrate cu lucrări de artă plastică inspirate din opera sa, au ascultat poezii rostite de renumitul poet şi actor Dorel Vişan aflate pe documente multimedia din colecţiile filialei.

Călătorii au fost plăcut impresionaţi de cântecele compuse şi interpretate de fii ai României Mari din provincia Basarabia, Doina şi Ion Aldea Teodorovici pe versurile de o sensibilitate serafică, realizate de Grigore Vieru, patronul filialei, plecat într-un „cer cu stele sudice” la întâlnirea cu poetul nepereche Mihai Eminescu.

De Ziua Culturii Naţionale, activităţi cu lirică eminesciană la Filiala nr. 2 „Paul Păltănea”

Cătălina Şoltuz
responsabil, Filiala nr. 2 „Paul Păltănea”

Ziua de 15 ianuarie, Ziua Culturii Naţionale, coincide cu ziua în care îl celebrăm pe poetul Mihai Eminescu. Domnul academician Eugen Simion, cel care a iniţiat această zi, declara că „o naţiune culturală, o democraţie autentică, are nevoie de o zi a culturii pentru a-şi omagia tradiţiile şi valorile spirituale şi morale. Cultura este sufletul unei naţiuni, o naţiune fără cultură dispare. Iată de ce acest act de identificare a zilei naşterii lui Eminescu cu Ziua Naţională a Culturii Române poate fi considerat benefic pentru cultura prezentă şi viitoare a tuturor românilor.”

La 166 de ani de la naşterea „poetului nepereche a cărui operă învinge timpul”, joi, 14 ianuarie şi vineri, 15 ianuarie 2016, Filiala nr. 2 „Paul Păltănea” a fost gazda unor frumoase şi interesante activităţi şi expoziţii, în care preşcolari, elevi, profesori, bibliotecari şi chiar părinţi şi bunici au exprimat literar, muzical, grafic sau prin culoare gânduri, idei, lucrări, poezii, au prezentat compuneri, desene, postere pentru a simţi împreună spiritul versului eminescian.

Iată maratonul activităţilor desfăşurate la Filiala nr. 2 „Paul Păltănea” sub patronajul Bibliotecii Judeţene „V.A Urechia” sub genericul *„Eminescu, dorul nostru de absolut”...:*

- *joi, 14 ianuarie*, în avampremiera aniversării Zilei Culturii Naţionale şi a lui Mihai Eminescu, preşcolarii Grădiniţei „Arlechino”, însoţiţi de cadrele didactice Chiurtu Carmen, Ştefan Livioara şi Orban Andreea au prezentat un minunat program literar-artistic cu poezii şi cântece pentru ca flacăra poeziei eminesciene să fie cunoscută încă din grădiniţă;
- *joi, 14 ianuarie,* cu veselia specifică vârstei, preşcolarii Grădiniţei „Otilia Cazimir”, însoţiţi de cadrele didactice Chiurtu Carmen, Lazăr Alina, Berbeci Aurelia şi Constantin Doina au prezentat versuri lirice prin care l-au omagiat pe marele poet Mihai Eminescu. Activitatea face parte din Proiectul educaţional „Cartea, prietena mea”;
- *joi, 14 ianuarie,* aniversarea marelui poet Mihai Eminescu a fost prilej de bucurie pentru elevii Şcolii Speciale „Constantin Pufan”, însoţiţi de cadrele didactice Soare Maria, Zinica Ana-Maria, Brudar Emanuela, Crăciun Felicia şi Săndica Daniela de a intra in lumea fascinantă a cărţilor scrise de poet.
- *joi, 14 ianuarie*, omagiul poetului nepereche Mihai Eminescu adus de elevii claselor a I-a A, B, a II-a A, B, şi clasa a III-a A însoţiţi de cadrele didactice Lupu-Neicu Stan, Brehoi Geta, Scholler Victoriţa, Tănase Anica, Clisu Maria şi bibliotecar Huzum-Streza Mariana de la Liceul Teoretic „Mircea Eliade” a fost inedit, prin activitatea interactivă desfăşurată;

- *joi, 14 ianuarie*, activitatea desfășurată de către elevii clasei a XII-a F de la Colegiului Tehnic de Alimentaţie și Turism „Dumitru Moţoc”, însoţiţi de profesor Grigoraș Elena, a fost o agapă spirituală prin lectura și interpretarea celor mai frumoase poeme eminesciene;
- *vineri, 15 ianuarie*, de Ziua Culturii Naţionale și a lui Mihai Eminescu, preșcolarii Grădiniţei „Camil Ressu” coordonaţi de cadrele didactice Lupu Fănica și Hristudor Sorina au prezentat un program literar-artistic dedicat poetului la împlinirea a 166 de ani de la naștere. Activitatea face parte din cadrul Proiectului educaţional „Primii paşi spre carte”;
- *vineri, 15 ianuarie*, elevii claselor a I-a A, a II-a A, a VI- a A și C de la Școala Gimnazială nr. 33 au desfășurat o oră de limba și literatura română dedicată poetului Mihai Eminescu și Zilei Culturii Naţionale. Elevii au fost coordonaţi de cadrele didactice Hulea Felicia-Claudia, Titire Viorica, Sandu Ștefania și bibliotecar Marin Nicoleta. Activitatea face parte din Proiectul educaţional „Incursiune în universul lecturii”;

- *vineri, 15 ianuarie,* la 166 ani de la naşterea poetului Mihai Eminescu, elevii claselor a III-a B și a IV-a B de la Liceului Teoretic „Mircea Eliade” însoţiţi de profesori Popa Tincuţa, Capriș Mariana și bibliotecar Huzum-Streza Mariana au susţinut un program artistic;

- *vineri, 15 ianuarie* - „Eminescu nemuritor” - a fost tema dezbaterii literare, susţinută de elevii clasei a IX-a A de la Colegiul Tehnic „Radu Negru” coordonaţi de profesor Marin Dana-Lavinia și bibliotecar Costea Carmen. Activitatea face parte din Proiectul educaţional „Călători printre cuvinte”;
- *vineri, 15 ianuarie, „Mihai Eminescu, poet nepereche la 166 de ani de la naștere”* - dezbatere literară susţinută de elevii clasei a IX-a A de la Colegiul Tehnic „Aurel Vlaicu” coordonaţi de profesor Rusu Mariana și bibliotecar Catan Elena-Cătălina au încheiat seria manifestărilor dedicate zilei de 15 ianuarie. Activitatea face parte din Proiectul educaţional „Să ne cunoaștem, cunoscându-ne strămunii”;

De asemenea, în perioada 11-22 ianuarie în Filiala nr. 2 „Paul Păltănea” pot fi admirate numeroase expoziţii de grafică, desen, pictură, colaj din opera eminesciană ale elevilor din diferite instituţii școlare colaboratoare:

- Grădiniţele „Otilia Cazimir”și „Arlechino”, profesori coordonatori Chiurtu Carmen, Lazăr Alina, Berbeci Aurelia, Constantin Doina, Ștefan Livioara și Orban Andreea au expus desene din opera eminesciană realizate prin diferite tehnici;
- Școala Gimnazială nr.1 Rediu, elevii claselor V-VIII, profesor coordonator Munteanu Loredana: „Opera marelui poet Mihai Eminescu prin ochii copiilor”, au expus caligrame eminesciene.
- Școala Gimnazială „Grigore Moisil”, elevii claselor I-VIII, bibliotecar coordonator Năstase Emilia: *„Mihai Eminescu prin culoare și grafică”*, au expus desene, grafică și pictură.
- Colegiul Tehnic de Alimentaţie și Turism „Dumitru Moţoc”, elevii clasei a X-a E, profesor coordonator Grigoraș Elena, au expus lucrări de grafică și pictură pe teme eminesciene.
- Liceul Teoretic „Mircea Eliade, elevii clasei I B, profesor coordonator Brehoi Geta: *„Mihai Eminescu prin ochii copiilor...”*, au expus desene din opera poetului.

Prin activităţile desfășurate, cu plăcere am descoperit că și generaţia actuală contribuie la consolidarea monumentului nepieritor al geniului, cinstind marele poet Mihai Eminescu, vizionarul și modelatorul conștiinţei românești, pe cel care a înnobilat-o cu sentimente de dragoste de patrie, de neam, de adevăr și frumos.

Tuturor, mulţumiri și aprecieri pentru frumoasele momente oferite!

Numai poetul…

Cecilia Manolescu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Geniile nu se nasc în fiecare zi, ci așa cum încheie George Călinescu monografia dedicată lui Eminescu, pot trece sute de ani până când **„pământul acesta își va strânge toate sevele și le va ridica în țeava subțire a altui crin de tăria parfumurilor sale”**.

Regalul de activități găzduite de Filiala nr. 1 „Costache Negri” a Bibliotecii „V.A. Urechia” în zilele de 14 și 15 ianuarie 2016, a avut ca scop manifestarea sentimentului de dragoste față de valorile noastre naționale, dar și dezvoltarea expresivității și a simțului artistic prin abordarea creațiilor eminesciene. Trăind într-o lume agitată, alergând dintr-un loc în altul, vorbind despre aspecte materiale, cuprinși de probleme cotidiene simțim uneori nevoia să evadăm... și atunci putem găsi o oază spirituală în creația poetului nepereche.

Spațiul bibliotecii a fost cadrul primitor al elevilor și cadrelor didactice care ne-au trecut pragul, pentru a reînvia poezia eminesciană. Elevii clasei a XI-a A de la Liceul Tehnologic „Anghel Saligny”, coordonați de doamna profesor Aurora Vlase s-au gândit să îl sărbătorească nu numai în inimi pe marele poet, ci și în universul cărților, prin activitatea numită **„Trecut-au anii…”**

Îl sărbătorim pe Eminescu atâta timp cât ne vom numi «români», a fost crezul insuflat de talentații elevi ai clasei a IV-a A de la Colegiul Național „Costache Negri”, coordonați de doamna profesor Gina Trotușanu. Evenimentul a fost intitulat **„Pe lângă plopii fără soț…”** Atmosfera a fost una plină de emoție, bucurie și sensibilitate.

Un moment special ce a marcat împlinirea a 166 ani de la nașterea poetului național a fost creat de către elevii de la Școala Gimnazială nr. 7, coordonați de doamnele prof. Aurelia Pătrașcu, Romica Glavaschi și doamna directoare Daniela Purice-Crăiescu. Elevii au recitat poezii și au interpretat cântece pe versurile marelui poet, în cadrul activității intitulată inedit: **„Eminescu și prietenii…”**

De asemenea, elevii clasei a V-a A de la Liceul Teoretic „Emil Racoviță”, coordonați de doamna profesor Elena Corcăcel și doamna bibliotecar Gina Mocanu, au adus un omagiu poetului nepereche și Zilei Culturii Naționale. Activitatea intitulată **„Eminescu…”** a fost ca un balsam pentru suflet, prin lectura și interpretarea frumoaselor poeme eminesciene.

Evenimentul **„Numai Poetul...”**, l-am trăit intens, alături de minunata Maria Drăgan și talentatul George Zăgan, elevii Liceului de Arte „Dimitrie Cuclin” care ne-au încântat sufletul cu un recital deosebit la vioară și clarinet.

Mulțumim elevilor și cadrelor didactice pentru aceste activități de suflet!

Pe Eminescu ar trebui să-l sărbătorim în fiecare zi, căci el și-a pus întreaga viață în slujba luminării acestui neam, iar opera creată i-a asigurat nemurirea. Generații se vor trece ca floarea câmpului, dar el va rămâne veșnic **„Numai poetul...”**

Lumea toată-i trecătoare,/ Oamenii se trec și mor/ Ca și miile de unde,/ Ce un suflet le pătrunde,/ Treierând necontenit/ Sânul mării infinit./ Numai poetul,/ Ca păsări ce zboară/ Deasupra valurilor,/ Trece peste nemărginirea timpului:/ În ramurile gândului,/ În sfintele lunci,/ Unde păsări ca el/ Se-ntrec în cântări.

Proza scurtă a Dorei Alina Romanescu

Jean Cocteau scria într-o prefață la un roman de mistere: „Nu există arte minore. Există doar căsătoriile stranii ale conștientului cu inconștientul, trăsnetul rafinat produs de contactul dintre înțelepciunea și schizofrenia pe care fiecare o poartă în el, de care în general îi e rușine.

Poezia e monstrul născut din această căsătorie misterioasă, din mariajul brutal dintre surpriză și obișnuință. Nu are importanță statura și forța musculară a monstrului. Esențialul este că se naște."

La fel putem spune, exagerând mai mult sau mai puțin ca spiritualul scriitor galic, despre proza scurtă a doamnei Dora Alina Romanescu, atât cât o cunosc din volumele „Pe drumul dorului și al destinului", Ed.Ex Ponto, Constanța, 2012 și „Frânturi din viață", Ed.Pax Aura Mundi, Galați, 2015, care nu este numai reflecție asupra misterului ființei umane, asupra tainei sale… Este o luptă cu durerile ființei, încearcă să învingă prin scris demonii și pe cei care sunt posedați de aceștia… Dar nu voi vorbi aici despre demonii literaturii, ci mai degrabă mă voi opri asupra unui fragment dintr-un critic tânăr interesant, Bogdan Crețu, care scrie undeva în cartea sa intitulată „Iluziile literaturii și deziluziile criticii":

„Încep să cred că literatura adevărată e cea care e cel mai puțin literatură. Adică cea care nu cultivă trucurile, artificiile, recuzita, stereotipiile, ci se orientează, cu toate riscurile (multe și dificil de asumat) către literalitate. Adică atunci când are curajul să se plaseze frontal, neiertător de direct față de cele două-trei-patru teme mari legate de viață, moarte, iubire, compromis, putere etc. Literatură nu înseamnă virtuozitate stilistică, nu înseamnă construcție abilă, nu înseamnă joc isteț cu cuvintele (sigur că înseamnă și asta, dar abia în al doilea rând); nu înseamnă, pe scurt, tehnică. Chiar dacă fără tehnică nu se poate. Literatura înseamnă în primul și în primul rând experiment permanent cu tine însuți. De aceea, literatura nu e, nu are cum să fie „un mod agreabil de a fugi de realitate"; dimpotrivă: este modul cel mai crunt, cel mai exigent de a lua act de realitate. De a inventa realitatea, de a o institui. Cum? Devenind autentic."

Între literalitate și autenticitate, pentru că este o diferență între ele, Dora Alina Romanescu dă Autenticității ceea ce este al ei! Dacă vă amintiți filmele neorealismului italian, de pildă „Rocco și frații săi", multe dintre prozele scurte ale autoarei pot fi sursă de inspirație pentru scenarii care să reflecte societatea românească actuală, capabilă să dea, pe lângă atâtea exemple pozitive, de găsit și ele în prozele la care ne referim, și monștri, unii dintre ei teribili.

Și aici am ajuns la unul dintre punctele forte ale talentului doamnei Dora Alina Romanescu: creionarea personajelor negative, unele „demne" de romanele de groază ale lui Stephen King!

Să ne amintim de teribilele, de un dramatism aparte, texte „Bruta", „Mesaj din eter" și „Îngerul morții", din volumul „Pe drumul dorului…!", sau de „Poveste din Ajunul Crăciunului", „Biciul fermecat", „Pedeapsa", „Escrocii" din volumul lansat astăzi, unde îi găsim pe diabolicii Iacob Petre, zis „Flacără", pe un primar obsedat sexual, un Jean care își ucide cel mai bun prieten și profita de fiica încă minoră a acestuia, un Jean amintind de teribilul talentat domn Ripley…

Să ne amintim și de răii mai puțin răi, dar care sunt personaje complexe, parțial nedezvoltate în construcție, din primul volum, din primul text, „Bade!", prezent în carte și în varianta în limba franceză, și care are ca moto porunca „Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău. Să nu ai alți dumnezei afară de mine." Cuplul de părinți denaturați din text ajunge să se închine Zeului Alcool, pierzându-și ultimii doi copii, pe care „îi vând", mai mult sau mai puțin în ghilimele, unei familii din Franța, dintr-o localitate înfrățită cu comuna Rebra… Ce se întâmplă cu cei doi copii, traumele lor, prilejuiesc scriitoarei crearea unor pagini, dar și a unor personaje memorabile… Scena întâlnirii fetei de 18 ani, Crina, cu părinții biologici, degradați de alcool, este de un dramatism rar întâlnit!

Diandra, personajul adolescentin din „Joc murdar", o liceancă cu probleme de personalitate, cedează ispitei reflectate în porunca „Să nu-ți faci chip cioplit!", într-un fel, deoarece evidentele probleme serioase psihice de care suferă duc la întrebarea dacă un nebun poate fi învinuit pentru păcatele sale! Dar poate nu era chiar atât de nebună, dar astfel de oameni sunt întotdeauna o lecție, pe care povestitoarea, narator sau autor, a primit-o în tinerețea sa!

Într-un fel, chiar și aceste povestiri unde Răul are un rol important se termină cu happy end. Precum „Îngerul morții", dar și „Bruta" are și ea parte de un final oarecum optimist, dar scena în care Maria este alungată de acasă, bătută crunt, fetița Sabrina strigând „Dă-i, tati, lovește-o! Mai tare! Dă-i! Omoar-o! Omoar-o, ca să-mi aduci o altă mamă!", rămâne antologică prin reliefarea faptului că deseori omul este chiar o fiară! Demonizarea, transformarea omului în fiară se observă și în „Mesaj din eter" (spune un

personaj despre soţul eroinei, un Eugen: „Este un demon cu chip de om și doar Dumnezeu îl va trânti la pământ”, p. 155), asta dacă fiinţa aceea ar fi fost vreodată om și nu orice altceva… Naturalismul meta-supra-zolist la care apelează scriitoarea în descrierea scenelor de violenţă casnică poate aduce aminte de o „Portocală mecanică” sui generis, de un „Dogville”, lupta dintre un Moș Crăciun transformat într-un fel de Făt Frumos și un soţ bestializat fiind și ea de neuitat, umorul mai atenuând din grozăvia situaţiei: spune omul îmbrăcat în Moș după ce i-a dat o corecţie monstrului de nearătat: „dacă o dată, o singură dată, mai ridici mâna și lovești o fiinţă fără apărare, te transform în iepure și te arunc la câini să te mănânce, să vezi tu ce înseamnă să te pui cu Moș Crăciun!”

Sfârșitul soţului, care se sinucide, după ce este internat, ne face să ne gândim că autoarea, printre altele, a încercat și o fenomenologie literară a celor posedaţi – ca exponenţi îi mai putem aminti aici pe Rosalinda și Vănel, dar mai ales o reamintire a faptului că Răul stă mereu la pândă…

Dar și că Binele poate învinge! Cu ajutorul celor sfinte, deoarece, în contra balans, Credinţa în Dumnezeu are iarăși un rol important în construcţia spirituală a textelor…

În „Frânturi din viaţă”, ca să alegem doar câteva fragmente, iată, la pagina 178, încheie personajele Valentina și Dorina textul „Orfana”, unul dintre cele mai reușite: Valentina: „— În rugăciunile noastre trebuie să-i mulţumim Domnului pentru toate cadourile spirituale care ne-au îmbogăţit fiinţa, pentru iertarea prin care, dăruind-o de-a lungul vieţii, ne-am dobândit pacea sufletească.” Și completează Dorina: „-Să nu uităm să fim fericiţi, să ne bucurăm că suntem sănătoși, pentru că sănătatea este cel mai important dar primit de la viaţă!”

Sau, la încheierea unuia dintre cele mai pline de candoare texte, „Telefonul”, aflăm: „când ai în inimă iubirea Lui Dumnezeu, poţi înfrânge tot răul din jurul tău. În viaţa noastră pământeană, dacă vrem, Dumnezeu este mereu cu noi. Nu ne costă nimic dacă trăim frumos, suntem mai buni dacă dăruim, suntem mai frumoși dacă ne învăluim în iubire, dacă zâmbim, dacă ne arătăm frumuseţea sufletului…și să nu uităm că întotdeauna vom primi de la viaţă ceea ce-i dăm și noi!”

Într-adevăr, în cele mai tensionate texte, abordarea este oarecum maniheistă, opunându-se, așa cum spuneam, omul bun și omul rău! De altfel, povestirea „Escrocii” are ca moto expresia „Teme-te de omul care nu se teme de Dumnezeu.” Un personaj din același text, în fața nebuniei lumii de astăzi, explică: „Cine citește Biblia, găsește răspuns la aceste nelegiuiri!” Același text se încheie astfel: „ea nu uită nicio clipă că viaţa este un dar minunat din partea lui Dumnezeu și în fiecare zi se roagă cu pioșenie: Binecuvântează-mi, Doamne, familia și prietenii și, Te rog, Doamne, binecuvântează-mi și dușmanii pentru că și ei au nevoie de Tine.” (p. 214)

Dacă ne amintim că în volumul din anul 2012, textele stau sub semnul decalogului, fiind mai mult sau mai puţin inspirate de cele zece porunci, care străjuiesc ca motouri textele, înţelegem și mai bine arta literară a doamnei Dora Alina Romanescu. Moto-ul ales pentru „Lacrimi peste timp” este, nu întâmplător, „Dar în ziua a șaptea este ziua de odihnă închinată Domnului, Dumnezeului tău.” Prima parte a poruncii, „Adu-ţi aminte de ziua de odihnă, ca s-o sfinţești. Să lucrezi șase zile și să-ţi faci lucrul tău…”, stă la începutul altui text scurt, „Vis împlinit”, o poveste mai mult sau mai puţin moralistă – Dora Alina Romanescu este un scriitor moralist, în sensul bun al cuvântului! -, despre cum perseverenţa, iubirea, munca pot face omul fericit!

Alt text scurt, „Ruga mamei”, aproape mistic în sensul clasic al termenului, are ca moto cuvintele „Să nu iei în deșert Numele Domnului, Dumnezeului tău; căci Domnul nu va lăsa nepedepsit pe cel ce va lua în deșert Numele Lui.” La rugăciunea fierbinte a unei mame, Divinitatea chiar îi răspunde, cu o voce blândă, caldă, ușor dojenitoare”. Rămâne să descoperiţi în ce constă acest dialog aproape incredibil!

Unul dintre textele mele favorite din „Frânturi din viaţă” este „Traficantul”, un monolog sui generis care poate fi considerat și el un dialog cu Divinitatea, un text de o mare forţă dramatică, care poate fi ușor adaptat pentru scenă. Un tânăr, forţat de împrejurări, ajunge să nu facă cele mai bune alegeri în viaţă, dar dovedește prin spovedania sa, în miez de noapte, în faţa altarului, după ce intră oarecum clandestin într-un locaș de rugăciune, că tot ceea ce a făcut, chiar și rău, a fost numai pentru a face bine! Este un paradox în faţa căruia Divinitatea pare să rămână surdă! Dar numai pare! Pocăinţa sinceră a eroului, veștile bune pe care le primește de la mama sa grav bolnavă ne fac să înţelegem că se mai pot întâmpla miracole. Iată câteva fragmente din finalul monologului, mai mult decât mișcătoare:

„Te rog, Doamne, să mă ierţi pentru visele pe care mi le-aș fi putut împlini și nu le-am împlinit, să mă ierţi pentru tot ceea ce puteam să creez bun și frumos și nu am creat… (…) Vreau să vii din nou în inima mea, în gândurile mele, în cuvintele mele, am venit să Te caut, pentru că mă simt singur fără Tine și îmi este dor de iubirea Ta. Am venit la Tine să-Ţi cer iertare și în taină să mă spovedesc… Cred că este timpul să nu mai rătăcesc pe căi deșarte, este timpul să-mi găsesc un drum potrivit cu sufletul și mintea mea, cred că a sosit timpul să mă învălui cu lumina Ta sfântă și să mă ajuţi să-mi vindec rănile din suflet. (…) Mulţumesc, Doamne, pentru necunoscutul în care am pășit plin de curaj, regăsindu-Te! Acum plec cu sufletul împăcat și cu frumuseţea Ta eternă pusă la loc de cinste pe bolta sufletului meu, ca o podoabă de taină a veșniciei care va

lumina viaţa mea şi a mamei mele. De ce te-ai încruntat? Aaa! Îmi faci semn să nu mai sar gardul? Pe unde să ies dacă uşile sunt încuitate? Le-ai deschis special pentru mine? Mulţumesc, Doamne! Înainte de a ieşi pe poartă, aş mai vrea să-Ţi amintesc ceva… Pot? Îmi faci semn cu degetul? Înţeleg că îmi spui că mi-ai dat o şansă şi eu uit de buna cuviinţă… Bine! Nu-Ţi mai cer nimic, dar, Te rog să nu uiţi să dai de pământ cu mişeii, cu hoţii, cu corupţii, cu politicienii, cu parveniţii, cu criminalii, cu escrocii… Îmi faci semn să tac? De ce? Aaa, am înţeles! Sunt în ocheanul Tău de ceva timp… Trânteşte-i de pământ fără milă, că merită! Lumea va fi mai bună şi mai curată fără ei, cu siguranţă! Vorbesc prea mult? Am înţeles! Am plecat şi aştept, Doamne, să fii mereu prezent în sufletul meu! Ajută-mă, să nu mă mai simt niciodată singur, să simt mereu că sunt iubit!"

Precum se vede şi s-a văzut şi mai sus, umorul, de cele mai multe ori „hâtru ardelenesc", însoţeşte de multe ori textele, detensionându-le. Acest umor însoţeşte şi o mare dragoste pentru oameni şi umanitate şi, parafrazând într-un fel, putem spune că personajele care merită chiar sunt iubite de către autoare aşa cum ar trebui orice Creator să-şi iubească făpturile! Partea cu umorul o subliniam şi la cronica la celălalt volum cunoscut de mine, unde apare pregnant, de pildă, în „Hoţul", unde un sucitor face minuni în mâinile unei gospodine sau „Salt… în privată", care stă sub semnul lui „Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui tău".

S-a spus că proza sa ar fi influenţată de Liviu Rebreanu. La acesta aş mai adăuga şi un alt mare povestitor aproape uitat, Ion Agârbiceanu…

Alt aspect care merită subliniat: autoarea, mare admiratoare a strămoşilor daci, dă în primul volum o descriere etnografică de reţinut pentru toţi cei interesaţi!

Revenind la volumul „Frânturi…", consider că sunt capodopere textele „Orfana", „Pedeapsa", „Traficantul" şi „Poveste din Ajunul Crăciunului", ultima amintind prin atmosfera creată de teatrul lui Tudor Muşatescu şi Mihail Sebastian… În afara acestora, sunt şi pagini la fel de emoţionante, care ne aduc aminte şi de „Cronica de familie" a lui Petru Dumitriu, în care ghicim fapte reale la care a fost martoră chiar scriitoarea. Unele texte sunt deosebit de autentice şi originale, oscilând între reportaj şi interviu indirect, precum „O viaţă dăruită semenilor", unde personajul central este Mariana Gâju, „femeia-Forţă", sau „O poartă deschisă spre Omenie", cu omul de afaceri Dan Moldovan în prim plan…

Un pasaj din povestirea dedicată unui politician model, Mariana Gâju, ne poate da o altă notă hermeneutică:

„Mi-a plăcut mereu să-mi compar viaţa cu o horă. De fapt, toţi suntem nişte jucători într-o horă… În hora vieţii cunoaştem persoane care au avut un rol important pentru noi, care, atunci când s-au desprins din vârtejul acesteia, ne-au lăsat fără ataşamentul, dragostea, prietenia şi compania lor. Strângem pumnii, dansăm în continuare, hora este plină de provocări, de vise, fantezii, speranţe, despărţiri, dar fără oprire. În timpul jocului trebuie să încercăm să ieşim la capăt cu cei care joacă lângă noi şi să căutăm tot ce este mai bun în fiecare dintre ei." (p. 243)

Recitind aceste rânduri cred că nu exagerez dacă spun că literatura este pentru doamna Dora Alina Romanescu şi o horă a spiritului, şi constatând acestea, adaug drept caracteristică o anume muzicalitate a textelor, ceea ce ne face să înţelegem şi mai bine de ce doamna a fost cea care a scris „Gara centrală", o biografie romanţată care a avut mult succes.

Bine ancorată în realităţile României de astăzi, scriitoarea conduce o horă care atinge chiar şi spaţiul virtual, satirizându-se mai mult sau mai puţin şi reţelele sociale şi problemele pe care le cauzează, invitând la joc chiar şi pe cei mici – pe lângă adolescenţii des întâlniţi, cu o întâmplare chiar la Vama Veche, şi personajele copii se bucură de o atenţie cu totul specială, precum în cazul băieţelului din „Telefonul", inventând în ultimă instanţă poveşti pentru oameni mari, precum în „Orfana", unde un număr magic, şapte, este pus la grea încercare, ca să spunem aşa: o mamă, nu întâmplător numită Sânziana, o mamă eroină, trăieşte durerea nerecunoştinţei copiilor, ei sunt cei şapte… pitici, şi hotărăşte, o altfel de Albă ca Zăpada, să-şi ia lumea în cap, pentru a-i testa pe copii, oarecum ca în „Sarea-n bucate", dispărând de acasă. Copiii nu o vor căuta, spre marea ei durere, dar eroina îşi va găsi noi prieteni, pentru care sacrificiul său nu va mai fi neglijat, ba chiar disprețuit. Eroina îşi va sacrifica un rinichi, iar cea pentru care a donat o va „înfia" devenind o a doua mamă. Finalul, apoteotic, pe stadionul comunei unde şi-a crescut copiii este demn de cele mai tulburătoare happy end-uri.

Dacă despre „Traficantul" am spus câteva lucruri, povestirea scurtă „Pedeapsa" poate fi prezentă în orice antologie de gen, putând fi încadrată la proza detectivistă, un Haralamb Zincă sau un George Arion prețuind-o cu siguranţă.

Închei cu… începutul, pentru că ne apropiem de frumoasele sărbători de iarnă. Textul care deschide festinul literar se numeşte „Poveste din Ajunul Crăciunului şi cred că se poate adăuga cu mult succes serilor de povestiri şi de filme dedicate evenimentului. Poveştile Iuliei şi ale lui Victor Vlad, poveşti care vor deveni una singură, încheindu-se cu bine, după ce Răul, eternul rău, este învins, aceste poveşti sunt alte invitaţii la dans cu fiinţa umană şi misterele ei.

Chiar dacă este un dans literar, fie el horă sau nu, vă garantez că va fi de neuitat! Ca şi oamenii omagiaţi în final de carte: profesor Vasile Bârte, Ion Petcu şi inspectorul Georgeta Ghiţă!

Marc Sebastian

Toporău, Viviana. *Adaptări de zbor.*
Adjud: Armonii culturale, 2014

Dorina Bălan
șef birou, Catalogarea colecțiilor. Control de autoritate, Biblioteca „V.A. Urechia”

Volumul Vivianei Toporău, apărut la editura „Armonii culturale” din Adjud, în anul 2014, poartă un titlu sugestiv „Adaptări de zbor”, ales special pentru începuturile sale în ale poeziei. Astfel, primul substantiv la plural „adaptări” este rezultat din intenția autoarei de a-și corela structura lirică la cerințele cititorilor, iar substantivul „zbor” precedat de prepoziția simplă „de” are rolul de a arăta că poeta este deschisă la criticile constructive care o pot ajuta în lansarea ei în lumea mirifică, plină de visare a acestui gen literar.

Temele volumului sunt în strânsă concordanță cu mottoul care sta pe pagina de titlu, scris de Nichita Stănescu: „Pe pământ tot ce există are nevoie/ din când în când să plângă...”, înțelegând prin aceasta că nimic din ceea ce este omenesc nu-i este străin autoarei: iubirea, meditația asupra vieții și morții, raportul om-univers.

Uneori, autoarea se află într-o stare contemplativă și se exprimă printr-un monolog de tip confensiv prin folosirea verbului la persoana I:

„Sunt aici câteodată om...
...din când în când mă îmbolnăvesc
cu puseuri de poezie
ca și cum un păianjen
și-ar țese ultima pânză
împăcat cu soarta”.

În alte creații folosește monologul adresat, prin intermediul verbului la persoana a II-a:

„(să nu te temi de moarte
macii sunt efemeri
pe câmpurile vii)”.

Pentru a nu lăsa să transpară marea sa sensibilitate, autoarea utilizează în anumite poezii și verbul la persoana a III-a, așa cum întâlnim în „Gând de seară”:

aici/ undeva/ sălășluiește un nebun/ căzut/ tăcut/ purtând cu el/grimasa unui vis/ pierdut/ cu gust/ injust.

Titlurile sunt uneori zicale, precum „Călătorului îi stă bine cu drumul” fiind vorba aici de drumul vieții, deoarece sufletul este în permanență în vizită pe undeva; alteori titlurile sunt verbe de stare, ca „ești” „Coexistăm în iubire”, definind astfel, cu ajutorul verbului a fi, sentimentul profund omenesc – iubirea și tot ceea ce ține de acest sublim sentiment: suferința, durerea, fericirea, împlinirea.

Poetă sensibilă și delicată, autoarea își dorește tot timpul o schimbare în bine, așa cum visează să aibă fiecare dintre noi. Ideea atingerii perfecțiunii în iubire este tot ceea ce țintește orice femeie de vârsta Vivianei, mai ales atunci când aceasta este și mamă. Este de fapt ceea ce ne dorim fiecare dintre noi, deci ne putem regăsi în cea mai mare parte din versurile sale.

Vă doresc o adaptare cât mai ușoară la zborul pe care vi l-ați propus în lirica românească, distinsă doamnă, în așa fel încât aripile să vă înalțe spre senina satisfacție de a fi iubită de către cititori!

Necula, Ionel. *Luca Pițu cap limpede la devălmășiile cetății.* Rîmnicu Sărat: Rafet, 2015

Andrei Parapiru
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Scrisul savuros continuă să fie un atribut consecvent al istoricului și criticului literar Ionel Necula, asta fie și într-o carte care trebuia scrisă doar conform apelului către memoria valorilor românești. Fiind, prin vocație, un restaurator al scrisului viabil din literatura de dincolo de aparențe, literatul se confirmă la înălțimea propriei direcții și în volumul **Luca Pițu - cap limpede la devălmășiile cetății**. Amintindu-și despre prietenul său, Luca Pițu, autorul volumului de față afirmă că: „[...] Nici azi nu-s convins că meritam atâta gratitudine și încredere câtă mi-a dăruit, cum i-am și reproșat uneori, dar mie îmi plăcea erudiția lui, stilistica personală, moldovenească lui glazurată de răzeș trecut prin vijeliile istoriei - coborât de pe plaiul moldovlah direct în biblioteca universității cuzane să citească pe Milan Kundera și pe Derrida.”

Stilul cărții se subscrie realismului boem al cărturarului nostru tecucean, presărat cu expresii mai libere decât așteptările cititorului și cu un vocabular viu-surprinzător, aflat la limita reformulării cuvintelor în noi structuri semnificative. Luca Pițu, eroul realului evocat aici memorialistic, este descris dramatic de la conflictul său visceral împotriva comunismului până la calitățile sale socio-profesionale, trecând prin ziaristică spre răspunderea limpezirii scrisului românesc pe mai multe planuri. Omul devine incomod cu nonșalanță și marchează în scrierile sale delimitări clare față de noul-vechi regim. Flagelul extremei stângi politice este atacat cu acribie, de la o înălțime morală pe cât de sensibilă, pe tot atât de robustă. Imun chiar și pe vremea lui Ceaușescu, printr-un tupeu bine dozat, la anchetele Securității roșii, Luca Pițu e ca niciodată mai blindat și mai rafinat după Revoluție pe frontul disputelor literare. Admirator al lui Emil Cioran, acesta n-a preluat de la marele ultragiat al românismului veninul metafizic, ci potențialul creativ al unor comunicări rezonante, ușor antrenabile spre țintele devoalărilor urmărite cu asiduitate. Limbajul devine acolo un regim de contrapunere față de fals, iar starea de șoc pe care o generează îi dă timp să construiască rapid, prin surprindere inspirată: „[...] Luca Pițu radicalizează acest travaliu, deopotrivă ludic și grav.”

Câteva din lucrările lui Luca Pițu sunt: **Ediție renovată pentru mileniul al III-lea**, **Temele deocheate ale timpului nostru**, **Eros. Doxa & logos** ș.a. În toate acestea, inovația de frondă este manifestă. Ionel Necula nu face economie de mărturii despre nonconformismul prietenului său, ale cărui idei sunt bine reprezentate prin câteva sublinieri, încă din 1972, pe revista franceză **Les nouvelles litteraire**, unde a îngroșat cu diferite culori pasaje ca: „Fasciști și marxiști din toate țările, ardeți-vă arhivele, epoca voastră s-a sfârșit!” sau „Puterea nu este maimuțăreala puterii.” Ionel Necula aduce în discuție, dacă nu un om stilat al literaturii, pe unul care nu s-a despicat moral când a fost mai greu: la începutul său liber cu mult de dinaintea începutului din decembrie 1989.

Codreanu, Lina. *Proprietarii de amintiri.*
Râmnicu Sărat: Rafet, 2015

Catrina Căluian
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Scriitoarea Lina Codreanu își cucerește cititorii cu un nou volum de proză scurtă intitulat **Proprietarii de amintiri**, recent premiat de către personalitățile elitei culturii române cu premiul „Fănuș Neagu” la cea de-a 8-a ediție a Festivalului Internațional de Creație Literară „Titel Constantinescu” desfășurat la Râmnicu Sărat.

În cele trei povestiri, care respiră un aer patriarhal, autoarea se dovedește a fi o observatoare minuțioasă a detaliilor realității cotidiene și a vieții interioare a personajelor oferind cititorilor imaginea fidelă a atmosferei provinciale contemporane din România. Aceasta este întregită și de frumoasele descrieri ale naturii, asupra căreia scriitoarea se oprește cu mult drag, convinsă fiind de eterna relație dintre destinul omului și mediul înconjurător.

În prima povestire, cititorul face cunoștință cu un meșter fântânar din Valea Mândrei, Apostu, care „avea drag de a bucura oamenii cu lucrările sale” și care, asemenea legendarului Manole, zidește, dar de această dată în „pântecul întunecat” al pământului, în „Adâncuri”, pentru a aduce în ”Înalturi”, „apa neîncepută de la vânzoleala începuturilor lumii”.

A doua narațiune, o poveste de dragoste, aduce în prim-plan târgoveții din Podgoreni, „proprietari de amintiri”, și, în principal, destinele a trei personaje: boierul Petrea Pivniceru, soția acestuia, blânda doamnă Camelia Armescu și dragostea acunsă a „conașului”, Sulfina, în jurul cărora se țese firul narativ.

Ultima povestire descrie destinul Artemisei, o personalitate puternică și rațională, care trăiește în orășelul Husieni. Fire sensibilă, personajul principal duce un război cu sine pentru dobândirea păcii interioare, finalizat fericit prin găsirea adevăratei dragoste în persoana „Pălăriosului”. Viața Artemisei este, în viziunea autoarei, o așteptare în clepsidră, vreme în care personajul se împotrivește ilogic propriei firi, lăsându-se „pradă plăcerii alunecușului pe toboganul vieții”.

Cititorul parcurge, printr-o lectură plăcută și ușoară, traseul destinelor complexe ale personajelor din cele trei planuri narative, aflându-le tainele, care, parafrazând pe autoare „au rămas amintiri, iar amintirile au devenit povești” ce sunt scrise cu mult talent literar în acest volum.

Vă recomandăm spre lectură cartea *Proprietarii de amintiri*, iar autoarei îi dorim multă sănătate și inspirație!

Halupa, Alexandru. *Fior decadent*.
Siliștea, Brăila: InfoEST, 2015

Simona Haidu
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Alexandru Halupa este acel gen de poet care, fără a face exerciții de stil complicate, fără a recurge la teme dificile care ascund mesajul poetic al textului în spatele unui zid alcătuit din trimiteri și referințe sudate sau clădite una peste cealaltă, reușește să redea angoasa metafizică (existențială) în fața acestui *nihil* al vieții.

Poetul prezentului volum ne propune un exercițiu de sinceritate al simplității. *Dulcis simplicitas*, poezia lui Alexandru Halupa este una a eufoniei cuvintelor, potrivind rimele și potrivind contrariile pentru a reda, lipsit de artificiozitate, angoasa în fața nimicului:

Pe urmă nu va mai fi mare lucru,/
– translucid ca un fior decadent –/ Poate cimitirul cu bale la gură/
Profilat în viitorul absent (…)// În beznă se va spovedi răsăritul/ Metalic va foșni iarba pe planete./ Pe urmă nu va mai fi mare lucru/ Îmbețivite și triste marionete…

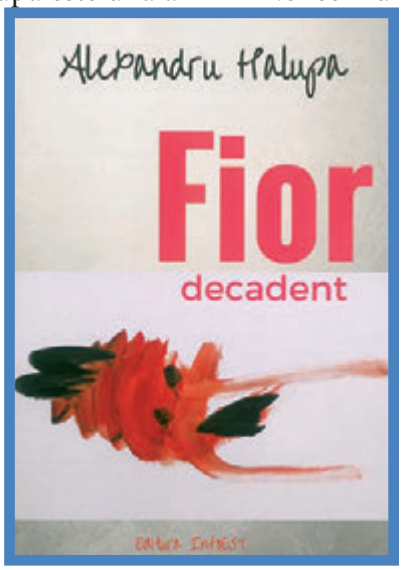

Boala, moartea, singurătatea, *anxietatea* (a se citi angoasa) sunt cuvinte sau teme recurente („Port rana și cerul deschise în mine/ Și-o frumusețe de proporții. Cu cine-aș putea să-l împart? Cu cine?/ Zâmbetul desfigurat al morții”).

Religia, mântuirea sunt și ele teme sau preocupări care ocupă un loc semicentral în ierarhia economiei textului, în urma morții, a singurătății, a *bolii*, văzută ca metaforă a decadenței. Poate – în arhitectura acestui volum: *Reqviem* este unul dintre textele marcante ale acestei stări: o arghezian atitudine în fața divinului; un amestec de estetică a urâtului și o grotescizare a relației om–divinitate, cum avem în textul *Tâl (Harul)*, în care relația dintre om și Isus este grotescizată, fără însă a fi explicită: un acest preaplin al trăirii în(tru) religios, o rugăciune ardentă adresată Mântuitorului pentru ca, în cele din urmă, „Să poată ajunge acasă/ Și tâlharul de rând”.

În *Psalm pierdut,* poetul jonglează pe marginea unor influențe de tip arghezian și blagian deopotrivă – această atracție a contrariilor (*coincidentia oppositorum*) și potrivire a antinomiei trimite cu gândul la acea căutare a lui Arghezi din perioada *Psalmilor* și totodată la o împotrivire blagiană în fața deturnării sau demistificării *misterului*:

„De fapt, cine îngăduie moartea?
Și de ce moartea se lasă îngăduită?
Noi cei numiți – oameni – ne frământăm
Mai mult sau foarte puțin de o clipă.

De certitudini suntem sătui
De mister niciodată nu o să fim –
Noi cei numiți – oameni – avem
O poftă celebră să murim.

Foarte util. Foarte înălțător
Și foarte umilitor totodată.
Eu unul n-am de gând să-mi cobor
Întreaga veșnicie-ntr-o groapă.

În fine. Trebuie să tac ca să m-auziți
Cum îmi scriu și-mi înghit cartea.
În care mă-ntrebam prea firesc
Cine îngăduie moartea?”

Apelând în mai toate textele sale la aceste reveniri din primul vers în ultimul vers al aceleiași poezii, poetul închide un cerc, unul al frământării, al *dezolării*, al renunțării poate. O atitudine profund existențialistă în fața acestui *fatum* al implacabilei vieți, *ființări* – vorba lui Heidegger.

Cordoneanu, Ion. *În dialog: Studii de filozofie creștină, teologie politică și istoria religiei.* București: Eikon, 2015

Leonica Roman
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Lucrarea domnului conf. univ. dr. Ion Cordoneanu *În dialog: Studii de filozofie creștină, teologie politică și istoria religiei* a apărut anul acesta la editura Eikon în cadrul colecției Universitas, seria Filosofie.

Cartea cuprinde opt studii în care autorul găsește „noi poziționări în spațiul istoriei ideilor și nu numai, ale unor concepte, teorii, sintagme ori științe”.

În primul studiu, intitulat *Despre o nouă posibilitate de înțelegere a „filosofiei creștine”*, autorul încearcă să ne arate cum ar putea fi înțeleasă noțiunea de filosofie creștină și unde s-ar putea situa concepția despre rostul și locul acestei filosofii la începutul celui de-al III-lea mileniu creștin, așa cum s-ar desprinde ea din punctul de vedere al Suveranului Pontif Papa Ioan Paul al II-lea, studiul subliniind, în final, faptul că filosofia creștină va trebui să își asume misiunea de înaintemergătoare a teologiei, pentru ca teologia să poată ajuta la însănătoșirea societății aflată într-o dezorientare spirituală.

Al doilea studiu, denumit *Aspecte istorice privind Conciliul de la Niceea și doctrina arianistă în secolul al IV-lea d. Hr.,* pleacă de la expunerea doctrinei lui Arie care afirma că Fiul, cea de-a doua persoană a Sfintei Treimi, nu este Dumnezeu adevărat, după ființă, ci este Fiu după har. Cercetarea continuă cu relatarea atitudinii luate de diverși episcopi împotriva învățăturii eronate a lui Arie - care a dus în final la convocarea primului sinod ecumenic de la Niceea, din anul 325, în care s-a stabilit că Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este «homoousious», adică „de-o-ființă cu Tatăl”, Fiul este „născut, iar nu făcut”. Ultima parte a studiului prezintă evoluția arianismului și înfrângerea acestuia în timpul domniei lui Teodosie cel Mare.

Ortodoxia românească și societatea civilă este cel de-al treilea capitol al lucrării în care autorul prezintă raportul dintre religie și societatea civilă, plecând de la antichitatea lui Aristotel, ajungând până la România post comunistă.

Studiul patru intitulat *Filosofie și religie la începutul mileniului al treilea de creștinism* face o paralelă între ideile scriitorului rus Vladimir Soloviov, Papa Ioan Paul al II-lea și Papa Benedict al XVI-lea asupra raporturilor dintre credință și filosofie.

Perspectiva habermasiană asupra religiei – un punct de plecare în analiza religiei în societatea contemporană este cea de-a cincea secțiune a cărții, punând accent pe sfera publică și teoria societății actuale, pe dialectica secularizării – rațiune și religie, dar și pe fundamentalismul religios.

Scopul celui de-al șaselea studiu, *Iudeo-creștinism – de la istorie la interpretare (religioasă, filosofică, ideologică)*, este de a identifica în sintagma „iudeo-creștinism” modul în care s-au întâlnit istoria filosofiei europene cu istoria religiei în spațiul mediteranean, făcând referire fie la teologie, cultură, gândire sau ideologie.

Cel de-al șaptelea studiu, *Reducționism și metodologie în istoria religiilor. Relația dintre fenomenologie și abordarea cognitivă a fenomenului religios,* îl are în centrul atenției pe marele scriitor, filosof și istoric al religiilor Mircea Eliade.

Ultimul studiu, *Clonarea prin spirit sau despre fertilitatea „lucrului în sine”,* face trecerea de la clonare – ca noutate științifică, la clonarea în filosofie – ca reproducere prin spirit, prin pneumă, studiul axându-se și pe filosofia lui Immanuel Kant.

În speranța că v-am stârnit curiozitatea, vă invit la lectură!

Chelaru, Marius. *Prin „Transcaucazia" din Yerevan în Nagorno Karabakh.*
Iași: Timpul, 2014

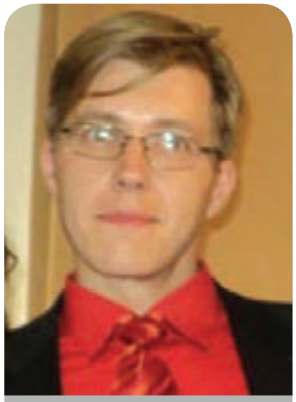

Lucian-Florin Pleșa
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia"

Născut în 1961 la Negrești, în județul Vaslui și stabilit la Iași încă din copilărie, fiind așadar moldovean în cuget și simțiri, domnul Marius Chelaru străbate lumea, având afinități pentru culturile și civilizațiile orientale. Poet prin definiție, dar și critic literar, acesta devine un adevărat promotor cultural, atât în țară, cât și pe meleagurile străine vizitate. Jurnalul de călătorii propus astăzi constitue martorul unei adevărate expediții cu iz cultural întreprinsă în Zakavkazje, mai exact în Armenia și regiunea Nagorno Karabakh.

Privind concret, prin ochii călătorului, drumețul nostru pornește din România, ajungând la Yerevan, în capitala Armeniei, invitat fiind de poeți și oameni din partea locului la Shushi și Stepanakert, capitala regiunii autonome Arțakh. Republică nerecunoscută oficial de O.N.U., Nagorno-Karabakh, sau Arțakh cum o numește în carte autorul, primind acest nume prin extrapolarea regiunii istorice Artsah la întreagul teritoriu Nagorno-Karabakh, îl fascinează pe călătorul nostru după ce, inițial, acesta a cunoscut Armenia, Yerevanul și muntele biblic Ararat cu cele două piscuri ale sale. Ne este amintită legenda prințului Ara, dar și importanța impactului pe care armenii l-au avut și încă îl mai au în dezvoltarea societății românești. Din Yerevan, acesta pornește călătoria terestră spre orașele Șușî și Stepanakert, două localități grav lovite în trecut de conflictul ce a măturat zona după dezmembrarea Uniunii Sovietice. Prin Tratatul de la Batumi, din 21 mai 1918, autorul ne amintește de trecutul zbuciumat al regiunii Arțakh care a tot fost pasată între imperii pentru ca, într-un așa-numit final, spre marea dezamăgire a armenilor, să fie alipită Azerbaidjanului. Acesta dorește să simtă locul străbătând o regiune cu un bogat și variat patrimoniu cultural și arhitectonic, din multe puncte de vedere aidoma cu cele ale artei de pe tot teritoriul Armeniei, o statistică din Arțakh menționând 1611 monumente, unele încă din Antichitate, larg răspândite fiind crucile din piatră numite kacikar.

Numit în trecut Berdakar-Shosh, localitatea Șușî, sau Șușa cum îi mai spun celelalte categorii de localnici, este pentru călător un oraș ale cărui străzi au răsunat de tropotul cailor arabilor, perșilor și, cine știe, poate chiar a mongolilor și a rușilor imperiali, fiind, într-una din seri, înghițit ușor de mantia nopții, vântul răsuflând parcă dinspre... trecut. Impresionat de biserici, casele din piatră albă, liniștea de pe străzi sau peisajul montan în care este situată așezarea, este totuși apăsat de „imaginea locuințelor ruinate de înfruntările care avuseseră loc nu demult" meditând în biserici „și la sufletele celor care pieriseră în război, de orice tabără or fi fost ei..."

Călătorind de la Șușî la Stepanakert, omul nostru admiră peisajul munților de o frumusețe care denotă și dificultatea conflictelor terestre prin acele locuri și de ce era atât de prețuită din punct de vedere strategic zona încă din timpuri străvechi. Capitala oferă propriile surprize și momente de neuitat, atât prin întrunirile de la Universitatea locală de stat, a catedralei, cât și prin micul sat Vank din apropiere cu frumoasa mănăstire Gandzasar și Sfinția sa Pargev Martirosyan. Alături de biserica Gazancețoț din Șușî, toate monumentele arhitectonice religioase dezvăluie călătorului pasionat o imagine despre cum se manifesta creștinismul la începuturile sale, Armenia fiind prima entitate statală ce a adoptat creștinismul ca religie națională, constituind până astăzi un fel de capsulă în timp, ajutată fiind de relief și de înconjurarea din 3 părți de religia musulmană.

Bucurându-se însă acum de liniștea locurilor, călătorul consimte totuși că „Uneori înveți mai multe despre tine ca om, despre cum te-ai format ca parte a unui popor, a unei istorii [...] care a evoluat într-un anume fel, a unui anume tip de mentalitate, încercând sa înțelegi pe alții, din alte locuri, bucurându-te că lumea poate fi atât de frumoasă în diversitate."

Carp, Radu. *Dreptul public, perspectiva comparată și analiza politică: O intersecţie necesară.*

Iași: Adenium, 2015

Maricica Târâlă-Sava
șef birou, Împrumut la domiciliu pentru copii, Biblioteca „V.A. Urechia”

Cartea domnului Radu Carp, profesor la Facultatea de Ştiinţe Politice din cadrul Universităţii Bucureşti, doctor în drept și specialist în studii europene și relaţii internaţionale, intitulată **Dreptul public, perspectiva comparată și analiza politică - o intersecţie necesară,** a apărut la Editura Adenium în anul 2015 și este al 13-lea volum din Colecţia Colloquium (colocvium), coordonată de profesorul Daniel Șandru. Majoritatea articolelor incluse în acest volum au fost publicate pe platforma online de pe pagina ziarului *Adevărul*. Publicaţia însumează un număr de 29 de articole, care conţin reflecţii pe marginea jurisprudenţei Curţii Constituţionale, dar și o interpretare a realităţii sociale prin care se arată cum diferitele teorii ale dreptului public sau ale ştiinţei politice pot fi puse în aplicare. După cum precizează chiar autorul, în *Argumentum,* a realizat câteva analize de politică internă, care, într-o oarecare măsură, s-au dovedit a fi corecte. Scrie despre revizuirea Constituţiei, abordează încercările de reformă a administraţiei și evoluţiile din domeniul statului de drept. A fost interesat și de situaţia internaţională, mai ales cea din Republica Moldova și din Ucraina; de mișcările de protest din Hong Kong și de referendumul din Scoţia, din punctul de vedere al constituţionalismului comparat, precum și de modul de funcţionare al mișcării Statului Islamic. În atenţia autorului a fost și problematica europeană prin abordări care vizează încercările de a avea un mecanism de apărare a statului de drept la nivel european. Deosebit de interesant este articolul despre un subiect spinos și, după părerea mea, prea puţin cunoscut de către publicul larg și anume Raportul MCV (Mecanismului de Cooperare și Verificare), publicat anual de Comisia Europeană. Pentru cei care nu știu, MCV este un proces de verificare regulată a progreselor pe care România și Bulgaria le înregistrează, în ceea ce privește reforma sistemului judiciar, corupţia și crima organizată, instituit o dată cu aderarea celor două ţări la UE (2007), întrucât unele obiective nu fuseseră îndeplinite. Monitorizarea continuă și astăzi, oficialii Comisiei Europene considerând că obiectivele mai sus menţionate nu au fost îndeplinite satisfăcător. Articolele din această carte, deși par diverse, vizează cele trei coordonate din titlu care le definesc: dreptul public, perspectiva comparată și analiza politică. Sorin Bocancea le apreciază, sintetic, pe ultima copertă a cărţi: „Profesorul Radu Carp își argumentează opiniile din perspectiva marilor teorii din domeniile dreptului și ştiinţelor politice. Studiile reunite în volumul de faţă sunt răspunsuri date provocărilor lumii actuale cu instrumentele ştiinţei, instrumente pe care autorul le stăpânește foarte bine.” Într-o notă emoţionantă autorul scrie și despre două figuri emblematice ale creștin-democraţiei românești: Corneliu Coposu, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la naștere, și Nicolae Stroescu-Stănișoară, cu ocazia despărţirii sale de această lume în anul 2014.

Astfel, în articolul „In memoriam Nicolae Stroescu-Stănișoară” cu regret și tristeţe autorul se întreabă: „Oare câţi dintre cei care se declară «mândri că sunt români» au auzit de Nicolae Stroescu-Stănișoară și mai ales cine a fost cu adevărat?” Menţionăm că acesta a fost un jurnalist și scriitor român, un anticomunist care a trăit în clandestinitate după cel de-al doilea război mondial, a făcut și închisoare, apoi s-a stabilit la Munchen. Între 1988-1994 a fost director al secţiei române a postului Radio Europa Liberă.

Iată că o carte pe înţelesul unui public larg, scrisă cu pasiune și dăruire, cu întrebări retorice, dar și cu răspunsuri concrete și chiar vizionare, care fac din discursul domnului profesor Radu Carp o lecţie de etică, ne îndeamnă la o anumită atitudine și comportament faţă de valorile autentice ale ţării noastre și nu numai.

Halupa, Alexandru. *Fior decadent*.
Siliștea, Brăila: InfoEST, 2015

Dumitru Anghel
scriitor

Volumul *„Fior decadent”*, Editura InfoEst, Siliștea - Brăila, 2015, 86 de pagini, semnat de poetul Alexandru Halupa, *„soldat”* al Oștirii Române, este cea de-a doua carte a sa, la a doua ediție, probabil revizuită și adăugită, cu peste 50 de poeme, fără nicio direcționare tematică, dar marcate de o atmosferă gravă, - crispată, uneori; volubilă și agresivă, de cele mai multe ori - într-o tonalitate lirică de paradă, ca la arborarea *„drapelului de luptă”*, cu o frenezie a vitalității, între spontaneitate vivace și ritmica unui *„atac la baionetă”;* pe alocuri, la limita unui risc al derapajului în excentric, de la descumpăniri de tot felul, la ironia molto vivace.

Titul cărții, *„Fior decadent”*, este... *„decadent”* în plan liric, doar ca o metaforă rezultată dintr-o deturnare semantică primară, dar și după... *„epoleții”* de pe coperta semnată de editor, domnul Mihai Vintilă, după și mai decadentul și impresionistul *desen* al pictoriței Raluca Spătaru.

O poezie modernă, așadar, surprinzător protejată de o prozodie mai mult clasică, disciplinată, ca și ordinea și disciplina vieții militare, deși nu lipsesc ingeniozități de versificație, de la strofă la inovații de structură și... *„scenografie”* poetică, cu trimitere livrescă, ușor pedantă, la decadentele *caligrame* ale poetului francez Apollinaire, pe care le-am întâlnit, cu alte elemente de originalitate grafică, și la poetesa brăileancă Luminița Dascălu, ori la o poetesă din Satu Mare, Corina Petrescu, în recenziile pe care le-am făcut la cărțile acestora.

Și voi începe cu poemul care *a... „botezat”* cartea domnului Alexandru Halupa, *„Fior decadent”*, deoarece chiar *acoperă* cele două alternative ale registrului liric: *prozodic,* mai întâi, în manieră clasică, tradițională: strofă - catren și rimă încrucișată (1-3; 2-4); *tematic,* cu plasticități lexicale cu un plus de ironie agresivă, filtrată de o semantică nouă, elevată și cu totul în afara clișeelor licențioase, care compromit pe termen lung versul contemporan promovat de poeți și, mai ales, de poetese rebele, cu sclifoseli estetice; pe când poetul brăilean îndulcește, ponderează semnificațiile aspre prin șoc preventiv, sinonimie de contrast și metaforă bivalentă: „Pe urmă nu va mai fi mare lucru / Doar evocarea genialului artist / Creionând portretul unui cancer / În stil renascentist” (Op. cit., pag. 15).

Poezia domnului Alexandru Hanganu este, cum afirmam mai sus, agresivă, cu o violență mai mult verbală și din aria de impact a situațiilor-limită, a unor metafore de contrapunct baroc, cu derivări adiacente de-o expresivă disproporție, care nu pare îngăduitoare nici măcar în orizontul de pace, de grație și fericire al liricii erotice: „Cea care respiră lângă mine ca un drog, / cea mai frumoasă și seducătoare / Cea care mi-a turnat otravă pe Dumnezeu / și apoi m-a pus să mă rog...” („Cea care”, pag. 16).

Și se pliază mai bine, este militantă în zona cenușie a realului și în universul paroxistic al instinctelor, când *„sună goarna”* pentru semnale ale degradării umane, dezordinii sociale și ale responsabilităților civice: „Amanetăm mărul sătul de șarpe / Amanetăm lumina traversând iluzoriu / Spațiile oarbe / ... / Amanetăm ura chiar nu ne trebuie / Amanetăm lacrima cu tot cu patrafir / Amanetăm sărutul care respiră / Într-un abis de trandafir” („Abis de trandafir”, pag. 17).

Ori o mobilizatoare apărare a geniului poeziei naționale, a poetului nepereche, supus unui tir concentrat de anihilare a liricii cu valențe de romantism european, din partea detractorilor cu ifose imbecile, care vor să-l scoată pe Eminescu, ca și pe Creangă, Preda sau Călinescu din manualele școlare și din Istoria literaturii române: „Să i se dea *Freamăt de codru* / Și cărțile uitate prin cerdac / Să i se dea lumina care a dospit / În *Rugăciunea unui dac* / ... / Și *Diamantul Nordului* să i se dea / Și o *Scrisoare* către veșnicie / Din care-o *Floare albastră* a zburat / De mult din colivie...” („Universal”, pag. 19).

Dar și cu gândul la Adrian Păunescu, pe care ignobili mâzgălitori de gânduri perverse și de ură vor să-l scoată din conștiința românilor, acuzându-l că n-ar fi scris decât... *„omagii”* (!?); și-atunci poetul Alexandru Halupa îi dedică un poem fulminant, cam în stilul atmosferei de pe stadioanele Cenaclului Flacăra, pornind de la afirmația zgomotoasă de

Casanova a lui Adrian Păunescu: „Singurul meu viciu e femeia!": „Tot ce se putea iubi, am iubit / Apocaliptic, desăvârșit în păcat. / Femei aprinse de la chibrit / Femeile altora uitate în pat. / ... / Femei înfrumusețate de dor / Femei botezate în venin. / Femei pentru care a trebuit să cobor / Din iadul meu sublim" („Femei", pag. 48), cu gândul că, parcă și pe Nichita Stănescu îl paște, *post mortem,* pericolul!

Apoi, ca *„un jurământ de credință"*, în acordurile Imnului Național și cu mâna pe Tricolor, *poetul-soldat* Alexandru Halupa își pune în operă declarația de credință pentru idealurile sfinte ale umanității și ale crezului în puterea artei: „Sunt soldatul unei țări învecinate cu raiul / ... / Și toate mamele cândva m-au născut / Sunt soldatul dezertând din icoane / Sunt soldatul necunoscut" („Soldatul", pag. 21).

Poezia erotică din volumul „Fior decadent" revine, mereu nuanțată, după capriciile inevitabile ale celui mai puternic, devorator și imprevizibil sentiment uman, pentru că în dragoste, conștiința poetului rămâne tot în parametrii ideali ai devotamentului suprem, în credința într-un EROS, care nu poate fi atins nici măcar de habotnicele arderi pe *rugul* bigotismului medieval: „Izolați într-un cântec, întârziați și târzii / Testamentul nădejdii îl scriam împreună / Atunci puteau să ne-ngroape de vii / Atunci puteau și pe rug să ne pună" („Maluri îndrăgostite", pag. 22).

Alteori, poetul se conduce după alte... *„ordine"* și-și scrie iubirea pe genunchi, în *„tranșeele"* piedicilor de tot felul, purtându-le în *„porthartul"* inimii sale ca pe niște scrisori de dragoste, mereu în pericol de a nu ajunge niciodată la femeia iubită, pentru că iubirea iubitei, ca și dragostea de țară, are întotdeauna dușmani nevăzuți, gata oricând să atace și să ucidă vise frumoase: „Erau două drumuri. De fapt doar un drum / Era și o noapte cu suflet albastru / Nu mă iubeai, te iubeam, dar oricum, / Era cu noi și-un sihastru" („Nervi extenuați", pag. 30).

Spuneam mai sus că domnul Alexandru Halupa scrie în prozodie clasică cu strofă, ritm și rimă, dar are și formule proprii de versificație, cu inovații de tehnică a punerii în pagină, cu sugestii de ideatică indusă într-un fel subtil de *„rebusistică"* pentru titlul, ca în poemul *„Contempo-rană"*, cu atac la degringolada socială, la dezordinea și la imorala politică contemporană; o critică virulentă la adresa haosului civic și a relațiilor complicitare și duplicitare din societate: „Prea mulți șefi (inadmisibil de mulți) / Șefii altor șefi - aflux de șefie - / Bârfă, ironii și turnători / Timp fascinat de sărăcie" (Op. cit., pag. 43); ori poemul *„Tâl-(Harul)"*, în care ironia, persiflarea și înfierarea păcatelor omenești deturnează semantica legendelor biblice spre mesaje și angoase contemporane: „Ascultă-mă Iisuse prea blând / (Nu eu să-ți vorbesc se cuvine) / Dar nu pentru cei curați Ai venit / Ci pentru tâlharii ca mine" (Op. cit., pag. 27).

Mai ales că segmentul de poezie religioasă din volumul „Fior decadent" se înscrie convingător, deși pe un alt registru liric, în sonorități *de amvon* și atmosferă *de toacă* liturgică la *vecernia* de seară: „Piroanele erau pregătite / Sutașul își lustruia lancea de fier, / Veniseră și saducheii avizi de dreptate / Venise și Maria sprijinindu-se de cer" („Anno Domini", pag. 55).

Nu putea să lipsească din atâtea răvășite și patetice frământări sufletești, patriotismul românului și militarului de carieră: „Mai bine de mine că sunt român / Adică am mântuirea la îndemână! / Adică și atunci când tac / O fac tot în Limba Română" („Pentru suflet", pag. 51), pe declarația orgolios mascată de poet talentat a domnului Alexandru Halupa: „Mai bine de mine că sunt poet / și poate am sau n-am / nicio putere. / Mai bine de mine că sunt sărac / și puțin mi s-a dat, / dar oare cât mi se va cere?" (Op. cit., pag. 52).

Există în cartea „Fior decadent" și poezie cu prozodie de ultimă generație, cu vers alb sau vers liber, deși rămâne la teme din vechi legende, cu *„mitul jertfei pentru creație"* și cu o nostalgică și melancolică poveste de dragoste, idilică și pură: „Am scos-o pe Ana din zid / ca să-mi devină soție / Să-i pictez zâmbetul sânilor / cutremurat de poezie, / dulce să o legăn / pe un răsărit de curcubeu / ... / și să o închid Doamne-n cugetul meu / ca să-l uite odată pe Manole" („Juvenilă", pag. 64). Și, tot în *metru* modern, pe tema filosofică a unui existențialism în impas, pe fondul unei nefericite crize sociale cu posibile efecte pe termen lung: „Rămânem așa, fără noimă - / Deposedați chiar de eresuri / Tăcem / ca-ntr-un film foarte mut, / Tăcem cu gura / plină de-nțelesuri" („Urbană", pag. 66), ca să încheie cu o satiră optimistă, ușor persiflantă, ce conferă poeziei un aer de gratuitate pur estetică: „Am tot ce vreau să fiu un geniu... / Dar sunt puțin cam leneș și nehotărât / În abisuri gâfâie-ntrebarea: *Oare-i ajunge nebunului, atât?"* („Pinot Noir", pag. 77).

„Fior decadent", o carte de literatură lirică, pe un registru prozodic, între clasic și modern, de la verbul agresiv, îmblânzit de eleganța semantică a Dicționarelor de lux, până la aura de calitate a unor mesaje majore, asemeni unei *„Ars poetica"* sau ca... un *„Ordin de zi"* pentru iubirea de poezie: „Să citim poezie până / ne iau ochii foc. / Oricum nimeni n-o să înțeleagă / cum într-un vers se pot iubi / moartea și viața întreagă" („Orbi", pag. 41), pe sonoritățile antrenante și vivace ale celebrului *„Radetzki Marș"* de Johann Strauss, cu care se încheie tradiționalul Concert de Anul Nou al Filarmonicii din Viena.

Vasile Manole
epigramist

Dlui Director Zanfir Ilie, fondatorul revistei „Axis Libri”
Iată că un tehnocrat,
Cum priveam în altă parte,
Într-un stil manierat
Capul ne-a întors spre carte.

Invitaţii salonului „Axis Libri”
La aceste convorbiri
Denumite literare,
Vin: ca simpli musafiri
Pleacă: excelenţe rare.

Radu Carp - „Politograma. Incursiuni în vocabularul democraţiei”
Ar fi pentru prima dată
De-ar avea vocabularul,
Când alesul nostru, iată,
N-ar semna tot ca primarul.

Apostol Gurău la 75 ani
„Șapte proze narative și trei anexe”
La trei sferturi dintr-un veac
De recurgeţi la anexe,
Muzele, cândva un leac,
V-au creat deja complexe.

Valentin Ajder și cărţile editurii „Eikon”
Cărţile ni le arată
Să luăm cu toţii act,
Una nu dau niciodată
Că fac studii de impact.

Cassian Maria Spiridon - „Pornind de la zero”
Timpul pentru noi i-un fleac
Până ne dezmeticim,
Chiar și dup-un sfert de veac
De la zero o pornim.

Ioan Toderiță - „Ereziile mirării”
Nu vă fie de mirare
Cu atâta erezie,
Riscaţi excomunicare,
Poate chiar din poezie.

Cornel Stoica - „Monumente de for public din Galaţi”
(Statuia lui Eminescu a fost vandalizată
în mod repetat, rupându-i-se mâna muzei)
Ne rugăm cu toţii-ntruna
Nu cumva, Doamne ferește,
Hoţul să nu-i rupă mâna
Paznicului ce-o păzește.

Săndel Stamate - „Sum”
În prefața cărţii autorul scrie: „Cartea asta am dorit să fie un compromis drăgăstos între viață, moarte, poezie”
Dacă faceţi compromisuri
Ba cu viaţa, ba cu moartea,
Explorând intens abisuri
Să nu compromiteţi cartea!

Scriitorul gălăţean Apostol Gurău a primit premiul „Omnia” din partea Uniunii Scriitorilor Filiala Constanţa
(nu de la Filiala Galaţi, prietenii știu de ce)
Mare iubitor de carte,
Nimănui nu a ascuns,
Că mergând așa departe,
S-a ajuns.

Fecioara și cărţile
Este o nefericită
Practica așa ne-nvaţă,
E o carte necitită
Ce nu are nici prefaţă.

Un profesor și matematica aplicată
O studentă eminentă
L-a atins ca o tangentă,
Domn profesor radical,
O testează integral.

Ioan Fărcășanu
epigramist

Scritorului Apostol Gurău – la împlinirea vârstei de șaptezeci și cinci ani - autorul cărții „Șapte proze umoristice și trei anexe”
Că ești „apostol” te știu;
Dar eu am aflat târziu
Că ai sufletul deschis
Și la vorbă și la scris.

Scriitorului Ștefan Andronache, autorul volumului „Tecuciul în documente și publicații”
Tecuciul – vechiul târg moldovenesc
De care documentele vorbesc,
E mândru azi că are cărturari
Cutezători și puși pe fapte mari.

Scriitoarei Mioara Bahna, autoarea cărții „Zigzag prin literatura lumii”
Slalom printre scriitorii
Ce-au marcat cultura-n lume
Fac doar criticii notorii
Care au un bun renume.

Scriitoarei Livia Ciupercă, autoarea volumului „Darurile Dunării”
Cu migală de albină,
Din arhive scoate aur
Spre-o cunoaștere deplină
A istoriei tezaur.

Falși „scriitori” eliberați din penitenciare
A intrat pe poartă infractor,
Și-a ieșit, vezi Doamne, „scriitor”;
Cinci cărți a semnat în pușcărie,
Ce teme tratează el, nu știe.

Metamorfoză
Dintr-un temut infractor
Iată, azi, e scriitor
Șase cărți a tipărit:
Pe niciuna n-a citit.

Proietul neînțeles
Îi recitești consternat
Moderna poezie
Și apoi te-ntrebi mirat:
— Oare-n ce limbă scrie?

Enigma
La o expoziție de pictură modernă, o lucrare intitulată „Enigma” face senzație, motiv pentru care i se cer detalii maestrului.
Ziarele
— Tabloul „Enigma”, recent expus,
Cam ce-ar reprezenta e greu de spus;
Vă întreb, maestre, ce ar putea fi?
— Pe cuvânt, eu, ți-aș spune dacă aș ști!

Contraste
În unele orașe ale țării zonele centrale sunt gospodărite cu grijă de autorități, în timp ce cartierele aparținătoare sunt toatal neglijate.
În centru – multe lumini și-i splendoare
Străzile sunt toate strălucitoare;
Prin cartiere, te crucești ce vezi:
Beznă, gropi în asfalt, câini maidanezi.

Octogenarul se însoară
La starea civilă se prezintă pentru oficierea căsătoriei un bărbat de 86 ani, foarte bogat, împreună cu o brunetă atrăgătoare de 32 ani.
Mirele, cel cu gust ales
Este-ntrebat într-o doară:
— Nu vă e frică de-un deces?
— Dac-o să moară, o să moară!

Nedumerirea tatălui
Tatăl eliberat din penitenciar înainte de termen, după ce a scris cinci cărți, este întâmpinat de copilul său minor.
— Tăticule, mă bucur c-ai venit;
Cele cinci cărți cu drag ți le-am citit
Și chiar ieri discutam cu buna:
Când te-ntorci să mai scrii una?

Stela Șerbu-Răducan
epigramist

Dlui Vasile Mandric, volumul „Spațiu răsturnat”

Unui Scorpion
Vreo trei, de-o vreme, mă curtează
Mă abordează, mă visează
Și-ar vrea preludiul să-l înceapă
Dar numai unul mă înțeapă...
***
Vasile Mandric tot creează
Azi, la Galați, volum lansează
De caracter și talentat
Dar dame câte-a răsturnat?

Dlui Mihai Vintilă - „Litera 13”
Lumea astăzi nu e tristă
El aduce o revistă
O voi lectura pe dată
Bată-l tot norocul, bată!

Poezia „Secunde”
A citit emoționat
Versul cald și sacadat
Ce în suflet îți pătrunde
La el totul e-n secunde?

Dlui Alex Halupa - „Fior decadent”

Halupa e un Rac discret
Și cel mai inspirat poet
Volumul lui a apărut
Chiar într-atât a decăzut?!

Cătana
Iar, în iatac la o copilă
S-a strecurat tiptil, tiptil
Și au trecut printr-o idilă
Ce s-a soldat cu un copil...

Militarul îndrăgostit
Stă la ușa mea în zori
Cu bomboane și cu flori
În permisie-i venit
Treaba lui, eu nu-i permit!

Autorului italian Antonio Rizzo
Se-obișnuiește, la lansare,
Să se servească o gustare
Așa impune acuma fița
De ce n-avem pe masă pizza?!

Demnitarii
În fruntea țării-au stat cu anii.
În iarna rece, zbuciumată
Nu stau, pun mâna pe lopată
Dar numai să-și întoarcă banii...

Eminescu
Cu foaia-n față când stătea
Și inspirație n-avea,
Mi-nchipui Creangă că-i zicea:
— Să biem șieva, în pana mia!

Colindul hoților
„Vine iarna cea geroasă
Ah, de când o așteptam!
Pe la case-o să intrăm
Când Boierii nu-s acasă...

De sărbători
Când nevasta l-a întrebat:
— Cine e la noi în pat?!
El sări ca un nebun:
— Mi-a adus-o Moș Crăciun!

Teodor Vișan

Portret de țigancă,
ulei pe pânză, 70x70 cm

Maria Dunavățu

Albul absolut,
compoziţie în tehnică mixtă, 21x29 cm

Cornel Corcăcel

Valori expresive ale pastelului

Corneliu Stoica
scriitor, critic de artă

De la prima sa apariţie pe simezele Galeriilor de Artă „Nicolae Mantu” (2004) şi, ulterior, prin celelalte expoziţii personale găzduite de acelaşi spaţiu al Filialei Galaţi a U.A.P.R., dar şi de Sala „Ioan Simion Mărculescu” a Muzeului de Artă Vizuală Galaţi, Cornel Corcăcel s-a dovedit un consecvent practicant al picturii în tehnica pastelului. O tehnică destul de dificilă, puţin abordată astăzi în realizarea unor lucrări definitive, ci mai mult pentru executarea unor schiţe la faţa locului. O tehnică totuşi în care, dacă este bine cunoscută şi stăpânită, se pot obţine expresivităţi care întrec chiar pictura în ulei, mai ales datorită purităţii cromatice. De altfel, se spune că ea a fost preferată de unii artişti cu mulţi ani în urmă fiindcă permitea redarea cu mai multă fidelitate a somptuozităţii costumelor persoanelor de la curţile regale, iar carnaţia acestora era mult mai strălucitoare. Şi la casele de licitaţie, cel mai scump tablou vândut vreodată a fost nu un ulei, ci un pastel. Una din cele patru variante ale lucrării „Strigătul”, aparţinând pictorului norvegian Edvard Munch, (1863 – 1944) a fost adjudecată în mai 2013, la casa Sotheby’s din New York, la suma de 119,9 milioane de dolari.

Cornel Corcăcel

Folosită în Italia, de unde îi vine şi numele (pastello), tehnica pastelului a înflorit în Franţa, Odilon Redon (1840 – 1919), Edgar Degas (1834 – 1917) şi Toulouse Lautrec (1864 – 1901) fiind consideraţi trei dintre cei mai mari creatori de pasteluri. În pictura românească, au realizat opere de mare valoare artistică în această tehnică Ştefan Luchian, Francisc Şirato, Ghelman Lazăr, Lucia Demetriade-Bălăcescu şi, mai aproape de noi, Aurel Cojan, Nicolae G. Iorga, Costin Neamţu şi Adrian Stoenică, ultimii doi expunând şi la Galaţi, primul la Muzeul de Artă Vizuală, iar celălalt la Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”. Despre concitadinul nostru interbelic Ghelman Lazăr, aproape necunoscut în oraşul natal, fiul său René Lazăr spunea că folosea această tehnică pentru că „putea reda culorile delicate ale naturii, ale corpului omenesc, dar şi structura diversă a obiectelor ce le alegea ca subiect. Utiliza estompa şi culorile pastel marca Lefranc, pe care le aplica pe un suport adecvat, hârtia Canson, care reţinea culoarea fără a mai fi nevoie de un element chimic, un fixativ, care, dacă ar fi fost aplicat prin pulverizare, ar fi deteriorat fineţea nuanţelor la care ţinea atât de mult”.

În zilele noastre, pastelul şi acuarela au fost excluse din categoria picturii şi trecute la grafică, delimitare tehnică neesenţială atât pentru iubitorii de culoare, cât şi pentru artiştii care le practică. Pe Cornel Corcăcel nu l-a neliniştit faptul că va fi considerat pictor sau grafician, şi nici nu i-a creat inhibiţii delimitarea respectivă. A cultivat cu acribie tehnica pastelului, căutând să-i pătrundă tainele, să-i descopere şi să-i pună în valoare virtuţile expresive, sesizabile de la o expoziţie la alta pentru cine îi urmăreşte evoluţia.

Şi în această nouă expoziţie personală, „Jurnal în pastel”, deschisă la Muzeul de Artă Vizuală (curator, pictorul-muzeograf Gheorghe Miron), el prezintă o serie de lucrări, îndeosebi în genul portretului, prin care face dovada certă că pastelul rămâne tehnica lui preferată de exprimare, dragostea de care nu se poate despărţi. Dacă anterior realizase o galerie de portrete ale unor oameni de cultură şi participanţi la Tabăra de creaţie „Arta ca

Cornel Corcăcel, Dincoace de cer, pastel

viaţă" (Dan Basarab Nanu, Gheorghe Miron, Sava David, Gabriela Georgescu, Mihaela Lefterache, Yordan Kissiov (Bulgaria), Adrian Vădeanu, Atena-Elena Simionescu, Ilie Simionescu, Ion Chiriac, Kovacs Geza, Iurie Matei, Liliana Jorică-Negoescu etc.), dar și ale unor persoane dragi lui, din familie și din proximitatea sa, astăzi el completează șirul celor portretizaţi cu chipurile mult regretatului istoric Paul Păltănea, pictorului Sterică Bădălan, al bunicii, al fiicei sale Olimpia, surprinsă la o altă vârstă, și al altor persoane pe care le-a cunoscut și ale căror trăsături l-au îndemnat să le picteze. Tot un portret, dar de grup, este și tripticul „Dansul Nereidelor". Alături de acestea, întâlnim două excelente Autoportrete, diferit realizate, naturi statice și un diptic al cărui conţinut este mai greu de decodificat la prima vedere („Fereastra lui Cervantes").

Cu toată convingerea putem spune că artistul Cornel Corcăcel este și rămâne în continuare un pictor al omului. Genul portretului nu-l cultivă oricine. El este un foarte bun și fin observator, pune accent pe expresia fizionomică a modelelor sale, pe detalii, pe care le lucrează cu o răbdare demnă de invidiat, dar mai ales pe dimensiunea psihologică. Cornel Corcăcel se ataşează de persoanele portretizate, participă la lumea lor, le înţelege, le sondează forumul lăuntric, extrăgând ceea ce este esenţial pentru a le individualiza și pentru a le lumina personalitatea. Paul Păltănea este tipul de cărturar rafinat, care trăiește la înalte combustii lăuntrice, are o privire pătrunzătoare, întregul lui chip iradiază o lumină ce izvorăşte din adâncul fiinţei. Sub mustaţa înălbită de ani i se citește un ușor zâmbet cald și prietenos, în acord cu strălucirea irișilor. Cele trei portrete de bătrâne („Life", „Puzzle life", „Umbra aşteptării") sunt elaborate cu o migală de orfevru. Amprentele aspre pe care le-a lăsat viaţa pe expresia figurii lor sunt pe deplin evidenţiate prin mulţimea ridurilor, detaliate în cel mai mic amănunt, prin tristeţea ce se citește în întreaga lor făptură. Pictorul Sterică Bădălan pare dezorientat și cufundat în gânduri, scrutându-și propriul interior pentru a găsi resursele care să-i facă posibil mersul înainte, cunoscută fiindu-i drama prin care a trecut prin pierderea partenerei de viaţă. Dacă în unul din autoportrete („Alter ego"), chipul artistului, prin modul cum este configurat, este al unei persoane oarecum confuze, răvășite, împovărată de îndoieli, în cel de-al doilea, el s-a înfăţișat ca un bărbat viguros, energic, hotărât, puternic, pregătit să înfrunte cu demnitate și curaj greutăţile vieţii. Adolescentei din tabloul „Dincoace de cer" parcă îi ninge și-i plouă, nimic nu pare să-i dea satisfacţie. Stării ei sufleteşti îi este asociat și un cer încărcat de nori fumurii, care creează o atmosferă dramatică.

Cornel Corcăcel , Life, pastel

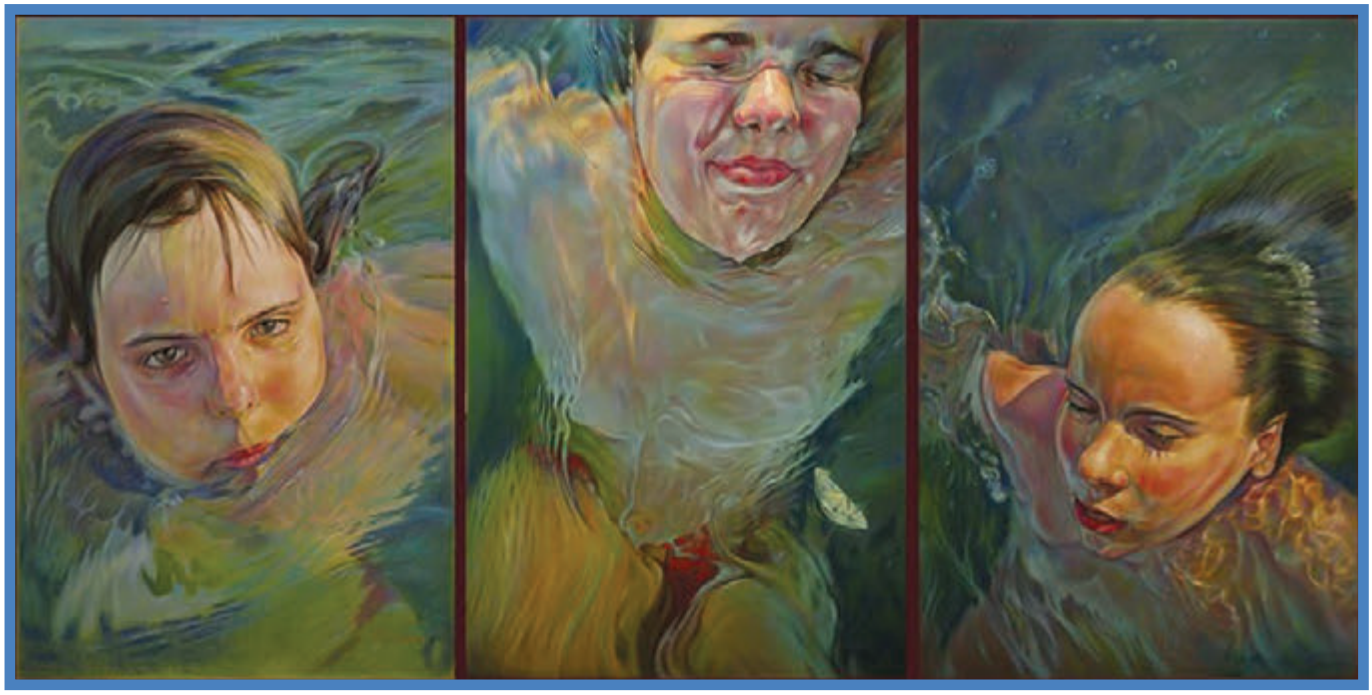

Cornel Corcăcel, Dansul Nereidelor, triptic, pastel

Samo de la Râșnov este un bărbat cu trăsături ferme, iradiind sănătate, nas acvilin, mustață bogată, privește cu un fel de curiozitate prin lentilele mari ale ochelarilor cu ramă metalică („Dualitate – Samo de la Râșnov"). Tripticul de mari dimensiuni „Dansul Nereidelor" (120 x 240 cm) evocă personaje din mitologia antică. Subiectul este de fapt un pretext plastic ce-i dă posibilitatea artistului să-și portretizeze soția și pe cele două fete ale sale, Sofia și Olimpia, în ipostaza fiicelor lui Nereu și a lui Doris, nimfe care-i însoțeau și îi protejau pe marinari în călătoriile lor pe mări și oceane. Trupurile lor sunt scufundate în apă, doar capul li se vede deasupra valurilor. Nu numai expresivitatea fizionomică a celor trei protagoniste impresionează, dar mai ales monumentalitatea compoziției, atmosfera creată, cromatica de o deosebită subtilitate a tonurilor, nuanțele de mare efect pe care le obține. Tablourile închipuind un cuib de pasăre, alcătuit din mai multe mâini împreunate, care ascund o comoară scumpă, sunt simboluri ale unui testament vizual prin care se sugerează datoria tinerelor generații de a apăra cu sfințenie acele bunuri culturale definitorii pentru ființa națională a poporului nostru și de a veghea ca ele să străbată timpurile („Cuib I și II"). Locul medievalelor mori de vânt, cu care se lupta eroul lui Cervantes, Don Quijote, este luat în dipticul lui Cornel Corcăcel de modernele turbine eoliene producătoare de energie electrică („Fereastra lui Cervantes").

Din punct de vedere plastic, lucrările pictorului gălățean se disting prin linia clară și precisă, viguroasă sau suplă a desenului, folosită în funcție de personaje și de motivele abordate, culorile sunt în general sobre, uneori cu efecte ce ating rafinamentul. Artistul utilizează cu ingeniozitate culoarea suportului de carton pe care pictează. Adesea, pe fundaluri, configurează elemente decorative sau inserează imagini cu valoare simbolică. Realismul tablourilor sale este impresionant și evoluează într-o direcție îmbrățișată de tot mai mulți artiști contemporani (printre gălățeni se numără Gheorghe Miron, Liviu-Adrian Sandu și Raul Popa), ceea ce este foarte îmbucurător, fiindcă readuce pictura în matca sa care dintotdeauna a fost mai apropiată de inima și sufletul iubitorilor de frumos.

Cornel Corcăcel, Roșu englezesc, pastel

Ștefan Iacobescu
în colecțiile Muzeului de Artă Vizuală Galați

Mariana Tomozei Cocoș
critic de artă

Generoasa donație, făcută de doamna Anca Nicoleta Șerban Muzeului de Artă Vizuală din Galați, cuprinde 123 de lucrări ale fratelui ei, Ștefan Iacobescu, una dintre personalitățile reprezentative pentru școala de gravură românească contemporană. Ea se adaugă astfel unor alte donații importante din punct de vedere valoric și cantitativ, care îmbogățesc patrimoniul instituției (să amintim doar trei dintre ele, donația „Georgeta Arămescu", donația „Idel Ianchelevici", donația „Roth-Ionescu") întregind peisajul creației românești din secolul XX.

În expozițiile de grafică organizate de muzeu de-a lungul timpului, mai ample ca întindere, sau în expunerile de bază, lucrările lui Ștefan Iacobescu au figurat în permanență. Dar pentru prima dată manifestarea din luna octombrie 2015, dedicată artistului, constituită dintr-o selecție a lucrărilor donate, a dat o imagine mai amplă, mai complexă, a creației graficianului.

Ștefan Iacobescu a lăsat o operă bogată, atât din punctul de vedere al tehnicilor abordate (diferite tehnici ale gravurii, desen, pictură) cât și al tematicii, al conexiunilor cu literatura, poezia sau al trimiterilor filozofice, dar în special o operă împlinită din perspectiva demersului plastic, a laturii experimentale practicate.

Cei care l-au cunoscut evocă personalitatea „unui artist tăcut" (Ileana Ploscaru Panait), interiorizat, modest, dedicat explorării imaginii, adâncit în prelucrarea atentă, exigentă a mesajului plastic.

Ștefan Iacobescu, Haiku, acvaforte

Ștefan Iacobescu, Vântul și stuful, acvaforte

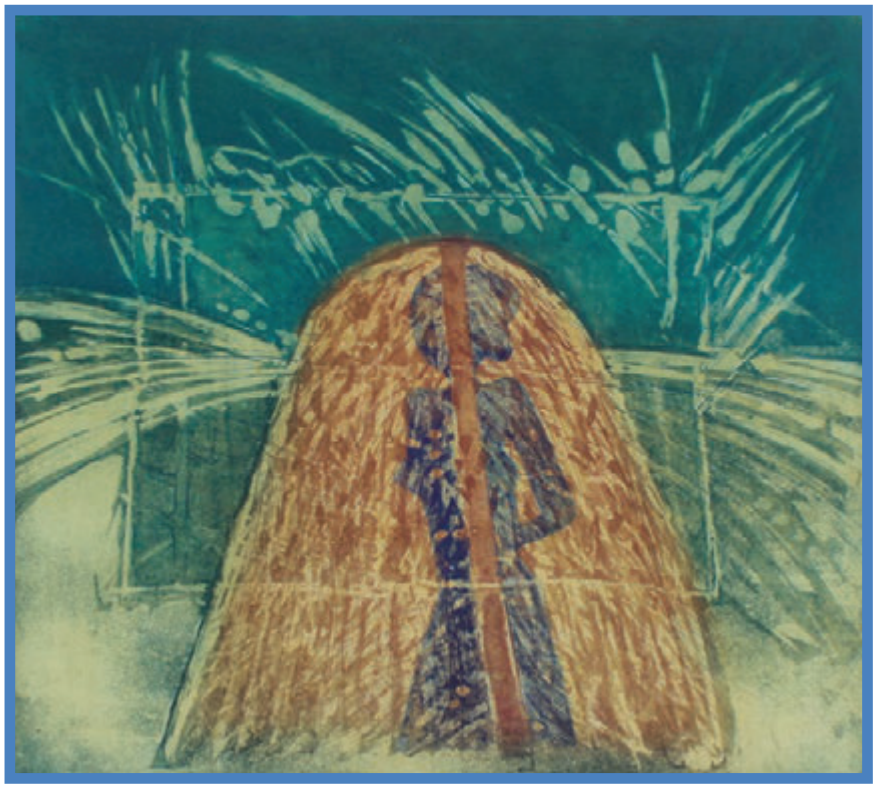

Ștefan Iacobescu, Căpița, acvaforte

Parcurgând doar donația primită de muzeu ne reține atenția varietatea tematică a lucrărilor, dar și excelența abordării celor mai diverse tehnici ale gravurii. În modul de concepție a lucrărilor trimiterile la istoria artei pot fi adesea descifrate ca făcând parte organic din țesătura reprezentării vizuale, care nu-și pierde totuși modernitatea („Haiku", „Pescarul", „Portret", „Zburătoare", etc…). Capacitatea artistului de a crea semne plastice cu valoare emblematică arată o forță creatoare, imaginativă excepțională, controlată, integrată, putem spune, unei discipline a rigorii execuției imaginii pe placa de gravură, caracteristică operei lui Ștefan Iacobescu. Există un admirabil amestec de sensibilitate, rațiune și o profundă stăpânire a subtilităților execuției care dau lucrărilor lui Ștefan Iacobescu acel echilibru, acea armonie specifică mesajului de trăire umană transpus în reperele, în legitatea operei de artă.

Este surprinzătoare varietatea soluțiilor expresive oferite de lucrările artistului pentru a vizualiza diferite concepte, idei, simboluri. Căpătând aspectul sintetic, laconic al unui semn, ele sunt transpuse adesea în forme clare, geometrizate, fără să-și piardă însă din sensibilitatea plastică datorită unei subtile prelucrări a suprafeței compoziționale („Delta", „Căpița", „Dimineață sonoră", „Vântul și stuful"). Alteori atmosfera este cea care predomină în aceste evocări de peisaje, sau locuri cu valoare emblematică, iar hașurile fine, vibrațiile, modulările suprafeței creează acel ambient poetic, propriu lucrărilor lui Ștefan Iacobescu.

Figurile umane se integrează unor ansambluri cu semnificații istorice, de legendă („Mitologicale"), sau devin ele însele imagini cu o încărcătură culturală, conținute de configurații expresive, dinamice („Dans", „Desen colorat") sau transpuse în imagini cu nuanță lirică („Două siluete", „Fata Morgana", „Figură în peisaj"). Există mereu în operele lui Ștefan Iacobescu acea transfigurare a obiectului, a motivului căruia artistul îi descifrează noi și neașteptate conotații puse în valoare de un limbaj plastic elaborat, plin de inventivitate.

Manifestarea dedicată lui Ștefan Iacobescu a adus în atenția publicului un segment semnificativ din colecția de grafică a Muzeului de Artă Vizuală și a pus în valoare opera unui creator de referință pentru arta românească contemporană.

Ștefan Iacobescu, Fata Morgana, acvaforte

Pelerini în Țara Sfântă
Femeia Samarineancă - Biserică între neamuri

Maria Stanciu
jurnalistă

De această dată Îl vom însoți pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos pe drumurile din Samaria și vom poposi la Fântâna lui Iacov, unde are loc un dialog inedit și interesant între Fiul lui Dumnezeu-Cuvântul și Femeia Samarineancă.

Întâlnirea providențială ne este relatată de Sfântul Evanghelist Ioan în capitolul IV (2-45), martorul direct al multor fapte și întâmplări, petrecute alături de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Evanghelistul Ioan - „Apostolul cel iubit al Domnului”[1] - ne arată credința nemărginită a unei femei din Samaria pe care o manifestă față de un Străin, nimeni altul decât Fiul lui Dumnezeu - Cuvântul.

Ca să înțelegem de ce este această relatare inedită, trebuie să intrăm în atmosfera de acum două mii de ani din Samaria. Poporul iudeu era monoteist și se considera ca fiind singurul popor ales de Dumnezeu ca să se mântuiască. Potrivit prejudecăților vechilor iudei, samarinenii nu erau între „preferații” lui Dumnezeu și din acest motiv considerau că nu trebuie să intre în vorbă cu cei inferiori lor... Probabil că de aici s-au născut mai târziu ideile rasiste...

O altă prejudecată era pe atunci să stai de vorbă, la drumul mare, cu o femeie, consoarta lui Adam fiind catalogată calitate inferioară...

În lumina Sfintei Scripturi, cu Mântuitorul pe cale, vom observa la capătul acestui drum prin Samaria, că prejudecățile nu-și au loc în fața lui Dumnezeu. Că Dumnezeu-Tatăl L-a trimis pe Fiul Său în lume pentru răscumpărarea păcatelor tuturor oamenilor.

Suntem pe cale cu Mântuitorul, Care *„a venit la o cetate a Samariei, numită Sihar[2], aproape de locul pe care Iacob i l-a dat lui Iosif, fiul său; și era acolo fântâna lui Iacob. Iar Iisus, ostenit de călătorie, S-a așezat lângă fântână; era ca la al șaselea ceas”*[3].

În context, trebuie să spunem că întâlnirea Fiului lui Dumnezeu cu Samarineanca are loc după Botezul Domnului de la Iordan și după convorbirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos cu Nicodim, dialog în care Nicodim a dorit să-și lămurească problema existenței Duhului Sfânt.

Rămânem pe drumul din Sihar, unde, aparent, arșița și oboseala L-au determinat pe Mântuitorul să se oprească la o fântână cu rezonanță istorică pentru iudei, dar și pentru samarineni - Fântâna lui Iacob.

Aici, Străinul face un alt gest, aparent, lipsit de logică... lumească. *„Dă-Mi să beau”*, a cerut El femeii de la fântână. *„Cum, Tu care ești iudeu ceri să bei de la mine, care sunt samarineancă...? Iudeii nu se amestec cu samarinenii.* Iisus i-a răspuns, zicând*: Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel care-ți zice: Dă-Mi să beau!, tu ai fi cerut de la El, și El ți-ar fi dat apă vie.* Femeia I-a zis*: Doamne, nici găleată nu ai, iar fântâna este adâncă; de unde dar ai apa cea vie? Ești Tu cumva mai mare decât părintele nostru Iacob, care ne-a dat această fântână...* Iisus, răspunzând, i-a zis: *Tot cel ce bea din apa aceasta, iarăși va înseta; dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu se va face într-însul izvor de apă săltătoare spre viața veșnică.* Femeia I-a zis*: Doamne, dă-mi această apă, ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot”*[4].

În primă instanță, Samarineanca se miră că Străinul nu are nici măcar găleată ca să scoată apă. Fântâna lui Iacob este pe un puț adânc de 23 de metri și se spune că Patriarhul Iacob este cel care a săpat-o, ajutat de compatrioții săi[5]. Pe atunci, fiecare localnic al Samariei își aducea de acasă găleata legată de o funie și își scotea apă din Fântâna lui Iacob. Dar, Străinul din fața femeii Samarinence nu avea o asemenea logistică...

Zăbava Străinului a atras atenția samarinencei și atunci când femeia Îi spune că e iudeu, El nu o contrazice, tace. El intră în discuție cu ea, pentru un scop mult mai înalt. „Îi ridică gândirea despre El mai sus”[6]. Deși femeia e zăbavnică în a înțelege, *„El o convinge și chiar o face să se minuneze de darul lui Dumnezeu, Se înfățișează pe Sine ca Dătătorul harului ceresc: *De-ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel care a cerut apă*”...* Atunci lucrurile s-ar fi schimbat și Femeia Samarineancă I-ar fi cerut ea să bea apă din Izvorul viu...

Deschiderea spre dialog, cooperarea Mântuitorului cu Samarineanca au un țel nobil. Prea Fericitul nostru Patriarh Daniel în comentariul la Evanghelia Samarinencei (din Duminica a V-a de la Paști) observă că dialogul dintre Iisus Hristos și Samarineancă a fost posibil prin *„depășirea barierelor mentale, culturale și spirituale. Mântuitorul rupe barierele mentale ale ostilității, ale diferențelor religioase și culturale și trece peste complexul superiorității iudeilor față de samarineni și peste complexul inferiorității samarinenilor față de iudei… Ba chiar depășește barierele și în privința superiorității bărbatului iudeu față de fameie care era considerată un… obiect”*.

Străinul insistă și înțelesul cuvintelor sale este mult mai adânc. În dialogul său, El subliniază că nu e vorba de apa provenită de la izvorul din fântână, ci de o altfel de apă... Căci, cine va bea apa din fântâna lui Iacob va înseta, dar *„apa pe care Eu o voi da se va face într’însul izvor de apă săltătoare spre viața veșnică”*.

Sfântul Evangheliest Ioan ne aduce în atenție două abordări, două atitudini, două mentalități: ale Samarinencei care, raportându-se la realitatea înconjurătoare, deocamdată, ea are o înțelegere mai abstractă, nu a observat decât materia - apa din fântâna lui Iacob. În consecință, gândește și spune lucruri obișnuite, comune. De cealaltă parte avem atitudinea Străinului, care îi descoperă femeii un alt fel de Izvor - Izvorul cu apă Vie, ca sursă a harului ceresc - Izvorul Vieții.

„Apă vie numește darul de viață făcător al Duhului, singurul prin care umanul, deși asemănător buturugilor din păduri - ca unul ce este uscat și neroditor de virtute, predat relelor unelitiri ale diavolului - revine la frumusețea de la început a firii și, adăpându-se din harul de viață făcător se împodobește cu florile variate ale bunătăților...”[7]

Părintele Dumitru Stăniloae ne lămurește că această apă este *„apa Duhului”* și, cu siguranță, I-ar fi făcut plăcere Mântuitorului ca această apă de viață dătătoare să fie cerută de Samarineancă... *„Această apă nu se dă cu sila...”*, ne învață părintele Dumitru Stăniloae într-o notă a amintitului comentariu.

Acest dialog ne introduce într-o convorbire despre Duhul lui Dumnezeu. O convorbire despre același subiect mai avuseseră cu Nicodim. În discuția cu Samarineanca, Mântuitorul *„arată deosebirea incomparabilă a apei spirituale față de cea sensibilă și pământească”*, în ideea că cel care va bea din Izvorul Vieții nu numai că nu va mai înseta, dar *„va avea în sine însuși izvorul ei”*[8], care întreține Viața veșnică. El - Iisus Hristos - este Izvor Viu, dătător de viață, de tămăduiri trupești și sufletești. Samarineanca nu știa aceasta...

Apa vie despre care vorbește Mântuitorul este apa botezului prin care Hristos, Fiul Tatălui Ceresc, a Două Persoană a Treimii Sfinte, ne-a îmbrăcat în haină nouă, de lumină, în veșmântul luminos al Duhului Sfânt. Din momentul botezului, săvârșit în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, harul lui Dumnezeu lucrează în noi, oamenii.

Dialogul dintre Samarineancă și Străin continuă. Iisus o trimite acasă să-l aducă pe bărbatul ei, *„nu am bărbat”, îi răspunde femeia.* Minunea se produce în inima Samarinencei când Mântuitorul îi spune că a ținut cinci bărbați *„și pe cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat”. „Doamne, văd că ești Profet”*[9], zice uimită Samarineanca.

Pe de altă parte, cei cinci bărbați reprezintă, într-un fel anume, *„cele cinci triburi păgâne asiatice, cu care regele Asiriei a populat Samaria în vremea captivității babilonice, aproximativ,* între anii

605-538 înainte de Hristos", reținem din notele Mitropolitului Bartolomeu Anania. La întoarcerea din captivitatea babilonică, păgânii din Samaria s-au amestecat cu evreii, însă dizarmonia dintre ei nu a încetat.

Faptul că Samarineanca Îl recunoaște pe Fiul lui Dumnezeu că e „Profet" e un pas, dar nu unul în consens cu Adevărul... Fiul lui Dumnezeu e mai mult decât un Profet, *„El este Mesia"*, Cel care a venit să ridice lumea din păcat...

„Abia după ce i-a spus câți bărbați a ținut, abia atunci femeia s-a convins că Străinul nu e un pământean oarecare, ne explică Înaltpreasfințitul Casian al Dunării de Jos, la această evanghelie. *Samarineanca se convinge că Străinul o cunoaște foarte bine. Și nu despre fizionomie este vorba, ci despre chipul, viața ei. Din această clipă femeia devine foarte cooperantă…"*

Universalitatea Evangheliei și a Bisericii

O altă discuție care are loc între cei doi se referă la locul de închinare. Unde trebuie să ne închinăm? Femeia îi spune că samarinenii se închină pe *„muntele acesta (muntele Garizim), dar voi spuneți că în Ierusalim este locul în care trebuie să ne închinăm...* Mântuitorul adaugă: *Vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina. Voi vă închinați la ceea ce nu știți; noi ne închinăm la ceea ce știm…"*[10]

Samarinenii se închinau pe Muntele Garizim, ca vechi loc idolesc. Ei aduceau jertfe vițelului de aur, un cult păgân împrumutat de la egipteni.

În discuția cu Străinul care trecea prin Sihar, Samarineanca înțelege că există o altfel de realitate, pe cale de consecință, o altfel de apă, cea dătătoare de viață veșnică. Femeia numită, deocamdată, după obârșia ei - Samarineanca - a priceput că în afara realității pământești, materiale, există o altfel de realitate, cea spirituală, insesizabilă. Exegeții susțin că Samarineanca a fost capabilă să treacă de la cele pământești și palpabile, la cele cerești, duhovnicești, de la simpla vestire la credința vie, prin disponibilitatea și credința sa, ajutată de Mesia.

Ea a înțeles că apa din fântână potolește setea noastră vremelnică, dar cea care ne dă viață veșnică este Apa vie, fiindcă Cel care S-a înfățișat în chipul Străinului din Samaria este Mesia mult așteptat, este Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu - Cuvântul.

Prezența Mântuitorului între ei, care vorbește mai întâi Femeii Samarinence despre Duhul lui Dumnezeu nu este întâmplătoare. Planul lui Dumnezeu trebuia împlinit. „Ceasul" se referă la timpul lui Dumnezeu; ceasul este *„plinirea vremii"*, este împlinirea planului lui Dumnezeu cu Samarineanca. Nici samarinenii, nici iudeii nu aveau o percepție clară despre închinare, iar Iisus le spune că *„modul de închinare al ambelor părți se va ridica la cel adevărat... Căci se vor închina Domnului ca Celui ce umple toate și le poate susține pe toate..."*[11]

Părintele nostru Patriarh observă că Iisus Hristos nu a venit în lume doar pentru a-i mântui pe iudei. El, Mesia, a fost trimis de Tatăl Ceresc în lume, pentru toți oamenii.

„Prin aceasta se vede că Evanghelia Mântuitorului nostru Iisus Hristos nu este destinată doar evreilor, ci este destinată în mod universal tuturor popoarelor, inclusiv celor de alt neam și de altă credință decât poporul evreu. Fiul lui Dumnezeu rupe barierele, învinge prejudecățile omenești, slăbiciunile și prefigurează taina Bisericii Sale formată nu numai din iudeii, ci și din alte popoare, din toate popoarele care vor crede în El" , ne învață Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel.

Femeia Samarineancă a devenit din necredincioasă, nu numai credincioasă, ci o misionară a lui Dumnezeu în comunitatea sa. Ea a dat fuga între vecini, și asemenea Femeilor Mironosițe, ea a spus celor din neamul samarinenilor, din comunitatea sa, că s-a întâlnit cu „Profetul" care i-a propovăduit despre Duhul lui Dumnezeu.

„Samarineanca reprezintă Biserica dintre neamuri sau națiuni. Biserica lui Hristos este formată din iudei care au crezut în El, dar și din toate popoarele de religii diferite, de culturi diferite care s-au convertit, adică au crezut în Hristos".

Ieri, și astăzi, și în viitor, chemarea Lui Dumnezeu este veșnică. Harul lui Dumnezeu trezește în noi *„dorul de Dumnezeu, dorul de viață veșnică"*, de comuniune a Prea Sfintei Treimi. Asemenea Femeii Samarinence și noi trebuie să devenim mărturisitori ai Dumnezeului Treimic, acolo unde trăim, unde învățăm sau lucrăm. Fiecare în felul nostru, la locul nostru, îi putem urma în atitudine pe apostoli în duh și adevăr.

Femeia Samarineancă a devenit, cu adevărat, apostol al lui Hristos. În Viețile Sfinților, ea se numește Sfânta Fotini, cinstită alături de ai săi în 26 februarie. În traducere, Fotini, Fotinos înseamnă „Luminos", „Luminoasă" sau „cea Luminoasă", se înțelege, de Duhul lui Hristos. După întâlnirea

providențială, după Răstignirea, Învierea și Înălțarea la cer a Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ea a propovăduit Cuvântul lui Dumnezeu, alături de fiul său Iosi, în Cartagina-Africa. Fiul său cel mare, Victor, a slujit în armata Romană și a ajuns la gradul de stratilat - general. În ciuda presiunilor împăratului Nero și a slugilor sale, și acesta era creștin nu numai cu numele, botezându-se Fotin sau Fotinos, contrar sfatului împărătesc.

În misiunea sa, Sfânta Fotini le-a avut alături și pe cele cinci surori - Anatoli, Fotos, Fotida, Paraschevi și Chiriachi. Este chemată la Roma, pentru a fi convinsă să se dezică de Hristos. Astfel, Fotini i-a convertit la Hristos pe fiica lui Nero - Domnina - care primiseră misiune de la Nero să o determine pe Fotini să renunțe la Hristos - dar și pe vrăjitorul Lambadie. Domnina a devenit prin botez Antuza.

Din ordinul împăratului păgân Nero, toți acești mărturisitori ai lui Hristos au murit, la Roma, de moarte mucenicească, pentru că au refuzat să se dezică de Hristos.

Note:

1. Sfântul Evanghelist Ioan a rămas în conștiința Bisericii Creștine drept *„ucenicul pe care-l iubea Iisus"*, reprezentat în icoana Cina cea de Taină cu capul pe umărul Mântuitorului. La fel ca Apostolul Andrei, Ioan a fost mai întâi ucenic al Sfântului Ioan Botezătorul. Acest Apostol este frate cu Iacob și fiu al lui Zevedeu. Mama sa - Salomeea (amintită în Matei 27, 56) - s-a numărat între Femeile Mironosițe. Ioan este martorul direct al propovăduirii, Răstignirii, Învierii, Înălțării la cer a Mântuitorului. Este primul martor la Învierea Domnului și este numit de Sfântul Apostol Pavel drept „Stâlp al Bisericii". Când Mântuitorul este în agonie pe Cruce, Ioan primește misiunea de a o primi în grijă pe Maica Domnului. După persecuțiile creștinilor, începute cu jertfa Sfântului Arhidiacon Ștefan și amplificate prin persecuțiile lui Nero, Evanghelistul Ioan - prin anul 69 - părăsește Ierusalimul, fiind trimis în exil în Insula Patmos, de împăratul Domițian. Apostolul Ioan semnează în Noul Testament Evanghelia după Ioan, care completează cele trei evanghelii sinoptice, prezentând viața Fiului lui Dumnezeu-Cuvântul din perspectivă cerească. Evanghelia după Ioan este adresată creștinilor din Asia Mică și valoarea sa „net teologică" i-a determinat pe specialiști să o considere *„capodopera teologică a Noului Testament"*. *„Scrierea lui Ioan e cea mai întraripată dintre toate evangheliile, un unicat care-l situează pe autorul ei printre marii inspirați ai omenirii"*, subliniază Mitropolitul Bartolomeu Anania. Din această perspectivă, Apostolul Ioan este numit și Teologul, adică *„Cuvântătorul de Dumnezeu"*. El mai este autorul a trei epistole sobornicești din Noul Testament. Tot el a scris și Apocalipsa, pe Insula Patmos, pe când era în exil. În vremea lui Nerva, Apostolul revine la Efes unde va conduce și îndruma bisericile creștine abia înființate. A trecut la Domnul, ca martir, sub împăratul Traian și acesta mare persecutor al creștinilor. În *Biblia Comentată*, *Introducere la Evanghelia după Ioan*, Ediția Jubiliară a Sfântului Sinod, diortosită, redactată și adnotată de Înalpreasfințitul Părinte Bartolomeu Anania, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.

2. Prima cetate din Samaria a fost Sihar care s-a mai numit Sichem. Astăzi, cetatea se numește Nablus. Această așezare amintește de locul unde a fost reînnoit Legământul, după ce evreii au revenit în Pământul Făgăduinței, în vremea lui Iosua. Sichemul a devenit capitala celui de-al doilea regat al lui Efraim sau Israel, în 933 înainte de Hristos, pe când rege era Ieroboam, fost general al regelui Solomon (I Regi 12). Ieroboam a zidit pe Muntele Garizim, un templu, unde a introdus cultul vițelului de aur, adus de iudei de la egipteni. Templul a fost dărâmat de macabei (sau hasmonei) sub Ioan Hircan, în anul 129 î. Hr. După ce a fost ruinat, Sichemul a fost rezidit sub ocupația romană, mai la vest de fosta capitală, sub numele de Nablussau, Nablus. Aici se găsește Fântâna lui Iacob, locul unde Mântuitorul S-a întâlnit cu Samarineanca. În *Arheologie Biblică*, pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, diac. Prof. Dr. Emilian Cornițescu, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, pg. 96-97.

3. *Evanghelia după Ioan* 4, 5-6.

4. *Ioan* 4, 7-16.

5. *Arheologie Biblică*, pg. 97.

6. *Comentariul la Evanghelia Sfântului Ioan, Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 41, Sfântul Chiril al Alexandriei, în traducerea părintelui Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2000, pg. 210.

7. *Comentariu la Evanghelia după Ioan*, Sf. Chiril al Alexandriei, pg. 210-211.

8. Idem, pg. 213.

9. Ioan 4, 17-19.

10. Ioan 4, 20-22.

11. *Comentariu la Evanghelia după Ioan*, pg. 215-216.

„Curentul nou” (1905-1906)
O revistă gălăţeană de radiografie socială (I)

Elena-Monaliza Ghinea
profesor

Cu consecvent entuziasm şi interes mă îndrept şi în 2015 spre publicistica gălăţeană veche, convinsă că ea merită aniversată prin cercetare şi redescoperită în toată însemnătatea avută pentru dezvoltarea social – culturală a oraşului şi pentru evoluţia ideilor literare şi a literaturii noastre.

Se împlinesc 100 de ani de la apariţia, în 1915, a publicaţiei „Duminica pentru toţi” – Revistă enciclopedică literară săptămânală, 135 de ani de la apariţia, „în toate zilele de lucru” a ziarului „Poşta”, în 1880, la Tipografia „Dacia”, şi 130 de ani de când a apărut „joia şi duminica”, în 1885, „Orientul român”, cu redacţia şi administraţia „în localul Cooperativei Galaţi”. În urmă cu 120 de ani, în 1895, „Apare o dată pe lună”, la Galaţi, „Vremea” – Revistă literară, ştiinţifică, cu 90 de ani în urmă apare revista „Humoristico – satirico - distructivă” săptămânală „Rochiţa” (1925), iar cu 85 de ani în urmă, în 1930, apare „Prietenul”- Foaie pentru religie, morală şi literatură. Peisajul publicistic gălăţean de acum 80 de ani se dovedeşte mai bogat prin apariţia, în 1935, a publicaţiilor: „Făclia” – Revistă literară, socială şi economică, „Fierul roşu” – Organ independent de polemică, documentare şi informaţii (apare în fiecare luni), „Munca. Sănătatea şi ocrotirile sociale” – Revistă de documentare şi îndrumare socială, şi „Sfetnicul plugarilor” – Organ de popularizare şi propagandă al Camerei de Agricultură, dar majoritatea acestor publicaţii se află pe microfilm şi sunt mai greu accesibile.

Există însă în Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia”, la cota P.G. I. 1013, extrem de valoroasa colecţie întreagă (cinci numere) a primei serii (şi cea mai renumită) a revistei CURENTUL NOU, de la apariţia căreia, în 1905, se împlinesc 110 ani. Astfel, ne situăm la 11 ani de la apariţia publicaţiei „Dunărenii”, în 1894 – revistă cu caracter anti-socialist, care, cu un romantism întârziat, epigonic eminescian, deschide calea către simbolismul timpuriu, macedonskian.

Toate cele cinci numere ale revistei CURENTUL NOU apar începând cu 15 noiembrie 1905 şi sfârşind cu 5 martie 1906, într-un format sobru şi elegant, fără reclame publicitare, tipărite la Tipografia „Moldova” din Galaţi, cu numerotarea paginilor în continuarea fiecărui număr. Pe coperta interioară sunt anunţate preţurile abonamentelor: 10 lei – pe un an, 5 lei- pe jumătate de an, iar exemplarul costă 1 leu, în vreme ce învăţătorii şi studenţii au reducere „pe jumătate”. Sediul redacţiei şi al administraţiei este Str. Domnească, casa Helder, administrator fiind M. Pastia, iar redactorul şef este H. Sanielevici. Acesta a rămas înscris în istoria criticii literare mai ales pentru atitudinea critică faţă de N. Iorga şi M. Sadoveanu, o atitudine care nu a făcut decât să sporească popularitatea prozatorului colaborator la „*Sămănătorul*”, dar şi adept al ideologiei poporaniste îmbrăţişate de redactorul şef al revistei gălăţene.

Critic literar, estetician şi biolog, Henric Sanielevici s-a născut la 21 septembrie 1875 la Botoşani, ca fiu al comerciantului Leon Sanilevici (sic) şi al Rebecăi; bunicul dinspre tată era rabin la Craiova, iar cel dinspre mamă, rabin la Botoşani. Viitorul critic literar, de la naşterea căruia se împlinesc anul acesta 140 de ani, şi-a făcut studiile liceale la Botoşani, continuându-le la Bucureşti, unde şi-a luat licenţa în litere şi filozofie. A fost profesor de limba franceză la Galaţi, Ploieşti, Târgovişte şi Bucureşti. Colaborează încă din tinereţe la presa muncitorească - „Munca”, „Proletarul”, „Lumea nouă”, iar mai târziu, la principalele periodice ale vremii: „*Adevărul literar şi artistic*”, „*Viaţa românească*” , „*Neamul românesc*”, „*Convorbiri literare*” şi altele. În 1900, Rădulescu-Motru îi încredinţează funcţia de secretar de redacţie la „Noua revistă română”, unde promovează o literatură realistă, ancorată în social şi contemporaneitate, foarte apropiată de concepţia estetică a lui Constantin Dobrogeanu-Gherea. Debutează cu volumul „Încercări critice”, în 1903, iar în 1905, înfiinţează la Galaţi, unde era profesor secundar de limba franceză, revista CURENTUL NOU, cu intenţia declarată de a lupta împotriva pericolului sămănătorist împreună cu G. Ibrăileanu, Paul Bujor, Spiridon Popescu, Jean Bart, Z. C. Arbore,

dr. P. Cazacu – viitorii fondatori ai revistei „*Viaţa românească*", de la Iași.

CURENTUL NOU, deși nu a avut decât cinci numere, se situează într-o „epocă prepoporanistă, de efuzie mistică asupra <geniului uriaș> al poporului, asupra <datoriei> ce avem de împlinit față de popor."[1] Criticul Eugen Lovinescu îi dedică lui H. Sanielevici capitolul IX din „Evoluţia criticii literare" din monumentala lucrare „Istoria literaturii române contemporane" și îi portretizează nuanţat personalitatea în dominantele sale – „în ordine intelectuală, puterea de speculaţie și spiritul de sistematizare, iar în ordinea sentimentelor, pasiunea tradusă în deformaţie pamfletară și violenţă stilistică."[2]

Deși în paginile CURENTULUI NOU Sanielevici îl combate pe sămănătoristul N. Iorga, criticul E. Lovinescu găsește o asemănare între cei doi: „de fapt, ca și d. Iorga, d. Sanielevici are un temperament de misionar laic pentru ridicarea poporului prin morală. Adevăratele lui speculaţii nu sunt, aşadar, de natură estetică, ci se dezvoltă în domeniul ştiinţelor sociale și al antropologiei."[3] Lovinescu observă că arta nu-l interesează pe Sanielevici din perspectivă estetică, ci ca „un produs al psihologiei și al luptelor de clasă și n-o studiază decât din cauzele și efectele ei sociale."[4]

După ce CURENTUL NOU își încetează apariţia în martie 1906, aproape toţi colaboratorii contribuie la apariţia, la Iași, a revistei „*Viaţa românească*" sub conducerea lui Garabet Ibrăileanu, care formulează și programul literar al poporanismului. Aici, Sanielevici este nevoit să se afle alături de Sadoveanu și atacurile sunt înlocuite cu constatări asupra atenuării „grelelor cusururi" ale prozatorului. Totuși, își va orienta atacurile asupra realismului clasic al lui Duiliu Zamfirescu. În seria a doua, din 1920, a CURENTULUI NOU atacă poporanismul pe care anterior îl apăra, iar către sfârșitul activităţii sale de critic va ajunge „să preamărească cu violenţa sa obișnuită tot ceea ce combătuse până acum, cu o egală violenţă: specia literaturii d-lui Panait Istrati [...] prin circumscrierea unui autor la o singură operă..."[5] De fapt, H. Sanielevici nu diferenţiază esteticul de etic și etnic, fiind astfel deopotrivă sămănătorist și poporanist în condiţiile în care ideologia sa socială nu are în vedere elementul estetic.

G. Călinescu îl include pe Sanielevici la capitolul ÎNDRUMĂRI SPRE CLASICISM: 1905 – 1916. CRITICA UNIVERSITARĂ din „Istoria literaturii române..." și, reflectând asupra convingerii criticului că antropologia facilitează interpretarea ştiinţifică asupra fenomenului literar, subliniază că în ciuda aparenţei rasiste a demersurilor lui Sanielevici, „în realitate toată activitatea criticului va fi o luptă împotriva rasismului. Denunţarea alogenităţii unor scriitori e un umor fin, arătând cât de șubrede sunt pretenţiile la originalitatea etnică."[6] Practic, el a consolidat direcţia istorică și genetică inaugurată de C. Dobrogeanu – Gherea și „Contemporanul" și totodată a combătut principiile autonomiei esteticului în artă. S-a stins din viaţă la 19 februarie 1951, după o activitate ştiinţifică și de critică originală ce se înscrie în bună parte în direcţia tradiţionalistă a literaturii de la începutul secolului al XX-lea, mai ales în dimensiunea deschizătoare de drum „Vieţii românești".

Ca orice revistă ce dorește să convingă și să se impună, într-o vreme în care sursele de informare erau doar sub forma cuvântului tipărit, Nr. 1/15 noiembrie 1905 se deschide cu articolul – program intitulat simplu „*Curentul nou*" care, deși nu e semnat, este vizibil impregnat de viziunea și stilul lui H. Sanielevici. La patru ani de la apariţia „*Sămănătorului*", în 1901, constată că literatura romantico-decadentă a sfârșitului de secol XIX ar fi trebuit înlocuită „printr-o nouă literatură sănătoasă, morală și adevărat românească." (p. 1) În perioada 1900 – 1901, cât timp a apărut „Noua revistă română" și i-a fost secretar de redacţie, H. Sanielevici mărturisește că s-a dus o „stăruitoare campanie" împotriva romantismului decadent, „analog celui francez contimporan și produsul unei clase în descompunere", care contrasta „cu literatura poporană de peste munţi, care, sănătoasă, senină, morală" trebuia „transplantată" în regat. Revista „naţionalistă și de poporanism" „*Sămănătorul*" s-a distins printr-o literatură cu „rezultate înspăimântătoare" în literatura încurajată. (p. 2-3) Admirând la literatura ardeleană deopotrivă specificitatea naţională și echilibrul și sănătatea morală pe care le transmite, criticul și redactorul șef se simte trădat de literatura sămănătoristă, deoarece în loc să „propage munca regulată și stăruitoare, viaţa liniștită de familie, cinstea, economia, sobrietatea, hărnicia, sentimentele delicate", publică și elogiază o literatură „care idealizează pe față beţia, adulterul, promiscuitatea sexuală, vagabondarea, haiducia, brigandajul, impulsiunea bestială, crima chiar - și mai presus de toate instinctul războinic ca cea mai înaltă virtute a omului!" (p. 5) Atitudinea sa de respingere a acestei „monstruozităţi" este explicată într-un demers echilibrat și nuanţat, bazat pe cinci argumente, dispuse cu acurateţe.

În primul rând, sunt apreciaţi scriitorii ardeleni pentru cât sunt de influenţaţi de civilizaţia apuseană la nivelul mentalităţii și se pun în slujba celor mulţi cu modestie, fără pretenţii de stăpânitori,

ci mereu cu gândul la datoria de a-i lumina pe săteni. Literatura sămănătoristă astfel combătută este „o idilă patriarhală", cu elemente ale unui trist tablou „naturalist", dăunătoare pentru educaţia morală a celor mulţi. Un al doilea argument se referă la amestecul ce caracterizează structura acestor „proletari intelectuali" provenind din popor, neinfluenţaţi de cultura străină, căci pe de o parte sunt „stăpâniţi de viaţa fizică, violenţă şi neînfrânată de nici o ideologie, iar pe de altă parte (sunt) plini de individualismul desperat al tradiţiei noastre romantice." În al treilea rând, la ţăranul român se explică înclinaţiile romantice pentru că „deşi a trăit într-o ţară bogată, mereu a fost sărăcit" şi adesea şi-a cheltuit agoniseala în „petreceri de o veselie silită, melancolică, deznădăjduită, în chefuri care erau pentru dânsul ca o răzbunare împotriva soartei." Cum scriitorii nu au putut lupta cu „acest barbar romantism", l-au ridicat la nivel de valoare reprezentativă în operele de la „*Sămănătorul*". De asemenea, aceşti scriitori sunt nişte „poporanişti improvizaţi" şi, neavând multe în comun cu ţărănimea, sunt mai interesaţi de faptele diverse – bătăi, ucideri, adultere. Motivul? Gustul pentru senzaţional este evident în tradiţia noastră şi este mai interesant „decât să insufli poezie şi interes vieţii obişnuite de toate zilele." (p. 6-7) În final, dar foarte important ca argument este paseismul de neiertat al sămănătoriştilor; aceştia sunt copleşiţi de „patima trecutului" într-o asemenea dezarmantă măsură „încât prezentul le apare numai prin prizma acelor documente." Lipsiţi de o atitudine obiectivă asupra trecutului, scriitorii zugrăvesc cu entuziasm „ceea ce nouă cititorilor cultivaţi ne inspiră scârbă şi indignare!" Concluzia la care ajunge Sanielevici este că scriitorii de la „*Sămănătorul*" prin literatura lor nu au reuşit să moralizeze pe cei mulţi, ci „au dat naştere unei literaturi menite, din contră, să-l afunde mai tare în mocirla în care zace." Din perspectivă estetică, romantismul decadent nu a fost înlocuit cu o şcoală clasică realistă, ci s-a ajuns la un nou romantism, mai primejdios, la o literatură „otrăvitoare pentru suflete şi fără precedent la noi", apreciată, însă, de către N. Iorga drept „literatura viitorului". (p. 8)

Partea a doua a articolului-program pune bazele poporanismului care în anul următor va fi definitiv îmbrăţişat de „*Viaţa românească*" sub conducerea lui Garabet Ibrăileanu, caracterizat de H. Sanielevici drept „limpede ca lumina zilei". Romantismul decadent şi cel ţărănesc ce i-a urmat trebuie înlocuit cu un „realizm clasic" şi sunt socotiţi drept modele Duiliu Zamfirescu şi Brătescu-Voineşti, de la noi, iar din literatura engleză, Dickens şi George Eliot. Autenticul poporanism, în antiteză cu ceea ce se va numi mai târziu „sămănătorism", combate iniţiativa lui N. Iorga de a taxa aspru cărţile din literatura străină şi, aşa cum au făcut „totdeauna popoarele civilizate", „trebuie să considerăm ca al nostru tot ce se produce bun în ştiinţa, arta şi literatura europeană", pentru a conştientiza „înrâuririle care s-au exercitat între şcolile literare ale diferitelor ţări din diferite timpuri". Încrezători în progres şi emancipare, cei de la CURENTUL NOU au ca ideal viitorul şi nicidecum idealizarea „trecutului barbar, iar folosirea abuzivă a termenilor „patriotism" şi „naţionalism" va fi înlocuită cu cinstea şi idealismul care devin deviză: „Care om cinstit n-a fost folositor societăţii în care trăieşte şi care idealist a trăit vreodată pentru altceva decât pentru binele ţării sale?" (p. 10) „[...] în ţara noastră, câţi oameni putrezi de viţii, de nu merită să-i poarte pământul, nu cred că se spală de toate păcatele numindu-se naşionalişti?" Intelectualii nu mai pot fi „terorizaţi cu legea strămoşească" şi de aceea, în numele lor, consideră că nu este bine să fie atinsă credinţa ţăranului român şi nici să nu se facă propagandă antireligioasă, ci să existe dreptul la libertatea de opinie şi de opţiune, cerând „ca în chestiuni filozofice să fim lăsaţi a ne spune liber părerile, acele păreri care sunt astăzi ale întregii lumi gânditoare. Desigur, noul curent se poate crea având susţinerea „oamenilor însetaţi de ideal" şi aprobarea „tuturor elementelor sănătoase din ţară." (p. 11) Întrucât CURENTUL NOU este un susţinător declarat al reformelor sociale prin „dărâmarea cetăţuiei oligarhice prin introducerea sufragiului universal", susţine cooperarea în sprijinul progresului şi constată realist că acei ce sunt ostili progresului sunt „numai acele elemente a căror existenţă se întemeiază pe exploatarea bugetului prin mijlocul puterii politice". (p. 12) Finalul articolului-program al CURENTULUI NOU lansează invitaţia celor care au „cu noi vreo înrudire sufletească" să devină colaboratori.

Note:

1. Lovinescu, Eugen, „*Istoria literaturii române contemporane*", Ed. Minerva, Bucureşti, 1981, I - Evoluţia ideologiei literare, cap. X, p. 60.
2. Lovinescu, Eugen, op. cit., II – *Evoluţia criticei literare*, cap. IX, p. 235.
3. *Idem*, p. 235.
4. *Ibidem*, p. 235.
5. Lovinescu, Eugen, op. cit. p. 232.
6. Călinescu, George, „*Istoria literaturii române de la origini până în prezent*", Ed. Minerva, Bucureşti, 1982, pp. 541 - 542.

(Va urma)

„Ziua Brâncuși”
ca sărbătoare națională

Marius Mitrof
consilier, D.J.C.P.N. Galați

De la cunoașterea culturii la aprecierea și, prin aceasta, la respectarea cuantumului valorilor determinante ale acesteia este un drum care, de cele mai multe ori, necesită dorință și aplecare către o comuniune, de cele mai multe ori, spirituală. Căpătăm conștiința valorii atunci când ni se impune o opțiune, valoarea fiind rezultatul unui proces, în același timp social și individual, prin care obiectele, actele, ideile, ființele reale sau imaginare sunt ierarhizate.

Constrânși de atâtea obligații sociale, simțim nevoia de eliberare a puterii de fantezie și de sentiment a sufletului, iar ceea ce răspunde acestei trebuințe este participarea la actul creator, ori, ca simpli spectatori, la contemplarea unor valori care vibrează cu dorințele noastre la un anumit moment. Imboldul lăuntric fiind descătușat, pornim în căutarea valorilor care să ne procure satisfacția dorită.

Filosofia pozitivistă, dezvoltarea științelor naturii, progresul tehnicii, comerțul axat pe rentabilitate, pe creșterea productivității și pe concurență, anumite mișcări artistice anvangardiste, chiar și dezvoltarea mijloacelor de transport și a mijloacelor de comunicare în masă sunt numai câțiva catalizatori care, însă, ne-au înstrăinat de valorile reale ale culturii.

Trecerea la civilizația de consum, precum și evenimentele sociale care au dislocat grupuri de oameni din mediul în care s-au format și au trăit pentru a li se impune un alt mod de existență, lipsa de cultură și, implicit, a unor ierarhii solide de valori spirituale, conduc invariabil spre o nivelare, până la dispariție a actului cultural autentic. Nu în ultimul rând, trecerea de la o cultură bazată pe experiențe spirituale și artistice autentice (lectura unei cărți, vizionarea unui film de artă, audiția unor concerte de muzică cultă etc.) și reducerea dramatică a acestora la „fapte” culturale submediocre, neautentice, produc mutații uneori ireversibile la nivelul gustului individual, până la anihilarea nevoii reale de cultură. La conturarea unor astfel de atitudini estetice viciate s-a ajuns poate și datorită faptului că teoreticienii au relaționat gustul estetic cu sentimentul, cu iraționalul și nu cu raționalul dublat de experiența artei autentice.

Soarta multor scriitori, poeți și artiști români s-a scris pe punți vitrege, atitudinea alterată față de cultură fiind o caracteristică a românilor (nu vorbim de excepțiile care confirmă regula), căci așa cum au făcut-o ieri, o vor face și mâine.

Pentru a diminua din pericolul care planează asupra valorilor culturii, s-a dovedit a fi necesară o formalizare prin impunere normativă a unor repere care țin de tradiție, de istorie, de artă ș.a.m.d., menite a ține conștiința trează și a dezvolta o verbalizare a aprecierii valorilor care constituie, în cele din urmă, fundamentul culturii. Astfel, s-a ajuns să fie legiferate Ziua Culturii Naționale, Anul Constantin Brâncoveanu, Anul Ștefan cel Mare etc., acte normative care sunt, până la urmă, un sprijin pentru perpetuarea culturii naționale.

La finele anului 2015, Statul român, prin organismele sale, a mai făcut un pas în direcția recunoașterii valorilor culturii românești. Printr-un act normativ inițiat de 47 de deputați și senatori, s-a instituit „Ziua Brâncuși” pentru 19 februarie, dată la care, în anul 1876, la Peștișani, comuna Hobița din județul Gorj, în familia lui Nicolae Radu și a Mariei Brâncuși care se ocupau cu agricultura, creșterea vitelor și prelucrarea lemnului, venea pe această lume, Constantin. În ținutul de la poalele Carpaților, în aparență de poveste, învață, dar trebuie și să lucreze pentru a contribui la bunăstarea familiei, păzind oile, ori ucenicind pe lângă vreun dogar, olar sau fierar.[1]

Fire independentă susținută de temperamentul iscoditor, Constantin Brâncuși, la 11 ani descoperă Târgul Jiu, localitatea cea mai apropiată de cătunul său, fugind, practic, de acasă. După ce lucrează o vreme la un boiangiu, pleacă la Craiova. În capitala Băniei, Brâncuși s-a angajat la prăvălia lui Ion Zamfirescu, un negustor vestit al acelor timpuri. Realizarea cu măiestrie a unei viori din scândurelele

lădiţelor de ambalaj din prăvălie îi aduce admiraţia clienţilor şi, la îndemnul acestora, în anul 1894, se înscrie la Școala de Arte și Meserii din oraș, fiind susţinut financiar de epitropia Bisericii Madona Dudu din Craiova și în special de Toma Marocneanu, unchiul lui Nicolae Titulescu și epitrop al Bisericii Madona, cu condiţia de a cânta în strana bisericii. A fost „Minunea întâie a vieţii mele", după cum numea Brâncuși întâlnirea cu Școala de Arte și Meserii și cu cetatea Băniei.

La 18 ani, în timpul vacanţei școlare, tânărul Brâncuși se îmbarcă pe vapor, oprindu-se la Viena. Este momentul în care ia cunoștinţă cu o lume nouă, o lume care înflăcăra imaginaţia oricărui tânăr venit din provincie. Revine la Craiova, unde este încurajat să-și continue studiile la o școală superioară, fapt pentru care pleacă la București pentru a urma Școala de Belle-Arte. Beneficiind de un învăţământ academic predat de profesori formaţi în Școlile de artă germane, Brâncuși sculptează studii după natură: Studii de caracter și Cap de expresie, dar și altele după sculptura antică, făcându-se remarcat în anul 1903, la expoziţia de grup de la Ateneul Român.[2]

În 1904, cu capul plin de vise părăsește România, iar după o lungă călătorie prin Austria, Ungaria și Elveţia ajunge în capitala Franţei, unde pune piciorul la 14 iulie 1904, epuizat, dar fericit. Deși la început mijloacele de vieţuire de aici au fost anevoioase, lucrând și ca ospătar, norocul îi surâde din nou tânărului artist, care primește o bursă din partea Ministerului Instrucţiunii Publice, la propunerea ambasadorului României la Paris, Grigorie Ghika.

Face parte din rândul membrilor Asociaţiei „Cercle des etudiants roumains" alături de: George Enescu, Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Nicolae Dărăescu, Camil Ressu. Foarte importantă pentru cariera tânărului artist este experienţa scurtă pe care o are în atelierul celebrului sculptor francez Rodin, lucrând ca practician. Avea doar 30 de ani. Părăsirea atelierului lui Rodin pentru a-și găsi propriul drum constituie un moment de răscruce pentru Brâncuși, pe care-l va explica mai târziu prin fraza devenită celebră: „În apropierea marilor lucruri nu pot crește decât lucruri mici", reluată sub forma „La umbra marilor copaci, nu crește nimic".[3] Conștient de oferta nelimitată a izvoarelor folclorice, artistul român pătrunde în acest mediu, începând cu o cascadă a marilor realizări artistice: „Ansamblul de la Buzău", „Rugăciunea" (operă care marchează „momentul depășirii influenţei lui Rodin"), „Sărutul", „Cumințenia Pământului", care îl vor consacra și îl vor impune pe piedestalul lumii artistice.

Cunoaște efervescenţa creatoare, iar ţara sa de origine, România, îi stă la picioare prin recunoașterea artei sale, excelenta operă durată în piatră și care nu se servește de cuvintele scrise, ci doar de adevărul imaginilor.

După 1950, când România cunoștea o nouă realitate social-politică și economică, Constantin Brâncuși, cu sufletul mare de artist se întoarce către „Patria mea, familia mea"[4], dorind să doneze toată creaţia sa ţării în care s-a născut. S-a lovit, însă, de refuzul regimului politic aflat la putere și, astfel, atelierul său a revenit statului francez, Muzeul Naţional de Artă Modernă păstrându-i lucrările lăsate moștenire statului român prin testament.

Lucrările sale au stârnit un profund interes, acestea fiind achiziţionate de muzee vestite, ori de către colecţionari privaţi, din Statele Unite ale Americii sau Franţa.

Românii s-au purtat, însă, ingrat cu marele artist, obligându-l în finalul vieţii, prin refuzul de a-i primi donaţia - Atelierul său parizian -, să-și ceară cetăţenie franceză. Brâncuși i-a iubit pe români, iar ei nu au urmărit decât să profite de el.

Această ingratitudine a continuat chiar și după anul 2000, când sculpturile din piatră ale lui Brâncuși, de la Târgu Jiu, au fost spălate cu jet de apă și detergent, iar la finele anului 2015, Senatul României a respins propunerea declarării „Zilei Brâncuși". Camera Deputaţilor, ca for decizional a adoptat în unanimitate acest proiect de lege și, începând cu anul 2016, data de 19 februarie va deveni sărbătoare naţională fiind declarată „Ziua Brâncuși".[5]

Se cuvine, așadar, ca în această zi, orașul Galaţi, prin instituţiile publice, prin O.N.G.-uri, să organizeze manifestări cultural-artistice dedicate nu numai personalităţii lui Constantin Brâncuși, ci să scoată în evidenţă un domeniu al artei poate mai puţin înţeles, sculptura, existentă în Galaţi și realizată de către artiști consacraţi pe plan naţional și mondial.

Note:

1. Doina Lemny, *Brâncuși, artistul care transgresează toate hotarele*, Editura Noi Media Print, București, 2012, p.7.
2. Doina Lemny, *op.cit.*,p.8.
3. *Ibidem*, p.11.
4. *Ibidem*, p.5.
5. Legea nr. 305 a fost publicată în „Monitorul Oficial al României", nr.901, din 4 decembrie 2015.

Naționalism, iubire și parfum de epocă: Octavian și Veturia Goga

Cristian Sandache
profesor și publicist

Un lung șir de strămoși aureolați de nimbul ortodoxiei și al autohtonismului românesc transilvan reprezenta (se pare) efigia personalității lui Octavian Goga, una dintre cele mai controversate figuri publice ale secolului 20 românesc. Fotografiile vremii ne arată diferitele ipostaze ale acestui foarte talentat orator, publicist cu verb scânteietor (unii exegeți îl consideră cel mai important ziarist român alături de Mihai Eminescu, Nae Ionescu și Pamfil Șeicaru) și politician naționalist, cu accente radicale. Privirea albastră săgeta fie cu tristețe, fie cu aprigă acuitate de sub ochii relativ bulbucați, conferindu-i poetului un aer de bătrânețe prematură. Caricaturile vremii îl fixează pe scara zoologicului, undeva, în regnul batracienilor, iar alte ipostaze sugerează fizionomia unui Napoleon de operetă, animat de orgolii supradimensionate. În tinerețe avea un aer de flăcău rustic, mulțumit de sine, posedând o mustață îngrijită, ce-i masca gura senzuală. Mai târziu, celebritatea și frământările sufletești vor arăta lumii un chip aristocratic, macerat de un fel de nostalgie perpetuă, de care nu se va putea vindeca niciodată.

Goga era o fire complicată, pe fond un emotiv, cu lungi perioade de melancolie, urmat de pusee egocentrice, de natură mai curând stilistică. Ambițios, posedând și un anumit histrionism al gesticulației de efect, a fost în egală măsură, atras de poezie, publicistică și politică, ultima dintre acestea, câștigând, în cele din urmă... Căsătorit de două ori, a optat inițial pentru un mariaj tihnit și asigurator material (cu fiica unui foarte bogat român transilvănean), pentru ca în cele din urmă să se îndrăgostească de Veturia, o femeie extrem de inteligentă, care reușea să-i hrănească în permanență apetența pentru romantic și grandios. Povestea lor de dragoste reprezintă una dintre cele mai de succes aventuri intelectual-afective ale lumii mondene românești, de după Primul Război Mondial.

Doi oameni (fiecare excepțional în domeniul său de manifestare) au decis să-și trăiască pasiunea mistuitoare până la capăt, sfidând convenințele vremii, modelele moralității burgheze, capcanele inerente unor astfel de experiențe. Desfășurarea relației lor poate reprezenta un document interesant, atât pentru istoria mentalităților, pentru istoria literară, pentru psihanaliză și nu în ultimul rând- pentru istoria culturii, întrucât această iubire a fost conștientizată de către protagoniștii ei, ca având și o dimensiune estetică, schimbul epistolar și jurnalul comun care ni s-a păstrat, fiind sugestive în această privință.

Octavian Goga se născuse la 1 aprilie 1881, ca fiu al preotului ortodox Iosif Goga, în vreme ce Veturia Mureșan (născută la 30 mai 1883) era fiica unui alt cleric ortodox, Zevedei Mureșan, coleg de facultate și mai apoi prieten al tatălui lui Octavian Goga.

Cei doi s-au cunoscut când erau adolescenți, Octavian având 15 ani, iar Veturia 13. Dacă Octavian Goga se va afirma de foarte tânăr, ca un poet reprezentativ al Transilvaniei tradiționale, un rebel organic, ziarist radiant, dramaturg notabil și activist politic, Veturia Mureșan (căsătorită Triteanu- din anul 1903) se va impune ca o soprană de coloratură dramatică, extrem de apreciată în epocă. Soțul ei se numea Lazăr Triteanu, era cu 11 ani mai în vârstă și era absolvent de Litere și Teologie, lucrând în calitate de funcționar public clerical. Bun prieten cu Octavian Goga, fire blândă, amator de lecturi, dar șters ca personalitate, se arătase dintru început fascinat de firea poetului.

Prin contrast, soția sa, Veturia, apărea unora dintre contemporani, ca o reprezentare romantică fascinantă, deși nu era o femeie frumoasă, în sensul standardelor vremii. Nu avea nimic voluptuos, senzual, provocator, liniile chipului și ale trupului său fiind mai curând nervoase, frânte, spiritualizate. Un chip prelung, o privire expresivă însă, degajând

o puternică personalitate, o femeie care acumulase informații din cele mai variate domenii, posesoarea unei curiozități intelectuale insațiabile. În 1906 însă, Octavian Goga se căsătorește cu Hortensia Cosma, fiica lui Partenie Cosma, directorul băncii transilvănene „Albina". Prima soție l-a iubit în mod incontestabil pe Octavian Goga. Fotografiile timpului ne arată o persoană de o mare delicatețe, cu un chip chiar frumos, degajând multă blândețe și gingășie. E genul de femeie pogorâtă parcă din acele albume de secol XIX, cu heruvimi bucălați și luminoși, păsările ciripind în pomi înverziți și soare excesiv. Hortensia Cosma era considerată (în parametrii pragmatici ai timpului) o partidă excepțională și e de precizat că foarte mulți tineri cu stare din Transilvania au încercat să-i obțină mâna. În cele din urmă a reușit acest lucru Octavian Goga, cel care debutase în 1905, cu un volum de poezii, ce se bucurase de un mare succes, atât în rândul criticii, cât și în rândul publicului larg. Cele două femei care au marcat decisiv existența poetului, ne privesc peste vreme din imaginile care le-au imortalizat în diferite atitudini. Diferența dintre ele e semnificativă. Hortensia degajă o lumină aproape perpetuă, de parcă un halou divin ar înconjura-o, o liniște totală sărută acest chip, dar la o analiză mai atentă se observă o anumită lipsă a adâncimilor. E senzația pe care ai încerca-o atunci când contempli multă vreme acele tablouri vesele, cu reprezentări bucolice sau de sezon. Ele ți se șterg repede din memorie a doua zi. Nu au nimic specific. Veturia respiră un fel de noblețe întunecată. Nu are nici pe departe gingășia Hortensiei. Privirile îi sunt când adânci, când grave, când răscolitoare, când scăldate de o tristețe repede depășită, de o ambiție care-i domină întreaga ființă. O energie extraordinară o va anima toată viața, e genul de femeie care știe să combine reprezentarea de tip romantic cu pragmatismul, visarea cu energia. Hortensia e statică, vulnerabilă, fiecare trăsătură a ființei ei invită la ocrotire. Veturia e o sumă de ipostaze, la ea nefiind nimic previzibil. Și totuși, această femeie puternică a șovăit mult până a decis să-și urmeze chemarea inimii. Convențiile sociale, teama, automatismele de influență religioasă, incertitudinea - au contribuit la toate acestea. Cei doi se vor căsători pe 15 ianuarie 1921. Drumul va fi anevoios...

Octavian Goga era un om greu de înțeles și în ciuda faptului că majoritatea contemporanilor l-au perceput ca pe un personaj accesibil, comunicativ și lipsit de orice fel de morgă, psihologia îl indica a aparține categoriei marilor pasionați, dominați de reprezentări strălucitoare, pe alocuri excentrice, dar singurele care-l făceau să se simtă cu adevărat el însuși. S-a vorbit mereu de revolta poetului, o revoltă structurală, exprimată în discursuri ori în scris, s-a simplificat adesea, insistându-se asupra presupusei sale xenofobii, fără a se ține cont de datele sale psihologice. Într-o lucrare din perioada interbelică, psihologul francez Theodule Ribot preciza că de-a lungul istoriei umanității, marii pasionați au reprezentat excepții și cu cât calitatea lor intelectuală ori sufletească era mai ridicată, cu atât și efectele trăirilor acestora s-au dovedit a fi de o intensitate maximă, greu de admis ori de reprodus de către spiritele mediocre.

Cu alte cuvinte, atât Octavian cât și Veturia reprezentau exemple rare de mari pasionați, care își amplificau și-și trăiau într-un mod cu totul special iubirea, atât în plan instinctual, cât și în acela al estetismului, mitizării intelectuale, complementarității de idei. E o temă frecventă, de pildă, în toate reprezentările artistice ale romantismului european, atât în plan literar, cât și în sfera artelor plastice, ori muzicale. Mitul lui Tristan și al Isoldei, imaginea tărâmului fericirii, acolo unde iubirea se poate împlini cu adevărat, schimbul de replici (uneori pândite de o retorică prețioasă) permanenta influență a clișeelor lecturilor variate-iată tot atâtea elemente ale unei relații mult mai complexe decât am fi tentați s-o catalogăm la o privire superficială.

Obsesia lor pentru localitatea Ciucea (acolo unde sub coordonarea Veturiei Goga s-a construit celebrul castel al cuplului) depășea cu mult fireasca preocupare a oricărei perechi doritoare de a-și avea propriul ei spațiu privat. Plonjăm deja în plin mit, pentru că la Ciucea soții Goga își derulau în fapt ritualul iubirii lor excepționale, beneficiind de o scenografie aparte. Era biblioteca de 6000 de volume în opt limbi a poetului, colecția lui de artă populară românească veche, pianul soției sale, bisericuța din lemn adusă de Goga din zona Sălajului și nu în ultimul rând, încântătorul peisaj, cu acei munți fascinanți, cu pădurile blânde, care confereau ansamblului un aer aproape religios. Ambii soți (dar în special poetul) beneficiaseră încă din copilărie de lecturi religioase intense și de o atmosferă ce oferea un exemplu de fuziune, dintre planurile real și fantastic, cel puțin prin

intermediul temelor estetice frecventate. Nu era însă vorba de o religiozitate tradițională, restrictivă, ci tot de un mijloc de alimentare a unor conștiințe predispuse la experiențe interioare limită. Este cert că dacă Hortensia (prima soție a poetului) i-a asigurat o bunăstare tihnită și o liniște prielnică multor creații intelectuale demne de interes, ea nu a reușit pe fond să-i descifreze cu adevărat cheia personalității sale tumultuoase. Spiritul poetului se va fi simțit mai curând sufocat, aplatizat, alături de o soție încântătoare precum era Hortensia, dar având prea puține în comun cu el. Prin contrast, Veturia s-a dovedit o permanentă sfătuitoare în plan politic a soțului ei, o excelentă cunoscătoare a psihologiei umane și ulterior o mână de fier care l-a ferit pe Octavian Goga de toate aspectele practice (adesea torturante pentru o fire ca a lui) ale unei vieți de familie, dar în același timp i-a menținut vie pasiunea și interesul. Numai o femeie excepțională ar fi reușit o asemenea adevărată performanță și e sigur că Veturia a fost exact femeia potrivită pentru un bărbat ca Octavian Goga.

Naționalismul, spiritul tradițiilor (care i-a fost imputat și postum poetului) se simte în aproape toate scrierile sale, asemenea unei stări de beatitudine, fără de care creațiile fie nu ar mai putea să se nască, fie ar apare categoric schimbate tipologic. Goga se roagă Divinității păstrând în mesajul său un aer de incantație păgână, de parcă s-ar afla la picioarele unui străvechi lider tribal. Dumnezeu este maiestuos, înălțător și totuși nespus de uman, ca o umbră imensă, binefăcătoare.

Există ceva hieratic, de o sonoritate arhaică, un buchet de clamări bisericești, de o vechime imemorială, pe care poetul le mânuiește cu măiestria marilor barzi. Sensibilitatea sa e aceea a unui tradiționalist, temător de aerul tare, colcăind de ispite, ale unei modernități pe care o bănuiește a fi imprevizibilă. Se întoarce (asemenea unui Anteu de tip nou) către originile sale rurale, deși, doar sub aspect geografic era un produs al lumii țărănești. Plugarii (de pildă) reprezintă în imaginația lui un fel de concretizare a heruvimilor, fără de care Raiul nu ar putea genera lumină. Sufletul poetului le recunoaște un fel de valoare terapeutică unică, admițând că numai în prezența lor se putea redescoperi pe sine. Îi decretează drept „*cei mai buni copii ai firii/urziți din lacrimi și sudoare*” și chiar dacă cititorul de azi ar considera o asemenea expresie anacronică sau bombastică, era evidentă starea de transă extraordinară și completa sinceritate de care Goga dăduse dovadă atunci când o concepuse. Umilii plugari ar fi avut (prin contrast cu mult mai inițiații reprezentanți ai lumii citadine) avantajul unei sensibilități ancestrale, care le-ar fi permis o directă comuniune cu natura, în tot ce ar fi avut aceasta mai pur și mai răscolitor. Descoperim din nou un tip de sensibilitate păgână, în sensul cel mai profund al termenului, amintind de lumea eresurilor și a basmelor, față de care, un spirit citadin prin excelență (mult prea tributar tehnologicului și utilitarului) ar avea o atitudine de uimire și chiar de respingere.

Ca o turmă aparent amorfă, de servi eterni, plugarii muncesc anonimi, ca sub impulsul unui blestem colectiv. E o suferință nesfârșită care se degajă din fiecare gest al lor, din fiecare mișcare și ai senzația că Octavian Goga se transformase într-un pictor naiv, specializat în tehnicile icoanelor pe sticlă, acolo unde (în pofida stângăciilor cele mai evidente- care ar revolta un raționalist), ai sentimentul limpede că magicul s-a pogorât pe pământ și s-a transformat într-un copil ce se joacă vesel cu mere verzi sau cu curcubee pieritoare... O lume extraordinară se ascunde în spatele aparentului strat de banalitate și de umilință, o lume de o poezie nespusă, care își aștepta doar cântărețul inspirat, pentru a o scoate la suprafață, a o reînvia și a o face să strălucească mai intens și mai viu... Octavian Goga purta în structura ființei sale mărunte, o rară capacitate de a simți cu adevărat toate frământările omenescului cosmic, unic și reușea să nu fie defel strident în incantațiile sale. Nicolae Manolescu are cuvinte aproape disprețuitoare față de presupusa-i lipsă de adâncime metafizică, dar notabilul critic literar uita că fiecare timp istoric are propria-i scară axiologică, iar a-l analiza pe Goga pe baza paradigmei contemporane, ar fi ca și cum l-am așeza pe un Pat al lui Procust și ne-am mira de ce poetul nu se regăsește deloc într-o atare postură. Lira sa nu putea emite decât stridențe în asemenea situații...

Plugarii au ceva din demnitatea umilă tipică unui popor biblic, aparent nesemnificativ, dar foarte aproape de a exploda, într-un adevărat torent incandescent de redescoperire a propriei sale identități ultragiate. Mesajul de tip autohtonist/ naționalist este prezent, pentru că dintotdeauna, emițătorii acestuia au crezut sincer în faptul că, doar matricea identitară e aceea ce contează, atât în artă, cât și în politică sau societate.

Prof. Univ. Dr. Simona Antofi,
Director al Departamentului de Literatură, Lingvistică și Jurnalism al Facultății de Litere a Universității „Dunărea de Jos” din Galați

Ghiță Nazare
profesor, publicist

Ghiță Nazare: *Doamna profesoară Antofi, vă rog să explicați și cititorilor revistei Axis Libri care este obiectul de activitate al Departamentului pe care-l conduceți?*

Simona Antofi: Cu mare plăcere. Departamentul de Literatură, Lingvistică și Jurnalism reunește trei colective de cadre didactice ale căror domenii de competență și de expertiză academică se organizează pe mai multe direcții: Literatură română, Literatură universală și comparată, Teoria literaturii, Studii culturale, Cultură și identitate românească etc.; Lingvistică, Limba română contemporană, Istoria limbii române, Istoria limbii române literare, Stilistică etc.; Teorii ale comunicării, Genurile presei, Tehnici de redactare/colectare a informațiilor/investigare jurnalistică etc. Altfel spus, colegii mei și cu mine pregătim specialiști în domeniul Filologie și în domeniul Științele comunicării, prin programele de licență pe care le gestionăm, împreună cu colegi de la celelalte departamente ale Facultății de Litere. Mai mult, prin programele de master – Identitate, interculturalitate și multiculturalism în literatura română și europeană, Teoria și practica textului, respectiv Comunicare și tehnici de producție mass-media punem la dispoziția absolvenților de licență module de curs și de seminar menite să dezvolte, să diversifice și să pună în legătură directă informațiile dobândite cu studiile și cercetările actuale de referință în domeniu; totodată, aceste programe de master adaugă formației didactice pe care o facultate de profil *Litere* o oferă, prin tradiție, pe cea de cercetare de profil și interdisciplinară.

Termenii de literatură și jurnalism sunt, cred, mai accesibili publicului larg. Ca urmare, v-aș întreba ce este lingvistica? Este cumva știința sau doar gramatica unei limbi?

Cum nu sunt specialist în științele limbajului, ci în cele ale literaturii, dar nu mai puțin un filolog mândru de formația sa intelectuală, aș spune, pe scurt, că lingvistica este știința limbii – urmărindu-i atât structura într-o anumită epocă – *lingvistica sincronică*, cât și evoluția faptelor de limbă în timp – *lingvistica diacronică*.

Gh.N.: *Este suficientă gramatica studiată în școală, de fapt până în clasa a VIII-a, pentru ca fiecare cetățean să vorbească o limbă corectă, curată? Nu considerați necesar ca și în liceu să se prevadă ore de gramatică?*

S.A.: Nu, nu este suficientă. Contactul direct cu regulile scrierii și ale vorbirii corecte trebuie să fie constant, și monitorizat cu strictețe, la școală

Prof univ. dr. Simona Antofi

și acasă. Cel puțin o oră de gramatică la liceu ar fi imperios necesară. Limba română este o limbă jucăușă, vioaie, dar, așa cum se întâmplă în poezie, frumusețea abaterilor stilistice se poate sesiza doar pe fondul însușirii regulilor generale de folosire a limbii.

Gh.N.: *Revenind la cealaltă componentă a Departamentului, literatura, vă rog să faceți o radiografie/evaluare a literaturii române contemporane (creatori, tematică, opere, valoare).*

S.A.: Este dificil să răspund la această întrebare. Literatura contemporană - și mai cu seamă cea actuală - include o paletă largă de scriitori, tendințe și direcții literare, este vie și dinamică, așa încât nu mă pot hazarda să radiografiez, cu atât mai puțin să evaluez acest fenomen. Ceea ce pot să vă spun, însă, este că urmăresc în mod constant revistele literare și premiile prestigioase acordate scriitorilor, pentru a avea, totuși, un reper în multitudinea de cărți care se scriu, se publică, circulă – mai mult sau mai puțin – printre cunoscători. De altfel, urmează să predau un curs, în cadrul masteratului de *Identitate, interculturalitate și multiculturalism în literatura română și europeană,* tocmai despre literatura română actuală și deschiderile ei europene, așa că sunt în plină documentare, ferindu-mă, repet, de ierarhizări oricum temporare și doar parțial relevante.

Gh.N.: *Ce spațiu ocupă Galațiul în acest registru?*

S.A.: Efervescența aceasta nu îi este deloc străină spațiului gălățean de cultură. O spun cu bucurie și constat, cu satisfacție, faptul că revista *Axis Libri* și-a asumat misiunea, împreună cu alte publicații deja de tradiție, de a promova sistematic cărțile și pe scriitorii gălățeni.

Gh.N.: *Cea de-a treia componentă a Departamentului este Jurnalismul. Ce loc ocupă deontologia profesională în formarea unui jurnalist? Sunt convins că citiți și vizionați presă gălățeană și națională. Considerați că întotdeauna jurnaliștii respectă deontologia profesională? Cât este subiectivism, uneori supărător, tendențios, în ceea ce fac?*

S.A.: Deontologia profesională a devenit, pentru mulți dintre jurnaliștii de azi, ceva mai puțin decât o figură de stil. Spun asta pentru că văd cum până și strategiile de persuasiune elegantă, care ar putea face farmecul lecturii textelor de presă, au sucombat din pricina presiunii politice ori financiare. Însă colegii mei de departament, jurnaliști respectați, rămân, din fericire pentru noi toți, idealiști incorigibili.

Gh.N.: *Cu un alt prilej v-am rugat să ne vorbiți despre prodigioasa Dumneavoastră activitate științifică, publicistică, didactică. Ați fost foarte discretă atunci. Puteți fi mai generoasă acum?*

S.A.: Mă tem că nu. Este corect să-i las pe alții să (mă) evalueze. Pot doar să-mi exprim regretul că nu am mai găsit răgazul de a mă apleca îndestul asupra celor două cărți la care lucrez, despre Norman Manea, respectiv Dumitru Radu Popa. Și să mă bucur că sunt printre acei privilegiați cărora le place să citească și să scrie despre cărți, făcându-și, în același timp, meseria.

Gh.N.: *Sunteți membru în Consiliul științific al respectabilei instituții de cultură Biblioteca* ***V.A. Urechia,*** *care acum câteva luni a împlinit 125 de ani de existență. Vă rog să „divulgați" câteva dintre proiectele acestui organism. Ne-am putea gândi și la elaborarea unei* ***Istorii a literaturii de la Dunărea de Jos?***

S.A.: Pot să va spun că urmează să-i propunem Directorului acestei instituții, colegul nostru, prof. dr. Zanfir Ilie, un Acord de parteneriat care să relaționeze și mai strâns decât până acum Școala Doctorală de Științe Socio-Umane și Biblioteca *V.A. Urechia.* Cât despre proiectul ambițios al *Istoriei literaturii de la Dunărea de Jos*, sperăm să putem identifica sursele de finanțare potrivite, care să susțină în totalitate o întreprindere de asemenea anvergură.

Gh.N.: *Dialogul nostru apare în cel de-al 30-lea număr al revistei* ***Axis Libri,*** *aflată în cel de-al IX-lea an de apariție. Cum apreciați publicația respectivă în peisajul revuisticii gălățene?*

S.A.: Revista are un profil bine conturat, sprijinit atât de echipa redacțională, cât și de colaboratorii săi. Astfel de publicații sunt în mod obiectiv necesare. Ele sunt interfața dintre mișcarea formelor literare în arealul Dunării de Jos și cititorii de elită ai spațiului gălățean de cultură.

Gh.N.: *În încheierea dialogului nostru, vă rog să vă referiți la câteva dintre proiectele preocupărilor Dumneavoastră pentru perioada următoare.*

S.A.: Sper să pot definitiva, în acest an, cele două cărți la care lucrez. Și mă voi bucura, ca și până acum, de reușitele doctoranzilor, ale masteranzilor și ale absolvenților noștri.

Gh.N.: *Vă mulțumesc!*

Casele vor uita

Liviu G. Stan
publicist

Abia acum poate formula în minte: bărbatul pe care l-a cunoscut în această noapte a spart o casă, ea și Andrei Viman au intrat prin efracție în intimitatea nocturnă a unor străini, sunt doi voyeuriști în plină operațiune imorală de scotocire. Numai că această evidență aproape că o lasă rece, ceea ce o intrigă acum este să decripteze mirosurile care i-au asaltat nările: mirosul de ceapă se simte puternic, dar nu-și poate da seama dacă este vorba de prăjeala unei tocănițe sau de felii mărunțite pentru o salată ori dacă, de fapt, miasma este imprimată într-un material, căci purtătorul sursei olfactive pare a veni de undeva din dreapta, ieșind dintr-o duhoare de pielărie, geacă sau pantofi, nu-și poate da seama. Iar văzul îi este total inutil în aceste momente, pentru că întunericul de aici nu este jenat de niciun fascicul de lumină, e ca și când ar merge cu ochii închiși. Să fie un hol? Dacă toate casele au holul la intrare, înseamnă atunci că ei sunt pe un hol. Și dacă sunt pe un hol, înseamnă atunci că ar trebui să fie și un cuier prin apropiere. Dă cu mâna într-o parte, un gest rapid și înfricoșat, dar nu pipăie cu podul degetelor nimic, doar aer gol, doar aer inamic spațialității. Singurul plan care proclamă existența spațiului în jurul ei este o moliciune aspră, poate a unui covor, mai mult ca sigur a unui covor, o percepe prin talpa încălțărilor. N-are idee câți pași a făcut de când a intrat în casă sau dacă s-a mișcat cumva și nu se află într-o flexare interminabilă a gambei, ca în mersul cărăbușilor. Ocupă un corp dispărut, asta simte, un corp dispărut într-un vacuum astral. Ea, cea care de când se știe a dormit numai cu televizorul deschis, ca bezna să nu fie niciodată completă și visele, prin micuțul vid de trezie infuzat de sunetele ecranului, să poată fi oprite ușor în cazul unui coșmar; ea, cea care de când se știe a avut pe retină ca ultimă imagine a zilei, zi de zi timp de treizeci și sapte de ani, pașii în gol deasupra fântânii din copilărie, puțul rotund și întunecat din tubul de ciment; la fel de rotunde și de întunecate fuseseră atunci și pupilele tatălui ei, Marcel, când se pregătea să-i dea drumul în fântână, ei, micuței lui minuni umblătoare, Minunea mea umblătoarea, așa o alinta el la acea vârstă.

Noduri dureroase în gât.

Este la un pas de un atac de panică.

Îi vine să urineze, ori de câte ori panica se declanșează în ea are această nevoie.

Inima îi bate cu putere, inima-i pompează ameţeli, nu sânge.

Andrei Viman a prins-o, o strânge de mână.

Inima i s-a calmat, palma lui Andrei Viman este capacul de fier sudat pe gura fântânii.

Șoptește pentru ea însăși:

Construcție alcătuită dintr-o groapă cilindrică sau prismatică, cu pereții pietruiți, cu ghizduri împrejur, săpată în pământ până la nivelul unui strat de apă și care servește la alimentarea curentă cu apă în mediul rural.

Definiția din DEX a fântânii.

— Mara…

Nu reacționează.

— Mara?

Nu reacționează.

Nu-l vede în beznă, dar Andrei Viman este în capul ei, și-l imaginează îmbrăcat în fosfor, o statuie vie de fosfor în rolul unui traficant de somn fiindu-i călăuză, o călăuză care i-a întins o capcană, doar așa se poate ține după el.

Un buton.

Prima sursă de lumină – cercul unei lanterne.

Se apropie de el.

Andrei Viman fixează cu lumina lanternei un exemplar din „Pagini Aurii”. Dintre filele cărții iese coada metalică a unui încălțător.

Andrei Viman, în șoaptă:

— Eu aș fi folosit un mic difuzor de radio. Numerele de telefon au ceva de mesaje radiofonice eșuate.

Mara se apleacă și miroase op-ul. Se lasă apoi pe vine și studiază cu atenție coperta uzată. Paginile degajă un

iz rarefiat de mucegai. Colţurile îndoite şi straturile subţiri de carton dezlipite îi induc trei variante: cartea ori este foarte veche, ori foarte folosită, ori a stat o lungă perioadă aruncată în baia familiei şi aburii i-au desfigurat fermitatea, transformând-o într-o relicvă. Andrei Viman îi întinde degetul arătător făcut cârlig, Mara îl apucă cu degetul ei arătător făcut cârlig, iar el o ridică încet în poziţie dreaptă şi, luându-i cealaltă mână, îi deschide degetele ca un evantai, presându-i palma peste reţeaua de striaţii care împânzesc haotic, ca nişte riduri, coperta cărţii de utilitate publică. Lanterna stă pe masă, lângă o bomboniera de lemn, peste câteva pliante roşii pe marginea cărora scrie KAUFLAND şi de sub care se întrezăreşte, cu câteva firicele din ţesătură deşirate, broderia unui mileu cu motive florale, lăsând la iveală o jumătate de trandafir croşetat.

Întunericul ţiuie.

Mara se simte un câine căzut într-o conductă.

Andrei Viman se scarpină nervos pe coapsa stângă. Materialul pantalonilor produce mai întâi o fricţiune fierbinte, apoi una răcoritoare; are acolo o veche zoonoză luată în urmă cu mulţi ani de la o pisică tărcată numită Tamara, uneori umflătura mică dispare, apoi reapare.

Mara spune:

— Copacii au cancer, îl vezi tot timpul în acele tumori expresive care le cresc pe trunchi şi-i fac să pară sinistru de sănătoşi. Există oare şi un cancer al cărţilor, unul concret, material?

— Eu mă gândesc la romanele lui Raymond Chandler.

— De ce?

— Nu ştiu. Nu-l suport.

Încălţătorului metalic i-a luat locul o şosetă.

Mara îi spune:

— Eu mă gândesc la o şosetă.

— Unde o vezi?

— Aici, în locul încălţătorului.

Stau amândoi umăr lângă umăr aplecaţi deasupra exemplarului din „Pagini Aurii" ca doi oameni de ştiinţă cu ochiul lipit de luneta unui microscop.

— Cine este şoseta asta?

Un coleg de facultate. Îi plăcea să facă poante sadice. De fapt, era un om uzat de prea multe momente de prostie. Şi eu am multe momente dintr-astea, foarte multe. Prostia e şi ea tot un cancer. Avea tot timpul la el câte un roman SF, dar nu cred că le citea vreodată romanele astea. Părea că le cară după el mai mult dintr-un sentiment de provocare batjocoritoare. Şi folosea mereu ca semn de carte o şosetă neagră. Nu ştiu dacă spălase şoseta aia vreodată. Şi chiar dacă era curată, mie îmi părea mereu ca scoasă din gura iubitei lui, încă plină de salivă şi caldă de respiraţie, folosită pe post de căluş într-un joc masochist. Batjocura nu era la adresa cărţilor în general. Nu ştiu cum să explic. Folosind şoseta aia neagră, parcă voia să fure ceva intim celorlalţi, tuturor, un anumit tip de privire, un anumit fel de gând, nu-mi dau seama, dar o folosea pe post de magnet.

Andrei Viman îi spune, poziţionând conul lanternei pe o vază albă sub formă de elefant cu trompa dusă spre frunte:

— Un străbunic de-al meu l-ar fi adoptat pe colegul tău.

— Străbunicul tău avea şi el o şosetă care fura gânduri?

O bucată de perete suflată cu calciu şi sclipici, o priză, un mop cu pletele scufundate într-o găleată roşie de plastic, băltind cu vârfurile la suprafaţă printr-o apă negricioasă acoperită de bolboci, un frigider marca Westwood, pete mici de rugină i-au invadat balamalele. Cercul de lumină se opreşte pe podea, reliefând un prag tocit în umbra lor alungită spre o graniţă de întuneric dens.

— Nu, străbunicul meu, Ştefan îl chema, a murit înecat în fecale, în W.C.-ul din fundul curţii. L-au găsit doar cu picioarele ieşite la suprafaţă, restul corpului zăcea la fundul gropii în excrementele familiei. Picase în cap. Ipoteza oficială în familie, pe care mi-a povestit-o bunică-mea, e aceea că tatăl ei a murit dintr-un exces de zgârcenie, deşi a avut bani mai toată viaţa.

— Zgârcenie?

— Da, zgârcenie.

Lanterna urmăreşte în jos traseul unui cablu tv prins cu clame de plastic aproape de podea.

Andrei Viman continuă:

— La un anumit timp, străbunicul Ştefan ducea o carte la baie şi o îndesa deasupra grindei. Folosea paginile ca hârtie igienică, pentru că nu voia să dea banii pe hârtie igienică. S-ar putea spune că soarta a fost de partea lui până la un punct, pentru că niciodată nu a fost în pană de cărţi, moştenise de la familia lui o bibliotecă enormă, o parte din ea mi-a revenit şi mie peste ani. Când l-au găsit mort în speluncă, lângă el, afundată pe jumătate în masa de fecale întărite, era o carte, „*Călătoria subpământeană a lui Niels Klim*", de Ludvig Holberg, scrisă în 1741. Sinistră ironie, nu?

— Idioată ironie. Şi sinistră, şi idioată. Cunosc cartea.

— Scenariul bunicii mele e ăsta: în timp ce se ștergea la fund, străbunicului i-a alunecat cartea din mână în gaura w.c.-ului, iar zgârcenia l-a făcut să încerce să recupereze romanul. Costeliv și mic de înălțime fiind toată viața lui, capul și bustul i-au încăput fără probleme prin gaură, care era destul de mare. Numai că, aplecându-se prea mult, punctul de sprijin al tălpilor i-a alunecat și s-a prăbușit cu întreaga structura de lemn în groapă. Restul acțiunii o știi. Da, sună a făcătură, dar așa sunt toate ghicitorile. Asta e o ghicitoare, nu crezi? Ghicitorile par mereu morți prevestite.

— Bunica ta mai trăiește?

— Nu.

— Foarte bine, pentru că morțile stupide au ceva genetic în ele. Poate că ea a rupt lanțul epidemiei de moarte stupidă.

— Lasă-mă să te sărut.

— Bine.

Andrei Viman încearcă să o sărute, dar, dintr-un instinct absurd, îi îndreaptă mai întâi, fulgerător, becul lanternei în ochi. Iritată de explozia subită de lumină, Mara se smucește, își îndepărtează speriată buzele de lângă el. Andrei Viman începe să râdă cu vocea mică, abia respirând, cu palma la gură. La un pas de o criză de râs hăhăit, Mara își astupă gura cu ambele mâini, mușcându-și degetele - când ea, de fapt, ar vrea să plângă, până la răgușeală, până la vomă, până la icnet fără vomă și nu și-ar șterge nasul, ci ar lăsa mucusul să curgă în voie, scârbos și tulburător de uman, și asta pentru că Mara a văzut mereu în *mucii* femeilor un fel de splendoare care nu mai vrea să demonstreze nimic; să plângă nu pentru că și-a imaginat căderea acelui străbunic pitic în scârna gropii precum coborârea sub pământ a lui Niels Klim, cel mesmerizat de aburii calzi ai unei peșteri, coborârea lui într-o dimensiune cosmică subterană plutind în spațiu liber spre planeta Nazar, și nici pentru că ea era să moară în copilărie tot sub pământ, aruncată în fântână de mâinile tatălui; motivul era altul, o altă amintire. După ce avortase, după ce copilul se dezmembrase în uterul ei în urma loviturilor acelui bărbat despre care îi vorbise lui Andrei Viman la începutul serii, Mara a umblat cu vârfurile unghiilor peste multe cifre și la fel de multe litere, o pribegie senzorială care o liniștea. Numere de telefon și adrese, sute, mii, zeci de mii. Obișnuia să-și petreacă câteva ore pe zi răsfoind „Pagini Aurii”, folosea o lupă pentru a urmări, de la oglinda stângă a paginii până la cea dreaptă, inflația de informații tipărite, își găsise în această preocupare minuțioasă și disperată o cazemată, o ascunzătoare de orbete, o gaură invizibilă de cheie spre un mușuroi național de suflete tehnoredactate și reduse la stadiul unor *informații generale*. Nume de familie ordonate alfabetic și care nu exprimau nimic, precum asfaltul proaspăt turnat, doar o hărmălaie mută aranjată pe coloane și prinsă între reclame și anunțuri. Care-i diferența vizuală între cifrele dintr-o rată a mortalității și cifrele dintr-un număr de telefon atribuit aici unei familii? Câteodată înconjura cu o cariocă roșie un nume de familie luat la întâmplare, scriind un cuvânt lângă, tot la întâmplare – „ardei”, „picior”, “canar”. Astfel, în scurt timp își parcelase un corolar de vieți necunoscute pe care, pornind de la cuvântul adnotat, și le închipuia pas cu pas, de la primele fericiri ale copilăriei și până la primele răbufniri de confuzie senilă ale bătrâneții; de pildă, o persoană de la litera P – Panaș Marinela, care adora omleta cu bucăți mari de ardei gras, avea să se unească prin căsătorie cu o persoană de la litera M – Mirciov Viorel, bărbat neglijent într-ale esteticii vestimentare, niciodată rulându-și până la capăt șosetele pe picior, iar înainte de înfiripărea iubirii, persoana de la litera P și cea de la litera M aveau să se întâlnească pe un hol, lângă un automat de cafea, în sediul unei firme de cadastru aparținându-i persoanei de la litera F – Florea Marian, bolnav de rinită cronică și pasionat de canari. Și tot așa.

În cercul lanternei strălucește un mâner de clanță.

Ultima discuție au purtat-o în fața unei uși.

Poate nu în același timp și cu siguranță nu în același fel, dar amândoi se gândesc la cum este să gâfâi în piept, nu și pe gură, se gândesc la cât de dificil este să vorbești în șoaptă, la cât de greu este să discuți ca și când ai fi ascuns într-o talie microscopică, ca un microb într-o globulă, ca două ațe rupte într-un nasture.

Sincronia este cea mai puternică spaimă de vid a societăților moderne. Iată o teză pe care a rostit-o de nenumărate ori Andrei Viman, până pe la vreo 29 de ani, apoi nu i-a mai păsat de ea, a uitat-o, simplu, așa cum se uită și alte lucruri, fără dram de eveniment crucial, fără putere de fascinație.

Mara a apăsat pe clanță, ușa a scârțâit atât de tare, încât Andrei Viman a…

Sfârșit de culoar.

N.R.: Fragmente din romanul „Casele vor uita”, în curs de apariție.

Din însemnările unei moașe

Ion Manea
scriitor

Domnul Profesor se născuse la 26 ianuarie 1951, în satul Moşeşti, comuna Robeasca, judeţul Buzău. Se întâmplase spre dimineaţă, era ora 3.47, după cum își amintea și chiar notase apoi în registrul personal de moșiri doamna Casandra Ionescu, moașa. Imaginea saniei cu doi cai albi, înjunghiaţi de gerul cumplit și aproape împotmoliţi în zăpada care nu mai contenea să cadă îi rămăsese femeii adânc întipărită în memorie. Mai moșise de multe ori pe viscol, dar niciodată nu fusese ca în noaptea aceea. Când peste 19 ani, fătul scos de ea pe lume în acea noapte de neuitat avea să se îndrăgostească de propria sa fiică, Nicoleta, l-a avertizat, nici ea neștiind dacă în glumă sau în serios, oricum cu o voce care parcă venea de undeva din alte timpuri:

— Să ştii că nimeni nu te cunoaşte mai bine decât mine, nici măcar maică-ta, eu am fost aceea care te-am văzut prima pe acest pământ, eu ţi-am tăiat cordonul ombilical, băiete! Să ai grijă de fata mea, că altfel îţi mut buricul din locul în care ţi l-am înnodat!

Ninsoarea începuse cu puţin înainte de plecare, iar Dumitru, tatăl Profesorului, nu se speriase de viscolul care tocmai se înteţea.

— Dacă va fi băiat, poa' să vină și sfârșitul lumii! a spus el punându-și femeia în sanie și învelind-o bine cu toate păturile din casă plus un cojoc, cojocul lui mai vechi, pe deasupra.

De îndată ce au ieșit însă din uliţa principală, cotind la dreapta și apoi la stânga pentru a se înscrie pe șoseaua dreaptă ce ducea la Robeasca, locul unde era dispensarul, viscolul s-a înteţit dintr-o dată, ca și cum zăgazul imaginar ce ţinea zăpada deasupra pământului s-ar fi spart și totul s-ar fi prăvălit într-un potop alb, răscolit cu o furie incredibilă de crivăţul ce parcă aşteptase de multă vreme o astfel de ocazie. Nu se mai vedea nimic, copacii ştiuţi de o parte și de alta a șoselei dispăruseră în neant, iar felinarul din dreapta tatălui nu mai putea da decât o luminiţă firavă, gata-gata să se stingă și ea și să-i lase în cel mai adânc întuneric, fără niciun reper în acea întindere albă și fără de sfârșit. Intraseră în sufletul viscolului ca într-un alt timp și numai urletul lupilor care se pornise dintr-o dată, însoţindu-i, îi mai lega de acest pământ invadat de ninsoare.

„A nins atunci trei zile și trei nopţi, părea că cerul se prăvălise aproape în întregime pe pământ, cursese din el însuși cu toate stelele și misterele lui, topite într-un alb ireal precipitat peste întreaga fire precum nisipul într-o clepsidră spartă. Un potop alb de nestăvilit și o sanie ca o arcă menită să salveze viaţa Mea și a întregii omeniri." – avea să noteze în catastiful său Profesorul.

El n-avea cum să-și amintească ce se întâmplase cu adevărat în noaptea naşterii sale, dar reconstituise totul din amintirile mamei, ale tatălului, dar mai ales ale moașei Casandra, cea care avea obiceiul să-și noteze într-un registru personal toţi pruncii moșiţi de ea, cu data, ora venirii pe lume, cu semnalmentele importante, dacă existau, completând-și apoi „fișele", în timp, cu numele băieţilor și fetelor (după aflarea lor) și cu evenimente semnificative din copilăria acestora, urmărindu-i, cel puţin pe unii dintre ei, care i se păreau mai interesanţi, până spre adolescenţă, când, după o izbândă certă a vreunui „subiect", renunţa, scriind cu pix roșu în dreptul lui „Zburat".

„A luat bacul! De-acum o voi lăsa în voia Domnului!", notase în dreptul propriei fiice (lumea spune că refuzase categoric orice ajutor medical la naștere și că se moșise singură), în ziua în care se afișaseră rezultatele la ferestrele dinspre sud ale liceului din Făurei.

— De ce vă mai interesează toate chestiile astea? o întrebase o dată Profesorul. Trăgându-i din neant pe scena lumii, v-aţi făcut deja datoria. Și mama lui Socrate fusese moașă, dar nu se ocupa de așa ceva. De ce nu-i lăsaţi să-și vadă de viaţa lor?

— Pentru că, într-o zi sau într-o noapte, voi scoate cu mâinile astea – și, spunând, și-a intins braţele, privindu-le cu un fel de evlavie – un geniu! Ăsta este scopul vieţii mele! i-a răspuns moașa. Și vreau să se știe că acel geniu de mine a fost moșit, oferindu-le biografilor și psihanaliștilor, prin însemnările mele, cele mai relevante informaţii despre destinul lui. Mama lui Socrate, da, tot moașă, născuse ea însăși un geniu, eu însă trebuie să ajung la el prin moșire. Nu este chiar maieutică ceea ce fac eu?

Oricum, naşterea profesorului fusese reţinută ca un eveniment deosebit, mai precis ca unul dintre acelea care ar fi putut fi chiar întruchiparea visului ei nebunesc. Mai ales că, în noaptea aceea, nu numai viscolul o impresionase, dar și unele amănunte pe care avea tot dreptul să le interpreteze în felul ei.

... Felinarul pâlpâia nevolnic sub un preș înghețat, singură lumină în întunericul absolut, ca un soare

minuscul în jurul căruia se mai putea învârti, cerșind lumină și căldură, speranța... Dumitru, tatăl, nu-și putea închipui cum de nu se stinsese încă, cum de mai pâlpâia flacăra aceea de dincolo de sticla înnegrită, protejată de viscol doar de cârpa aceea pe care o luase la repezeală, mai ales că gazul trebuie să se fi terminat de mult, trecuseră ore întregi, oare câte?, de la plecarea cu sania și caii peste câmp, într-o direcție pe care numai ei ar mai fi putut să o știe, prin simțurile lor tainice. În ce direcție era dispensarul? Spre ce alunecăm noi?

— Lupii ne-au urmărit de acasă, de cum am ieșit din sat, și până ne-am oprit în fața dispensarului din Robeasca, avea să spună Dom' Profesor elevilor săi din grădină. Veneau după noi urlând așa de ciudat, încât și tata, și mama, care înlemnise de frig, n-au simțit niciun fel de frică, mai degrabă curiozitate, ce fel de urlet e ăsta?, sunetele, înfiorătoare la început, deveneau tot mai liniștitoare, stridențele și acuitatea înspăimântătoare dădeau loc armoniei, până când s-au transformat treptat într-o linie melodică uimitoare, în ceva divin, ceva asemănător unei arii triumfale, ceva din *Eroica* lui Beethoven, și totuși foarte diferit de ea, o alcătuire sonoră nemaiauzită niciodată de nimeni până atunci pe acest pământ.

Moașa Casandra Ionescu dormea în casa bătrână, din paiantă și acoperită cu stuf, pitulată chiar peste drum de dispensar, clădire solidă, de cărămidă, cu șase camere și multe dependințe, ce aparținuse unui chiabur plecat din sat, naționalizată și transformată în unitate medicală, și chiar muzica aceea ireală a trezit-o. Trecuse bine de miezul nopții, simțea asta, iar răbufnirea suflului de zăpadă exact peste chipul ei în clipa în care a deschis ușa a trezit-o cu adevărat. Auzise și ea cântecul lupilor, care persista și parcă se înteța continuu. Unde mai uzise melodia aceea? Nu, nu o mai auzise niciodată. Auzi însă strigătul bărbatului din ulița asaltată de nămeți în plină mișcare și înțelese.

— Acum vin! fu răspunsul care-l liniști pe tată, dar mai ales pe femeia aceea înghețată și ascunsă în ea însăși pentru a-și proteja pruncul ce avea să vină.

Primul țipăt al Profesorului s-a auzit la ora 3 și 47 de minute. Nu putea fi niciun dubiu, acesta era timpul venirii sale în lume, moașa îl notase în catastif chiar atunci, după ce se asigurase că și mama și pruncul sunt bine. Dar, înainte de asta, chiar în momentul în care Casandra Ionescu a ridicat bucata aceea de carne spre becul de 40 de wați al dispensarului strigând „E băiat!", lupul a intrat în încăpere. Nici moașa, nici tatăl, Dumitru, nici mama, Sofia și cu atât mai puțin Profesorul, care a aflat totul mult mai târziu, din relatările celorlalți, n-aveau cum să înțeleagă cum de a putut să intre dihania aceea, de vreme ce ușa dispensarului era închisă. Apoi, lupul, care era complet alb, ca și zăpada de afară, avea o privire blândă, aproape umană, nicio urmă din expresia fiarei care ar fi trebuit să fie, doar bunătate, pace, iubire se puteau citi în ochii lui. „Părea un preot deghizat în lup", a concluzionat Profesorul în catastif.

— Lupul avea în bot o carte, domnilor! Cartea aceasta cu copertă roșie pe care scria, iată, puteți s-o vedeți cu toții, „Mic tratat de emoticonologie".

— Da, va povesti și moașa, a intrat în dispensar, cu o carte în bot. S-a apropiat de mine, eu mai țineam încă băiatul în brațe, înlemnisem de frică, și eu și părinții copilului, a ajuns chiar la botul cizmelor mele, i-am simțit la picioare suflarea caldă, a lăsat cartea aceea pe care o ținea între dinții albi, sclipitori, s-a întors apoi și a dispărut în noapte...

„Și, o dată cu el, cântecul acela ireal, pe care nu-l mai auzise nimeni, niciodată, pe acest pământ...", notase Profesorul.

PRECUM OCHII SĂRMANELOR BROSCUȚE

Primul negru care a intrat în Moșești se numea Abdulah Mirel Abu Dagiwa și a coborât din rată în primăvara anului 1972, pe 12 mai, cu fiica popii, Aspasia, de braț și zâmbind atât de frumos, încât sclipirea danturii sale perfecte a presărat preț de o miime de secundă o lumină stranie peste vopseaua albastră și aproape ascunsă de praf a autobuzului cu număr de Buzău.

Părintele Apostol a avut o reacție spontană, sinceră și irepetabilă, prăbușindu-se pe alee și murind în chiar clipa în care i-a văzut, ținându-se de mână și contrastând atât de violent coloristic, în timp ce se îndrepta spre poarta parohială pentru a-i întâmpina. Aspasia nu le spusese că logodnicul ei este negru, le spusese doar că va veni cu viitorul soț, coleg de facultate la București, și că vor ajunge în sat cu rata de 3 după-amiaza. Autobuzul nu întârziase. Preoteasa însă, Doroteea, ignorând cu desăvârșire prăbușirea soțului, a zâmbit larg și, etalându-și pe fața rotofeie, bine conturată de baticul roșu cu buline albe și vizibil marcată de tensiunea clipei, o bucurie pe care nimeni n-avea s-o înțeleagă, a exclamat sibilinic:

— În sfârșit, a venit și la Moșești timpul schimbării!

Abia după aceea și-a îmbrățișat larg ginerele, sărutându-l pe ambii obraji cu sentimentul că descoperă, la ea acasă și la brațul propriei fete, Africa, misteriosul continent pe care-l îndrăgise atât de mult la orele de geografie, întrerupte, din păcate, din cauza nunții grăbite de ceasul hirotonisirii cu, de acum, deja răposatul ei Apostol.

Multă vreme după aceea, satul a comentat în fel și chip coborârea negrului din rata de 3, pomenindu-l ca moment extrem de important în istoria comunității, cel puțin la fel de important ca acela, ce avea să se întâmple cu câteva decenii mai târziu, când va coborî primul extraterestru din farfuria zburătoare ce avea să aterizeze în noaptea de 21 iunie 2015, pe izlaz, în

apropierea noii clădiri a Cazanului de Rachiu, abia dotat cu un microreactor nuclear pentru grăbirea procesului de producţie.

— Sunt cele două clipe astrale ale Moşeştilor! avea să declare și Profesorul, comentându-le pe amândouă într-o corelaţie cosmică, și stabilind deja, marcând în catastiful său, la paginile 1251-1256, noile graniţe ale timpului profan local, prima fiind cea care se scursese de la începuturile imemoriale și până la coborârea negrului (Înainte de Coborârea Negrului, pe scurt, Î.C.N.) , iar cea de a doua, După Coborârea Negrului (D.C.N). Aceasta până la *amoșizarea* (un termen inventat chiar de Domnul Profesor, care semnifica în opinia lui contactul oricărui obiect zburător neindentificat cu pământul scump al satului Moșești), când va nota în aceeași catastif și la aceleași pagini, revenind asupra textului din 1972, cele două noi graniţe cronologice, respectiv, Înainte de Coborârea Extraterestrului (Î.C.E) și După Coborârea Extraterestrului (D.C.E.), abolindu-le în felul acestea pe primele două legate de sosirea lui Abdulah.

Atunci însă, în 1972, fabuloasa sosire în sat a primului negru, adus de Aspasia, fata popii, a avut urmări imediate, nu numai în conștiința de grup și individuală a sătenilor, dar și în evoluția ulterioară a codului genetic comun, precum și a arborelui lor genealogic. Mai întâi, toate femeile care fuseseră gravide înainte de sosirea lui Abdulah, de la cele abia fecundate pînă la cele aflate în luna a noua, aveau să nască fete și băieţi mulatri, evident, fără nicio explicaţie logică, decât aceea a viei emoţii și a profundei empatii trăite de viitoarele mame faţă de Aspasia, fiica preotului lor iubit, în timp ce primul copil al ei, o fetiţă, poate dintr-un fel de nevoie de răspuns faţă de reacţia biologică spontană a consătencelor, s-a născut nu numai perfect albă, dar și eminamente blondă, deși niciunul dintre membrii familei preotești, atât pe linie paternă cât și pe linie maternă, nu fusese niciodată decât brunet. Abia al doilea copil al Argentinei avea să fie metis, după opinia multora din sat, mai degrabă negru decât alb, după părerea altora însă, invers, numele lui fiind Bracal, nimeni altul decât binecunoscutul Bracal, marea vedetă de televiziune, confirmând, și el, alături de alte exemple ilustre, asupra cărora vom reveni, nemaipomenita valoare genetică și extraordinarul potenţial biologic ale satului de pe malul stâng al Buzăului...

Apoi, la înmormântarea preotului Apostol, care a avut loc la două zile după prăbușirea pe aleea străjuită de bolta de vie ce ducea spre poarta parohială, a plouat tot timpul cu broaște. Se mai întâmplase în istoria satului să plouă cu broaște, unele mici, desigur, de doar câteva grame, dar niciodată până atunci nu fuseseră albe, absolut albe, ca zăpada, numai ochii, cel mai probabil verzi, scânteind în căderea însoţită de zgomotul scurt al căderii lor pe iarbă și mai cu seamă pe sicriul roșiatic al părintelui Apostol.

— Daţi-vă la o parte, trebuie să le strâng! se auzi un glas șoptit, dar precipitat.

Era Moș Săndei, bătrânul care, la, cei 145 de ani ai săi, începuse să întinerească vizibil din chiar ziua de Bobotează a lui 1971, după ce se aruncase în copca croită în gheaţa râului, pentru a recupera crucea de lemn aruncată de preotul Apostol. Se lăuda peste tot cu o licoare pe care o descoperise și prin care, zicea el, va deveni cât de curând iarăși tânăr, ceea ce părea să se împlinească, bătrânul întinerind pe zi ce trecea, pierzând din riduri și parcă înălțându-se pe picioare. Le strângea cu rapiditate și cu o dexteritate inexplicabilă, ca și cum ar fi făcut lucrul acesta de multă vreme, cuprinzându-le cu palma lui uriașă și aruncându-le cu iuţeală în gura unui sac de plastic transparent, astfel încât se putea vedea lesne mișcarea lor agitată și din păcate inutilă.

Când cei treizeci și șase de preoţi veniţi din oraşele și satele cuprinse în *Megastructură*, cei mai mulţi din Galaţi, Brăila, Ianca, Făurei, dar și unul din satul vecin Baniţa, aflat mai în amonte pe râu, dar necuprins în planul de contopire, și-au terminat slujba, a încetat brusc și ploaia cu broaște, ultimele căzând ca un verdict indescifrabil peste proaspătul mormânt și găsindu-și de îndată locul în sacul de plastic al lui Moș Săndei. Chiar atunci, deasupra Monumentului eroilor satului căzuţi în războaiele cu romanii, cele medievale, cele balcanice, în Războiul de Independenţă, în Primul Război Mondial, în al Doilea Război Mondial și în Marea Revoluţie din Decembrie (pentru cele ce vor urma se lăsase loc liber pe postamentul de marmură), ridicat cu fonduri europene în curtea Bisericii, s-a arătat un soare uriaș, cu mult mai uriaș decât fusese înainte de sosirea norilor. Dar numai Profesorul avea ochi pentru el.

— Ai văzut? se auzi un glas șoptit de femeie, Aspasia n-a plâns deloc, nicio lacrimă nu i-a curs pe obrajii ăia sulemeniţi, nerușinata! Cred că se răsucește deja preotul Apostol în sicriu, că din cauza ei a murit!

— În schimb, zise bărbatul de alături, așezându-și bascul pe chelie și aprinzându-și o ţigară, negrul a plâns tot timpul, săracul, l-am văzut de aproape, chiar lângă el am stat. La fel ca noi plângea. Și știi ce? Avea lacrimile albe, toate lacrimile lui erau albe, cumătră, nu negre...

— Sigur că erau albe, interveni Domnul Profesor, care tăcuse tot timpul ascultând absent glasurile baritonale ale preoţilor, toţi pământenii au lacrimi albe, mai degrabă incolore, numai extratereștrii le au verzi, foarte verzi, cam ca ochii acestor sărmane broscuţe căzute din cer... O să vedeţi voi!

N.R.: Fragmente din romanul „Înainte și după coborârea extraterestrului”, în curs de apariție.

Zahăr cubic

Gabriel Ghimpu
publicist

Acum știu, de asemeni, că unele episoade-întâmplări mai ciudate, din viața mea, s-au datorat sau au rezultat tocmai „luptei" dintre diferitele nivele constituente ale entității proprii. Simt că-mi cereți să exemplific, și am să fac întocmai, în cele ce urmează.

Aveam patru ani și petreceam vara la țară, la bunici. Pentru confortul meu (și liniștea bunicii, presupun) dormeam în aceeași încăpere cu bunicii, în ceea ce numeau ei bucătăria de vară: o casă măricică, cu prispă, două încăperi mari una era „sala", cu funcționalitate de hol, cealaltă fiind dormitorul bunicilor), bucătărie și „chiler" (un fel de magazie-atelier). Paturile erau foarte înalte și mari, pentru mine, la vârsta aceea, o adevărată aventură să urc și să cobor. În afară de paturi și de sobă, mai exista în cameră o masă-dulap în care bunica își ținea „comorile". Printre „comori" se afla și o cutie cu zahăr cubic, despre care eu nu aveam cunoștință. De fapt, interesele mele se aflau afară, în curtea mare, în grădina-vie-livadă, în „ograda" păsărilor, cele din casă nu mă interesau.

Ei, într-o bună zi, observă bunica „umblătură" la cutia cu zahăr... „Măi, să fie!" Caută, înspăimântată, urmă de șoarec[1]... ioc. Îl zeflemisește pe bunicu',... nici pomeneală! „Pfui, acela micii', să știi!" Mă strigă bunica, eu mă rup cu greu din ale mele și o urmez cuminte în casă. Acolo, ce să vezi, pe masă: ditamai cutia cu zahăr cubic, alb, fin, pătrățos... „Ia, o cubică de zahăr", mă îmbie bunica. Mă uit mirat în ochii ei și strâmb din nas... Alt răspuns nu-i mai trebuie, s-a lămurit: „nu-i copilu'... dar' atunci?!"

Trece o zi, trec două, trei... zahărul cubic continuă să dispară... Se pune bunica temeinic la pândă și, hopa, într-o noapte, dormind mai degrabă iepurește, aude un foșnet... Nepotul se ridicase în capul oaselor... Bunica-ochi și urechi! Cu mișcări sigure, fără ezitări sau bâjbâieli, nepotul se dă jos din pat, merge la masa-dulap, o deschide și se așează între ușile deschise larg. Trage cutia cu zahăr în fața sa, o deschide, alege un cub de zahăr și îl bagă în gură. Nu-l mestecă. După un timp nedefinit, ia alt cub și... aceeași poveste. În fine, după a doua bucată de zahăr, cu aceleași mișcări sigure, acoperă cutia, o împinge la locul ei, închide ușile mesei-dulap și se culcă ia loc. Noaptea următoare, aceeași poveste. Se sfătuiesc ei, bunicii, și hotărăsc să mute cutia cu zahăr cubic, ceea ce și fac. Vine noaptea... Cu exactitate de ceasornic, nepotul repetă totul, ca un automat, până la momentul în care, negăsind cutia la locul ei, stă o vreme - ca pe gânduri - închide masa-dulap și iese din cameră... Cum aude și ușa de la „sală" închizându-se, bunica se repede și ea la fereastră... Copilul... nicăieri!

„Scoal' Ioane, c-a pierit copchilu'!" „Ce-i, mamă, ce strigi, că n-or da turcii?", mormăie bunicul, nemulțumit.

„O pierit acela micu'! în ochii mei o pierit!", se jelește bunica, tot crucindu-se.

Sare bunicul din pat și se repede în curte, bombănind. Bunica, după el... Toată noaptea au căutat fără nici un rezultat, afară de trezitul vecinilor și speriatul păsărilor și-al animalelor, care, mai puțin vecinii, au protestat prompt și vehement, stârnind o hărmălaie de sfârșit de lume.

„Nu-i lucru curat!", gemea bunica, obosită, înspăimântată, revoltată... „Nu-i lucru curat!", șopteau vecinii, nedumeriți, înspăimântați, obosiți... „Nu-i lucru curat!", bolborosea bunicul, nemaiștiind ce să facă...

Dacă n-ar fi fost tragic, totul ar fi fost de un comic absolut, poate ușor absurd. Se așezase pe teica de lemn și privea, aparent absent, încolo și-ncoace. La un moment dat, ceva păru să-i atragă atenția. Ceva nu era în regulă, dimpotrivă — taman pe dos! În toată tevatura și hărmălaia din ogradă, câinele dormea liniștit, făcut covrig în fața cuștii. Se ridică bunicul și dă să se apropie... Câinele se repede la el și dă să-l muște! Câinele lui(!), pe care l-a furat morții din pârâu pe când era cât pumnul, pe care numai el l-a hrănit și adăpat. Rex să rupă lanțul și alta nu! „Ei, dacă-i pe-așa...", mormăi bunicul și se-ndreptă spre hambar, de unde se-ntoarse cu biciul în mână. Câinele prinse a schelălăi și se retrase, pas cu pas, în fața bunicului, fără ca biciul să fi fost folosit. În cușcă, nepotul dormea dus, ca pe puf. Mă luă bunicul, binișor, să nu mă trezească! nu care cumva să mă sperii, și mă duse la bunica. Ce mai tânguieli și descântece, ce mai închinăciuni! Bineînțeles, a trebuit să fiu imediat îmbăiat și deparazitat, că mă umplusem de pureci și păduchi. Și-n toate acestea, eu nu aveam habar de nimic.

Un mare semn de întrebare a rămas, pentru bunici, cum de mă primise Rex pe domeniul lui, când - lucru știut - în afară de bunicul, nici musca nu pătrundea acolo, fără riscuri, ba, mai mult - mă și păzise! În orice caz, din acea noapte, am fost singurul membru al familiei, destul de numeroase de altfel, tolerat și acceptat de Rex, atât cât a trăit. Și tot din acea noapte, nopțile mele și-au schimbat parcursul. Nu mai coboram din pat, în schimb, deseori mă trezeam, dimineața, în celălalt capăt, iar în unele nopți, bunicii mă auzeau vorbind ca și cum aș fi conversat cu cineva. Din fericire, nu am fost dus la medic, iar așa-zis-ul meu somnambulism a trecut de la sine, pe când aveam zece-unsprezece ani (altă poveste!).

Poeme

Dan Movileanu
poet

1.

În fiecare zi am aruncat,
ca pe un bumerang,
obiectul ascuțit găsit în mlaștină,
care nu-mi folosea pentru durabila mea exprimare.
I-am reinventat,
din vârful unui organism căzut în derizoriu, mitologia lui auriferă.
E vorba de un plămân care
și-a ratat respirarea.

2.

Cineva m-a scufundat într-un izvor
din calcul matematic.
Un înțelept, desigur.
Ca pe fiul unui râu din subteran.
Pe lângă gardul de salcâmi din Zooland
nu se inventase încă teleportarea.
Unii vociferau fără motive pe măsura actului eroic.

3.

Vorbeam adeseori cu Mesagerul despre una, despre alta,
dar nu comunicam nimic riscant. Barba-mi creștea aluvionar până-n călcâi,
ca faima unui patriarh uitat în turn.
Aveam totuși o lungă experiență a prudenței.

4.

Tu mi-ai spus să meditez
la o formula chimică indelebilă,
să reașez comod piesele de șah
pe o tabelă bine întinsă,
într-o rocadă benefică,
dar eu rătăceam hai-hui printre trestii.

5.

În lungile mele exiluri mi s-a lipit pe-un umăr
centura de castitate cu magneți portabili.
Ca un inel de sârmă ghimpată
pe degetul înfipt în vid.
Umblam pe atunci pe cap cu o piatră,
pe umbră cu cocoașa unui dromader bătrân.
Vopseam cu alb în aer o balustradă pentru pitici profeți.
Femeia-piersică se delecta cu somnifere.

6.

Eram bărbatul tuns chilug,
cu mâinile la spate,
dintr-o fotografie sepia.
În uniformă de recrut
mă plimbam pe case,
cufundat într-o melancolie groasă,
ca făina unui lemn de tei,
mâncare fină pentru cariul din oglindă,
intrat în era frigului interior.

7.

Estimp statuia fără sâni
se freca indecent de scoarța copacului ilustru
din mijlocul cantinei orbilor – surzi.
Pe blana unei vulpi polare
s-a profilat un tatuaj cu o femeie – vioară.
Orice cântec se propagă mai ușor prin aerul gheţurilor,
să-și găsească albia din visul copilăriilor celeste.

8.

Eu te-am rugat să meditezi
la glasul răgușit al unui lucru necesar
vitrinei pentru cai. Pe un soclu de catifea,
dintr-un hamac de abanos,
ghiceam statuia ecvestră a curcubeului din frig.
Ispitită de câteva aripi legendare,
degetele de la mâna dreaptă își începeau periplul
spree un obraz de cretă pictat pe copastia corăbiei.

10.

Cu tâmpla rezemată de un cub de gheață,
trăgeam cu ochiul telescopic
la rochia ta cu franjuri,
ca un abajur pentru procesiuni solemne.
Pe singura alee din orașul de turtă dulce,
mirosul de magnolie înțepenea.
Ningea la orizont cu albatroși buimaci.

Poeme

Sebastian Golomoz
poet

Arma iertării

Indiferența ta – orgoliu neîmblânzit
trăiește doar până când ochii mei
se oglindesc în alți ochi
în clipa aceea te dezbraci
de pretențiile născute prematur
și te descalți de pantofii cu toc
peste vini masculine
iar trupul tău redevine obsecvios
în fața inimii ce eliberează iubirea
ținută până atunci
sub lacătul verbelor metalice
dorința ta se ondulează pe retina mea
într-o intuiție reconfortantă
din nou zâmbetul simpatetic
te-a scăpat cu fața curată
gura ta m-a mințit de-atâtea ori
și totuși o sărut fiind conștient
că doar iertarea poate ucide
distanța dintre noi.

Pantomimă

în lumina lacrimilor femeii
ia naștere remușcarea bărbatului
în oala sub presiune a sentimentelor
dragostea dă în clocot
plumbul nehotărârii cade secerat
de arcul lui Cupidon
sufletul lui înaripat amețește
în labirintul cuvintelor
și printr-o ultimă bătaie de aripă
se așază în palma ei

valsul pleoapelor îi demachiază indiferența
focul buzelor nu poate trece neobservat
chiar dacă arde mocnit
e la mintea cocoșului că
inimile lor vorbesc aceeași limbă
sau că ochii le tânjesc
după aceleași vise.

Euterpe

Atunci când închid ochii
Mă privește cu o blândețe înțeleaptă
Surâsul ei îmi dă ok-ul
Pentru a-mi angaja inima
Ca purtător de cuvânt
Din spatele norilor se deschide
O ușă către biblioteca de vise
Mă bucur ca un copil
Care a primit o grămadă de jucării
Imaginația mă ia de mână
Și împreună facem un tur
Al viitoarelor foste iluzii
Petalele uscate de trandafir
Îmi zâmbesc complice
Știind că de fiecare dată
Voi miza pe cartea iubirii.

Bărbații care iubesc prea mult

au singurătățile lor
le surâde toamna-n calendar
deși în sufletele lor e primăvară
ochii – magneți de vise
știu întotdeauna să se facă remarcați
sărutul pe frunte nu e mai prejos
putând să creeze infuzii de lumină
glasul lor îmbrățișează inimi desculțe
pe care le încalță cu tandrețe
în povești cu glazură de iubire

în pofida unei aure de mister
visele nu le rămân niciodată nemângâiate
pentru ei fericirea vine iubind
o dată de două ori de „n" ori
aceeași minune aceeași femeie
cu abnegație
cu mai mult patos
cu mai multă imaginație
necunoscând o dorință mai puternică
decât dorința de dragoste împărtășită.

Buchetul de emoții

buchetul de emoții pe care ți l-am dăruit aseară
mi-a dat ocazia să-ntâmpin dimineața cu un zâmbet
cafeaua fierbinte a împrumutat parfumul tău
să mă întreb cum te cheamă sau ce număr de telefon ai
ar însemna să ridic un zid între noi
de aceea prefer să te privesc prin două cercuri de vise
și să-ți port surâsul pe bătăile inimii

dacă m-ai fi întrebat care e culoarea mea preferată
ți-as fi răspuns fără nicio ezitare: „albastru"
dacă ai fi fost curioasă de ce nu mi-am deschis inima
orice pretext aș fi invocat ochii m-ar fi dat de gol
și astfel ai fi aflat calități pe care nu știai că le ai
dar tu nu adresezi întrebări necunoscuților
nu i-ai crede câteodată neavând încredere nici în tine

deschid ziarul direct la pagina cu zodii
să citesc ce nu mi se va întâmpla azi
de pe colțul mesei mă salută jurnalul pe care
l-am uitat deschis la istoria zilei de ieri
ce începea cu motto-ul însușit de la Charlie Chaplin –
„o zi fără un zâmbet e o zi pierdută" –
și iată un nou motiv să-ți mulțumesc

sufletul colecționar de vise mă îndeamnă
să trăiesc o poveste la lumina iubirii necondiționate
orașul își întinde aripile la picioarele mele
dacă aș ști care e drumul ce duce la tine
l-aș parcurge atent învățându-i capriciile ca-n palmă
„știi de ce nu există iubiri imposibile?" te-aș întreba
tăcerea ta putând trage cortina peste visul meu.

Am curaj să recunosc că n-am curaj

Am curaj să recunosc că n-am curaj
Să-mi imaginez cum ar arăta
O zi fără un zâmbet
Un zâmbet fără o privire sugestivă
O privire care n-are nicio poveste
O poveste orfană de iubire
O iubire fără un viitor în doi
Un viitor nepictat în culorile sufletului tău
Un viitor nepictat în culorile sufletului tău
O iubire fără un viitor în doi
O poveste orfană de iubire
O privire care n-are nicio poveste
Un zâmbet fără o privire sugestivă
O zi fără un zâmbet
Să-mi imaginez cum ar arăta
Am curaj să recunosc că n-am curaj.

Dragoste la prima vedere

Se-ntinde ora ca o căprioară
Care și-a văzut împlinit visu-nalt
Minutele trag zâmbete c-o sfoară
Când ne-apropiem unul de celălalt

Ochii s-au sărutat din prima clipă
Iubirii i-a ajuns doar o secundă
Nefăcând de vorbe mare risipă
În inimile noastre să pătrundă

Vom înota în valurile vieții
Ca avocați ai idealului sfânt
În doi având ce n-au găsit poeții
Fericire – cel mai căutat cuvânt.

Sunt un punct pe harta visătorilor

Sunt un punct pe harta visătorilor
Ce-a dat grijile pe-un parfum boem
Am cules stele sub ochii nopților
Și am trăit într-un romantic poem

Dragostea a avut aripi rebele
Sunt un punct pe harta visătorilor
Doar visurile mi-au rămas fidele
În albastrul vals al mângâierilor

Mă dezmiardă sunetul viorilor
Zâmbind sentimentelor pe portativ
Sunt un punct pe harta visătorilor
Cu scaun la cap și nas de detectiv

Hârtia îmi tot smulge confesiuni
Nici nu mai știu numărul scrisorilor
Trimise-n speranța că o să mă suni
Sunt un punct pe harta visătorilor.

Poeme

Ioana Andrada Tudorie
poetă

Loc de aripi

Sunt un om din ou
Vertebrele-mi sună metalic
semn că au înțeles câte ceva
din anii de rock
nesupus neșoptit
nebun
Unghiile-mi apasă în palme
la fiecare virgulă nerostită
într-un amantlâc scandalos
de texte
Ochii-mi adulmecă inconștienți
hărți creponate arhitecturi
nedeslușite și valuri dialecte pavaje cofetării stele parcuri și ploi
memorabile
Obrajii-mi sunt nevopsiți
și adăpostesc pestrițe neliniști
ca la oricare pui de om revoltat
De oul meu îmi amintesc rar
dar el știe că mă pot întoarce
numai între coji rezistente
să nu mă zdrobească
nici golul nici albastrul
doar dorul.

Mirosul satului înainte de ploaie

Plămânii se curbează sub greutatea fântânii
sub apa înghețată care
surpă câmpiile
unde ne loveam vara picioarele
tălpile tale de călcâiele mele de firul de iarbă de norii proaspăt izbiți de pământ
e o vară târzie
nu mai miroase niciunde a izbăvire și fântâna
se dărâmă piatră cu piatră
peste carnea care ne încălzește plămânii
și care adoarme așteptând
ruginirea firului de iarbă.

Câte oi ne-au mai rămas

Uneori oile pleacă
în armată
se sperie de ușile cu ochi mari
care le sugrumă blana moale
și-aleargă să bătătorească tranșee
să se îmbulzească în popote
avem și noi oile noastre
pe care le așteptăm din războaie iscate
în joacă parcă
interminabile
le vrem înapoi
acasă
unde miroase a lână proaspătă și a brânză
unde noaptea oile ni se așază pe piept pe tâmple
pe marginea patului
și ne povestesc cum se piaptănă visurile
când ești în armată.

Blanc

m-au așezat în vârful dealului
și nu te mai pot vedea mamă
și copilăria se desface de mine
și pleacă să te caute să-ți arate
cum nu m-am jucat cum nu m-am plâns
cum doar am fugit
copilărește studențește orbește
nu-mi amintesc să fi urcat dealul ăsta
nu-mi amintesc pe cine am trimis să te caute mamă
pe cine-ai crescut și cine se mai întoarce.

Căderea lutului în oameni

Unde ar trebui să ne trântim
pământul de omoplați
să nu facem
mai mult zgomot
decât pieptul Atlantidei rostogolite

între pumnii aglomerației
să ne lăsăm dinții
descotorosiți de închisorile
în care iarba ruginește odată
cu zăvorul
cum să scâncim după
fluidele Adamului din noi
încet de tot
să nu deranjăm viteza semafoarelor câinilor melodiilor de pe disc
când blocurile se fărămițează în furnici
unde și cum să ne lăsăm destrămați
unul de altul
fără să ne intoxicăm
cu prea mult aer.

Mecanismul mișcării firave

Aici e o altă lume
știu și furnicile
rătăcite
pe sub învelișul călduț al monștrilor rutieri
Aici tremură din rădăcini orice biped
gâdilat fantezist
de spinarea vreunei pietre naive
și tot aici zace înnegrit praful
celor ce trăiesc atârnați
de niște picioare

Furnicile îngrămădesc
între șosea și table încinse
fiecare răsuflare.

Aerul tare de la etajul 7

Ne învelim în bucăți de piele
neatinsă
fluturi ne tatuează plămânii
până la brațele
care sparg geamurile balconului
și-aruncă firmituri de sticlă zoioasă
în ciocul păsărilor
proaspăt întoarse
de focuri de armă sufocate
de nori
ca dâra vocilor noastre
prin aerul molcom
de la balcon la perne.

În sticla de parfum

Când mă izbesc de mine
îmi amintesc
câtă nestatornicie îmi pocnește sub unghii
cum am fost mereu îndrăgostită
de trupurile goale
și cănile pline
cum aștept să se dizolve ploaia
în oameni
iar luminile să se culce pe străzi
și străzile s-apese nevrotic – nopțile
ca într-un fum dens
de toamnă care-și uită numele
cum uit și eu
de joaca de-a memoria.

Calendarul Doamnei Globale Julieta

Theodor Parapiru
profesor, scriitor

În anul 2022,
de ziua Sf. Ilie Tișbitul din Galaad,
Mare Profet Făcător de Minuni, Necruțător Pedepsitor
de Baaliști
și Martor al Schimbării la Față a Mântuitorului,
Doamna Globală Julieta împlinește fix o sută de ani;
aproape mai vede, aproape mai aude,
aproape mai miroase, aproape mai gustă
și aproape mai pipăie;
uită evenimente fără pereche (războaie, seisme, inundații, revoluții, ninsori…)
și își amintește de nenumărate întâmplări mărunte și cenușii, legate de foame, de sete
și de dor de codru verde,
despre vii și despre morți, despre mărături,
despre epidemii, despre pensii, despre păsări,
despre animale domestice și politice,
despre oameni cu firimituri sonore, ipocrite, în bărbi,
cu studii *magma cum fraude* pe apă și pe uscat,
cu sentimente premeditate în conturi
și în buzunare sufletești abisale…
Exempli gratia, zice către câte un nepot din preajmă,
bun conducător de interese financiare
în revolte și în reforme tatuate corespunzător
pe tot corpul și pe conștiință:
- Băiete, du containerul la poartă,
să-l ia gunoierii, când or să treacă, după amiază…
- Azi este joi, *mamaie-artefact*,
mâine, vineri, e zi de gunoi! vine răspunsul
impertinent și exact, de sub nas prins în belciug auriu.

Prea îngăduitoarea mărturisitoare Doamnă J.
găsește loc de pace veșnică:
- Ei, poftim, iar le-am încurcat!
De la o vreme, toate zilele mi se par de gunoi!…

Demiurgia lui Constantin Stere

Theodor Codreanu
critic literar, scriitor

M-aș fi mirat dacă între coloanele criticii lui Mihai Cimpoi ar fi lipsit figura colosală a basarabeanului Constantin Stere. Împrejurarea ridicării acesteia a venit chiar în anul de grație 2015, cu prilejul împlinirii a 150 de ani de la nașterea scriitorului (n. 1 iunie 1865, în Ciripcău[1], ținutul Soroca, m. la 26 iunie 1936, Bucov, județul Prahova). Ținută sub oborocul cenzurii comuniste, opera lui Constantin Stere a început să fie reeditată, în România postbelică, abia din 1979 (*Scrieri*; *În preajma revoluției*, I-III, 1981, 1983, ediții îngrijite de Z. Ornea), pentru ca abia după 1989 să se tindă către tipărirea întregii opere, atât la Chișinău, cât și în Țară[2].

Primul semn sub care se conturează abordarea operei lui Stere de către Mihai Cimpoi este *organicitatea*. Comparația cu Eminescu se impune încă din *Argument*: „Proza și publicistica lui Stere formează *o unitate a operei*, ca și în cazul lui Eminescu. El este pretutindeni un *om al adevărului*."[3]

După câte știu, este pentru prima oară când Mihai Cimpoi scrie o carte împreună cu alt autor: acad. Eugen Simion. Și, probabil, nu e întâmplător, fiindcă între cei doi există afinități elective oglindite și de o îndelungată prietenie, cimentată după 1989. Modelul complementarității dintre cei doi este sugerat chiar de Mihai Cimpoi în capitolul *O prietenie arhetipală: Stere și Ibrăileanu*. Cum se vede, autorul pornește și aici de la *arhetip* spre a ajunge la *ontologic*. Contrastul dintre cele două temperamente este puternic: năvalnicul, demiurgicul Stere și rafinatul, concentratul G. Ibrăileanu, întâlnindu-se ca „*directori*" ai „Vieții Românești": „Cel dintâi vine de sub zodiile rusești ale *narodnicismului*, care îmbina pragmatic voința individuală cu voința maselor și cu voința Providenței, ca în cazul «geniului înfricoșător» Tolstoi (expresie a lui Stere), cel ce saluta modul mojicilor Carp și Vlas de a ridica cu simplicitate și ușor cel dintâi ciomag ce-i cade în mână și trage cu el până ce în sufletul său simțul de obidă și răzbunare nu va fi înlocuit de dispreț și milă. Cel de-al doilea va veni dintr-o sferă teoretică mai fină a poporanismului, intelectualizându-l, nuanțându-l ca doctrină pur literară (prin urmare, mai puțin ideologică) și purtând – el însuși – un ciomag de cireș cu care se revolta împotriva unor realități ostile de moment."[4] Cele două arme, transsubstanțiate în verb, sunt conduse, inevitabil, către matricea mitopo(i)eticii: „*Ciomagul de lemn* mujicesc-tolstoian-sterist și *bastonul de cireș* intelectual-garabetian sunt două embleme arhetipale complementare. Proiectate pe fondul sufletesc al celor doi, apar ca însemne ontologice. Ființa rănită de răul social imediat, de «forțele oarbe ale naturii și istoriei» a unuia și celuilalt se pun sub pavăza unui ideal și a unei direcțiuni a spiritului: *poporanismul*. «Omul-vierme», profetizează Stere, e înlocuit de «omul-luptător», știința și arta fiind două manifestațiuni pur *omenești* și *exclusiv* omenești, și, deci, două arme de luptă în răscoala sângeroasă a omului simțitor și cugetător împotriva Inconștientului în natură și istorie."[5]

Demonstrația criticului se face cu textele celor doi, întâlnirea lor finală soldându-se cu o complexă ontologizare a spiritului național. Nu întâmplător cea mai importantă revistă din prima jumătate a secolului trecut se va numi „Viața Românească" (urmată, tot simbolic, de „Gândirea" lui Nichifor Crainic). Nu înainte de trecerea celor doi prin tulburea gâlceavă dintre trup și suflet, cum i-ar fi spus Dimitrie Cantemir: „«Bastonul de cireș» al criticului *Vieții Românești* devine – prin transfer simbolic din arhetipalitate în realitate – o imagine a caracterului său paradoxal și complex, a cărui timiditate și delicatețe de fecioară se preschimbă în agresivitate, violență, corozivitate împinsă până la brutalitate, scriind parcă în biroul său nu cu cerneală, ci cu apă tare. El populează sfera hyperionică a ideilor și din lumea sublimizată a literelor și nu mai poate coborî în «cercul strâmt» al vieții vulgare, nereușind niciodată să voteze în timpul «epidemiilor electorale», ba pierzându-și certificatul de alegător, ba venind la

vot după încheierea scrutinului. / «Solitarului» i se asociază «combativul», pornirile războinice concretizându-le și în somaţiuni adresate lui Stere: dacă se poticnea în vreo groapă, își punea ciomagul de cireș în colțul odăii și îl apostrofa furios de ce nu se lasă ales primar, dacă se declanșa vreun scandal nocturn ce-i producea insomnie, îl implora jalnic să se facă prefect de poliţie, dacă se referea la accidentele din domeniul administraţiei publice, era somat să ia pe rând portofoliul Instrucţiunii Publice, al Domeniilor, al Comunicaţiilor, al Internelor, sau chiar Preşedinţia de Consiliu."[6]

Finalmente, disputa dintre cei doi prieteni va fi soluţionată prin înlocuirea doctrinei poporaniste cu *specificul naţional românesc*, sub semnul *esteticului* și *ontologicului*. Stere considera că dacă Marea Unire nu va fi urmată de armonizarea spirituală a celor trei provincii românești, durabilitatea României Mari va fi pusă în primejdie: „Trebuie să unificăm mentalităţile disparate, să închegăm un tip de civilizaţie originală, specifică din tenacitatea, vigoarea zoologică a Ardealului, din misticismul democratic al basarabeanului, din nota estetică, maleabilitatea și ușoara superficialitate a elementelor regăţene."[7] Aceasta era și convingerea tinerei generaţii coagulate în jurul revistei „Criterion", exprimată prin vocea lui Mircea Vulcănescu, prima misiune a acestei generaţii fiind „*să asigure unitatea* sufletească a românilor": „Dacă tineretul acestei ţări nu reușește ca, în această generaţie, să reducă idealurile omenești centrifugale ale Românilor din diferite colţuri ale ţării, într-un singur chip al *omului românesc*, în care să se recunoască Românii de pretutindeni, ca într-un bun al lor; dacă tipul omului rusesc, dostoyewskian și tolstoian al basarabenilor și omul latino-kantian al ardelenilor nu reușește să dea o sinteză vie cu omul bizantin din Vechiul Regat, sinteză în care tendinţele centrifugale să nu se mai regăsească decât ca ispite de universalizare ale aceluiaș om al lui Eminescu și al lui Creangă, – unitatea politică a acestui neam, care în clipa în care își dă mâinile nu se mai recunoaște – mi se pare ameninţată./ Legând roadele unei adaptări inteligente, cu firul tradiţiilor noastre, ispitind sensul diferitelor straturi pe care le-a depus istoria în sufletul și în structura civilizaţiei românești, de la vechiul suflet tracic și până la cele din urmă înrâuriri constitutive, – această generaţie va trebui să descopere acea originalitate de configuraţie, de dozaj specific al influenţelor și eficienţei lor, care defineşte un suflet propriu"[8]. Așadar, generaţia care a realizat Unirea se întâlnea emulativ cu cea care se afirma strălucitor sub ochii lui Stere și Ibrăileanu.

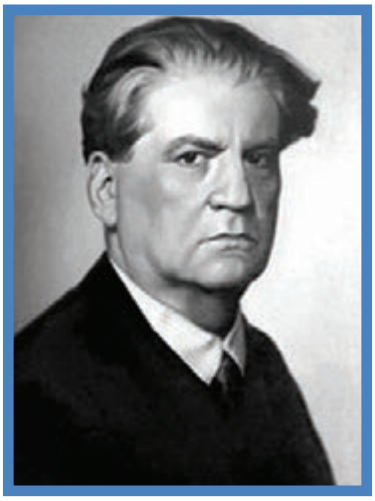
Constantin Stere

Dar să revin la întâlnirea dintre coautorii volumului *Viaţa ca un roman*. Aflându-se în alt context istoric, prietenia dintre Mihai Cimpoi și Eugen Simion păstrează urmele unui similicontrast dintre noul intelectual al renașterii basarabene, de anvergură steriană, și rafinamentul estetic valah, grefat pe un temperament al echilibrului și delicateţii ibrăilene, angajat, simultan (probabil, cel mai activ academician român pe tărâmul reconstrucţiei culturale naţionale de după 1989), în proiecte demne de demiurgia lui Stere. Deși *Viaţa ca un roman* se vrea focalizată asupra romancierului Stere (misiune îndeplinită, cu precădere, de studiul lui Eugen Simion), coautorul Mihai Cimpoi nu-și putea îngădui să rateze organicitatea întregii opere, axându-se, în definitiv, pe dimensiunile doctrinarului, imposibil de separat de romancier. Eugen Simion insistă, cu precădere, asupra dilemei dacă uriașul ciclu romanesc *În preajma revoluţiei* aparţine prozei de ficţiune sau celei memorialistice, problemă care a dat multă bătaie de cap criticilor, deși Stere însuși a subliniat că lumea operei în cauză aparţine ficţiunii, nu autobiograficului[9]. Eugen Simion consideră, pe bună dreptate, că disputa este caducă în postmodernitate, când delimitarea genurilor nu mai este prioritară. Diagnosticul pus este de *roman-memorii*. „S-a dovedit în atâtea rânduri – spune Eugen Simion – că și memoriile fabulează sau, cum am văzut că spun spiritele mai radicale, memoriile mint… Important este, în astfel de cazuri, efectul acestei proze memorialistice trădate sau împlinite, esenţializate (prin ficţiune), deghizate, obiectivate, vizionare… cum vrem s-o numim. Efectul este în primele cinci cărţi extraordinar la lectură. Mai este de folos, în această situaţie, să ne întrebăm dacă autorul a trăit totul sau numai o parte din ceea ce scrie?"[10]

Incursiunea estetică a lui Eugen Simion se completează fericit cu cea a lui Mihai Cimpoi, care dedică un capitol evaluării critice a operei steriene de-a lungul timpului (*Receptarea critică: evaluări,*

aproximații, dileme, paradoxuri), făcând, apoi, legătura cu vastul ciclu *În preajma revoluției*, dar din perspectivă auctorială (*Relația personaj – autor*), și continuând cu abordarea doctrinarului poporanist, de identificat în roman (*Discursul romanesc ideologic*), dar și în vasta-i publicistică. Urgența editorială a volumului nu i-a îngăduit, probabil, să se oprească și asupra excepționalului studiu *Social-democratism sau poporanism?*, publicat, în serial, în „Viața Românească" și editat, în volum, abia prin ediția lui Mihai Ungheanu din 1996.

Majoritatea covârșitoare a criticilor (cu o singură excepție, observă Mihai Cimpoi: Șerban Cioculescu) a decretat totala nereușită a romanului sterist începând cu al șaselea volum, *Ciubărești*i. Mihai Cimpoi recurge la o revizuire critică de substanță, valabilă pentru întreg ciclul, observând: „Sigur că putem pune la îndoială valoarea și consistența epică a ultimelor romane ale lui Stere; de altfel inegalitatea calității estetice a tuturor volumelor fiind de ordinul evidenței."[11] Ceea ce ignoră criticii, în numele purismului estetic, este faptul că Stere creează o specie de *roman ideologic*, care, în realitate, se ridică deasupra *tezismului*, proiectând *ideologicul* în orizontul *ontologicului*, ceea ce schimbă radical lucrurile. Faptul îmi amintește de observația profundă a lui Albert Camus că *marii romancieri sunt romancieri filosofi, adică opusul scriitorilor cu teză*. Este și cazul lui Constantin Stere. Mihai Cimpoi nu invocă argumentul lui Camus, în schimb, aduce în discuție *estetica formativității* lui Luigi Pareyson[12], consonantă cu *estetica încercării* lui Mihai Eminescu, e de adăugat. *Ideea*, în acest caz, nu se degradează în *tezism*, în ideologie, pur și simplu, ci devine *nisus formativus*, arheul generator de viață, în sens eminescian, concretizându-se într-o adevărată *gramatică generativă*, ca să folosesc conceptul lui Noam Chomsky.

Această reinterpretare a prozei lui Stere mi se pare contribuția esențială a lui Mihai Cimpoi la exegeza operei demiurgului basarabean. Criticul poate cuprinde, astfel, la modul holistic, întreaga operă a lui Stere, demonstrându-i remarcabila organicitate. Voința ideologică (de forța celei schopenhaueriene și nietzscheene), vizând ceea ce Stere credea că poate fi *revoluția mondială*, însă nicicum în sensul marxist-leninisto-troțkist, ci, în ultimă instanță, *poporanistă*, țintind către refacerea unității naționale românești, iată vârtejul colosal, vitalist, din care se nutrește Vania (Ion) Răutu, protagonistul romanului: „Or, și în acest caz se cere luată în considerație *intenția formativă* și – mai mult decât atât – strategia narativă a romancierului, pornind de la faptul esențial că întreg ciclul se structurează pe *un discurs ideologic*, care apare, în funcție de situații, în forme manifeste sau latente, în sugestii vagi sau accente puternice, ajungând până la turnura pamfletară finală."[13]

Note:

1. Victor Durnea, autorul *Tabelului cronologic* din volumul *Viața ca un roman* (2015), închinat lui Constantin Stere de către academicienii Eugen Simion și Mihai Cimpoi, indică drept loc de naștere Horodiștea lui Ion Druță. Eroarea este preluată din *Dicționarul general al literaturii române*, S/T, Editura Univers Enciclopedic, București, 2007, p.433, Victor Durnea fiind coautor al articolului despre Stere. Eroarea este remediată de Mihai Cimpoi în capitolul *Stere și lumea basarabeană*, p. 119, dar nu și de Victor Durnea, p. 7.

2. Constantin Stere, *Preludiu. Pagini de presă*, Chișinău, 1989, ediție îngrijită de Vasile Badiu; *Opere*, 1-8, Chișinău, 1990-1991, ediție alcătuită de Vasile Badiu; *În viață, în literatură…*, Chișinău, 1991, același editor; *Social-democratism sau poporanism?*, Galați, 1996, ediție de Mihai Ungheanu, pref. de Ilie Bădescu; *Singur împotriva tuturor*, Chișinău, 1997, ediție îngrijită de Alina Ciobanu; *Constantin Stere: Victoria unui înfrânt*, Chișinău, 1997, ediție și bibliografie, Maria Teodorovici; *Opere*, I-II, *În preajma revoluției*, col. „Opere fundamentale", ediție de Victor Durnea, pref. – Eugen Simion, postfață – Mihai Cimpoi, București, 2010; *Publicistică*, I-III, ediție îngrijită de Victor Durnea, Iași, 2010, 2012, 2014.

3. Acad. Eugen Simion, acad. Mihai Cimpoi, *Viața ca un roman. Constantin Stere scriitorul*, Eseuri, Editura Gunivas, Chișinău, 2015, p. 6.

4. *Ibidem*, p. 111.

5. *Ibidem*, p. 112.

6. *Ibidem*, p. 113.

7. Valer Donea în dialog cu C. Stere, în „Adevărul literar și artistic", an. XIV, nr. 784, 15 decembrie 1935, p. 3.

8. Mircea Vulcănescu, *Generație*, în „Criterion", nr. 3/ 15 noiembrie – 1 decembrie 1934.

9. Vezi eseul lui Mihai Cimpoi *Relația personaj – autor*, în *Viața ca un roman*, pp. 90-95.

10. Eugen Simion, *Genurile biograficului*, I, ediția a II-a, Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2008, p. 148. În *Viața ca un roman*: *Romanul memorialistic*, p. 65. Vezi și eseul lui Mihai Cimpoi din volumul colectiv comentat aici, *Romanul lui C. Stere în viziunea acad. Eugen Simion*, pp. 126-129.

11. Mihai Cimpoi, *op. cit.*, p. 96.

12. Luigi Pareyson, *Estetica. Teoria formativității*, vezi ediția românească, București, 1977.

13. Mihai Cimpoi, *op. cit.*, p. 96.

(Va urma)

Expresii celebre

„Premiul Nobel“
„Le prix Nobel“
„The Nobel Prize“

Theodor Parapiru
profesor, scriitor

Alfred Bernhard Nobel (rostit corect: Nobel, 21 oct.1833-10 dec. 1896) moștenește geniul de inventator de la tatăl său (Immanuel Nobel), om neobosit în căutări (arhitect, constructor), alternând între sărăcie și prosperitate, dar totdeauna gata să investească spiritul de aventură în acțiuni de amploare. Alfred învață ușor limbile străine (rusă, engleză, franceză și germană) și arată pasiune pentru chimie, dar studiile sale rămân incomplete, după traseul urmat de afacerile tatălui, care, din 1842, își aduce familia în Rusia. La 17 ani, tânărul are prilejul să călătorească în Statele Unite, Franța și în Italia, iar în 1862, se produce marea schimbare: Alfred Nobel preia inițiativa cercetărilor întreprinse până atunci sub conducerea tatălui său, asupra nitroglicerinei (substanță cu mare putere explozivă), descoperită în 1846 de Ascanio Sobrero (1812 - 1886).

„Uleiul” exploziv este de maximă periculozitate. Tânărul savant obține sprijin financiar, dar pierde într-o explozie accidentală patru muncitori și pe fratele său Emil. El nu renunță la ideea obținerii unui exploziv pe bază de nitroglicerină și, în 1865, realizează „detonatorul Nobel”, revoluționând tehnica explozibililor prin *principiul aprinderii inițiale*, pe care îl aplică (fitilul determină explozia unei cantități mici de praf de pușcă, a cărei căldură și presiune detonează nitroglicerina). Accidentele de manevrare a substanței sunt frecvente și îi aduc funestul nume de „regele morții”. În anul 1867, Alfred Nobel *domesticește* nitroglicerina prin absorbirea ei în pământul de diatomee și obținerea unei paste cu putere explozivă de cinci ori mai mare decât a prafului de pușcă, dar care nu reacționează la șoc mecanic - *dinamita*. Viitoarele sale contribuții științifice (materiale de sinteză, în industria electrochimică, frână pentru trenurile rapide, o nouă metodă de preparare a acidului sulfuric) trec în conul de umbră groasă a faimei de inventator al dinamitei. Treptat dezvoltă o rețea de 93 de uzine proprii și adună o avere uriașă - aprox. 32.000.000 coroane suedeze de aur. Celebrul descoperitor își face iluzii în sensul că echilibrul armelor ar conduce la victoria rațiunii pacifiste: „În ziua în care două corpuri de armată se vor putea distruge într-o secundă, toate națiunile civilizate nu vor mai face război, iar dezarmarea va fi un fapt împlinit.”. Viața personală a lui Alfred Nobel stă sub semnul cultului pentru muncă și al unei puternice interiorizări ce îi dă o aparență de inaccesibilitate pentru public. Pasiunea cercetătorului de geniu se îngemănează cu sentimentele delicate, cu singurătatea traversată de vise ale omului timid și discret.

Testamentul inventatorului dinamitei i-a surprins pe toți. Cu excepția unei părți mici din avere, aceasta este destinată unui fond „ale cărui venituri vor fi distribuite în fiecare an, ca recompensă, persoanelor care, în cursul unui an, au adus umanității cele mai mari servicii”, în domeniile fizicii, chimiei, fiziologiei sau medicinii, literaturii și pentru apărarea păcii, „fără nici o considerație de naționalitate, astfel încat ele să fie atribuite celor mai demni”. Trei oameni au merite decisive în instituirea Fundației Nobel, înfruntând dificilele procese inventate de rudele afectate, încercând să împace orgoliile afectate ale unor persoane sau instituții, oferind interpretări pentru actul întemeietor al lui Nobel: inginerul suedez Ragnar Sohlman (1870 - 1948), executor testamentar, colaborator apropiat al lui Alfred Nobel, Carl Lindhagen (1860 - 1946), avocatul succesiunii, și Emmanuel Nobel, nepot al savantului.

După demersuri tenace, Fundația Nobel devine o realitate, ca instituție, cu statute, cu structură administrativă și regulament de promovare, care să permită selectarea celor mai merituoase candidaturi la consistentele premii (aprox. un milion de dolari/ fiecare, în zilele noastre). La 29 iunie 1900, regele Suediei și Consiliul de Coroană oficializează statutele Fundației, care devin operaționale din 1901, când are loc prima festivitate pentru decernarea premiilor. Prestigiul în fața publicului, interesul în rândurile comunității științifice mondiale, generozitatea recompenselor fac să crească firesc gloria consacrării incontestabile. „Regele morții” (nedreaptă antonomază pentru Alfred Nobel!) inspiră prin testamentul său extraordinar o competiție pașnică incomparabilă, în planul aprecierii muncii de cercetare științifică și a capacității geniului uman - înțelese ca forme de solidaritate și de distincție în creație, de atitudine și de responsabilitate pentru destinele lumii.

„Premiul Nobel” („a primi/a merita un Nobel”) este o structură de maximă referință și expresivitate pentru ideea de recunoaștere superlativă a capacității și a meritelor unei persoane.

Ion Manea și deliciile fanteziei narative

Ionel Necula
filosof, scriitor

Fără să vreau și fără s-o fi dorit special, Ion Manea a ajuns târziu pe masa mea de lectură, abia cu al optulea său volum de proză scurtă **La girafe nu mă bag** (eLiteratura, București, 2013), când deja devenise un nume cunoscut, ba chiar o autoritate printre cei conectați la trudniciile imaginarului narativ. Este deja autorul mai multor volume de proză satirică și cred că între timp a devenit membru plin al Uniunii Scriitorilor. Sobru, distins, serios, sfielnic ca o mimoză căreia îi este teamă să se deschidă-n lumină – un domn de la mila 80 a Dunării – parcă nu i-ai credita aptitudinea pentru optimizarea satirei, a ironiei, a sarcasmului, dar, firește, aparențele sunt înșelătoare și de multe ori nejustificate.

Ceea ce surprinde, cu precădere, la scriitorul Ion Manea este aptitudinea fabulatorie, dezinvoltura cu care prelungește în ficțiune un pretext narativ oarecare și ușurința cu care îi extrage grăuntele zeflemistic. Ținute sub presiune, condensate la dimensiunea minimală a flash-lui hazos și picant, toate schițele sale conțin germenii unor dezvoltări romanești sau teatrale, dar autorul nu este interesat de prelungirea textuală a motivului epic. Pretextul îi ajunge, ba chiar îl strunește energic pentru a nu-și pierde vioiciunea și pentru a nu depăși limitele sprințare ale lecturii. Schița se termină acolo unde pretextul ironic s-a consumat în întregime. O eventuală arborescență, sau o eventuală prelungire compozițională a acțiunii ar împlini, probabil mai bine motivul epic, dar i-ar anula dinamismul, sprinteneala, la care autorul ține cu obstinație. Sigur, la o anumită dilatare a motivului epic recurge și autorul, dar o face nu pentru a complica acțiunea, ci pentru a-i extrage tot hazul și toată substanța zeflemistică

Atotprezentul personaj Ion Ionescu este prototipul pehlivanului, pitoresc și ubicuu, pe care autorul îl trece prin tot felul de întâmplări, care de care mai insolite și mai trăsnite, și care alimentează partitura narativă, inclusiv nota satirică - de fapt elementul nutritiv al întregului demers prozodic activat de Ion Manea. De la caz la caz, tehnica este variată și cu altă schelărie oximoronică la cheie, ceea ce dă măsura posibilităților scriitoricești ale autorului. Când practică meseria de croitor inventează *rochia de mireasă virgină,* când este portar la o seră de flori, observă că pe suprafața cheliei lui generoase au apărut niște excrescențe, asemenea unor muguri vegetali, care, firește, se dezvoltă și înfloresc, iar când o face pe bucătarul, concepe o *mămăligă istorică.* S-au răsturnat cei zece saci de mălai, iar *cei zece flăcăi, la comanda bucătarului apucaseră cele zece făcălețe și urcați pe scaune speciale, confecționate local, s-au apucat să se opintească în omogenizarea conținutului din ceaun (p. 19).*

Ce să mai spun? Motive pentru o literatură acidă, caustică și umoristică se găsesc peste tot în viața de toate zilele. Important este ca aceste motive să fie sesizate, să fie dispecerate sub aspectul precipitatului umoristic conținut și să fie procesate narativ cu harul unui scriitor ca Ion Manea Multe narațiuni au la bază o rețetă, care-a dat rezultate infailibile la George Bernard Show. A așezat la baza demersului epic un paradox, o contradicție și-a făcut din această modalitate, axul cardanic al dispunerilor sale narative. Un exemplu în această privință îl constituie schița **Divorțul de aur,** unde toată lumea omagiază nu evenimentul căsătoriei, ceea ce ar fi fost firesc, ci pe cel al despărțirii, al divorțului. Totul se petrece ca-n nunțile cele mai reușite – cu nuntași, muzică, artificii, *furtul divorțatei* și cu promisiunea de a se revedea și la *divorțul de aur*. Tot un paradox stă și la temelia narațiunii **Poetul și Cioara,** unde locatarii unui bloc, pentru a scăpa de disconfortul provocat de o cioară ce-și făcuse cuib în plopul de lângă bloc, acceptă până la urmă ideea cea mai avizată, a poetului care locuia în bloc de a depărta blocul de plopul cu pricina, deci mutarea lui într-un loc care să-i ferească pe locatari de efectele stânjenitoare ale ciorii.

Ar mai fi ceva. Traversăm vremuri grele în care se scrie mai mult decât se citește. Cum îi apropiem pe oameni de deprinderea lecturii? Scriitorul Ion Manea a găsit soluția. Sub o formă concentrată imaginează atâtea situații pline de haz și de învățăminte că e greu pentru un cititor să abandoneze lectura cărții înainte de a ajunge la ultimul rând. Îl felicit pe autor pentru această carte de excepție, o recomandăm călduros tuturor doritorilor de literatură bună și-l asigurăm pe autor de toată prețuirea noastră.

Creaţie și cultură în viziunea lui Lucian Blaga

Ivan Ivlampie
decan, Facultatea de Istorie, Filosofie și Teologie

În perioada interbelică, fiul de preot și el însuși licenţiat în teologie, Lucian Blaga, avea să creeze cel mai amplu sistem românesc de metafizică. Numai că osatura din care s-a închegat acest sistem a intrat într-un profund dezacord cu spiritualitatea creștină, născând îndoieli și suspiciuni în rândul teologilor chiar cu privire la caracterul românesc al operei filosofului. Aceste nemulţumiri aveau să se exprime în 1942, după publicarea lucrării *Religie și spirit*. Dumitru Stăniloae reacţionează la acest din urmă studiu, un curs universitar de filozofie a religiei pentru studenţii universităţii din Cluj, prin tipărirea în același an a lucrării *Poziţia domnului Lucian Blaga faţă de creștinism și ortodoxie*. Blaga va reacţiona cinic la această luare de atitudine, fără să se înscrie serios într-o polemică, iar grozăviile istorie ce se vor abate curând asupra ţării vor suspenda chestiunea aflată în litigiu.

Reluarea subiectului poate veni cel puţin în ajutorul teologiei creștine, iar o dezbatere mai largă poate servi unei cunoașteri temeinice a substanţei de fond a primei filosofii românești.

Religie și spirit este o carte de maturitate a filosofului, o aplicare a ideilor sistemului său filozofic la chestiunea religiei ca manifestare universală a spiritului uman. Aici, Blaga își dezvoltă schema sa simplă pe care crede a o fi descoperit în analiza activităţii umane de cunoaștere și de creaţie culturală. Pornind de la remarcabila subliniere a lui Kant referitoare la actul uman de cunoaștere, cum că nu ne sunt date niciodată condiţiile de descoperire a realităţii ultime a lumii, ci doar a aspectelor ei fenomenale, Lucian Blaga atribuie această incapacitate a noastră unui factor metafizic, Marelui Anonim, care încearcă să-și conserve „centralismul existenţei” apărându-se de creaturile sale prin tot felul de frâne transcendente. Suntem incapabili, generalizează apoi gânditorul, atât prin cunoaștere, cât și prin activitatea noastră de creaţie, să dezvăluim ceva din maiestatea reală a dumnezeiescului. *Religie și spirit* extinde această neputinţă și în planul credinţei și în cel al trăirilor mistice. Dacă în demonstrarea posibilităţilor noastre limitate de cunoaștere Blaga se folosește de rezultatele cercetării kantiene, demonstrarea limitelor creaţiilor spiritului nu se bazează pe analiza operelor artistice ori de altă natură, ci pe avansarea directă a tezei că orice creaţie fiind un produs al inconștientului, iar acesta fiind structurat în funcţie de diverși factori organic

Lucian Blaga

constituiţi, rezultă inevitabil că aceşti factori – pe post de frână transcendentă a Marelui Anonim –, imprimându-se ca formă stilistică oricărei creaţii, împiedică apariţia unei lucrări desăvârşite, dumnezeieşti. Stilul poartă vina acestei neputinţe umane de a efectua o lucrare dumnezeiască. Omul dă năvală cu toate forţele spiritului său spre realitatea transsubiectivă, dar se izbeşte de zidul statornic al stilului care face ca întreg efortul său să fie deviat spre lucrări perisabile.

Am constatat deja şi cu un alt prilej marea absenţă într-un sistem filosofic amplu, cum este acesta, a preocupărilor de ordin etic (în lucrarea *Meditaţii despre divino-umanitate*, Editura Dominus, Galaţi, 1999, p. 14). Acum sesizez şi un alt motiv posibil al reţinerilor lui Blaga pe această linie: a înţelege omul ca dând năvală spre o sfântă realitate – căci nu poate fi altfel decât sfânt centralismul existenţei – este mai mult decât onorabil, fiind o implicită recunoaştere a firii lui nobile. A opri acest avânt moral şi a-l devia prin bariere stilistice tocmai spre a nu ţinti binele dumnezeiesc este ca şi cum ai descoperi originea radicală a răului. De săvârşirea răului nu este nicidecum responsabilă nobila fiinţă umană, ci „Dumnezeul" cel fricos şi gelos pe faptele măreţe ale omului.

Blaga n-a îndrăznit să-şi dezvolte sistemul şi pe această direcţie, dar a adus prejudecăţi şi, pe baza lor, prejudicii grave fenomenului religios extrapolându-şi în mod artificial schema asupra acestui domeniu. Schema este următoarea: orice creează omul este rezultatul unui filtru stilistic al Marelui Anonim care nu are alt rol decât de a devia de la sfinţenie şi desăvârşire toate întreprinderile umane. În felul acesta este salvat centrul metafizic al existenţei, Dumnezeu, iar omul rămâne doar o fiinţă nobilă, tragic-neputiincioasă. În acest cadru absurd al lumii, singura speranţă de care poate să atârne salvarea omului constă în neresemnarea lui creatoare, conştientă de condiţia tragică de a lupta şi de a se izbi mereu de stâncile filtrului stilistic. Ce rezultă de aici? Opere marcate de factorii stilistici şi pe post de stimuli-semnal despre prezenţa unui aşa-zis mister, ca văl de nepătruns pentru om. Tragic e şi faptul că, după Blaga, nici sfinţenia mistică nu poate birui aceste stânci, aşa cum am presupus că nici tăria morală a omului nu s-ar putea ridica deasupra lor.

Care este originea acestor străvechi şi ciudate formaţiuni geologice? Este sau nu matricea stilistică o realitate pe care Blaga o doreşte a fi metafizică?

Sugestiilor kantiene, Blaga le adaugă pe cele provenind de la morfologii culturii, cum ar fi Spengler de exemplu. Cultura, ca duh al unui popor, stă sub pecetea unui stil. Această pecete nu e opera conştiinţei, cum cred morfologii, ci ţine de imprimeria inconştientului. În acest „atelier metafizic", Ziditorul a instalat nişte infernale maşinării sub puterea cărora efortul creator al omului îşi vede întotdeauna roadele zămislindu-se în vană risipă şi în ingrată trădare a divinelor proiecte sub zodia cărora stă al său destin. Cinismul Marelui Anonim e cu atât mai nesuferit cu cât el lasă popoarelor doar „libertatea" de a răsădi după dorinţă elementele tiparniţei stilistice. Ca cititor, oricine poate fi încântat de rafinamentul şi de profunzimea descrierii culturilor pe care o încearcă Blaga atât în *Orizont şi stil*, cât şi în *Spaţiul mioritic*. Dar, când întâlneşti ideea că orizonturile şi năzuinţele în care se scaldă culturile umanităţii sunt de fapt măsurile egoiste prin care Marele Anonim se apără împotriva noastră nu poţi să nu resimţi gustul amar pe care ţi-l lasă o lume creată în bătaie de joc. Deoarece numai la o astfel de concluzie ne conduce sistemul lui Blaga. Matricea stilistică este o realitate evidentă, ilustrarea ei ţine de frumuseţea filosofiei blagiene. Dacă fiinţa umană aparţine erelor geologice descrise în Cartea Facerii, atunci şi factorii stilistici sunt roci care aparţin timpului genezei. Problematică este doar funcţia ontologică jucată de aceşti factori, ca şi chestiunea identificării mai sigure a numărului şi naturii lor. Cu alte cuvinte, de ce a fost nevoit Blaga, transpunând factorii abisali într-un registru metafizic, să le justifice prezenţa nu prin ceea ce sunt (aşa cum, de exemplu, descoperim în *Orizont şi stil* sau *Spaţiul mioritic*), ci prin judecăţi speculative care ar putea conduce la orice construcţie? De dragul unei construcţii metafizice? Această clădire este izbânda demersului său, dar e un templu care nu satisface pe deplin spiritul creştinismului tocmai în fundamentele sale.

Vremea fanarioților
(Gheorghe Chirtoc: „Variațiuni pe tema unui blazon”)
roman în manuscris (II)

Năstase Marin
scriitor

Narațiunea romanului se axează pe istoria unei familii de nobili greci din Țările Române, al cărei destin se împletește cu cel al familiei lui Alexandru Moruzi, care a domnit de câteva ori, atât în Moldova, cât și în Țara Românească. Este vorba de familia boierului divanit, postelnicul Dimitrie Plainos, fiul lui Iani Simichis, un grec născut într-o insulă săracă din Marea Egee, al cărui destin aventuros l-a purtat pe multe coclauri grecești, apoi aruncat de vântul norocului în Fanarul cel vestit, unde reușește să se îmbogățească, vânzând plăcinte în mahalaua Fanarului. Aici cunoaște pe viitorul domn Dimitrie Cantemir, pe care îl împrumută cu bani pentru a obține domnia. Așa a fost direcționat destinul lui Iani către Moldova, ca să-și recupereze sumele împrumutate domnitorului moldovean. Cu abilitatea și experiența sa negustorească, Iani și-a multiplicat averea în Moldova. Însă, fiind disprețuit de boierii români, s-a hotărât să pătrundă în rândul nobilimii. Cu șiretenia sa specific grecească și relațiile sale obținute în Fanar, Iani reușește să-și cumpere un „blazon” istoric, adică un document fals, măsluit cu mare artă de „specialiști” turci. Și așa ajunge Iani, negustorul grec, mare clucer în Divanul Moldovei, reușind să cumpere moșii pentru susținerea blazonului obținut cu atâta trudă. Și-a întemeiat o familie boierească prin mezalianțe în nobilimea română. Fiul său Dimitrie se dovedește tot atât de destoinic, pe deasupra înzestrat cu harul învățăturii și iubitor de cultură. Acesta continuă cumpărarea de moșii de la fiii autenticilor nobili români, decăzuți, din cauza nepriceperii în gestionarea averii și nu în ultimul rând, din cauza viciilor și risipirii averilor în destrăbălarea vieții. Ajuns boier divanit cu funcția de postelnic, Dimitrie Plainos, deși om cultivat și priceput în administrarea moșiilor, se dovedește nu numai un potentat hrăpăreț, dar are și un caracter urât, cu unele comportamente reprobabile în relațiile cu cei care-i lucrau pământurile, clăcașii rumâni și robii țigani, pe care îi determina să ia decizii disperate de a fugi de pe moșiile sale. Intriga romanului începe tocmai dintr-o „poftă” a postelnicului de a nu permite unui tânăr țigan, fierarul Floricel, rob de pe o moșie a sa, să se însoare cu Zambilica, o tânără roabă țigancă.„Pohta” postelnicului era să dăruiască nașului său, bătrânul ban Ilie Grădișteanu, pe frumoasa roabă, care îl iubea pe Floricel. Intervenția brutală a postelnicului în viața și destinele robilor săi, duce la răscoala robilor și fuga de pe moșie a tinerilor îndrăgostiți.

Dar autorul nu cade în capcana unei melodrame (tip filmul „Aferim”). Intenția sa este urmărirea destinului familiei postelnicului grec, reprezentativă în descrierea sistemului fanariot din Țările Române. Povestea lui Iani, tatăl postelnicului, este un fir retronarativ, rezultat din amintirile acestuia și ale fiului său Dimitrie, narațiune ce se desfășoară paralel cu firul narativ principal. De fapt, toată scriitura se desfășoară pe mai multe planuri, așezate în acel complex mozaicat, pomenit mai sus, într-o îmbinare armonioasă și fluentă.

Cu o soție cicălitoare și răutăcioasă, Ruxandra, provenită din familia Florescu, de boieri vestiți, postelnicul își împarte viața între activitățile în Divanul Domnesc și administrarea moșiilor, în special petrecându-și timpul la moșia de la Dâmburi, în intimitatea unei țigănci-roabe. Fiul său, Constantin(Dinu), prost crescut și răsfățat de maică-sa, ajunge un fecior de bani-gata. Fără „silință la muncă”, a trecut prin școlile domnești precum „gâsca prin apă”. Postelnicul își dă seama că cei cu școală „au trecere spre dregătoriile gospodărești ale țării, bine plătite și scutite de multe dări”. De aceea îl trimite la Viena, irosind bani pe învățătura lui, patru ani, fără să obțină un „carton de absolvire”. De la Viena a venit cu gusturi rafinate (modă, cai, trăsuri, cu aere de domn). În București se înhăitează „cu o turmă de pierde-vară, cartofori și petrecăreți” cu podărese (curve) și derbedei. Degeaba îl trimite la moșie, departe de gașca din București, că aici își face o altă gașcă cu aceleași apucături și preocupări. Legându-se de fetele răzeșilor, crează probleme celor care au grijă de el și postelnicul îl retrimite la București unde este sechestrat de o bandă de cartofori, după ce pierde banii la cărți. După ce-i plătește datoriile, se sfătuiește cu alți boieri divaniți și-l trimite la Paris,

în speranţa că va învăţa ceva. Însă odrasla sa învaţă să mintă, să fure, să risipească banii, provocând probleme şi certuri în familia postelnicului.

Pe alt plan narativ, autorul oferă informaţii istorice despre cultura românească din acea epocă, precum şi despre personajele angajate în aceste activităţi şi anume, meşterii tiparniţei Mitropoliei, cuviosul Teofilact şi ajutorul lui, cuviosul Gherasim cu fratele Ilie. Cunoscători de limbi străine şi adevăraţi patrioţi, sunt implicaţi de autor în acţiuni temerare de primirea şi descifrarea unor documente diplomatice secrete, furate de haiducii din Moldova şi de un hoţ de la un han. Palpitante peripeţiile de capturarea şi descifrarea lor de către tipograful erudit, spătarul Ienăchiţă Văcărescu şi postelnicul Plaginos. Aici autorul îşi dovedeşte arta „întocmirii" scrisorilor diplomatice emise de cancelariile puterilor europene privind intenţiile de acapararea ţărilor române. Documentele descifrate scot la iveală modul cum intenţionau aceste imperii să scoată la mezat provinciile româneşti, după cum le dictau interesele. Descifrând scrisorile, Ienăchiţă exclamă: „despre ruşi şi austrieci ştim că vor să ne scoată de sub jugul mahomedanului, zic ei şi să ne înghită, dar sub nici un jug nu ne va fi bine. După ce am văzut îngâmfarea rusului în cele două războaie şi diplomaţia neamţului cu coadă, de a ne cumpăra sufletul spre alipire, am ajuns la credinţa că mai cinstiţi ca turcii în respectarea promisiunilor date, nicio împărăţie creştină nu le stă alături"…Ai văzut cum această Franţă, care vorbeşte în Constituţia ei despre Libertate, Fraternitate şi Egalitate, ne-ar vinde oricui, numai să facă politica lui de cucerire.."(pag. 59 - era vorba de Napoleon-n.n.).

Din alt dialog al spătarului cu tipograful rezultă alt aspect: „Dacă poporul nostru crede-n Iele, Feţi-Frumoşi, Ilene Cosânzene şi în unele fiinţe de pe celălalt tărâm, poporul lor(englez-n.n.) crede în stafii, sufletele morţilor care se întorc pe pământ pentru a cere răzbunare, sau în vampiri sadici care sug sângele…".

Pe alte planuri narative se derulează activităţile din Divanul Domnesc, intrigile din familiile boierilor divaniţi, problemele Domniei cu diverse calamităţi (secetă, foamete, ciumă,ş.a.), adevărate apocalipse care decimau populaţia, evenimente descrise cu mult talent de către autor, care derulează secvenţe cinematografice uluitoare, cu mulţimi panicate de circuitul zvonurilor, deplasări din zonele afectate de ciumă în coloane de disperaţi, sau scenele de eliberarea nebunilor din mânăstirea Sărindar, flashuri fabuloase care ar aduce succesul unei eventuale ecranizări după acest roman. Cu condiţia să fie citit de un producător sau regizor.

Pe alte planuri narative sunt zugrăvite scene horror cu mazilirea domnilor fanarioţi căzuţi în dizgraţia Înaltei Porţi sau ca urmare presiunilor puterilor europene de a crea instabilitate în provinciile româneşti.

Fiind o ţară fără armată, teritoriile Valahiei, în special Oltenia, sunt călcate sistematic de achingii şi adalii(turci din insula Ada Kaleh) din slujba lui Pazvantoglu, un tâlhar de paşă de Vidin, care jefuiau satele, dădeau foc locuinţelor, violau şi luau în robie femeile, ucideau locuitorii, fără să-i oprească cineva de la aceste mârşăvii. Trupele agiei şi arnăuţii din paza domnului erau inferioare cetelor turceşti, iar jalbele la Înalta Poartă, fără niciun rezultat. În acţiunile sale de jaf, Pasvantoglu era încurajat şi susţinut de puterile europene, interesate în destabilizarea Ţării Româneşti şi slăbirea puterii otomane. De altfel, în alt plan narativ, sunt descrise acţiunile de instigare la revoltă şi destabilitate politică, de către spionii ruşi, cu scopul înlocuirii domnitorului care nu erau pe placul imperiului ţarist. Autorul descrie cu multă măiestrie desfăşurarea acestor acţiuni destabilizatoare ale ruşilor, a căror tradiţie, se pare că se repetă şi în zilele noastre.

Prin impresionantele descrieri ale evoluţiei şi dezvoltării Bucureştiului din acele vremuri, cu mahalalele sale pitoreşti, cu acea lume pestriţă de boieri, negustori, sărăcime, arnăuţi, turci, tineri şcoliţi în Occident, cu un mozaic vestimentar halucinant, romanul devine extrem de interesant. Rafinatul spirit de observaţie, împletit cu studiul istoric minuţios şi cu arta sa de talentat narator, au condus la realizarea atmosferei autentice a epocii fanariote, făcând din acest roman o carte de referinţă pentru cunoaşterea acelor misterioase vremuri.

Prin revelarea adevărurilor din politica internă şi externă a Principatelor Române, din vremea fanariotă, a influenţelor şi presiunilor din partea puterilor occidentale, a repetatelor războaie purtate pe teritoriile româneşti, romanul clarifică o serie de cauze şi consecinţe a situaţiei economice şi social-politice din epocă, clarifică de ce domnii erau atât de des schimbaţi, de ce erau nevoiţi să asupreasca populaţia şi de ce ţările române erau în acel stadiu de înapoiere. Romanul doctorului Chirtoc a răspuns la toate aceste dureroase întrebări, prin complexul de intrigi, acţiuni, prin „descifrarea" scrisorilor emise de cancelariile imperiale şi, nu în ultimul rând, prin acţiunile personajelor şi dialogurile dintre ele.

Prin toate cele enumerate, consider că romancierul Gh. Chirtoc a reuşit să facă lumină în această „gaură neagră" din istoria noastră. De aceea cred că romanul merită să fie citit de oricare iubitor de literatură şi istorie. Transpus într-un scenariu de film, merită să fie ecranizat, având în vedere caracterul spectaculos al temei şi fabuloasele sale intrigi şi acţiuni.

O pregustare cu...
V.A. Urechia (II)

Livia Ciupercă
scriitoare, jurnalistă

Pentru fidelii cititori ai revistei „AXIS LIBRI", ofer, cu drag, a doua serie de porții de „*ghiveci*" veaurechiste, inspirate din binecunoscutul – sau prea puțin cunoscutul volum: **Ghiveci**, editat de V.A, Urechia, în anul 1894. În numărul trecut al revistei ați lecturat primele trei porții de „*ghiveci*" urechiste, urmează încă cinci, și ultimele. Lectură plăcută!

A patra porție de „*ghiveci*" urechistă

Dar exercițiul, numit Plagiatul, cum ți se pare? Actual. Comic de actual. Oare și Anton Bacalbașa a fost prins cu mâța-n sac?! Doamne, ce minune?! Se aduc argumentații serioase: coloana din stânga, frazări, în franceză, autor: Charles Georges Leroy – în dreapta, frazele plagiate... Și pentru fiecare exemplificare, și-o argumentație, ieftină, de doi bănuți: *<n'am plagiat după Leroy, fiind-că nu l'am citit...>* Bietul om, găsit-a și el, acolo, o motivație, ceva, cumva... Dar ai noștri plagiatori, cum s-au comportat? Cu liniuță de unire sau cu apostrof? De, nu pot fi toți, precum omul-maximă... Și intransigența își are culmile ei, noroc de unii care – indiferent de... cauze și efect... susțin sus și tare: „*respect opinia adversarului...*"

În ceea ce-l privește pe autorul *Ghiveciului*, distinsul doctor și... academician... [Pe bune, nu cu șagă!] observăm că împrumută tehnicile lui Maiorescu – din „**Beția de cuvinte**". Victima sa se numește Niculae Pătrașcu, iar notațiile șfichiuitoare înfloresc, sub genericul „*Niculaizme*". Și nu zâmbiți a râdere, vă rog! (V.A. Urechia – **Ghiveci**, 1894)

*

A cincea porție de „*ghiveci*" urechistă

Interesant! Pentru balul unui An Nou (nici nu importă care!...), domnițele din înalta societate se pregătesc de zor. Nu doar toaletele-s pe locu' ntâi... Pe bune!... V. A. Urechia, atent la tot și la toate – deh! un politician se cuvine a cunoaște și a consemna tot... [chiar și ce se vede-n budoarul domnițelor!...] Face și un inventar al tuturor cosmeticalelor folosite de madamele zilei... [fără șagă!]: „*325 cutii pudră, 400 flacoane cremă, 520 bastoane pentru buze, 12 kg. păr...*" și-a se reține, totul de... firmă, cum am zice noi astăzi. Și-ntrebarea firească de-acum răsare în mintea distinsului domn: „*Prin ce aberațiune a minții, femeile își pot închipui că pictura obrazului lor poate înșela pe cineva...*" Politicos, dar drastic:

„*Geaba, Doamnelor, goliți cutiile cu pudră, oricâtă pudră, oricât praf ne-ați arunca în ochi, tot nu veți reuși să ne orbiți într'atât, încât să nu distingem carminurile artificiale de carmenii naturali!...*" *De fapt, nici n-avem cum a nu-i da dreptate, nu*? „*Naturelul*" – e „*naturel*", ce mai!...

„*Geaba, Doamnelor întindeți pe pielea voastră atâtea celebre <creme>, buzele voastre, stomacul nostru, între <Crema Simon> și <Crema Capșa> nu ezită, ele pururea aleg pe aceea a lui <Riegler>. Și nu <creionul> cu care v'ați încondeiat va putea servi ca să vă înscrieți pe carnetul inimii noastre...*" Nu se inventase termenul „*a farda*"!

„*Geaba, Doamnelor, cârlionții voștri sunt prea pârliți de căldura fierului, ca să mai poată rezista la căldura iubirii noastre...*" Și cât de dură este comparația!...

„*Vermionul – mercurul – cu care roșiți buzele voastre e inutil, pentru mulți dintre noi cel puțin, afară numai dacă prin el nu vreți să adeveriți vorba ceea, care spune că în natură <remediul se găsește lângă râu>*".

Acum, din parte-ne, se ițește o firească întrebare: Dar doamna distinsului V.A. Urechea nu se sulemenea oare?! Dar... cine-ar mai putea a ne răspunde?!...

Și-oricât am vrea a-l contrazice, totuși, V.A. Urechia are dreptate:

„*A fost o vreme când amorul era orb; vremea aceasta a trecut...; bietul amor a fost atât de păcălit* [am zice noi, cam imparțial dorim a fi: din ambele talere, nu tabere...], *încât azi și-a aruncat batista de la ochi, el nu se mai joacă de-a <baba-oarba>. Amorul și-a cumpărat și binoclu* [Ei, nici chiar așa! Oricum, fiți liniștiți/liniștite, el nu pătrunde și în inima pacientului...] *Credeți-mă, Doamnelor, renunțați la pictură... inutil, fiice ale Evei, să ne tentați cu mere vopsite!...*" (V.A. Urechia – **Ghiveci**, 1894)

*

A șasea porție de „*ghiveci*” urechistă

Și iată-l pe distinsul deputat V.A. Urechia propunând o nouă Taxă, pentru a ușura, cumva, bugetul țării... „*Taxa de Dame*” și o nouă funcție, aceea de „*Inspector de Dame*”. Și cum modelul englezesc pare incitant, onorabilul recurge – nici mai mult nici mai puțin – la Legea din Anglia anului 1770, care glăsuiește cam așa:

„*Orice femeie, de orice vârstă, virgină sau văduvă, care în urma publicării acestui act va înșela, seduce ori ademeni la însurătoare pe vreunul din supușii Majestății Sale, prin ajutorul parfumurilor, părului fals, crepoanelor de Spania și a altor cosmetice; ori prin ajutorul corsetelor, a ghetelor cu tocuri, ori a șoldurilor false, va fi pedepsită de legile actualminte, în vigoare contra fermecătoreselor și căsătoria va fi declarată nulă și de nul efect...*”

Cred, distinsul academician, istoric, politician etc. a pierdut ocaziunea de a-și înnobila palmaresul și cu o asemenea titulatură...

Acum, pe la noi, „*virgine*”, „*văduve*”, pe ici – pe colo, „*ademenind*” cu îmbrăcămintea?! Micuțele noastre sulemenite-s puțin cam dezbrăcate, nu mai vedem „*corsete*”, „*crepoane*”, „*șolduri...*”, însă... falsuri... cât nici cu mintea nu gândești!... Și la femei – și la bărbați!... [Sfinte Sisoe!...] În ceea ce privește căsătoria – doar Domnul, Slăvitul, mai înțelege ce-i azi?!...

Ei, dar ce-i fain, distinsul V.A. Urechia e dispus – chiar – să intre și-n Administrație... Ce mai, cui nu i-ar surâde funcția de „*Inspector de Dame*”, pentru a constata și consemna niscaiva „*fraude feminine*”?!... Câte oferte, câte oferte!... Se sparie gândul!... (V.A. Urechia – **Ghiveci**, 1894)

*

A șaptea porție de „*ghiveci*” urechistă

La 1894, când Bucureștiul sărbătorea 430 de ani de atestare istorică, putea distinsul istoric să nu imortalizeze momentul? Firește, dar în culori sumbre. Consemnează: *microbi, soacre, câini turbați, spiritiști... Baluri...*, care *conspiră contra pungilor noastre...* Momente în care *e mai periculos să te arăți pe ulițele capitalei, decât să treci prin pădurea Vlăsiei...* La coafor – ca *în gura lupului* [Se referă la prețurile solicitate!] Și iată-l pe onorabilul Urechia alternând între „*Epidemia balurilor*” sau „*Balul victimilor*”, care ar ușura mai cu sârg punga?!... (**Epidemii**) Deopotrivă, pare interesat a ni-l prezenta și pe Ioniță Gușatu – gușat „*numai la creier*”, unul dintre „*cei mai convinși membri ai clubului Sotir...*” [Cu cine l-ai asemui în zorii timpului acest' ?] Oricum, zice-se, un utopic (optimist), așteaptă, cu vii speranțe răsărind „*soarele lumei nouă*”. Să fi fost iluziile lui „*hrănitoare*” cuiva?!...

Dar cu **Bebelache**, scriitorul V.A. Urechia coboară, cătinel-cătinel, printre cărările fantazismului, conturând scheletul unei satire necruțătoare la adresa unei „*fracțiuni politice, care promovează o lume nouă*”, zice-se, „*oameni ai viitorului*”, model fiindu-le oficiosul lor, „*Spanacul viitorului*”. [Să fi fost și comestibil?!]

Ce mai, tristețea domină: „*E greu să trăiești în <alcătuirea burgheziei> fără ca să pierzi câte ceva... <Moartea burgheză> – trist rezultat al robiei economice, cum ar zice Ioniță Gușatu – te face să pierzi membri iubiți ai familiei, iar anii care ți se adună pe cap te fac să pierzi speranțe și păr, iluzii și dinți. Unu'și pierde vremea, altul răbdarea, iar pe când Ghiță Porcu'și pierde rușinea, și poliția... pe urma lui Mărunțelu, Moț își pierde... mințile...*” (**Supărarea <Precederei>**) Deh, fiecare pierde... ce nu mai poate păstra, din prea plinul neputinței sale… (V.A. Urechia – **Ghiveci**, 1894)

*

A opta porție de „*ghiveci*” urechistă

O, dar despre o încântătoare săptămână petrecută la Sinaia, nu vreți a ști nimic? Într-o slăvită zi de 5 iunie, cândva, la sfârșit de secol al XIX-lea, firește. „*Cu obișnuita-i întârziere...*”, C.F.R. nu se dezminte – *au minte...* [Adică, au memorie bună!] Sunt corecți în întârziere, ca și în tarifele practicate, inclusiv în mileniul al III-lea. Foarte calculați: bombasticismul întârzierilor se cuvine echilibrat cu tarifele, nu-i la mintea cocoșului? Deh, plăcerile – costă! Și care-i of-ul, mă rog, dacă te afli-n stilata stațiune Sinaia? N-aș prea zice... Și totuși... Luni, plouă – ca de obicei. Doar suntem la munte! „*Barometrul are <tendințe...>*” cu dinți... Miercuri, „*vremea s-a schimbat: pe lângă ploaie s'a stârnit și vânt, da ce vânt! face concurență poliției?!... Ploaia face băşici pe șosea...*” Și uite-așa, „*spectrul reumatizmului*” (neapărat cu „z”) *îmi trecu pe dinaintea ochilor...*” Numai?! Joi: „*Ai zice că ard pădurile, așa de groși se ridică aburii de pe munți. O ploaie măruntă cade încet, liniștit...*” „*Otelierul*”, un neamț simpatic, e încântat și „*radios*”: „*Ce vrem bun!...*” ?!!! „*Asta nu plouă, asta burează, asta la noi vrem frumos...*” Vineri, „*prin somn aud cum îmi bate în geam...*” Plecăm în excursie? „*Aș! e ploaie torențială...*” Adio excursie!... Sâmbătă... plus piatră... Dar barometrul punctează... „*beau fixe...*” Duminică. „*Am murit!*” Un foc de „*o jumătate de stânjeni*” – reușește să scoată „*umezeala*” frumoasei stațiuni. „*Aburii ieșeau din încheieturile mele, ca din pădurile Peleșului...*” Ce plăcut când revii la viață, cu amintiri... plouate (sau, nepoluate). Mai bine nu... Somn ușor! (V.A. Urechia – **Ghiveci**, 1894)

Mioara Bahna și „Zig-zag prin literatura lumii”

a.g. secară
bibliotecar, Biblioteca „V.A. Urechia”

Mioara Bahna nu este un critic blazat. Caută mereu noul, este conștientă că dacă nu ești la curent cu tot, atât cât se poate, nu poți fi considerat un critic serios. Dovadă sunt nu numai articolele care apar consecvent, semn al hărniciei, ci și cărțile domniei sale, pe care le știu mai mult sau mai puțin.

Dacă la început, ludic și auto-critic, își intitula volumele „Aventura lecturii” (cu subtitlurile „Scriitori străini”, „Poezie română contemporană”, „Proză română contemporană”), acum, existențial vorbind, parcă încearcă o evadare… în zig zag, o evadare spre esențe, întorcându-se, de fapt, dacă putem spune așa, măcar diacronic vorbind, la dragostea dintâi, cronica de carte străină…

Preocupată de fundamentarea teoretică a demersurilor sale mai mult decât binevenite, scrie și publică, de pildă, și câte un studiu intitulat „Procesul de creație, între divin și uman”, ca prefață la prima carte cu scriitori străini, arătând că dragostea pentru literatură nu este numai una strict organică, ci și una rațională, căutând a înțelege „misterul originii și al acțiunii” artelor cuvintelor asupra oamenilor, „indiferent de epocă și de loc”, deoarece forța cathartică a artelor chiar este un mister!

Ionel Necula în prefața intitulată frumos „Mioara Bahna, în deschidere spre universalitate”, prefață la „Zigzag prin literatura lumii”, scrie despre „o lăcomie epistemică a spiritului care vrea să cuprindă tot și să dea seama critic de ceea ce a cuprins”… Eu i-aș zice o poftă aristocratică, elegantă de frumusețea cuvintelor și de grandoarea literaturii cu adevărat importante, dincolo de orice iluzie a literaturii ori deziluzie a criticii literare…

Și numele scriitorilor pe care îi alege pentru delectare, dar și pentru „știință” pot spune multe, atât cele din primul volum, cât și din cel de-al doilea, multe dintre ele aparținând unor scriitori care îmi plac și mie: Saul Bellow, Pascal Bruckner, Ismail Kadare, Orhan Pamuk, Saramago, Tournier, Italo Calvino, Dino Buzzati, William Golding, Kundera, Llosa, Murakami, Gabriel Garcia Marquez, Alain Robbe-Grillet, ca să mă refer strict la cei citiți de subsemnatul într-o măsură… consistentă!

Criticul Mioara Bahna informează onest cititorul potențial despre ceea ce va descoperi, ca pe o nouă viață, mai bună sau mai puțin bună, posibilă sau probabilă, în cărțile propuse. De la Pascal Bruckner, par exemple, poate nu alege cea mai bulversantă carte, dar atunci când „escaladarea răului”, în cheie satiric ironică, „scapă de sub control” imposibil să nu vrei să știi deznodământul, iar observația de final, aceea că „pentru un cititor din spațiul românesc, ceea ce aduce scriitorul francez în cartea sa este o formă de deja vu” este mai mult decât obiectivă! Ba, aș spune, că este chiar o formă deranjantă de muncă inutilă din partea scriitorului! Mai ales când irosește tușele groase! Comparativ, fiindcă s-a observat că Mioara Bahna poate fi unul dintre cei mai promițători comparatiști – asta pentru că și citește, nu ca un critic foarte cunoscut care a spus că el nu mai citește, dar atunci ce fel de critic mai este?! -, un „1984” chiar te înfioară, ca și „451 grade Fahrenheit”, pe când umorul gratuit din unele cărți ale lui Brukner este iritant…

În altă ordine de idei, ca orice critic serios, Mioara Bahna este în căutarea cărții, cărților perfecte, meditând indirect și asupra rostului literaturii… Aflându-se încă la nivelele analizei, cu siguranță pregătește o sinteză care va fi un portret al scriiturii actuale, atât de la noi, cât și din lume.

Într-un fel, este tot o aventură această provocare, printre demonii literaturii, într-un labirint din care poate, cândva, cititorul critic va găsi scăpare, dacă nu cumva chiar consideră că paradisul poate fi și casa tuturor cărților scrise vreodată. Cu un amendament: să rămână, totuși, numai cărțile care le-au plăcut îngerilor la judecata de apoi a oricărui scriitor!

Restul s-ar putea să se regăsească în infern sau, cine știe, poate în purgatoriu!

Mai subliniez un alt merit indiscutabil al cărții de astăzi: la câte cărți apar, cu siguranță nu apucăm să le citim pe toate, iar o astfel de culegere de cronici de carte cerne într-un fel, dacă nu chiar valorile, măcar subiectele, care te pot atrage sau nu! Deoarece, alegând crema cremelor, cu câteva excepții de scriitori mai puțin cunoscuți, cum sunt Alberto Ongaro ori Laurent Graff, a găsi defecte și a le evidenția chiar este greu!

Dimitrie Cuclin și Constantin Brâncuși

O prietenie fără granițe

Letiția Buruiană
publicistă, eseistă

Între 1907 – 1914, când a studiat la Paris, muzicianul și filosoful gălățean Dimitrie Cuclin a legat prietenii însemnate. În acea perioadă, s-a împrietenit și cu sculptorul Constantin Brâncuși. Despre acesta se știa că nu era chiar un personaj monden și închega relații de prietenie cu greu. Cuclin i-a fost însă un prieten constant încă din perioada studiilor la Paris, iar în ce-l privește pe Brâncuși interesul și aprecierea lui pentru muzică și muzicienii români, în acea perioadă, s-a manifestat îndeosebi față de Cuclin, Constantin Brăiloiu și Maria Tănase.[1] În amintirile sale compozitorul gălățean relatează despre dificultățile bănești pe care le aveau, dar și despre discuțiile artistice și hoinăreala lor: „Am plecat împreună spre Anthony unde locuiam. Pe drum, Brâncuși s-a oprit în fața fântânii lui Molière, pe care a găsit-o destul de „evocatoare". Am plecat mai departe. Și după un scurt popas la viitorul compozitor Mihail Andreescu – Skeletti, am trecut podul de pe Sena. Vaporașele ne surâdeau răutăcios, în timp ce statuile din grădina Luxemburg îi apăreau lui Brâncuși „ca niște mumii"…"[2] Despre această frumoasă relație, Cuclin mărturisește cu umor că nu-și amintește exact cum l-a cunoscut pe sculptor, probabil că s-a întâmplat în atelierul și apartamentul pictorului Emil Damian, dar au devenit atât de buni prieteni încât au ajuns să se ignore reciproc.

Istorisind o plimbare cu Brâncuși la Paris, Cuclin adoptă același stil al dialogului lapidar, utilizat și în pseudo-eseurile sale filosofice, inserând pe lângă schimburi de replici banale sau ludice și aserțiuni cu substrat reflexiv adânc:

„- Uite!/- Ce?/ - Fântâna lui Molière./ - Și dacă…/ - Îți place?/ - Nu./ - Nici mie./ - Nu te-am întrebat./ - Da' l-ai văzut măcar odată?/ - Pe cine?/ - Pe Molière./ - Nu./ - V-ați născut în același an, adică sub auspiciile aceluiași geniu./ - Tocmai de aceea./ - Da' l-ai citit măcar?/ - Deloc./ - Păcat!/ - Cum?/ - L-ai fi cunoscut./ - Și mai puțin. O imagină se transformă prin prisma spiritului altcuiva./ - Cum de nu-ți place și cum ar fi putut să-ți placă?/ - Ar fi putut să-mi placă dacă semăna./ - Și nu seamănă?/ - Nici un pic./ - De unde știi?/ - Vezi-ți de muzică!/ - Mi-am văzut de drum./ - Unde ți-i gândul?/ - Spre infinit./ - Și mie./ - Se poate./ - Da'încotro ți-i infinitul?/ - Încolo./ - Curios!/ - Cum așa?/ - Mie, încoace./ - Păi, tot acolo./ - Cum?/ - Ce ți-i încoace și ce ți-i încolo?/ Cum ce ți-i…?/ - Tot una./ - Ce?/ - Infinitul e unul și același; așa că dai de el ori încotro, încolo-încoace, la dreapta – la stânga, în sus – în jos. El înghite și pe Dumnezeu și pe dracu', îi mistuie și pe unul și pe altul și-i face tot o zeamă."[3]

Prietenia cu Brâncuși s-a reactivat în perioada șederii lui Cuclin în Statele Unite, iar după întoarcerea acestuia în țară și-au adresat reciproc „dedicații" artistice. Astfel, familia Cuclin a primit în 1930, ca dar, o sculptură (un cap) – Prometeu[4], iar Dimitrie Cuclin a dedicat compoziția „Hora" ansamblului de la Târgu Jiu, în 1938[5].

Chiar dacă sub aspect muzical, experiența din perioada americană a lui Cuclin nu a fost un mare succes, el nereușind să se afirme suficient în atenția publicului american, participarea la viața spirituală a comunității românești din State și implicarea activă în promovarea culturii românești a fost constantă. Exemplară, în acest sens, este solicitudinea cu care a făcut demersuri pentru a pregăti primirea lui Brâncuși în SUA, la începutul anului 1926. Din corespondența trimisă de Cuclin lui Brâncuși, reiese că acesta a promovat personalitatea sculptorului într-o recenzie în ziarul emigrației românești din Cleveland, Ohio, intitulat „America". Articolul cuprindea o introducere biografică, apoi urmau considerații asupra stilului său unic. Disociindu-l de Rodin, muzicianul afirma: „opera lui Brâncuș [sic] e, în acelaș [sic] timp, originală și logică, personală și umană, nouă și perfect tradițională, însemnând un nou progres în mentalitatea artistică universală și așezând pe autorul ei în fruntea artiștilor contemporani ai lumii întregi."[6] Totodată, aflăm că Brâncuși era invitat la o expoziție deschisă la Wildenstein Galleries,

647 Fifth Avenue, ca reprezentant al Franței, iar un motiv particular al vizitei lui era și clarificarea situației succesorale a peste treizeci de lucrări ale sculptorului achiziționate cu mai mult timp în urmă de un colecționar milionar american. Presupunem că această participare la expoziție și demersurile făcute de Cuclin pe lângă un anume domn Wolfson, un avocat evreu stabilit în State de vreo două - trei decenii, care era președintele societății evreilor români, i-au deschis sculptorului noi oportunități de relaționare. Aceasta s-a întâmplat pentru că Wolfson, la rândul lui, dorea să-i facă lui Brâncuși cunoștință cu un conferențiar care scrisese despre lucrările sale.[7]

În 1930, muzicianul s-a întors în țară. Se pare că la această decizie a contribuit afirmația lui Enescu că muzica lui nu era înțeleasă de către americani, dar și îndemnului lui Nicolae Iorga, pe care l-a cunoscut personal în State. Sosit mai întâi în Franța, familia Cuclin primește de la Brâncuși covoarele lucrate de soția sa, lăsate la păstrare înainte de plecare, dar și un cap de copil în ghips, ca dar din partea sculptorului, probabil acel Prometeu menționat mai sus.

Afinitățile celor doi sunt profunde și explicabile prin aceea că țin de matricea stilistică românească[8]. De aceea se remarcă și unele similarități prin modul de înglobare în arta lor a elementului folcloric românesc, mergând până la originile cele mai îndepărtate ale artei, când aceasta se manifesta în mod sincretic. Cei doi mari artiști completează în cultura română un traseu al reintegrării în mit prin restabilirea unui echilibru cosmic și, implicit, prin restabilirea armoniei divine. Bucuria pură a fost punctată ca o caracteristică a artei lui Cuclin de criticul C. Tuchilă, acesta etichetându-l drept „un geometru al fericirii". Ideea este întărită și de propria afirmație a lui Brâncuși: „Nu căutați formule obscure și mistere. Căci ceea ce vă dăruiesc eu este bucurie curată. Contemplați lucrările mele până le vedeți. Cei aproape de Dumnezeu le-au văzut".[9]

Poziția lui Cuclin față de modernism, la modul general, este marcată de critica puternică pe care muzicianul o aduce noilor experimente artistice de tip avangardist în muzică. El blamează «dezrădăcinarea de trunchiul și rădăcinile vitale – coordonatoare și centralizatoare – ale tradiției» și constată degenerarea esenței muzicale într-o «sterilă acusticitate».[10] Modernitatea celor doi rezidă tocmai în reînoirea expresivă și conceptuală a tradiției autentice românești și universale. Ceea ce e cu adevărat esențial în artă – mișcarea - reprezintă atât pentru Cuclin, cât și pentru Brâncuși dimensiunea ascunsă, transcendentă a artei. Sistemul funcțional al artei, în viziunea filosofică a muzicianului, este construit din „funcțiuni" descendente și ascendente care se mișcă spiralat la infinit, un sistem care ne trimite cu gândul la coloana brâncușiană a infinitului. Ilustrarea transcenderii limitelor binomului spațiu-timp în arta sculptorului o regăsim și în următoarele sale argumente: „Prometheului[11] meu, dacă este așezat cum trebuie (pe un soclu), îi poți vedea capul cum i se lasă pe spate, peste umăr, în vreme ce vulturul îi devorează ficatul…"; „Eu nu creez păsări, ci zboruri".[12] Similaritățile se întâlnesc, evident, și în considerațiile celor doi despre prietenie; Cuclin afirma: „Nu un «frate» trebuie să vezi în aproapele sau în departele tău, ci un «alter ego»[13]; astfel, uciderea nu-i un fratricid, ci o sinucidere", iar Brâncuși remarca: „Prietenia rămâne oglindirea în alter ego. Ea este mai puternică în adolescență și ca flăcău – apoi slăbește după însurătoare și reînvie, din nou la bătrânețe".[14] Cultivând genul aforistic, Dimitrie Cuclin dă dovadă de încă o trăsătură ce-l apropie de celebrul artist plastic: aceea a stilizării formei până la granița cu Esența. Totodată, remarcăm că printre calitățile proteice ale lui Cuclin se numără și această putere de stăpânire a timpului prin concizia formei comparabilă cu cea a lui Brâncuși.

Note:

1. Doina Lemny, *Constantin Brâncuși*, Iași, Junimea, 2005, p. 142;
2. Ella Istratty; Dan Smântânescu, *Convorbiri cu Dimitrie Cuclin*. București: Editura Muzical, 1985, p. 61;
3. Dimitrie Cuclin, *La Paris cu Brâncuși*, În: *Caiete critice*, nr. 5-7(175-177), 2002, pp. 113-114;
4. Idem, p. 112;
5. Viorel Cosma. *Brâncuși and the world of Music*, În: *Plural magazin*, nr. 11, 2001. Disponibil în Internet: http://www.plural-magazine.com/article brancusi-and-the-world-of-music.html;
6. Doina Lemny. *Op.cit.*, 447;
7. Ibidem, pp. 177, 178;
8. D. Cuclin a studiat folclorul din zona Gorjului la începutul deceniul al doilea interbelic;
9. C. Brâncuși, *Despre artă*. În: Constantin Zărnescu, *Aforismele și textele lui Brâncuși*, Cluj, Editura Cartimpex, 1998, p. 102;
10. Ella Istratty, O*p.cit*., p. 64;
11. Una din cele două copii în bronz ale capului de Prometeu a fost dăruită de Brâncuși pictoriței Zoe Cuclin (n.a);
12. C. Brâncuși. *Op. cit*, pp. 118, 122;
13. D. Cuclin, apud Balaban, Romulus. *Români care au devenit celebri*, Cluj-Napoca: Dacia, 1979, p. 132;
14. C. Brâncuși, *Op. cit*., p. 233;

Oana Marinache
Un omagiu adus arhitecților români și străini

Radu Moțoc
inginer, publicist

Când vii în contact cu un arhitect ai senzația că este un fin cunoscător al artelor plastice, dar și un foarte bun inginer constructor. În realitate el se consideră un produs al celor două, dar pe care le combină fericit având capacitatea rafinată de a crea un proiect în care se reflectă cele două meserii. Din acest motiv, la facultatea de arhitectură, ca și la cea de medicină sau de arhitectură navală se studiază șase ani.

Din păcate, în prezent nu sunt menționați arhitecții care au proiectat clădirile importante printr-o placă în care să se precizeze și proprietarul, dar și anul când a fost finalizată clădirea. Cunosc puține orașe în care sunt aplicate astfel de plăcuțe care semnalează un monument protejat, printre care menționez: Brăila și Sibiul.

O surpriză plăcută a fost momentul lansării a mai multor cărți la simpozionul *Monumentul* de la Iași din anul 2015, în care autoarea **Oana Marinache**, într-o sală special amenajată din *Palatul Culturii* din Iași, a prezentat mai multe volume. Autoarea, cu toată tinerețea ei, este deja o consacrată specialistă în istoria artei și conduce în calitate de președinte *Asociația și Editura Istoriei Artei*.

Ne face o deosebită plăcere să prezentăm câteva din aceste volume apărute recent într-o colecție intitulată: **Arhitecți uitați**

1. Arhitectul elvețian Louis Pierre Blanc (1860-1903) Volumul 1. Printre clădirile reprezentative merită a fi semnalate următoarele:

- Institutul Botanic din București (1891 – 1893)
- Universitatea din Iași (1893-1897)
- Facultatea de medicină din București (1893-1901)
- Ministerul Agriculturii din București (1891-1897)
- stațiunea balneară de la Lacul Sărat- Brăila. (1895)

2. Edmond Van Saanen – Algi (1882-1938). *De la Baletele rusești la Palatul Telefoanelor*. Volumul 2.

Lucrarea constituie o colaborare fericită între Oana Marinache și Gabriel Badea-Păun de la Paris. Volumul frumos ilustrat și bine documentat pune în valoare câteva din proiectele acestui remarcabil arhitect:

- amenajarea conacului familiei Chrissoveloni de la Ghidigeni (1915), județul Galați, care cuprinde o mare sală de concerte și tenis, un pavilion de vânătoare, casa administratorului, și un mausoleu neoclasic, inspirat de templul zeiței Athena de pe Acropole.
- Palatul Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București (1924-1926)
- Palatul Telefoanelor din București (1931-1933)

3. Cristofi Cerchez (1872-1955). *Un vechi arhitect din București*

Acest volum face parte din **Colecția monografii**.

Cristofi Cerchez, de origine armean, a proiectat peste 50 de imobile de arhitectură privată și publică printre care menționăm:

- Biserica Sf. Ap. Petru și Pavel din Alexandria (1902-1904)
- vila dr. Nicolae Minovici din București (1904-1905)
- Arhivele Statului de la Mănăstirea Mihai Vodă (1909)
- Biserica Sf. Neculai din Țigănești, Alexandria (1909-1910)
- Biserica Popa Nan din București (1910-1916)
- casa dr. Mina Minovici din București (1913)
- Institutul Medico-Legal din București (1913-1914)
- restaurarea Palatului Sturdza

- Maternitatea Polizu (1924-1926)
- vila Nae Ionescu din Brăila (1926)
- Catedrala Episcopală Sf. Alexandru din Alexandria
- Mănăstirea din Vălenii de Munte (1941-1942)

4. Arhiva de arhitectură 1830 – 1860. Editura Istoria Artei

În această colecție unică de planuri și schițe, Oana Marinache și Cristian Gache au putut contura cariere ale unor personalități care și-au desfășurat activitatea în perioada respectivă, care cu siguranță vor contribui la cunoașterea istoriei orașului București și mai ales la redescoperirea patrimoniului arhitectural. Perioada aleasă coincide cu administrația generalului Kiseleff (1829-1834) și se încheie cu interimatul caimacanului Alexandru D. Ghica (1856-1858). Bucureștenii datorează domnitorilor Gh. Bibescu (1842-1848) și lui Barbu D. Știrbei (1849-1856) multe din proiectele edilitare precum: parcul Cișmigiu, parcul Kiseleff, construirea Teatrului Național, Șoseaua Herăstrău-Băneasa, prima școală de limba română pentru fete și Școala Centrală din București. Tot în această perioadă, domnitorul Știrbei a susținut înființarea unor instituții publice precum Școala de Agricultură de la Pantelimon, Școala de Arte și Meserii de la Mavrogheni, Grădina Botanică, Școala de chirurgie de la Mihai-Vodă[1].

Personalitățile din domeniul tehnic cuprinde 35 de nume în majoritate de origine străină, dar care au semnat proiecte publice importante pentru perioada respectivă.

5. Știrbey: reședințe, moșii, ctitorii

6. Reședințele Știrbey din București și Buftea. Arhitectură și decorațiuni interioare

7. Traseu urban București

O interesantă abordare privind punerea în valoare a mai multor arhitecți, care au realizat de-a lungul timpului clădiri în București pe care le admirăm atunci când trecem pe lângă ele, aparține tot doamnei Oana Marinache, care a realizat deja o colecție pe care intitulat-o „**Traseu urban București**" care au apărut începând cu anul 2013 la Editura „Istoria Artei". Fiecare broșură frumos ilustrată cu acele clădiri proiectate de un anumit arhitect conține 10 pagini și sunt grupate pe diverse trasee în care sunt indicate adresele și fostul proprietar. Evident, nu lipsesc date importante din viața arhitectului axate pe formare profesională. Astfel, un doritor să le vadă fizic are la îndemână adresa și imaginea fațadei pentru a putea fi ușor identificată. Credem că această inițiativă vine în sprijinul autorităților locale și a Comisiei Monumentelor Istorice în vederea inscripționării pe acele plăcuțe a câtorva date utile pentru cei care apreciază arhitectura și istoria localității.

7.1. Arhitect Duiliu Marcu (1885-1966)

Remarcabil profesor la Academia de Arhitectură din București, academician, Duiliu Marcu a convietuit stilistic între eclectismul academic francez și avangarda modernismului interbelic și a excelat prin arhitectura interioarelor. A știut să facă trecerea de la stilul național practicat de Ion Mincu și Petre Antonescu la modernismul funcțional[2]. Dintre clădirile proiectate de Duiliu Marcu menționăm:

- Hotel Athénéé Palace, renovare (1925-1927) și extindere cu o aripă nouă (1938-1939)
- imobilul Kretzulescu (1936)
- extinderea Palatului Universității cu Facultatea de Matematică (1936)
- Ministerul Economiei (1934-1941)
- Academia Română cu săli de lectură și birouri (1936-1938)
- Ministerul Transporturilor (1934-1937)
- Școala Superioară de Război Carol I (1937-1939)

- Palatul Victoria (Ministerul Afacerilor Străine) (1937-1952)
- Opera de Stat din Timișoara (1923-1928)
- Gara Regală din Sinaia (1936-1938).

7.2. Arhitect Albert Galeron (1846-1930)

- Stilul adoptat de acest arhitect se încadrează în cel academic francez cu elemente neoclasice. Bun prieten cu fii domnitorului Gh. Bibescu care locuiau la Paris, a fost încurajat de aceștia să vină în România în anul 1883.

Dintre proiectele realizate de Galeron se detașează câteva care sunt adevărate bijuterii arhitecturale din București și țară, precum:

- Ateneul Român (1887-1894)
- Banca Națională a României (1883-1889)
- Filiala Băncii Naționale a României din Galați (1885-1886)
- Conacul Dimitrie Ghica-Comănești (1890)
- Palatul de Justiție din Craiova (1891-1892).

7.3. Arhitect Ernest Doneaud (1879-1959)

Prima perioadă a activității sale poartă amprenta arhitecturii eclectice a școlii franceze, realizând mai multe vile emblematice pentru gustul protipendadei bucureștene. A doua perioadă a carierei sale se încadrează în curentul modernist, adoptând și elemente Art Deco, precum la Palatul Lido[3]. Semnalăm câteva din proiectele remarcabile ale acestui arhitect:

- Cercul Militar (1912-1923)
- Hotel Palace (?-1923)
- Hotelul Lido (1928-1930)
- Biserica Visarion din București (1910-1913)
- Palatul de Justiție din Ploiești (1924-1933)
- Hotel Palace , Băile Govora (1910-1914)
- Extinderea Teatrului din Chișinău (1936)

8. Casele arhitecților, care sunt prezentate într-o interesantă perspectivă a istoriei capitalei prin ilustrarea caselor construite sau locuite de arhitecți. Acest mesaj vine ca o replică a cunoscutelor case locuite de mari scriitori, puse în valoare prin inscripții amplasate pe fațadele clădirilor, în timp ce locuințele arhitecților sunt total necunoscute. Oana Marinache a identificat peste 60 de locuințe pe care le prezintă în acest pliant pe cinci trasee inteligent ordonate și publicată în anul 2015.

Semnalăm asemenea case a câtorva dintre cei mai cunoscuți arhitecți precum:

- Casa Cristofi Cerchez din str. Șf. Ștefan nr. 13 A, (1927)
- Casa Louis Blanc din str. T. Arghezi nr. 22 (1892-1893)
- Casa Grigore Cerkez din str. Dumbrava Roșie nr. 14 (1922)
- Imobil Ion I. Berindei din str. Paul Greceanu nr. 41 (1937)
- Casa Paul Gottereau din str. G. Clemenceanu nr. 7
- Casa Arion locuită de Edmond Van Saanen-Algi din str. G. Clemenceanu nr. 9, proiectată de Paul Gottereau în 1889
- Casa Alexandru Săvulescu din str. Biserica Amzei nr. 22 (1890) și nr. 30 (1883)
- Case Nicolae Ghica-Budești din str. Sevastopol nr. 8-10 (1909)
- Casa Ion D. Trajanescu din str. Ion Mincu nr. 4 (1929)

Trebuie semnalată și lipsa de informații din toate dicționarele enciclopedice începând cu cel din 1978 și terminând cu dicționarul din 2014, privind anul decesului **arhitectului Paul Gottereau**, care a proiectat clădirea CEC, Palatul Fundației Universitare Carol I și Casa Dinu Mihail din Craiova care găzduiește astăzi Muzeul de Artă.

Oana Marinache are meritul de a fi cercetat și consemnat cu exactitate perioada de viață a remarcabilului arhitect Paul Gottereau 1843-1924. Sperăm ca această precizare să fie inclusă cât mai repede în enciclopediile redactate de Academia Română.

Cu siguranță colecțiile: **Arhitecți de neuitat**, **Monografii**, **Arhiva de arhitectură** și **Traseu urban prin București** vor continua în anii care urmează, prin competența și dăruirea cu care tratează acest subiect distinsa critic de artă care este **Oana Marinache**, pe care o felicităm cu acest prilej.

Note:

1. Oana Marinache, *Arhiva de arhitectură 1830-1860*, Editura Istoria Artei, București, 2015, pag. Argument, Context istoric.
2. Oana Marinache, *Arhitectul Duiliu Marcu*, Ed. Istoria Artei, 2013, pag. 1-2.
3. Oana Marinache, *Arhitectul Ernest Doneau*, Editura Istoria Artei, 2013, pag. 2.

Cinema

Remember Kin-Dza-Dza…

Adrian Buzdugan
scriitor

Ce se întîmplă dacă ieşi după pîine pe-nserat, nu crezi spusele unui cerşetor din colţul străzii (care-i tot dă înainte că-i un călător rătăcit, originar din galaxia Beta, planeta 247 într-o aşa-zisă „tentură") şi apeşi aiurea pe o maşinărie de dimensiunea unei brichete? Se întîmplă că ajungi instantaneu pe Planeta Pliuk, a 215-a în „tentură", Galaxia spiralată Kin-Dza-Dza!

Cel puţin aşa s-a întîmplat cu respectabilul şef de echipă Vladimir Nikolaevici (Stanislav Liubşin) şi tînărul Ghedevan (Levan Gabriadze), "scripcarul de care nimeni nu are nevoie"…

Ajunşi pe Pliuk aceştia s-au întîlnit cu doi băştinaşi telepaţi, Uef (Evgheni Leonov[1]) şi Bi (Iurii Iakovlev [2]), iar interesele (aparent) convergente i-au reunit.

Pliuk, cum spuneam, a 215-a în „tentură", Galaxia în spirală Kin-Dza-Dza. O planetă deşertică, dezolantă şi extrem de săracă. Aici trăiesc paţaci, ciatlani, eţilopi într-o strictă orînduire de tip feudal. Cei cu pantaloni albi se înclină în faţa celor cu pantaloni galbeni, cei cu pantaloni galbeni se supun necondiţionat celor cu pantaloni roşii [3], iar peste toţi este Marele P.J., Conducătorul, singurul de pe planetă care-şi poate permite să deţină o piscină! Plecăciunile sînt haioase, însă obligatorii, maşinile zburătoare sînt nişte cazane cu forme ciudate, agăţate de nişte pale ce se rotesc anemic, iar reprezentaţiile artiştilor ambulanţi sînt de-a dreptul memorabile!

„Kin-Dza-Dza" (1986) este considerată capodopera lui Gheorghi Danelia, unul dintre cei mai cunoscuţi regizori sovietici [4], autorul grupatelor „Afonya" – 1975, „Mimino" – 1977 şi „Maraton de toamnă" – 1979 (comedii remarcabile, cu gingaşe picături de tristeţe) sau al comediei „fantastice neştiinţifice" (subtitlul original!) „Treizeci şi trei" (1965). Scenariul e scris la două mîini cu un alt georgian, Revaz Gabriadze (coscenarist şi la „Mimino"). Muzica (grozavă!) compusă de Ghia Kanceli.

Filmul este o hazoasă şi inteligentă satiră la adresa absurdelor organizări şi categorisiri sociale (după destrămarea formală a U.R.S.S.-ului, Gheorghi Danelia a descurajat interpretarea limitativă conform căreia „Kin-Dza-Dza" ar fi fost o alegorie a societăţii comuniste). Că e democraţie sau totalitarism, avem cel puţin două probleme: pe o planetă în care clasele sociale nu sînt diferenţiate clar, nici scopurile oamenilor nu pot avea substanţă, în plus, faptul că exprimăm ce nu gîndim şi că gîndim lucruri în care nu credem, ne aduce în starea de a trăi în nişte cuşti! De altfel, simpla invitaţie de a veni pe Pămînt îi repugnă unui ciatlan; ce să caute el pe o planetă în care ierarhia nu e clară (afişată de culoarea pantalonilor!)?

Dar să lăsăm deoparte aceste date tehnice şi aceste inutile consideraţiuni de tip filosofic! Dvs. trebuie să aveţi grijă dacă ieşiţi pe-nserat după pîine, mai ales dacă întîlniţi vreun individ în haine ponosite care susţine că-i de pe o planetă anume din „tentură"!

Dacă cumva îşi mai şi întăreşte spusele suprapunînd perforaţiile de pe două bucăţi de tablă ruginită, luaţi-o din loc, sînteţi la numai cîteva secunde de Pliuk, Hanut, Alfa sau cine ştie ce altă planetă trăznită! Dacă totuşi nu v-aţi depărtat la timp, iată cîteva recomandări pe care e bine să vi le notaţi:

Degeaba aveţi în buzunar lei sau euro, vă trebuie monedă pliukană, „ciatl". Căutaţi să găsiţi repede şi un „ţac", un clopoţel micuţ de prins în nas căci scuturarea lui e vitală! Dacă auziţi: „Kiu!", nu începeţi să rîdeţi ca un sefist hîrşit, „kiu" e apostrofarea uzuală, înseamnă că deja aţi făcut o prostie sau aţi enervat pe cineva! Cereţi-vă scuze, faceţi plecăciuni şi daţi cîţiva ciatli dacă nu vreţi să fiţi „tranklukaţi" rapid (dezintegraţi, tăiaţi, distruşi… cu tranklukatorul, firește)!

Ca să plecaţi de pe Pliuk, vă trebuie un „pepelaţ", adică o navă interplanetară şi o „graviţapă" (ca să nu fiţi înşelaţi de vreun paţac binevoitor, vă atrag atenţia că graviţapa e o componentă de bază pentru locomoţia pepelaţului şi are dimensiunea unui ou mare de gîscă). Folosind graviţapa veţi putea ajunge în orice colţ al universului în doar cîteva momente.

Pe cît posibil să vă feriţi de „eţilopi", membri ai clasei conducătoare („eţilop", inversul pămînteanului „poliţie"; ţineţi cont că acolo membrii aparatului poliţienesc sînt corupţi, stupizi, profitori… nu ca la noi!) şi, în general, de toţi locuitorii planetei care sînt de un egoism feroce! Dacă vă dă mîna, puteţi să-i ameninţaţi că-i duceţi pe planeta Alfa (cei din galaxia Kin-Dza-Dza sînt transformaţi acolo automat în cactuşi).

Pentru celelalte cuvinte puteţi folosi universalul „ku" (el înseamnă pe rînd, „Bună!" [5], „Hai!", „Ce?", „Lasă!", „Nu.", „căciulă", „haină", „cronică de film", „slănină"… funcţie de tonalitate sau context).

Indicat este totuşi să aveţi în permanenţă la dvs. o cutie de chibrituri, „kţ" (în jurul lor gravitează întreaga organizare socio-economică a planetei Pliuk, fosforul de la un chibrit putînd dezvolta energia necesară unei călătorii intergalactice).

Şi ţineţi minte, Pămîntul e a 13-a planetă în „antitentură", fix lîngă Ursa Mare!

Ku!

***Note*:**

1. Celebru actor de comedie, Docentul din clasicul „Gentilomii baftei", 1972.

2. Ţarul Ivan cel Groaznic din cunoscuta comedie a lui Gaidai, „Ivan Vasilievici îşi schimbă profesia", 1973.

3. Să nu uităm că pînă în urmă cu cîteva sute de ani şi pe Pămînt piesele vestimentare atestau poziţia socială. În decursul absurdei noastre istorii s-au luat în calcul nu numai culoarea hainelor, ci şi lungimea pantofilor, designul căciulii etc.

4. Pe plan internaţional s-a făcut remarcat „încă din primii săi ani de activitate", în '64 „Colindînd prin Moscova" e nominalizat la „Palme d'Or" (titlul original, „Я шагаю по Москве", a fost echivalat în engleză „I Step Through Moscow", „Walking the Streets of Moscow", în franceză „Romance à Moscou" etc.). Şi în cazul său, ca şi în cazul multor altor regizori de valoare din U.R.S.S. şi din fostul bloc comunist, producţiile de după '89 au scăzut mult ca valoare şi asta nu neapărat din cauze financiare…

5. „Ku!" mai este folosit şi acum în sensul de „Bună!" în schimburile de mesaje pe internet, asta bineînţeles în spaţiul ex-sovietic.

Teatrul lui I.L. Caragiale - între iluzie și realitate

Gabriel Gherbăluță
profesor

În dezvoltarea schemei dramatice a comediilor lui Caragiale, un rol important îl are raportul dintre adevăr și minciună, dintre realitate și iluzie, care dirijează evoluția în scenă a personajelor. Nicicând în dramaturgia română nu a existat o duplicitate mai mare a personajului ca la Caragiale. Toate comediile sale evoluează pe două coordonate principale: pe de o parte, iluzia (înșelătoria), pe de alta, realitatea. De aici și impresia că acțiunea dramatică se desfășoară pe două planuri care se îmbină atât de armonios, încât distincția dintre conflictul iluzoriu și cel real se face foarte greu. Dacă în „Conul Leonida față cu reacțiunea" personajele acordă iluziei un caracter oficializat, balanța dintre iluzie și adevăr înclinându-se total în favoarea celei dintâi, în celelalte comedii, trecerile conflictului dramatic dintr-un plan într-altul sunt repetate. În „O noapte furtunoasă" nu se constată nicio preocupare reală a personajelor pentru adevăr, ci numai pentru consecvența punctului de vedere și a conduitei dictate de partitura fiecărui rol, respectată de către cei mai mulți dintre ei, cu un soi de „foarte sigur instinct al supraviețuirii sociale, al încadrării și funcționării precise și necesare în schema microcosmosului evocat" (M. Tomuș): un microcosmos familial, bazat pe succesive trepte ale autorității care conduc spre jupân Dumitrache, autoritatea supremă, înșelată de toți ceilalți. Nu există în piesă niciun personaj care să fie preocupat de adevăr. Desfășurarea comediei îi împinge pe toți într-o intrigă iluzorie, adevărul fiind respins din obișnuință. Capacitatea de iluzionare a lui jupân Dumitrache este fără margini. El este marele înșelat al piesei datorită viziunii false asupra realității. Prin viziunea deformată despre realitate el se apropie de conul Leonida, ajungând astfel amândoi prizonierii unui univers al lor, organizat automat pe iluzionare.

Adevărul nu este aici un element dramatic cum nu este nici într-„O scrisoare pierdută" sau în „D-ale carnavalului", adevăratul motor al acțiunii rămânând hazardul, întâmplarea. Avem astfel o formulă simplificată; gelozia+hazard = motorul comediei.

Odată hazardul explicat și accidentul neutralizat, lucrurile își regăsesc cursul pentru că nimic nu s-a schimbat în esența care ține de raportul iluzie – realitate. Avem în noaptea furtunoasă o comedie constituită pe jocul iluziei și al adevărului, ca sursă de bază a tensiunii dramatice cu o rezolvare care răspunde unei iluzii și care ea însăși este o iluzie.

Un joc al convenției, al iluziei acceptate cu bună știință întâlnim în „O scrisoare pierdută": personajele sunt chemate să-și joace rolul într-un sistem al minciunii acceptate. Ele simulează, înșeală, adevărul fiind doar pretextul unui joc pe care se străduiesc să-l joace cât mai bine. Dacă toată piesa se bazează pe această mimare a adevărului, actul 3, actul discursului, cum a mai fost numit, reprezintă apogeul minciunii, al falsității, al iluzoriului.

„D-ale carnavalului" se desfășoară ca o cursă nebună între iluzie și adevăr. Întâlnim aici tensiunea cea mai înaltă a contradicției dintre adevăr și iluzie; planul principal al conflictului, iluzie-realitate, e dublat de confruntări episodice care deviază cursa iluziei; elementul principal al comediei devenind substanța alterată a personajelor, pierdută prin iluzie.

În concluzie putem afirma că piesele lui Caragiale propun o listă întreagă de iluzii, personajele nefiind altceva decât componente ale acestora.

Dacă ele realizează inadecvarea la lumea lor, o fac doar parțial.

Iluzionarea lor este atât de puternică încât nu se pot simți bine decât într-o lume a convențiilor, a ambiguității, lumea comediilor lui Caragiale!

Şedinţa Consiliului ştiinţific al Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi
decembrie, 2015

În data de 18 decembrie 2015, la Biblioteca Judeţeană „V.A. Urechia” a avut loc o nouă întrunire a Consiliului ştiinţific, care a fost constituit şi îşi desfăşoară activitatea în conformitate cu art. 55 al Legii nr. 334/2002, Legea bibliotecilor. Acesta este alcătuit din personalităţi gălăţene din diverse instituţii de cultură, învăţământ şi administraţie şi are rol consultativ în domeniul cercetării ştiinţifice, al activităţilor culturale şi în dezvoltarea colecţiilor. Ordinea de zi anunţată a inclus: prezentarea Raportului Consiliului ştiinţific pentru anul 2015, înaintarea propunerilor de activităţi pentru anul 2016 şi aprobarea acestora cu completările rezultate în urma dezbaterilor.

La întrunire au fost prezenţi 14 membri plini şi supleanţi ai Consiliului ştiinţific. În cuvântul de deschidere, prof. dr. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, a adresat urări de *bun venit!* participanţilor şi a prezentat ordinea de zi, după care s-a trecut la discuţii şi propuneri.

Managerul a expus Raportul Consiliului ştiinţific pe anul 2015, apoi a punctat principalele realizări ale Bibliotecii „V.A. Urechia” din perioada precedentă, începând cu succesul obţinut cu prilejul manifestărilor dedicate sărbătoririi celor 125 de ani de existenţă a instituţiei, succes încununat cu primirea de către aceasta a Premiului Municipiului Galaţi. Directorul a semnalat auditoriului principalele publicaţii editate sub egida Bibliotecii - *Axis Libri, Asociaţia, Buletinul Fundaţiei Urechia, Anuarul ştiinţific al Bibliotecii „V.A. Urechia”, Revista A (Antares/Axis Libri*), *Anuarul evenimentelor culturale* – evidenţiind, în primul rând, ultima apariţie care valorifică valorosul fond de documente deţinute în cadrul colecţiilor speciale – lucrarea *Rembrandt în colecţiile Bibliotecii „V.A.Urechia”* – ce ilustrează o parte dintre gravurile existente în celebra *Culegere de 85 de stampe originale: portrete, peisaje şi diferite subiecte desenate şi gravate de Rembrandt.*

Colaborarea interinstituţională – a remarcat prof. dr. Zanfir Ilie – a contribuit în mare parte, ca şi în perioadele anterioare, la realizarea cu succes a acţiunilor şi activităţilor întreprinse de Bibliotecă.

Printre nerealizări, managerul a menţionat dificultăţile întâmpinate pentru inaugurarea Filialei nr. 5 „Hortensia Papadat-Bengescu”, precum şi amânarea înfiinţării altor filiale în străinătate, la Odessa şi pe Valea Timocului, proiecte care vor deveni prioritate pentru anul 2016. Tot pentru anul următor, directorul a propus înfiinţarea a 2 (două) filiale specializate şi a 2 (două) puncte de lucru pentru promovarea lecturii, la Muzeul Satului – Gospodărie tradiţională de la Gârboavele, dar şi la Foişor, pe Faleza Dunării. Un vis îndrăzneţ rămâne construirea unei biblioteci metropolitane/regionale, care să deservească populaţia de pe teritoriul judeţelor Galaţi, Brăila şi Tulcea.

În acest context, prof. dr. Zanfir Ilie a apreciat ajutorul primit din partea autorităţilor locale şi a mulţumit pe această cale pentru susţinerea de către Consiliul Judeţului, care patronează biblioteca, dar şi pentru investiţiile făcute de către Primăria Galaţi,

exprimându-şi speranţa că şi în perioada următoare Biblioteca va beneficia de sprijin pentru realizarea proiectelor de anvergură.

Mioara Voncilă a semnalat auditoriului că începând cu anul 2016, Biblioteca Universităţii „Dunărea de Jos" va utiliza un nou soft de bibliotecă – Koha – bazat pe UNIMARC. De asemenea, a menţionat că în perioada anterioară au fost înfiinţate mai multe biblioteci în cadrul facultăţilor gălăţene.

Scriitorul Theodor Parapiru a apreciat realizările obţinute de Bibliotecă în decursul anului 2015, cel mai important succes fiind obţinut cu ocazia manifestărilor prilejuite de sărbătorirea celor 125 de ani de existenţă a instituţiei. Pentru perioada următoare a propus organizarea unor prelegeri sau dezbateri pe diverse teme de interes, dar şi elaborarea unor proiecte prin care să fie obţinute fonduri europene pentru desfăşurarea şi promovarea activităţilor culturale. Totodată, a revenit asupra opiniei lansate în şedinţele anterioare, de a se înfiinţa un post de televiziune, *TV Urechia*, care să difuzeze emisiuni literare de calitate.

Prof. dr. Zanfir Ilie a susţinut ideea realizării proiectelor, dar a menţionat că trebuie luat în considerare gradul de eligibilitate redus al Bibliotecii, iar câştigarea proiectelor este condiţionată de existenţa unor parteneriate cu instituţii eligibile, precum Universitatea „Dunărea de Jos" sau Universitatea „Danubius".

Doctorul Gheorghe Bugeag a remarcat importanţa menţinerii relaţiilor Bibliotecii cu românii de peste Prut şi a susţinut necesitatea unor prelegeri pe teme actuale: religie, etnicitate, istorie, subliniind că trebuie preţuit tot ce este valoros. În acest context, a apreciat în mod deosebit conducerea Bibliotecii pentru faptul că menţine treaz interesul gălăţenilor pentru cultură prin lansări de carte, prin *Festivalul Axis Libri* şi prin alte manifestări de anvergură.

Cristian Dima de la Fundaţia „Andreeana Juventus", a menţionat faptul că numai *cultura supravieţuieşte tuturor vicisitudinilor*, subliniind astfel meritele personale ale directorului Bibliotecii, care a avut capacitatea de a coagula în jurul culturii gălăţene suflete valoroase din oraş.

Jurnalistul Victor Cilincă a felicitat conducerea Bibliotecii pentru pentru succesul obţinut cu ocazia manifestărilor prilejuite de aniversarea instituţiei şi a propus înfiinţarea unui buletin online în care să fie publicate ştiri scurte din domeniul culturii.

Olimpia Sava a propus instituirea unui grup de dezbateri pe diferite teme în care grupul ţintă să fie reprezentat de copii. Biblioteca ar reprezenta un cadru propice pentru desfăşurarea acestor dezbateri, la care ar putea participa şi oameni importanţi din viaţa socială a urbei noastre.

Prof. dr. Zanfir Ilie a susţinut ideea expusă, precizând că instituţia a desfăşurat activităţi extraordinare cu voluntarii, care ar putea fi implicaţi în acest tip de dezbateri.

Lect. univ. dr. Oana Cenac a menţionat că organizarea Conferinţei Internaţionale „Lexic comun/Lexic specializat", în colaborare cu Biblioteca „V.A. Urechia", a fost un bun prilej de a aduce la Galaţi personalităţi de marcă ale culturii române, precum: Eugen Simion, Marius Sala, Nicolae Breban, Răzvan Theodorescu etc.

Florenţiu Tanascov a recomandat organizarea unui târg de antichităţi la Galaţi, în cadrul *Festivalului Axis Libri*, propunere apreciată de managerul Bibliotecii.

În încheiere, prof. dr. Zanfir Ilie a mulţumit celor prezenţi pentru implicarea activă în discuţii şi a transmis sincere urări de sănătate şi un An nou fericit, alături de toţi cei dragi.

Consiliul ştiinţific al Bibliotecii „V.A. Urechia"

Ziua Eminescu – Ziua Culturii Naţionale

Înaintea primei mari ninsori a iernii 2015/2016, Mihai Eminescu și toți marii oameni de cultură ai României au fost sărbătoriți așa cum se cuvine și la Galaţi, unde atât oamenii simpli cât și instituțiile și-au adus prinos de recunoștință atât la monumentul realizat cu atâta inspirație de către Frederic Storck în urmă cu mai bine 100 de ani, cât și în alte locuri, precum și seara, la Teatrul Muzical Nae Leonard…

La monument, unde organizatori au fost Consiliul Local și Primăria Galaţi, Consiliul Județului, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia, Direcția Județeană pentru Cultură Galaţi, C.C. Dunărea de Jos, Teatrul Muzical „Nae Leonard", Inspectoratul Școlar Județean Galaţi, după depunerea coroanelor și florilor, manifestarea fost deschisă de cuvântul istoricului literar Zanfir Ilie, care a subliniat că „întreaga cultură română este legată strâns de numele poetului național, care reprezintă continuitatea culturii și a literaturii române, în ceea ce a realizat ea până la Eminescu, deschizând, prin modernitatea gândirii și a creației eminesciene, drumul spre deplinele împliniri ale ființei noastre".

Au urmat președintele C.J. Galaţi, Nicolae Bacalbașa, consilierul local Dr. Gheorghe Bugeac directorul Direcției Județene pentru Cultură Galaţi, Cătălin Negoiță, care a ținut să tragă un semnal de alarmă în privința monumentului, care, fiind de marmură, adică un calcar degradabil la umezeală, care probabil nu va mai rezista 20 de ani (statuia are deja de câțiva ani fisuri mari, care pornesc de la bază, în zig zag), este necesar ca aceasta să fie reabilitată și mutată într-un spațiu acoperit, apoi scriitori și copii de la Școala care poartă în conștiința gălățenilor numele marelui poet național: Școala nr. 28…

La teatrul Nae Leonard, în prefața prezentării montării singurei opere inspirate de literatura lui Eminescu, „Luceafărul", Ionuț Negrișanu și Zanfir Ilie au vorbit despre însemnătatea evenimentului din 15 ianuarie, managerul Bibliotecii V.A. Urechia declarând, printre altele: „România împlinește astăzi 166 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu. Este o mare sărbătoare pentru toți românii și în ciuda unor glasuri obscure care ne învinuiesc că îl iubim prea mult, noi suntem iarăși aici pentru a ne bucura de sosirea poetului în lume, de ziua culturii noastre naționale, așa cum a fost ea stabilită la fiecare 15 ianuarie. Și, da, îl iubim pe Eminescu, nu însă prea mult, ci cu mult

mai puţin decât ar merita-o el, pentru tot ceea ce ne-a lăsat nouă şi urmaşilor noştri în veci. (…) Cu ceva timp în urmă, NASA, acest comandament ştiinţific al cuceririi Universului, a dat numele lui Eminescu unui crater de pe planeta Mercur, cea care se învârte între Pământul nostru şi Luceafărul atât de iubit de el. Există şi o planetă numită Eminescu şi care se va roti etern în jurul soarelui său undeva în străfundurile Universului. Şi iată cum universalitatea noastră poartă numele Mihai Eminescu şi iată cum Eminescu este mesagerul dorului nostru de Absolut.

De la şcolarul care abia îi descoperă versurile şi până la ultimii veterani de război care l-au avut cu ei în tranşee, toţi îi rostim cu evlavie numele. După cel al lui Iisus, Mântuitorul nostru, învăţătorul credinţei noastre, numele lui Eminescu este cel mai rostit printre români, pentru că el este învăţătorul limbii române, învăţătorul speranţei noastre întru „ce-ţi doresc eu ţie, dulce Românie".

Într-o lume a dezbinării şi a neîncrederii, a înfruntărilor fratricide şi a lipsei de orizont, Eminescu este singurul care ne mai poate uni."

Poeta Florina Zaharia a arătat că stilul eminescian este mereu la modă, citind din versurile unui mare gălăţean, Crişan V. Muşeţeanu, iar scriitorul şi criticul literar Adi George Secară a citit una dintre scrisorile adresate de „Emin" marii sale iubiri, Veronica Micle… Actorii Mihaela Leca şi Lică Dănilă au susţinut un recital de poezie eminesciană.

Publicul a luat prin surprindere organizatorii, sala fiind arhiplină, copii, adulţi şi vârstnici fiind dornici să asculte muzica lui Nicolae Bretan, pe Florin Bobei (în rolul Luceafărului), Adelina Diaconu (Fata de împărat), Adrian Mărginean (pajul), Florentina Soare (jupâniţa), Dominic Cristea (Arhanghelul Mihail), Valentin Vasopol (corăbierul), mult regretatul Emil Pinghireac (înregistrat, care a avut cândva, parcă în altă viaţă, concepţia regizorală), corul teatrului, dirijat de Daniel Nistor, pianul Carinei Aghenie, să vadă coregrafia Florentinei Ştefan, cu balerinii Florentina Ştefan şi Paul Nedelcuţă…

A fost o zi frumoasă care a dovedit încă o dată marea dragoste a gălăţenilor interesaţi de fenomen, marea lor dragoste pentru unicul Eminescu!

Redacţia AXIS LIBRI

Russ, Joanna. *Imaginea femeilor în SF*

traducere de Petru Iamandi

Petru Iamandi
traducător, conf. univ. dr. Universitatea „Dunărea de Jos" Galați

Îndelungata tradiţie a SF-ului de ignorare sau excludere a *femeilor ca personaje sau autoare, motiv pentru care multe dintre scriitoarele care au ţinut să se manifeste în cadrul genului şi-au ascuns identitatea fie sub iniţiale androgine (C.L. Moore), fie sub pseudonime masculine (James Tiptree Jr.), începe să se clatine în anii '70. La presiunea mişcării feministe, SF-ul face loc unor scriitoare ca Marion Zimmer Bradley, Andre Norton, Ursula K. Le Guin, Joanna Russ Octavia Butler și Marge Piercy, decise să combată prejudecăţile adânc înrădăcinate într-o societate patriarhală în care femeia pare a fi subordonată* bărbatului pentru eternitate. *Cea mai vehementă și incomodă dintre ele se dovedește a fi americanca Joanna Russ, care își exprimă ideile feministe programatic, în povestiri și romane (din care se detașează „Omul-femeie", 1975), dar și într-o serie de eseuri devenite între timp adevărate manifeste ale mișcării. În „Imaginea femeilor în SF", Russ deplânge absența personajelor feminine realiste într-un SF care le consideră mai mult obiecte decât subiecte, reflectând relaţiile anchilozate dintre sexe în a doua jumătate a secolului al XX-lea.*

Fragment

SF-ul este literatura lui *Ce-ar fi dacă*. Definiţii peste definiţii au fost propuse de cei din interiorul genului, dar toate conţin cuvintele *Ce-ar fi dacă* și *Explicaţia serioasă*: altfel spus, SF-ul nu arată lucrurile așa cum sunt ele de obicei ci cum ar putea fi, iar pentru acest „ar putea fi" autorul trebuie să ofere o explicaţie consistentă, serioasă și raţională, care (după cum spune Samuel Delany) nu contrazice ceea ce se știe că trebuie să se știe. Scriitorii SF nu pot fi specialiști în toate domeniile, dar trebuie să se ridice cel puţin la nivelul paginii de știinţă din numărul de duminică al ziarului *New York Times*. Dacă autorul își imaginează tot felul de minuni, dar nu le explică, sau dacă le explică în glumă și nu la modul serios, sau dacă explicaţia contrazice ceea ce autorul știe că este adevărat, avem de-a face cu fantasy și nu cu SF. Sigur, cele două domenii tind să se intersecteze iar zona de demarcaţie este un loc vesel și plăcut, dar, în general, poţi spune unde te afli. Exemple:

J.R.R. Tolkien scrie fantasy. Autorul contrazice tot felul de mărturii arheologice, geologice, paleontologice și lingvistice care probabil că îi sunt la fel de bine cunoscute ca oricărui altuia.

Edgar Rice Burroughs a scris SF. Și-a explicat minunile pe un ton serios și a făcut-o cât de bine s-a priceput. La vremea când scria, romanele lui contraziceau ceea ce se știa că trebuie să se știe dar el nu știa asta. Prin urmare, Burroughs a scris SF de proastă calitate.

Ray Bradbury scrie și SF și fantasy, adesea în aceeași povestire. Și se pare că asta nu-l deranjează.

SF-ul conţine o impresionantă varietate de motive: a patra dimensiune, hiperspaţiul (despre care nu se știe exact ce înseamnă), colonizarea altor lumi, catastrofa nucleară, călătoria în timp (demodată acum), explorarea interstelară, supraoamenii, speciile extraterestre ș.a.m.d. Știinţele la care apelează SF-ul trec de la cele exacte sau „dure" (astronomia, fizica) la știinţele vieţii (biologia, biochimia, neurologia) și la cele inexacte sau „moi" (etologia, ecologia, psihologia) până la disciplinele care încă se mai află în faza descriptivă sau filosofică și care s-ar putea să nu devină niciodată exacte (istoria, de exemplu). Aș trece dincolo de ultimele dintre ele ca să includ și ceea ce unii numesc „paraștiinţe" – percepţia extrasenzorială, psionica sau chiar magia – atât timp cât „disciplina" este tratată așa cum s-ar cuveni dacă ar fi reală, adică logic și riguros, în detaliu.

Fantasy, spune Samuel Delany, se ocupă de ceea nu se poate întâmpla, SF-ul de ceea ce nu s-a întâmplat încă. Unii ar fi înclinaţi să creadă că SF-ul este instrumentul literar perfect cu ajutorul căruia se pot explora (dar și arunca în aer) ipotezele noastre despre valorile „intrinseci" și aranjamentele

sociale „naturale", pe scurt ideile noastre despre Natura Umană. Care Nu Se Schimbă Niciodată. Ceva-ceva s-a făcut până acum. Dar speculaţiile privind diferenţele intrinseci dintre personalitatea bărbaţilor şi cea a femeilor, speculaţiile privind structura familiei, sexul, pe scurt, rolurile genurilor, nu există absolut deloc.

De ce oare?

Care este imaginea femeilor în SF? Putem începe prin a da deoparte literatura plasată în viitorul foarte apropiat (cum ar fi *Ultimul ţărm*) dar cea mai mare parte din SF nu este aşa: cea mai mare parte este plasată în viitorul îndepărtat, chiar în viitorul *foarte* îndepărtat, uneori la sute de mii de ani. Unii ar crede că până atunci societatea umană, viaţa de familie, relaţiile personale, naşterea copiilor, de fapt absolut totul, se vor schimba din temelii. Ceea ce nu este cazul. Ficţiunea mai cultivată, mai inteligentă poartă valorile şi standardele actuale până în Imperiile Galactice ale viitorului. Ceea ce s-ar putea numi în termeni politicoşi ficţiune mai puţin sofisticată se întoarce în trecut – dar, în majoritatea cazurilor, nici măcar într-un trecut real ci într-unul idealizat, exagerat.

Suburbii intergalactice

În general, autorii care scriu un SF sofisticat la modul rezonabil (Clarke, Asimov, de pildă) văd relaţiile dintre sexe aşa cum sunt ele cultivate acum de către familiile de albi, provenite din clasa de mijloc, care trăiesc în suburbii. Chiar dacă mămica şi tăticul trăiesc într-o amibă, iar tăticul se ocupă de testarea drogurilor psihedelice sau cultivă fermenţi, lumea din capul lor […] nu este niciodată pusă la îndoială. […] Dacă priveşti mai îndeaproape această lume ciudată descoperi că practică un capitalism *laissez-faire*, unul chiar mai liber decât al nostru; bărbaţii câştigă mai mulţi bani decât femeile; bărbaţii au servicii mai bune […]; copiii sunt crescuţi acasă de către mamele lor. Pe scurt, clasa de mijloc americană puţin cosmetizată.

În SF, speculaţiile despre instituţiile sociale şi psihologia individuală au rămas mult în urma speculaţiilor despre tehnologie, poate şi pentru că tehnologia este mai uşor de înţeles decât oamenii. Dar asta nu e totul. Până acum am vorbit despre SF-ul inteligent, cultivat. Unii ar putea spune că e vorba doar de o lipsă de imaginaţie care se manifestă dincolo de ştiinţele exacte, dar există şi alte feluri de SF care, atunci când le priveşti mai îndeaproape, te întrebi dacă nu cumva vina trebuie căutată în altă parte. […]

Printre bărbaţii macho

Dacă cea mai mare parte din SF-ul cultivat preia relaţiile dintre sexe aşa cum există ele (sau ar trebui să existe) în clasa de mijloc americană, opera spaţială îşi caută modele în trecut, dar nu în cel adevărat, ci într-unul idealizat şi simplificat. Naraţiunile de acest fel nu sunt realiste. Dimpotrivă, sunt primitive, uneori bizare şi adesea extrem de banale din punct de vedere imaginativ. Câteva teme comune:

O structură socio-economică feudală – de obicei alături de o tehnologie avansată, dar incompatibilă cu complexitatea unui bordei de lut din Europa secolului al VII-lea.

Femeile sunt importante ca premii sau recompense – de exemplu, trebuie să o salvăm pe eroină sau să cucerim mâna frumoasei prinţese. Multe motive din basme se întâlnesc aici.

Femeile active sau ambiţioase sunt rele – această literatură este ticsită de împărătese-văduve pline de cruzime, femei despotice şi sadice, femei înnebunite de gelozie, răufăcătoare ş.a.m.d.

Femeile sunt supranatural de frumoase – toate.

Femeile sunt slabe şi/sau ţinute în planul secund – această literatură este plină de fiice frumoase (ale unor savanţi) care ştiu destule ca să fie asistentele tăticilor, dar nu îndeajuns ca să fie de vreun ajutor cuiva.

Aptitudinile femeilor sunt pasive şi involuntare – o idee bizară care apare mereu, nu numai în opera spaţială. Dacă personajele feminine au anumite aptitudini, acestea sunt deseori înnăscute şi nu pot fi dezvoltate sau controlate – de exemplu clarviziunea, telepatia, aptitudinile psi inconştiente, memoria eidetică, capacitatea de a calcula cu viteza fulgerului sau (mai rău) de a face vrăji. Puterea este *în* femeie, dar femeia nu o stăpâneşte cu adevărat. Adesea SF-ul realist foloseşte aceeaşi idee.

Scriitorii nu se concentrează deloc pe personajele feminine ci pe rivalităţile cosmice dintre bărbaţii macho – virili, puternici, neînduplecaţi. […] Majoritatea cititorilor de SF sunt de sex masculin iar cei mai mulţi dintre ei sunt tineri; se pare că cititorii părăsesc genul pe la 25 de ani. Cititorii împătimiţi, care înfiinţează cluburi şi frecventează convenţiile, sunt chiar mai tineri şi de cele mai multe ori de sex masculin. Aceştia (dependenţii?) sunt nişte băieţi agitaţi, timizi, plăcuţi la vedere, sensibili, inteligenţi, care nu se simt deloc în largul lor în compania altor oameni. Şi vorbesc foarte mult. Nu este nevoie de un clarvăzător ca să înţelegi de ce astfel de oameni se simt atraşi de opera spaţială, din care lipsesc femeile adevărate dar în care „bărbatul adevărat" este supralicitat. […]

Pe scurt, masculinitatea înseamnă putere iar feminitatea înseamnă neputinţă. Acesta este

stereotipul cultural care poate fi găsit într-o mare parte din literatura pop - dar misiunea scriitorilor SF nu este să folosească stereotipuri și nici să le înghită pe nemestecate.

Egalitate până unde se poate

În ultimii zece ani SF-ul a încercat, cu toată seriozitatea, să prezinte bărbații și femeile pe picior de egalitate, de obicei împreună la locul de muncă. Chiar și într-un serial TV atât de popular ca *Star Trek* apare o navă spațială cu echipaj mixt; acum 15 ani așa ceva era de neconceput. […]

Oricum, multe narațiuni recente prezintă o lume în care femeile, ca și bărbații, lucrează cu multă competență. Dar aceasta este o reflecție a realității imediate și nu o speculație autentică. Mai frapant este ceea ce rămâne pe dinafară: relațiile personale și erotice ale personajelor nu sunt descrise; aranjamentele privind creșterea copiilor nu sunt niciodată detaliate; femeile care apar aici sunt fie tinere și fără copii, fie între două vârste, cu copii maturi. Cu alte cuvinte, adevăratele probleme ale societății care nu face diferența între sexe nu sunt abordate. Impresia mea este că majoritatea narațiunilor de acest fel sunt serbede și schematice; autorii lor vor să fie progresiști, Doamne ajută!, dar nu știu cum s-o facă. […]

Matriarhat

Cele mai fascinante ciudățenii din SF nu apar în narațiunile care încearcă să desființeze diferențele dintre sexe, ci în cele care încearcă să inverseze rolurile. Din păcate, doar câțiva scriitori au tratat această temă la modul serios. Opera spațială abundă în astfel de situații, dar inversarea urmărește același tipic.

Într-o lume de femei reci, despotice, pline de cruzime, care își disprețuiesc în mod evident bărbații temători și slugarnici („neputincios" este un cuvânt care apare frecvent aici) își fac(e) apariția bărbați (un bărbat) din lumea noastră. Cu un efort minim, acești bărbați normali reușesc să răstoarne matriarhatul care, deși puternic și belicos, este total ineficient. În final, bărbații își sărbătoresc victoria, iar femeile (după ce fac nazuri) declară că acum sunt mult mai fericite. […]

Două teme interesante apar cu precădere în opera spațială:

(1) femeile sunt mult mai rele, mai sadice și mai disprețuitoare la adresa bărbaților decât bărbații cărora le sunt subordonate.

(2) femeile sunt tiranice fiindcă sunt mai înalte și mai puternice decât bărbații (!).

Uneori acțiunea se desfășoară într-o societate ai cărei membri arată ca niște insecte sau vietăți marine microscopice și unde masculii minusculi sunt devorați de femele uriașe. Mi-aduc aminte de o povestire în care un mascul foarte mic a fost mâncat de o femelă care nu numai că era înaltă de peste zece metri dar mai era și nebună de legat. Ceea ce demonstrează că SF-ul uită cu totul de literatură. […]

Literatura scrisă de femei: potpuriu

Majoritatea celor care scriu SF sunt bărbați, dar mai sunt și femei, de fapt acum sunt mai multe femei care se îndeletnicesc cu acest lucru decât în trecut. Narațiunile scrise de femei se împart în patru mari categorii.

(1) *Literatura de revistă pentru femei* – în care micuța eroină, dulce, blândă, intuitivă, rezolvă o criză interstelară răscumpărându-și greșeala după ce soțul ei, mare și puternic, nu reușește să facă același lucru. Zenna Henderson scrie uneori așa.

(2) *Suburbii galactice* – foarte agreate de femei. Uneori toate personajele sunt masculine, mai ales dacă acțiunea se desfășoară la locul de muncă. Majoritatea femeilor scriu așa ceva (ca mulți dintre bărbați).

(3) *Opera spațială* – ciudat dar adevărat. Leigh Brackett este un exemplu. Foarte rar protagonistul este o femeie puternică, agresivă, spadasină dibace, dar etosul masculin nu se schimbă și nici personalitățile stereotipe ale personajelor secundare, mai ales ale celor feminine.

(4) *Literatura de avangardă* – o parte din recenta apropiere dintre SF-ul cel mai experimental și avangarda a ceea ce se numește „literatură generală." Aceasta pur și simplu ne scoate din domeniul SF-ului.

În general, narațiunile scrise de femei tind să conțină personaje feminine mai pline de viață și mai active decât cele scrise de bărbați și, mai des decât scriitorii, scriitoarele încearcă să imagineze lumi în care femeile sunt egale cu bărbații. Erorile obișnuite apar însă la fel de des. Ideea convențională potrivit căreia femeile sunt persoane de mâna a doua este greu de clintit: deși este destul de ușor să prezinți femei care fac treabă de bărbat sau joacă un rol activ în societate, scenele de familie și scenele de dragoste sunt cele în care trebuie căutată adevărata eliberare a autorului de cele mai nefaste prejudecăți. […]

Titlul pe care l-am ales pentru acest eseu a fost „Imaginea femeilor în SF". Am ezitat între el și „Femeile în SF" dar, dacă l-aș fi ales pe ultimul, aș fi avut prea puțin de spus.

Sunt o mulțime de imagini ale femeilor în SF. Femei nu sunt aproape deloc.

Ion Ciurea-Weidner profesor universitar, jurnalist și poet la 75 de ani

Constantin Marinescu
academician, profesor

Am primit recent, cu mare satisfacție, o lucrare monumentală, intitulată „Ion Ciurea Weidner, profesor universitar, jurnalist și poet la 75 de ani", care reflectă viața și opera unei personalități ilustre de pe meleagurile Transilvaniei.

Pe beneficiarul acestei valoroase monografii pluridisciplinare l-am cunoscut cu câțiva ani în urmă, prin amabilitatea stimatei Doamne Prof. univ. Dr. Catinca Agache, personalitate de prestigiu a Literaturii române contemporane, devenită între timp partenera de viață a poetului, pedagogului universitar și jurnalistului Ion Ciurea Weidner.

De fapt, l-am cunoscut cu mulți ani în urmă pe profesorul Ion Ciurea, respectiv încă din perioada când era cadru didactic de predare, la o catedră de Științe Umaniste, în Centrul Universitar Cluj, iar eu eram omologul său la Iași. Ne întâlneam periodic la București, la unele Cursuri de Informare științifică și perfecționare didactică, pedagogică.

Încă din anii '60, Profesorul Ion Ciurea se bucura, în lumea academică clujeană, de apreciere și respect pentru temeinica sa pregătire filozofică și social-umană, dar și pentru comportamentul, spiritul său colegial și cutezanța în predarea realităților timpului, la seminarii.

După ce în anul 1968 am devenit doctorand al Universității Babeș - Bollyai, am aflat de la colegi multe alte aprecieri privind prestația sa universitară excepțională, problemele cu care s-a confruntat și motivația opțiunii sale pentru stabilirea temporară în Germania Occidentală.

Nu cunosc conținutul prestației sale jurnalistice, la Postul de Radio „Deutsche Welle", dar după cum relatează mai mulți colegi, și în volumul de față, Ion Ciurea a promovat, în toți acei ani, un spirit profund patriotic și obiectiv (atât cât se putea), în analiza proceselor și fenomenelor abordate, dezavuând excesele politicii dictatoriale ale regimului din România.

Revenind acum la conținutul problematicii abordate de poetul, scriitorul Ion Ciurea, în domeniul Literaturii, al Culturii, trebuie să observăm că și aici, autorul poeziilor, fragmentelor de proză, al studiilor și articolelor publicate, este călăuzit, stăpânit de veridicitatea celebrei maxime a strămoșilor latini: „Ubi patria, ibi bene". Dovada acestei concepții se reflectă cu pregnanță în poezii precum: *Țara; Dor; Când am plecat; Gândul la Țară; Acasă; Despre patriotism; Mă doare Țara; Pe Țară să nu fii supărat* ș.a.

Toate aceste poezii reflectă vibrația, patosul profund patriotic al autorului, dialogul său neîncetat cu Țara, cu Patria străbună. Acesta este și motivul revenirii sale, imediat după 1989, pe meleagurile natale transilvănene, covăsnene.

De altfel, în perioada postdecembristă, Ion Ciurea construiește cea mai valoroasă componentă a operei sale literare, profund inspirat de frumusețile inegalabile și inconfundabile ale plaiurilor ardelene, regățene și nu numai. În creația poetică a colegului nostru predomină și alte teme adiacente Ideii de Patrie, de Românism, precum: *Rugă de Anul Nou; Istorie; A fi român; Codrii Țării; Plânge istoria în mine; Plai românesc* ș.a.

Dar talentatul poet covăsnean vibrează cu aceeași emoție și în raport de marile probleme, cu care se confruntă Lumea contemporană. Lui nu-i este indiferent ce se întâmplă în spațiul general uman, îndeosebi european în care este integrată organic și țara sa. În acest sens, reținatenția cititorului poezii precum sunt: *Durerea lumii; Poemul prieteniei; Limbile pământului* ș.a.

Rar, foarte rar mi s-a întâmplat să lecturez literatură creată de românii desțărați, stabiliți peste hotare, în țări europene sau din alte continente, și care să cuprindă poezii patetice, scrise din străfundul inimii de român, precum cele ale reputatului poet Ion Ciurea. Am în vedere poezii cum sunt: *Plai românesc; Scrisoare fraților covăsneni; Din popor; Îndemn; Blestem; Vânzătorului de neam; Răspundere; Rugă* ș.a.

Poezia *Vânzătorului de neam* reprezintă o replică necruțătoare, impecabilă, dirimantă împotriva eventualilor denigratori ai poetului clujean. Pentru edificarea cititorilor reproducem o strofa semnificativă:

„Te crezi «erou», dar ești nimic
Atunci când lepădându-te de Țară,
Te-ncorporezi în frontul inamic
Fiind coada la securea ce omoară!"

„Magna cum laudae" stimate poet și coleg, ai fost și rămâi un **Bun** Momim, chiar în vremuri de restriște, cu care te-ai confruntat...

Prin această poezie mă mândresc cu tine. Ea nu lasă loc pentru alte interpretări. Câți dintre românii autoexpatriați au scris și au gândit ca tine? „Felix qui potuit rerum cognoscere causas".

Un ardelean, un covăsnean și patriot notoriu, învederat, nu putea să gândească și să creeze decât în spiritul tău. Las pe seama altor exegeți, investigatori ai Operei tale inestimabile, să emită și alte judecăți de valoare cu caracter literar.

Închei cu câteva versuri din Jean Boniface Hetrat:

„Purtându-ți fruntea-n veci senină
Urmează-ți brazda înainte
Departe de orice tină
Stăpân pe al tău gând cuminte".

În finalul finalului acestor succinte si modeste reflecții, consider o datorie morală, colegială, să relev prestația excepțională, multivalentă a Doamnei Prof. univ. Dr. Catinca Agache și a Domnului profesor Ioan Lăcătușu, în procesul complex al îngrijirii și apariției acestei valoroase ediții, care vine să îmbogățească substanțial patrimoniul Literaturii Românești postdecembriste, să adauge un nou poet talentat, cu har autentic, în Galeria marilor creatori ai Spiritualității naționale.

În memoria Vel Filografului Viorel Ștefănescu, un Lampedusa al criticii literare…
(8 februarie 1954 – 13 decembrie 2015)

Rătăciţi în labirintul lumilor literare, din când în când ne aducem aminte că trebuie să mai şi batem, la un moment dat, la porţile raiului, fredonând precum Eric Clapton… De curând, prea bunul prieten Viorel Ștefănescu a plecat să se întâlnească cu Thomas Stearns Eliot, una dintre marile sale „slăbiciuni" literare, să verifice împreună dacă (şi) Acolo sunt Tărâmuri pustiite sau nu…

Pentru cine l-a cunoscut, probabil acest cineva va fi de acord că i s-ar fi potrivit, în calitatea de critic literar, şase versuri din „Cartea lui Moş Oposum despre Pisicile Poznaşe" (de Eliot, evident, în traducerea lui Viorel Ștefănescu şi a lui Tudor Cristian Roşca, la Humanitas): „Pentru Pisici, e-o regulă de căpătâi:/ Nu le vorbi, dacă nu intră ele-n vorbă mai întâi./ Eu, unul, nu susţin defel aşa ceva/ Şi zic, de e să te-ad-dresezi primul pisicii, da!/ dar să nu uiţi, oricâte ţi-ar permite:/ Familiaritatea n-o admite."

Şi, într-adevăr, în lumea valorilor, o altfel de ţară a minunilor, pentru Viorel Ștefănescu nu exista compromis. Rezulta o abordare aristocratică a fenomenului, cu naturaleţe, firesc, cu multă, infinită dragoste pentru Frumos, „critica" sa metamorfozându-se la rândul ei în „artă a cuvintelor", ducându-te, la oră tristă de bilanţ, cu gândul la o mare felină a universului literar, Ghepardul lui Lampedusa, care nu era decât metafora unui om deosebit, „întruchipat" în personajul prinţului de Salina…

Viorel Ștefănescu

Prin jocul raportărilor şi al asocierilor, ţinând cont că şi Giuseppe Tomasi di Lampedusa nu a publicat decât foarte puţin, ţinând extrem de mult la calitatea realizărilor sale, prea târziu îl putem numi şi noi pe Viorel Ștefănescu nu Duce de Palma, Principe de Lampedusa, Baron de Montechiaro şi de Torretta, Grande de Spagna di prima Classe (sunt titlurile nobiliare ale scriitorului sicilian!), ci Prinţ Hamlet al Tărâmurilor literare pustiite de pe la noi, ezitând dintr-o prea mare bunătate omenească, tot amânând finalizarea unor proiecte tocmai din marea sa dragoste pentru perfecţiune…

Hamlet al literaturii gălăţene, dar şi Vel Filograf! Nu numai pentru că revista pe care a întemeiat-o se numea „Philograph" (publicaţie cu un destin ingrat, cu o existenţă efemeră), ci şi pentru că într-adevăr Viorel Ștefănescu era un mare iubitor al anumitor „semne" ale Existenţei: oameni buni, poezie bună, proză de calitate, teatru, dar mai ales critică literară… Primul său volum se intitula şi el „Filografii" (2003). (...)

Viorel Ștefănescu a scris şi poezie şi proză, eseuri, articole de istorie literară, parodii, a fost şi un neobosit şi exigent editor de carte -, conştient de vastitatea demersului critic, dar şi de propria valoare pe care confraţi precum Laurenţiu Ulici, Horia Gârbea, Nicolae Manolescu, Lidia Vianu, Dan Alexandru Condeescu au apreciat-o aşa cum trebuie, descoperind-o cu bucurie!

Viorel Ștefănescu a ştiut să ridice nivelul de prezentare a cronicii literare de întâmpinare la nivel de artă, timpul nemaiavând răbdare decât parţial în ceea ce priveşte sinteza: avea în pregătire, lucrând chiar şi în zilele greu încercate de boala nemiloasă, un manuscris intitulat, mai mult sau mai puţin provizoriu, „Critica literară şi memoria gazelei", al cărui început confirmă într-un fel modul de abordare, apropo de simpatia pentru feline, poznaşe sau nu, aristocrate fără nici un pic de îndoială (în tinereţe, Viorel Ștefănescu a practicat şi scrima, ale cărei reguli nu admit lipsa de fair play!)…

Vom citi această carte cu marele regret că Sistemul nu-şi alege victimele şi cu speranţa că sus îngerii sunt şi nişte critici (şi literari) redutabili, care şi-au primit cum se cuvine Criticul, dar mai ales Iubitorul de literatură de calitate, de oameni care au scris sau de oameni care au învăţat „arta de a nu (mai) scrie", arta de a renunţa…

Jucându-se de-a leopardul sau de-a ghepardul pe veşnicele plaiuri ale vânătorii… literare (orice critic literar ştie plăcerea cu care… se speră, la începutul unei lecturi, să se descopere, marele vânat, Cartea Perfectă!), Viorel Ștefănescu îşi poate savura „condiţia de jurnalist cultural regional, gândind global şi acţionând local avant la lettre, la fel de inocent ca burghezul gentilom", scriind „exact aşa cum" a vrut, exersând acel gen de „fusion", de „ansambluri instrumentale" sau de „bricolaj intelectual", de care amintea G. Genette referitor la Lévi-Strauss, fără compromisuri, „pentru o cauză nobilă", aşa cum rezultă dintr-un interviu acordat unui alt important critic al regiunii, profesorul Nicolae Colceriu sau din prefeţele pe care le-a scris pentru cărţile sale deja apărute (al doilea volum a fost „Portretul scriiturii", 2009)…

Dacă l-am putea vedea, poate ar fi precum personajul liric al lui Eliot, din acelaşi volum dedicat Pisicilor, adâncit în meditaţie: „Motivul, vă zic, e acelaşi mereu – şi anume: Mintea sa e pierdută în sacra contemplaţie/ A gândului la gândul la gândul la propriu-i nume:/ Inefabilul efabil/ Efaninefabil/ Adâncul, de necercetat, singularul său nume."

Numele pe care şi-l face orice felină, pardon, fiinţă care se respectă, numele cu care vom fi chemaţi la judecata de apoi, numele supra-nume, renumele care, iată, în lumea noastră, va face să se vorbească, atunci când va fi vorba de critică literară, să se pomenească de Viorel Ștefănescu, criticul prieten al scriitorilor gălăţeni!

a.g. secară

In memoriam – Gheorghe Burlacu-Niculiţel
Ninsori de gânduri, valuri de lumină

Fără doar şi poate că există oameni care aparţin spiritului tainic al vremii. Ei îşi oferă ca simbol al dragostei lor de neam şi de limbă, prinosul de iubire, aşa cum îl percep şi îl simt cu toate fibrele fiinţei lor.

Un astfel de om este Gheorghe Burlacu-Niculiţel.

El a fost devastat de amintirile de acasă, de nostalgia celei dintâi iubiri de la Niculiţel, devenită legendă, motiv de inspiraţie, căutată şi sporită cu fiecare vers, iscând ispite negrăitoare.

Cu sufletul scăldat în lumină, poetul şi-a cântat cu ardoare meleagul natal cu istoria lui stropită cu sângele martirilor şi al eroilor neamului.

Purtător vrednic al troiţei credinţei pe meleag dobrogean, Gheorghe Burlacu-Niculiţel - a aprins candeli de iubire pentru cunoscuţi şi necunoscuţi, pentru toată suflarea pământească şi cerească. Şi pentru cei din ceruri trebuie să te rogi pentru că ei sunt mijlocitorii noştri la Dumnezeu.

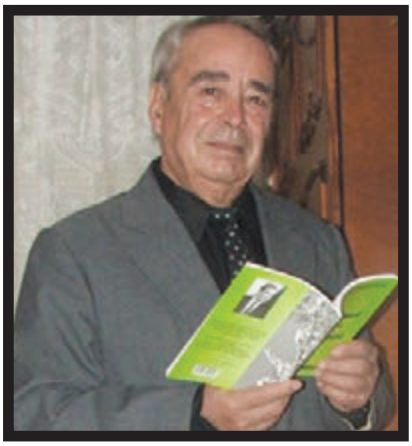

Gheorghe Burlacu-Niculiţel

A venit vremea să aprindem o candelă pentru sufletul acestui om blând şi sensibil care n-a precupeţit timp, energie şi dragoste pentru a lăsa moştenire mărturia lui spirituală, concretizată în cărţi de poezie. Dar şi în valorile sociale şi familiale, concretizate în demnitatea de soţ, de tată, de bunic, de la care nu s-a sustras, dimpotrivă, s-a dăruit întreaga viaţă.

Poetul a ales calea spovedaniei publice, a mărturisirii în scris, care a reprezentat pentru el o adevărată profesiune de credinţă.

Cu simţurile ascunse în lacrimi, într-o continuă rugă pentru binecuvântare, acest poet mistic a fost un apostol laic care - prin Poezie - l-a slujit pe Dumnezeu şi în aceeaşi măsură, pe semenii săi.

Dar măsura fundamentală a dragostei lui a fost pentru meleagul natal, leagănul naşterii, copilăriei şi al vieţii sale, de vreme ce nu l-a uitat niciodată şi l-a purtat în toate colţurile lumii, pe acolo unde l-au dus paşii.

Puţini sunt cei care, în lumea noastră tulbure şi grăbită, se îngrijesc şi de suflet, ba încearcă să le insufle şi urmaşilor cele spirituale. Dar şi mai puţini sunt cei care scriu despre experienţele lor mistice, oferind, pe lângă cele materiale şi prinosul de recunoştinţă şi mulţumire adus Creatorului, ca o încoronare a vieţii lor, pentru darurile primite. De fapt, poetul Gheorghe Burlacu-Niculiţel se înscrie în galeria celor puţini care i-a învaţat pe urmaşi, numiţi de el *„vlăstare”*, arta de a trăi creştineşte, în deplină armonie cu Dumnezeu şi cu semenii, dar mai cu seamă, cu ei înşişi. Artă şi jertfă în acelaşi timp. Pentru că şi arta e o jertfă, chiar dacă nesîngeroasă.

Nu e uşor să-ţi găseşti pacea lăuntrică. Nu e uşor să-ţi menţii echilibrul sufletesc şi să rămâi drept în faţa nenumăratelor tentaţii. Autorul a ales însă, un drum, şi a stăruit pe el cu toată smerenia.

Explorând filonul istoric, pe filieră geografică, precum şi pe cel spiritual şi artistic, autorul a descoperit avuţii fără seamăn, cultul eroilor căzuţi pe aceste meleaguri, la mare preţuire pentru el, zona Dobrogei fiind cunoscută ca pământ sfânt în care eroii şi martirii s-au jertfit pentru apărarea pământului şi a credinţei strămoşeşti, cele mai vechi izvoare atestând existenţa şi faptele lor. Printr-o documentare serioasă şi amănunţită, autorul a aflat aceste informaţii şi le-a dat chip expresiv în poeziile sale.

Poemele lui sunt rugăciuni, exerciţii de pietate şi ode închinate lui Dumnezeu şi sfinţilor. Niculiţel este o vatră strămoşească vestită pentru vestigiile unor vremi glorioase. Aici, până şi umbrele prind rădăcini şi vorbesc urmaşilor iar pietrele sunt pline de înscripţii scrijelate cu sângele martirilor. Eroi şi sfinţi martiri, mucenici şi simpli luptători şi-au înscris pentru totdeauna numele pe aceste meleaguri.

A cinsti cum se cuvine memoria lor este nu numai o datorie de onoare pentru istorici, dar şi o faptă de evlavie creştină, pentru tot norodul românesc. Aici se regăsesc, nu numai vestigii arheologice despre cea mai veche civilizaţie, dar şi mărturii a peste două milenii de creştinism, adus de unul din apostolii lui Isus Cristos, Sfântul Andrei. Pământ de două ori sfânt.

Nu numai leagănul copilăriei şi adolescenţei lui Gheorghe Burlacu-Niculiţel a fost acest pământ sfânt, dar şi gura de rai unde a trăit pe deplin fericit şi netulburat, şi a cărui amintire stăruie şi revine adeseori în nopţi de visare, în care poetul se reîntoarce cu gândul la Hiperboreea lui.

A te ridica la înălţimea demnităţii şi jertfei înaintaşilor este o adevărată onoare şi ea ar trebui să fie idealul oricărui român.

Poetul ne-a lăsat un florilegiu de versuri, la încununarea unei vârste venerabile petrecută în preajma cărţilor şi a culturii adevărate.

Gheorghe Burlacu-Niculiţel, pe care îl comemorăm acum, se înscrie cu glorie în galeria oamenilor remarcabili ai acestui ţinut dobrogean, dar şi ai Galaţiului, unde şi-a trăit viaţa, în demnitate şi smerenie, aşa cum îi stă bine oricărui creştin.

Dumnezeu să-l poarte în Lumina Sa veşnică şi să-i facă parte cu drepţii.

Cezarina Adamescu

Cuprins

2016 - Anul Sfântului Antim Ivireanul Coperta 2
2016 - Anul Internațional Shakespeare Coperta 2
ZANFIR ILIE - Primăvara cărților la Galați 1

BIBLIO-BREVIAR
VIOLETA IONESCU - Donația Schwartz (scrisori, fotografii, autografe) O comoară dăruită Bibliotecii „V.A. Urechia" (IX) 4
CAMELIA BEJENARU - Tipăriturile lui Antim Ivireanul 8
MIHAELA BĂRBULESCU - Sala de lectură altfel 11
CĂTĂLINA POPA - Eminescu prin muzică și poezie 13
FLORICA ȘERBAN - Eminescu și copiii 14
CELOZENA DIACONU - Filiala nr. 4 „Grigore Vieru" sărbătorind Ziua Culturii Naționale 15
CĂTĂLINA ȘOLTUZ - De Ziua Culturii Naționale, activități cu lirică eminesciană la Filiala nr. 2 „Paul Păltănea" 16
CECILIA MANOLESCU - Numai poetul… 18

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: RECENZII
MARC SEBASTIAN - Proza scurtă a Dorei Alina Romanescu 19
DORINA BĂLAN - Toporău, Viviana. *Adaptări de zbor*. Adjud: Armonii culturale, 2014 22
ANDREI PARAPIRU - Necula, Ionel. *Luca Piţu cap limpede la devălmăşiile cetăţii*. Rîmnicu Sărat: Rafet, 2015 23
CATRINA CĂLUIAN - Codreanu, Lina. *Proprietarii de amintiri*. Râmnicu Sărat: Rafet, 2015 24
SIMONA HAIDU - Halupa, Alexandru. *Fior decadent*. Siliștea, Brăila: InfoEST, 2015 25
LEONICA ROMAN - Cordoneanu, Ion. *În dialog: Studii de filozofie creștină, teologie politică și istoria religiei*. București: Eikon, 2015 26
LUCIAN-FLORIN PLEȘA - Chelaru, Marius. *Prin „Transcaucazia" din Yerevan în Nagorno Karabakh*. Iași: Timpul, 2014 27
MARICICA TÂRÂLA-SAVA - Carp, Radu. *Dreptul public, perspectiva comparată și analiza politică: O intersecţie necesară*. Iași: Adenium, 2015 28
DUMITRU ANGHEL - Halupa, Alexandru. *Fior decadent*. Siliștea, Brăila: InfoEST, 2015 29

SALONUL LITERAR AXIS LIBRI: EPIGRAME
VASILE MANOLE 31
IOAN FĂRCĂȘANU 32
STELA ȘERBU-RĂDUCAN 33

GALERIA DE ARTĂ
TEODOR VIȘAN - Portret de țigancă 34
MARIA DUNAVĂȚU - Albul absolut 35
CORNELIU STOICA - Cornel Corcăcel - Valori expresive ale pastelului 36
MARIANA TOMOZEI COCOȘ - Ștefan Iacobescu în colecțiile Muzeului de Artă Vizuală Galați 39

LOCALIA
MARIA STANCIU - Pelerini în Țara Sfântă. Femeia Samarineancă - Biserică între neamuri 41
ELENA-MONALIZA GHINEA - „Curentul nou" (1905-1906). O revistă gălăţeană de radiografie socială (I) 45

SUMAR

PERSONALIA

MARIUS MITROF - „Ziua Brâncuși” ca sărbătoare națională 48
CRISTIAN SANDACHE - Naționalism, iubire și parfum de epocă: Octavian și Veturia Goga 50

REFLECȚII DIALOGICE

GHIȚĂ NAZARE - Prof. univ. dr. Simona Antofi, Director al Departamentului de literatură, lingvistică și jurnalism al Facultății de litere a Universității „Dunărea de Jos” din Galați 53

CUTIA DE REZONANȚĂ

LIVIU G. STAN - Casele vor uita 55
ION MANEA - Din însemnările unei moașe 58
GABRIEL GHIMPU - Zahăr cubic 61
DAN MOVILEANU - Poeme 62
SEBASTIAN GOLOMOZ - Poeme 63
IOANA ANDRADA TUDORIE - Poeme 65
THEODOR PARAPIRU - Calendarul Doamnei Globale Julieta 67

CONFLUENȚE CULTURALE

THEODOR CODREANU - Demiurgia lui Constantin Stere 68
THEODOR PARAPIRU - „Premiul Nobel“/„Le prix Nobel“/„The Nobel Prize“ 71
IONEL NECULA - Ion Manea și deliciile fanteziei narative 72
IVAN IVLAMPIE - Creație și cultură în viziunea lui Lucian Blaga 73
NĂSTASE MARIN - Vremea fanarioților (Gheorghe Chirtoc: „Variațiuni pe tema unui blazon”) 75
LIVIA CIUPERCĂ - O pregustare cu... V.A. Urechia (II) 77
a.g. secară - Mioara Bahna și „Zig-zag prin literatura lumii” 79
LETIȚIA BURUIANĂ - Dimitrie Cuclin și Constantin Brâncuși. O prietenie fără granițe 80
RADU MOȚOC - Oana Marinache. Un omagiu adus arhitecților români și străini 82

SCENA ȘI ECRANUL

ADRIAN BUZDUGAN - Remember Kin-Dza-Dza… 85
GABRIEL GHERBĂLUȚĂ - Teatrul lui I.L. Caragiale - între iluzie și realitate 87

EVENIMENT

Ședința Consiliului științific al Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați, decembrie, 2015 88
Ziua Eminescu – Ziua Culturii Naționale 90

SEMNAL EDITORIAL

RUSS, JOANNA. *Imaginea femeilor în SF,* traducere de Petru Iamandi 92

MEMENTO

CONSTANTIN MARINESCU - Ion Ciurea-Weidner profesor universitar, jurnalist și poet la 75 de ani 95
a.g. secară - În memoria Vel Filografului Viorel Ștefănescu, un Lampedusa al criticii literare… (8 februarie 1954 – 13 decembrie 2015) 96
CEZARINA ADAMESCU - In memoriam – Gheorghe Burlacu-Niculițel. Ninsori de gânduri, valuri de lumină 97

Editura „AXIS LIBRI”

a Bibliotecii Judeţene „V.A. Urechia” Galaţi

semnalează următoarele apariţii:

2014

Românii la Odesa: Pagini de istorie (1764-2012) / Vadim Bacinski
Galații în timpul Marelui Război: 1916-1918 / George Munteanu
Poezii, epigrame, proză scurtă / Petre Grigore
Mângâiați de ploi sunt macii / Gheorghe Gurău
Galați and the Danube: Danubian essays / Zanfir Ilie
Wuhan: Viteza clipei / Zanfir Ilie
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2012-2013
Femei tinere pe calea regală / Grigore Postelnicu
Marafeturi marginale / Toader Buhăescu
Quermessa ori Mirodeniile minții / Victor Cilincă
Ocolul Pământului în 80 de schițe umoristice / Petru Iamandi
Viața începe mereu / Angela Ribinciuc
Cavadinești ’89: Lacrimi și durere / Gheorghe Marcu
Semne ale clipei / Sergiu Dumitrescu
Bilet spre inima de acasă / Mariana Eftimie-Kabbout
Anuarul evenimentelor culturale 2015 / Biblioteca „V.A. Urechia”
Din cauza poeților din preajmă / Gelu Ciorici-Șipote

2015

Itinerarii spirituale / Ghiță Nazare
Dialoguri 50+1 / Ghiță Nazare
Întâiul și ultimul senin / Gheorghe Gurău
Theodor Munteanu, o viață de artist / Laura Sava
Presa Primului Război Mondial / Cătălin Negoiță, Zanfir Ilie
Viață de pilot / Ioan Gh. Tofan
Călimara cu pixeli / Ion Manea
Oameni în memoria Galațiului: Aniversări 2014
Dincolo de rimă / Joël Conte; Thierry Sajat
Osteoporoza și angiopatia în diabetul zaharat / Aurelia Romilă
Ţara Vrancei - O istorie a obștilor răzășești / Cezar Cherciu

◇◇◇

125 de ani de existență

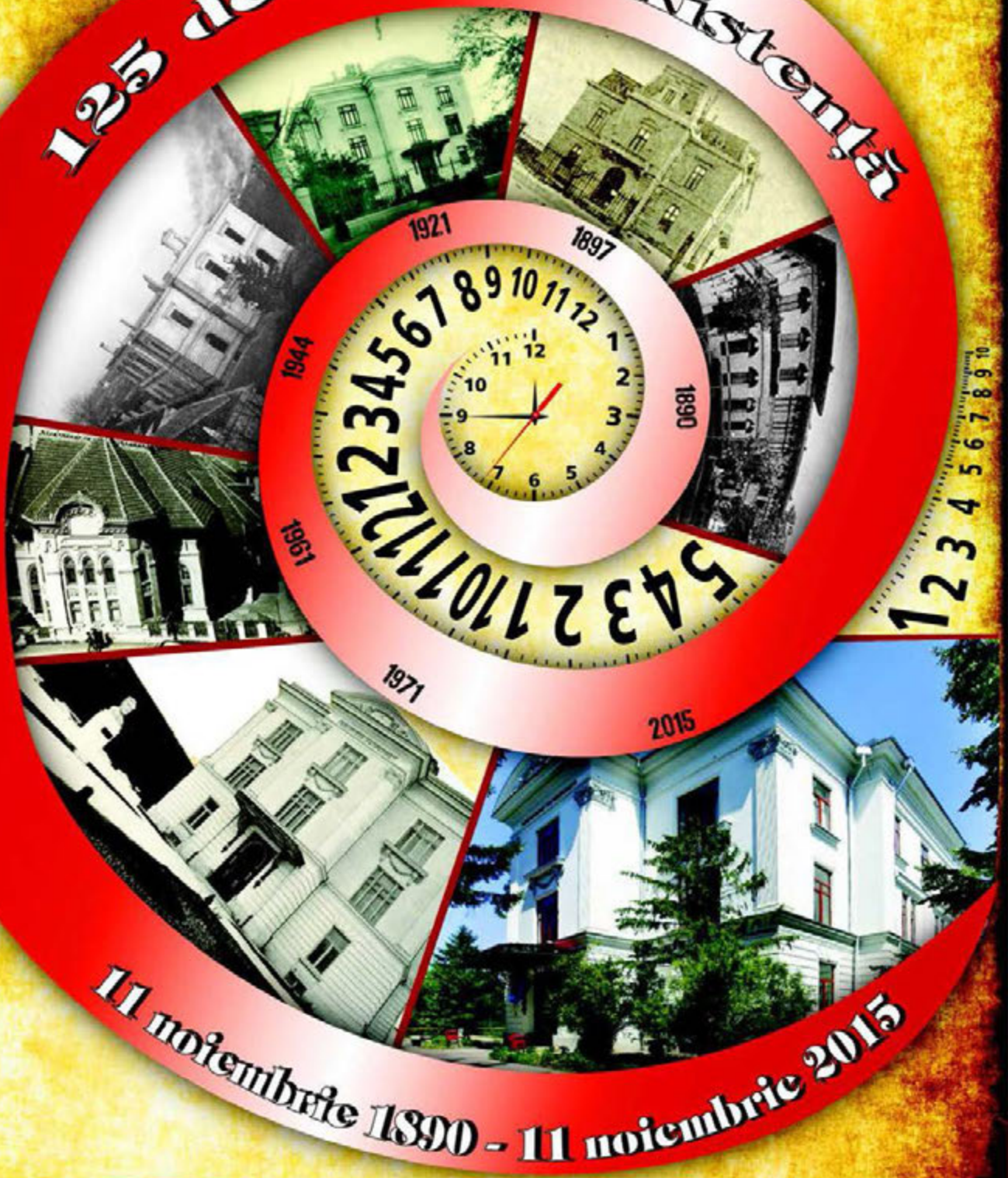

11 noiembrie 1890 - 11 noiembrie 2015

BIBLIOTECA „V.A.URECHIA"

„...cărțile nu sunt făcute pentru anume om,
ci pentru toți delaolaltă, că, precum văzduhul nu-l închide omul numai pentru sineși,
ci din el trăiesc cu toții, așa și de carte, cade-se a se împărtăși tot neamul românesc."

V.A. Urechia

2016 - Anul Sfântului Antim Ivireanul

„Și m-au trimis la dumneavoastră să vă fiiu păstor, părinte sufletesc, rugător cătră Dumnezeu pentru buna sănătatea și spăseniia dumneavoastră și a cinstitelor dumneavoastră case purtători de grijă la cele lucrurile ce ar fi spre folosul mântuinții și să vă fiiu de mângâiare la scârbele robiei cei vavilonești a lumii aceștiia, ca Ieremiia norodului lui Dumnezeu și ca losif, al unsprăzecilea fecior al patriarhului Iacov egiptenilor; și dimpreună cu dumneavoastră să pătimesc la toate câte va aduce ceasul și vremia, pentru care lucru am datorie să priveghez cu osârdie și far' de lene, ziao și noaptea și în tot ceasul, pentru folosul și spăseniia tuturor de obște, învățându-vă și îndreptându-vă cu frica lui Dumnezeu, pre calea cea dreaptă."

(Aceasta o am zis când m-am făcut Mitropolit. În: *Ivireanul, Antim. Didahii. București: Minerva, 1983, p. 10)*

2016 - Anul Internațional William Shakespeare

Sonetul 66

„Sînt istovit, și-n tihnă voi să mor
decît să-l văd slăvit pe ticălos
iar pe sărman de rîsul tuturor,
să văd tăgăduit pe credincios,
pe vrednicul de cinste, oropsit
și pe femei batjocorite crunt,
pe cel făr' de prihană, pedepsit
și pe viteaz răpus de cel mărunt
și artele sub pintenul despot,
să văd prostia doctor la deștepți
și adevărul „vorbă de netot"
și strîmbul poruncindu-le la drepți:
mă uit scîrbit la tot și... Bun rămas!
Dar dacă mor, iubirea-mi cui o las?"

(Traducere: Mihnea Gheorghiu).

Colegiul editorial:
Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu
Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu
Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu
Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru
Conf. univ. dr. Elena Tîrziman
Dr. Doru Bădără
Lector univ. dr. Cătălin Negoiță